Tomo uno
~~A. 7. K. 2.~~
II. E. 37. ~~B. 2a~~
9
~~10.6~~
10
9
2 M
22
~~9. 1. E. 10~~
~~9. 2. F. 14~~

DIODORI SI CVLI SCRIPTORIS GRAE CI LIBRI DVO, PRIMVS

de Philippi Regis Macedoniae: Aliorumq; quorundam Illu-ſtrium Ducum: Alter de Alexandri Filii rebus geſtis.

Vtrunq; latinitate donauit An-gelus Coſpus Bononienſis.

Alexandri regis vita: quam Grae ce ſcriptam a Joanne Mona-cho Angelus Coſpus vertit in noſtram linguam.

✠

Conventus S. Mariae de Victoria

BIBLIOTECA NAZIONALE ROMA

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Seminarii.

Carmel. Discal.

S. Pauli.

Romae

BIBLIOTECA NAZ. ROMA

¶ AD MAXIMILIANVM CÆSAREM AVGV/STVM IMPERATOREM DES. ANGELI COSPI IN LIBROS DIODORI PRÆFATIO.

HISTORIAM RERVM, QVAS MA
ximas duo ætatum omniũ præſtantiſſimi Reges Ale/
xãder & Philippus, ille animi ac corporis robore, hic
ingenio & ſolertia geſſerũt, verſam a nobis e græco in
latinum ſermonẽ tibi dicauimus Princeps Optime.
Sit enim cognomẽtũ id tibi gentilitium ac peculiare.
Vſurparunt ſibi Imperatores ac Reges pleriq; vete/
res felicis, inuicti, ſapiẽtis, pii, atq; alias voces, per quas
iam tempore tanto mentimur Dominis, eo cõſilio, vt
luxum, impotẽtiam, fraudes, & ignauiam teterrimas gentium ac populorum
peſtes. ſpecioſis illis appellationibus obducerent. Tibi vero adulationis omnis
contemptori ſumma cõtinentia, mens integerrima, Iuſtitia ſemper ad æquita/
tem prona non tamen diſſoluta, Magnitudo animi digna Cæſaris nomine eã
merito conceſſerint prærogatiuam, vt, qua voce ſupremum Iouis numen, in/
numeras Traiani virtutes Romani ſignificarunt, Optimus a cunctis mortali/
bus appelleris. Huius autem librorũ inſcriptionis pluſculæ fuerunt cauſæ, præ/
cipueq; illa, quod inſignium adeo regũ deſcriptio haud alii, q̃ Maieſtati tuæ, de
center offerri poſſe videbatur. Illud nanq; conſtanti hominũ opinione, ac mo/
nitis diuinis receptum videtur, magna magnis duntaxat cõuenire. Ita Sabinus
quiſpiam eximiæ magnitudinis bouem auentinenſi Dianæ Oraculi iuſſu ſacri
ficauit, & menſam auream deprehenſam a piſcatoribus ſapientiſſimo donari
voluit Apollo Delphicus, Alexanderq; pretioſiſſimũ ſcriniolũ Poetæ maxi/
mi libris ſeruandis deſtinauit, ne ue tenuia reſpuamus, pomum magnitudine
inſigne ſemel & iterum Theodoſio romano Imperatori donatum eſt, tanq̃ pri
uati hominis fortuna rei etiam uilis excellentiam nõ caperet. Iuſtiſſime igitur
a nobis factum eſt, vt non architecturæ, ſicuti Victruuius Auguſto: nõ grãma/
tices, vt Cõmodo Pollux, aut piſcium; quemadmodũ Oppianus Antonino,
Sed prudẽtiæ ac uirtutis, q̃bus maximis Reges duo præditi fuerunt, libros am
pliſſimo nomini tuo conſecraremus. Adiuuatur hæc ratio noſtra & eo, quod
non pauca in his Regibus cõmẽdata ita tibi ineſſe cognoſcunt, vt ad eorũ præ/
ſcriptum vitã, tibi inſtituiſſe videaris. Miſſam faciemus rem militarem, cui ce/
lebrandæ longiori ſublimiq; magis oratione, q̃ ſit hæc noſtra, opus fuerit. Mo/
rum elegãtia, ac ſermonis comitas tantopere laudata in Philippo nõne hac tẽ/
peſtate tua adeo agnoſcitur, vt oĩbus adeuntibus admirabile plurimũ videat̃,
ſummũ Imperium tanta manſuetudine, virtutẽ maximã lenitate & clementia
tanta eſſe conditã, nec quiſpiã reperiat̃, cuius expectationẽ ingenii tui ſuauitas
longe non ſuperet, aut qui ex tuo colloquio triſtis recedere cogat̃? Animi ſane

munera hæc ſunt, At corporis, algorem æſtuſq; iuxta pati, in negotiis obeun/
dis primum periculis ſe offerre: V bi otium ſit: ne membra torpore· vti ferrum
ærugine·fiant deteriora, equitationi, itineribus longis, venationi operã dare, qs
oĩbus magnus Alexãder ita ſe exercuit, vt facilius ſit annoꝝ & menſiũ quibus
vixit, q̃ reꝝ ab eo geſtaꝝ, rationem inire. Tu quoq; belli & pacis tempore, labo
res, diſcrimina, difficultates omneis ſubeundo & corporis ualetudinẽ bene fir/
maſti, & ſtrenuitatis fortitudiniſq; nomen ingens cõparaſti, ne cuipiam facile
perſuaderi poſſit, in hac ætate tantũ tibi eſſe vigoris & alacritatis: rurſuſq; tot il
luſtria tua facinora haud magno annoꝝ numero cõprehendi. Accedit, quod ſi
cuti Alexander ſummæ gloriæ acquirendæ cupidiſſimus Achillis, Cyri alio/
rumq; veterum Ducum nomini candidiſſime fauit, Tu cõparata tibi virtutũ
oĩum opinione·bene adeo ſentis & loqueris de iis, qui famæ diuturnitatẽ merẽ
tur, vt veriſſimũ illud'eſſe oſtẽdas, eum, qui ſuæ laudi fidati alienæ nõ inuidere.
Plurima ſunt huius animi tui exempla, Sed memorandũ atq; inſigne maxime,
quod·audito Cæſaꝝ, qui Romæ aut Byzantii regnarunt, hiſtoriã græce ſcri/
ptam eſſe a Ioanne Monacho·in eam veniſti ſñiam, vti illã latinitate a quopiã
donari ſtuderes, Verbũq; illud nobile protuleris. Cupere te omnibus viribus
inſtaurando Romano Imperio opitulari: Sed, quoniam malignitate tempoꝝ
id fieri uix poſſet, non defuturum, quin diuturnitati nominis eoꝝ, qui ante te
imperarunt, optime conſuleres. Facilius multo reperias, qui innumeras hoſtiũ
copias ꝓfligare, Vrbes euertere, ac periculis oĩbus caput obiectare non verean
tur, q̃ coercere qui audeant affectus immoderatos, quoꝝ peſtilẽtiſſimus lateq;
fuſus eſt inuidiæ atq; obtrectationis morbus, dum hoĩes aliena bona idẽtidem
carpunt, quo ſua reddant gratiora. Vexauit plurimũ hæc tabes Imperatorem
Caligulam, qui viroꝝ Illuſtrium ſtatuas ſubuertit·ratus gloriã in ſaxo aut ære
uiuere, & de maximi vatis Homeri carminibus abolẽdis cogitauit, vt inde nõ
minus, q̃ ex cognatoꝝ, ciuium & alioꝝ cædibus, direptionibus & nefandis ſtu
pris, deteſtandum eum omnes iudicent. Eſt igitur inter animi tui clariſſima or
namenta præcipuũ hoc ſtudium propagandæ principum Romanoꝝ memo/
riæ, quod ego q̃primum accepi, vt ſanctiſſimæ huic tuæ voluntati inſeruirem,
aggreſſus ſum prouinciã arduam & prolixam, ſed cui plurimũ voluptatis &
emolumenti ſit, vertendi eam ipſam Monachi hiſtoriam in ſermonem noſtrũ.
Quantæ vtilitatis eiuſmodi res futura ſit, non facile ante, q̃ perſpiciatur: æſtima
ri poteſt. Si nanq; Ro. Imperii tempora exacte nouiſſe aliquibus ſtudium eſt,
non video, vnde plenius deſyderio ſuo poſſint ſatiſfacere. Licet multoꝝ, qui
elegantiſſime, & qui ſecus Cæſaꝝ vitas ſcripſerunt, monimenta habeamus, eſt
tamen varius ille narrãdi modus, ac parũ concors ſtilus ita moleſtus pleruncq;,
vt a legendo ſtudioſi deterreantur magis, q̃ voti cõpotes dimittantur. atq; ſi in/
ueniamus nõnullos perditi ſtomachi: quos difficultates, mendæ aut barbaries
non retardent, hi ſaltem poſt Heraclei tempora quid memoratu dignum com
periant non video, ne non cogamur, preter fide & elegantia ſumma cõtinuatæ
hiſtoriæ beneficium, reꝝ, quæ annis fere trecẽtis quinquaginta ab Heracleo ad

Alexium uſq; Comneni geſtæ ſunt, cognitionẽ Io. Monacho acceptam referre. Supereſt maioris longe ponderis ratio. Neſcio quo caſu ſiniſtro factum videmus, vt veterum ſcriptorum perpauci honeſta mentione chriſtianam religionem proſequuti ſint, ſed aut ſilentio eam prætereant, aut eleuandi ſtudio Deũ noſtrum Chriſtũ Ononychitin: Chriſtianos aſinarios, ſemiſſios & ſarmentarios probroſis appellationibus aliqui nuncuparint, quæ res effecit, vt miraculorum, quæ cõfirmandæ fidei a viris ſanctiſſimis q̃plurima facta ſunt, Calamitatum & ſuppliciorum, quibus Illuſtres noſtræ religionis Martyres ultro ſe obtulerunt, Hæreſum, quæ nõ paucæ inſtar belli inteſtini multis modis Chriſtianã rempub. labefactarunt, ac Decretorum a ſacroſanctis conciliis aduerſus prauarũ opinionũ Duces promulgatorum non digna ſatis extet memoria. Sed enim diligẽnter, diſtincte, grauiterq; adeo oĩa hæc a Monacho recenſentur, vt ignoremus quid obiter: quid præcipue, Romanorum principum res, an Chriſti eccleſiæ multiformem ſtatũ ſibi ſcribendum ſumpſerit. Quantæ igitur populi Chriſtiani ſalus vnicuiq; curæ eſt, tanto is ſtudio debet deſyderare, vti q̃primum monimenta hæc pretioſiſſima in lucem prodeant. Ego quidem non magis comparandi nominis, q̃ publici uſus gratia, atq; vt tibi Imperator Max. gratum facerem, negotio tanto me accinxi, Voluiq; vires experiri in his duobus Diodori libris, non Iucunditate, aut rerum magnitudine, ſed religionis veræ memoria ei cedentibus hiſtoriæ, ut iam nunc tuæ Maieſtati operam meam ea conditione in futurum laborem obſtringam, ſi grauiſſimo iudicio quo res arduas belli & pacis moderaris, editum recenti fœtura opus hoc feciſſe ſatis intellexero.

¶ INDEX EORVM, QVÆ HOC LIBRO CONTINENTVR.

QVOMODO Philippus Amyntæ filius regnũ Macedoniæ acceperit.

Vt idem Argæum regno ſuo infeſtum ſuperauerit.

Quomodo Illyriis & Pœonibus debellatis Imperium ſuum ad eum ſtatum reduxerit, in quo erat maiorum ſuorum tempore.

De ignauia iunioris Dionyſii, & Dionis fuga.

Tauromenii extructio in Sicilia.

RES in Eubœa geſtæ: & de bello ſociali.

Amphipolis inita a Philippo oppugnatio, & captiuitas.

Vt Philip. Pydnæis in ius ſuum compulſis fodinas auri cõſtruxerit.

Quemadmodum Dion & Syracuſanos in libertatem vendicauerit: & Dionyſium ipſum profligauerit.

Vt idem pulſus ex patria iterum e manibus hoſtium eam receperit.

Finis belli ſocialis.

Trium regum conſpiratio aduerſus Philippum.

Quemadmodum phocenſis Philomelus Delphos & Oraculum occupauerit, ex quo facto bellum ſacrum ſit exortum.

De antiqua Oraculi delphici inuentione.
Philomeli phocenſis clades & obitus.
Onomarchi pro impetrando principatu diligentia, & apparatus ad bellum continuandum.
Bœotos auxiliis ad Artabazum miſſis regios ſatrapas profligaſſe.
Athenienſes Cherroneſi potitos colonias eo deduxiſſe.
Philippum captam Methonem diruiſſe.
Eundem victos ab ſe Phocenſes pepuliſſe ex Theſſalia.
Quemadmodum Onomarchus ſuperatum Philippum in maximũ vitæ periculum coniecerit.
Vt idem Bœotos deuicerit, atq; occupauerit urbem Coroneam.
Vt idem prælio cum Philippo & Theſſalis cõmiſſo victus & ſuſpenſus ſit, ſui autem vtpote ſacrilegi demerſi fuerint.
Phayllum ſucceſſiſſe in Phocenſium principatũ, & ſtipendiis auctis magnam mercennariorum militum multitudinem coegiſſe.
Eundem afflictas multum res Phocenſium redegiſſe in ſtatum meliorem.
Quomodo Phayllus largitione & ciuitates, & earum magiſtratus corrumpens magna ſibi comparauit auxilia.
Pheræos, qui prius ſe Philippo dediderant, tranſiſſe ad Phocenſes.
Phocenſium & Bœotum conflictus ad Orchomenon, & Phocenſium clades.
Eorundem prælia duo alia. ad Cephiſum, & Coroneam ſemper Phocẽſibus profligatis.
Phayllum motis caſtris in Locridem pleraſq; vrbes ibi occupaſſe.
Quemadmodum Phayllus morbo correptus tabifico per ſummos dolores vitam finiuerit.
Vt Phalæcus in principatum ſuccedens: dum parum ſtrenue belli rebus prouidet, cladem acceperit.
Ciuitates Peloponneſi ortis ſeditionibus motum feciſſe.
Quemadmodum Artaxerxes cognomẽto Ochus Aegyptum, Phœniciam, & Cyprum recuperauerit.
Philippum ſumpta expeditione contra Chalcidenſes inſignem valde vrbem euertiſſe.
Inquiſitio ſacræ pecuniæ ablatæ, & animaduerſio in eius raptores.
Phocenſes quingentos, qui in templum Apollinis confugerant, mirabiliter igni abſumptos eſſe.
Quo modo Phocenſi bello finis impoſitus ſit.
Vt oẽs ſacrilegi Phocenſium participes diuina quadã operatione puniti ſint.
Timoleontis nauigatio in Siciliam, ibiq; res ab eo geſtæ vſq; ad finem vitæ.
Philippi ad Chæroneam commiſſum cum athenienſibus prælium, atque horum clades.
Philippum a græcis Imperatorem gerendi belli cauſa fuiſſe electum.
Quemadmodum Philippus tranſmiſſurus in Aſiam interfectus fuerit.

Tabula Operis ſequentis per Alphabetum.

A ante B.
Abulitus præfectus 64
A ante C.
Aceſines fluuius — 52
Acuphis —— 63
A ante D
Ada —— 19.33
Adagium —— 54
Adamante munitum 2
Admeti mors —— 39
Admirabilis caſus ꝑlij 21
A ante E.
Aeacides —— 19
A ante F
Affectus Alexandri erga Hepheſtionem — 58
A ante G
Agalaſſes —— 52
Agatocles imitatus Alexandria —— 32
Agis, eiuſdēq; dicꝰ 17.43
Agmen extraordinariorum —— 48
A ante L
Aleuade —— 4
Alexādri origo 19.23 27
Alexander uulnere periclitatur —— 63
Alexan. dux græciæ 27
Alex. cōtra Thebāos 29
Alex. ſaſiū ꝑficiſcit — 31
Alexander naufragio periclitatus —— 52
Alexander coactus retrocedit —— 44
Alexander rupes fuſias ui ſuperat —— 47
Alexander aſiatico luxu ulus —— 47
Alexander egrotat — 35
Alexandri copiæ — 29
Alexandri uirtus in pugna cheronenſi — 23
Alex. aſus firmus — 32
Alexandri clementia 61
Alexandri Munificentia in græcos —— 45
Alex. comis prudētia 27
Alexā. ſuſpicio iuſta 50
Alexandri obitus — 59
Alexādria ur. 49.54.55
Alexandriç ſitus & magnitudo —— 40
A ante M
Amphyctionū legatio 39
Amphipolitani ppli — 3
Amyntæ conatus & obitus —— 39
A ante N
Anaxarchus —— 57
Andreſtæ populi — 51
Animaduerſio in Tarquinenſes —— 12
Animaduerſio in Egyptios —— 14
Animaduerſio diuina in ſacrilegos —— 16
Antre ſon auis. — 47
Antrum Promethei 49
A ante O
Aornos Petra —— 49
A ante P
Aphices dux indorū 50
Apollo philalexāder 39
Apophthegma — 15 63
A ante Q
Aq̄ nonacridis ſaxi 64
A ante R
Arachoſia urbs — 48
Arbela —— 41
Arbores ingentes — 51
Arbores melliſluæ 47
Archidami mors — 17
Aræ Thetidi & oceano poſitæ —— 55
Argyraſpide —— 42
Arymaſdi, euergetæ dicitur —— 48
Ariſtander —— 63
Ariſtagantes —— 13
Armis pugnantes: auro expugnari —— 15
Arſes rex —— 28
Artabazus —— 9
Artaxerſis copiæ. — 11
Artaxerſis geſta —— 11
A ante T
Atrox pugna Alexandri cū exercitu mercē. 49
Attalus Rex —— 27
Attali mors —— 28
Atthica. gratia —— 23
A ante V
Auaricia Mortalibꝰ in. 9
Audacis icredibil. Alc. 53
Audacia Alexandri in ſeditioſos milites 56
Aure altera obſtructa alexāder eā audiebat 62
Auro q̄ armis auctū magis imperium — 15
Auro expugnari reſiſtētes armis —— 15
B ante A
Bagiſtamen —— 56
Bagoas: eiuſq; ige. 13.28
Ballomini fortuna — 39
B ante E.
Bellum ſociale —— 2
Belli ſocialis apparatus: & finis —— 6
Belli ſacri finis —— 16
Beſſus rex, eiuſque exitus —— 46.49
B ante R
Brutiorum origo — 4
B ante V
Bucefalas equꝰ alex. 47
Bucephalea ciuitas 52
C ante A
Calanus philoſophus, & eius mors —— 55
Caldei —— 57
Calliſthenes —— 4
Candys Veſtam pſicū 47
Canes excellētes ac pertinaces —— 51
Cari pagi —— 56
Carrha. expe. i Siciliā. 21
Carthagus copiæ — 18
Cartha. nouꝰ appatꝰ 20
Carthagꝰ clades miſſa 21
Carthagus ai fracti 22
Caſpium mare — 46
Caſtra Alc. occupata 42
Caſꝰ ꝑlij admirabilis 21
Catheri populi —— 51
Caucaſus q & popa. 48
C ante E
Cedroſia: regio —— 55
Cedroſſi populi — 55
Celonæ —— 56
Cephalus —— 22
Certamia Ioui muſiſq; facta —— 31
Cæſorū numerus 36.43
C ante H
Charidemus ꝑſtātiſſimꝰ & eius mors —— 34
C ante I
Cyprium bellum — 11
Cyrꝰ pmꝰ rex pſaꝝ 45
Cyri Epiraphiū — 64
C ante L
Clades ex cur. falcatiſ 42
Claꝰ fieri qūo gspoſ. 25
Clearchus necat — 10
Clitꝰ & eiꝰ mors 32 63
C ante O
Cōcubiæ Alc. 365. 47
Conditiones pacis Carthagi. date 22
Conflictus uarius — 33
Cōflictꝰ magnꝰ ad Iſ. 34
Cōflictus magnus Darei & Alexandri — 42
Conſilium Philippi 20
Conſilium Demadis 31
Cōſiliū boni ipatoris 32
Conſilium ferum — 34
Cōſpiratio i philippū 6
Cōſpiratio i Alexan. 47
Cōſultatio ducū pſaꝝ 31
Cōtinētia maior ſortiſe in Alexandro — 62
Cōtigēs ſingl'e bago: 28
Copiæ Alexandri — 29
Copiæ magnæ —— 41
Corōs iſthm. ex Apio 21
Corthacana urbs — 47
Corui genus teli — 38
Corui itineris duces 40
Corui —— 61
Coſſei —— 57
C ante R
Craterus —— 58
Crateri ſtatꝰ ſp̄ Alex. 62
C ante V
Cupiditas pſs ſp affe. 45
Currus falcari —— 41
D ante A
Dactili idei —— 28
Danaus ægyptius 40
Danielis liber —— 65
Dareus Rex plagæ — 28
Darei fortitudo — 28
Darei apparatus — 41
Darei copiæ — 34.37
Darei diſcrimen — 35
Darei uotum —— 62
Darei mors —— 46
D ante E
Decreta ↄtra Phoceñ. 16
Decretū Syracuſanorū pro Timoleonte 24
Demades —— 23
Demadis cōſiliū — 31
Demophon uates — 52
Demophilus —— 4
Demoſthenes —— 15
Demoſthenis ſnia — 23
Demoſt. efficacia i pſua. Iuit. pſuaſit. redijt. 23
Demoſthenis uerba 23
Demoſth. timiditas 28
Deſpat alc. expug. tiri 36
D ante I
Dictū generoſum — 41
Dcū egregiū Bn̄ merētē malo audire —— 62
Difficultas expeditionis in gangaridas — 52
Dij depulſores —— 58
Diyllus —— 20
Dimnꝰ regis amicꝰ 47
Dimicatio Ale. & Spi. 32
Diogenes pſis —— 60
Dionis uirtus mirifica 2
Diōis trāſitꝰ i Siciliā 3
Dionis modeſtia —— 5
Dionis iſigne facinus 6
Dionis mors —— 9
Dionyſiꝰ iunior Rex 2
Dionyſii regis uires — 3
Dirreptio miſan. The. 3
Diuina aiaduerſio in ſacrilegos —— 16
Diuiç iuſticiç uis mag. 16
D ante O
Dolus nefandus — 54
Dōariū militibꝰ datū 43
D ante V
Duelles athleta & mi. 53
Duellum Ducum — 49
E ante C
Ecbatana —— 57
Echecrates —— 7
E ante P
Ephialtiſ ducis eruptio 33
Ephorus —— 20
Epiſtola —— 16
Eplæ Alexā. ad Ariſt. 60
E ante T
Etheſie venti —— 40
E ante V
Euagores — 12
Euboeorū motus — 2
E ante X
Exēplū mēoria Dig. 44
Exercitus mixtus obſequentior —— 56
Expeditio phi. i Illyrios 2
Expeditio Alexandri cōtra Thebanos —— 29
Expeditio i Coſſeos 57
Exultatio pplaris — 3
Exulum reſtitutio — 56
F ante A
Facinus indignū — 25
Facinus Thebanorū 29
Facinus furioſum — 61
Fcīn callidū Mēnonis 32
Familiæ Darei ſtatus 36
Famulatꝰ Iouis Oly. 19
Fati uim redarguentes odorat Alexāder 58
F ante E
Fœdꝰ Ro. & Carthā. 19
Fœlicitas alc. obſeq̄ns 61
Fœminaꝝ cap. miſ abil 36
Fœminaꝝ audacia 49
F ante I
Fidei exemplum — 61
Fides datç dextre firmū apud perſas —— 12
F ante L
Flumis Traici. modꝰ 41
F ante O
Fons ſolis —— 40
Fortūæ uariātis exē. 19
Fortuna ſecunda: ut graue onus —— 37
F ante V
Funeris apparatus 58
Funeris ipēſa 12000 talenta —— 58
G ante A
Gangaride populi — 52
Gaza urbs. —— 39
G ante E
Gedroſia regio —— 55
G ante L
Glycera ſcortum — 56
G ante R
Gratia atthica —— 23
Græciæ dux alexan. 27
Græciæ motus contra alexandrum 43.57
H ante A
Halicarnaſſus —— 32
Halicarnaſſus oppug. & capi. 33.34
Hāmonis ſignū — 40
Harmata ciuitas — 54
Harpali luxꝰ & mors 56
H ante E
Hecateus —— 27
Hecatomphylos — 46
Hepheſtio philolexā. 58
Hepheſtioni tanq̄ Deo imolant. —— 58
Hephe. ſtatꝰ ſp̄ alexā. 62
Herculis poculū — 59
Hermias —— 14
Hermocrates —— 25
H ante I
Hyala urbs —— 55
Hyphaſis fluuius — 51
Hyrcania —— 46
H ante O
Ho. ſapiēs archite. 7.61
H ante V
Humanitas alexan. erga Dareum mortuū 62
Humanitas alexādri erga fœmi. captiuas 36
I ante B
Ibi populi —— 52
I ante D
Idei Dactyli —— 28

I ante G
Ignis ſacer ——— 58
I ante M
Imperator alexāder 28
Impietas Barbara — 34
Improb. opes mil.ſa. 28
I ante N
Inſidiæ cōtra Philip. 25
Inſidiæ detectæ — 48
Inſtitutū milit. Catha. 51
Inſtitutū bel. oritaꝝ 55
Inuētū miꝝ ad bellū 38
I ante O
Ioad pōtifex iudęoꝝ ab Alexan. ueneratus 65
L ante A
Laudatio ale. egregia. 36
L ante E
Legatio Da. ab alexā. 41
Lega. miſtoꝝ ad alc. 57
Leoſthenes athenie. 57
Leutus ——— 9
L ante I
Liberalitas alexan. 33. 51
Liberalitas alexandri erga milites —— 46
Libe. Alex. erga Mop. 50
Libe. alex. erga Porū 51
Liberi pr̄is fetum — 55
Licurgꝰ orator uehē. 23
Lyncilica alexander 35
Luxus harpali —— 56
M ante A
Machinæ mira. artis 38
Magoꝝ prædictio — 60
Magnanimitas Alexandro genuina — 46
Malli populi —— 53. 63
Mare Caſpium — 46
Marmares populi — 34
Maſſani populi —— 54
Mauſolus ——— 10
Mazeus ——— 41
M ante E
Medius Theſſalus — 59
Melephori populi 42
Memnon Dux 28. 34
Memnonis caliditas 32
Memnonis æquitas 33
Memnonis mors — 34
Mētoris cali, po. geſta 14
Methonæ ——— 9
M ante I
Mileti oppugnatio 32
Militariū ordi. iſtau. 44
Mira de mōte Ida — 28
Mira i oceano inuēta 55
Miraculum —— 15. 18
M ante N
Mnaſcas ——— 10
M ante O
Modꝰ traiciē. flumis 41
Mons regius —— 45
Mophis Rex —— 50
Mors Dionis —— 9
Mors alexādri —— 59
Mors Truculēta — 62
Mos perſarum, zona prehendere ——— 34
Motus i pelopōneſo 10
Motꝰ gręcorū ꝯtra alc. 27. 43
M ante V
Mulieris cōſtantia — 60
Munificentia alexādri erga miſeros —— 45
Muſicanus Rex — 54
N ante A
Naufra. picitatꝰ Ale. 52
N ante E
Nectāebi co. & fu. 13. 14
Neoptholemꝰ trage. 24
Neoptholemus Dux 33
N ante I
Nicea urbs ——— 52
Nicoſtratus ——— 12
Nypſius ——— 5
O ante C
Ochi mors ——— 28
O ante L
Olynthus ——— 3. 14
O ante M
Omen ——— 21
O ante N
Onomachus iperator & eius mors —— 9 10
Onꝰ graue ſa fortūa 37
O ante P
Opa Siciliæ ampla — 22
Opes apollini delphico dicatæ ——— 15
Opes maxie ex pſide 62
Opiniōes de morte alexandri —— 59. 64
Optio Ale. ad Dioge. 60
O ante R
Oraculum — 8. 24. 29.
Oraculi delphici origo 7
Orbitæ populi —— 55
Ordiatio copiaꝝ ad granicū & pugna — 31
Ordiatio copiaꝝ ale. 41
Ordinū milita. iſtitu. 44
Ordo rñdēdi legatis 57
Oritaꝝ iſtitutū Bellu. 55
O ante S
Oſtentum — 8. 29. 37
O ante X
Oxathres perſa —— 35
P ante A
Pagi fortunati —— 46
Pannonea ——— 9
Partiſades ——— 14
Parmenii nex —— 42
Paropamiſſadæ ppli 48
Partitio exercitꝰ pſaꝝ 13
Pauſaniæ ——— 25
P ante E
Pædeꝰ uerbū oraculi 61
Peluſiū: & eiꝰ dedi. 12. 13
Periculū ſōmū alexā. 53
Perynthi ſitꝰ & opp. 20
Perſaꝝ ſtatus —— 28
Perſaꝝ mos zōa phē. 34
Perſaꝝ reges habēas iā gere nō decet. — 35
Perſaꝝ fuga ——— 35
pias leuicā i fugā uti. 42
Perſæ mulieres: maritos i bellū ſequuntur 36
pſepolis re. & eiꝰ dire. 45
Perſicꝰ delectꝰ alexā. 55
Petra aornos —— 49
Petræ ſuſiades — 44
Pexodarus ——— 20
P ante H
Phayllus eius clades & mors ——— 10
Phalāgis inētor philip. 1
Phalæcus & eius Calamitas ——— 10. 16
Phalæci mors —— 17
Pharos ——— 61
Phegeus rex ——— 51
Pherei Tyranni — 4
Philalexander apollo 39
Philippus pceptori pythagorię operā dedit 1
Philippus nummus — 3
Philippus luſcus —— 9
Phi. pſis formidoloſꝰ. 20
Philip. gręcię iparot 24
Phi. ſe parē diis oſſdit 25
Philippi in amphipolitanos expeditio —— 3
Philippi fodinæ, auri — 3
Philippi incrementa & urbanitas —— 15. 19
Philip conſiliū nouū 20
Philippi expeditio cōtra athēn. & thebāos 22
Philippi uictoria 10. 23
Philippi mors. —— 25
Philippus acarnane. 35
Philobaſileus —— 58
Philomeli uis ſacrilega, & mors ——— 7. 9
Philotæ mors —— 43
Phocenſiū reparatio 10
Phocion ——— 31
P ante I
Pythiæ hitus uirgialis 7
Pytho ——— 23
P ante O
Pōpa funebris Hęph. 58
Porcæ ——— 35
Pori magnitudo: & copię pugnaq; —— 50
Porticanus Rex — 54
Pothynice ſcortum 56
P ante R
Prædictionibus ſiniſtris uirtus frang. —— 53
Prædiū anti. cū agide 43
Pordigiū: & eoꝝ narratio. ——— 29. 64
Profectus alex. ad Hā. 39
Promethei antrum 49
Prudentia alexādri 27
P ante T
Ptholo. ſalꝰ dinitus 54
P ante V
Pugna ale. cū Mercē. 49
Pugna atrox —— 4. 33
Pugna athletę: & mi. 53
Pugna ducū ſinglris 49
Pugna Mace. & theb. 30
Pugna Pori cū alexā. 50
Pulchritudinē apud Sophytas magnifieri 51
Qu ante I
Quibus artibus auxerit phi. imperium — 25
Qu ante O.
Qūo claruerit qs poſ. 25
R ante E
Regis expe. in phæni. 11
Regis expedi. i ægy. 12
Regię uboioia iſunt 63
Regnum ——— 2
Remediū ꝯtra cu. ſal. 42
Reparatio phocēſiū 10
Reſpōſio famili. ſulle 62
Rñſū mag. ale. pueri. 60
Rñſum ingentis al 41
Res memoranda — 28
Res rara —— 24
R ante H
Rhoxane fœmina — 62
R ante O
Roſaces ——— 13. 32
S ante A. ——
Sabiſarus Rex —— 50
Sacra fcē ale. i oceāo 54
Sacrilegii quæſtio — 15
Salaminis oppidū — 11
Salmon ——— 55
Sambana ——— 56
Sambaſſe ——— 54
Sambus Rex —— 54
Satibarzanes —— 47
Satyrus ——— 15
S ante C.
Scomma acer. 23. 41. 61
Scōma Oly. i filiū alc. 61
S ante E.
Seditio bubaſti —— 14
Seditiones græciæ — 8
Snia Demoſthenis — 23
Serpentes ——— 51
S ante I
Siciliæ opa ampla — 22
Sidon pditionē capi. 12
Sydoniorum cedes — 12
Signa mor. ale. pdicē. 58
Simiæ qūo capiantur 51
Syracuſarum ſtatus 17
Syſigambris: mater Darei mors ——— 59
Sitacinæ ——— 44
S ante O.
Sodræ populi —— 54
Soli ſacrificauit alex. 51
Somnium a. —— 9. 61
Sopytarum regnum 51
S ante P.
Speeiea homerii — 61
Spectaculū miſerabi. 45
Spinthi obatis uirtus. 32
S ante T.
Stagnum amarum 40
Statu. Da. fi. ale. nupſit 56
Stiboetes fluuius — 46
Stratagema. 4. 13. 18. 27 ——— 43. 50. 54.
S ante V.
Sumū genus teli — 32
Sup. ab gręc. repit alex. 52
Suſi. fgio. des. petrę 44
Suſiads rupes ale. iu. 45
Suſpicio alexan. iuſta. 50
T ante A
Tabreſii populi. — 52
Talenta in fune. hæpheſtionis ipēſa. xii. mi. 58
Talēta tria mil. ex ar. 43
Tal. ex ſuſis. 49. mi. 44
Tauromenium —— 2
Taxillis apophtheg. 63
T ante E.
Tēpli hamōis deſcri. 40
Termini expedi. Ale. 52
T ante H
Thais. ——— 46
Taleſtria regia ama. 47
Thaleſtis pius ſuſcipiencā ad Alexā. uenit. 47
Thebāi uicti, urbs ca. 30
Thebanoꝝ facinus 29
Thebanoꝝ cōſtātia 30
The. proga. āp pias 30
Theopompus — 2. 19
Tracum deſectio — 42
Thraſiꝰ auct. ſeditio. 21
T ante I
Tigris fluuius — 44
Timoleō ſtrenuꝰ, & eiꝰ geſta —— 17. 18. 19.
Timoleō. expe. i Sici. 18
Timole. i pace geſta. 22
Timoleon. mors — 24
Timothei hera. Ty. 24
Tyros uetꝰ: ex. ca. 37. 39
Tyros peninſula fcā. 38.
Tyrioꝝ duo. mil. ſuſ. 39
T ante R
Trāſitꝰ alex. i ægyp. 39
Trāſitꝰ Alexan i aſiā. 31
Tridentes ——— 38
Tripolis ——— 11
Tripus ——— 7
V ante E.
Veneni cōfectiō — 5
Verbū po. capti ad ale. 63
Verbum impium — 16
Ver. oraculi ha. ad alc. 40
Verba alex. ultia i pſtātiſſimo iperiū linquo 59
Verba Phi. ad filiū — 60
Verbū Alex. Spē retineo mihi ——— 60
Verbū Ale. Nolle uictoriam furari —— 62
Veteranoꝝ mace. uitꝰ 33
V ante I
Victoria Philippi — 10
Vi. pdcā ale. & hira 31 61
Virgial hitus phythiæ 7
Virtꝰ Ale. ap cherone. 23
Virtutē frāgi ſini. oibꝰ 53
V ante L.
Vltio mēoratu digna. 28
Vltima Alexn. uerba. 59
V ante O.
Votum Darei —— 62
V ante X
Vxii populi. —— 44
X ante A
Xandramas Rex & eius copiæ. ——— 52.
Z ante O
Zōa phēde. mos pſ. ē. 34

¶DIODORI SICVLI SCRIPTORIS GRÆCI LIBER DE REBVS GESTIS PHILIPPI REGIS MACEDONIÆ, AC ALIORVM QVORVNDAM ILL. DVCVM VERSVS IN LATINAM LINGVAM AB ANGELO COSPO BONONIENSI.

IN OMNI RERVM GESTARVM
narratione illud ſcribentis uidetur eſſe officium, ut li/
bris ſingulis ciuitatum, aut Regum facta integra ab
initio ad finem uſq; comprehẽdat, quod ita præcipue
narratæ res fideliori memoria retineantur, & aptiores
fiant ad cognoſcendum. Quæ enim interrupta finem
principio continuum non habent, ea intentionem &
ſtudium legentiũ abrumpunt. Quæ vero continenter
ad exitum deducũtur, abſoluta utiq; rerum ipſarum
utuntur declaratione. Ex quadam igit᷑ materiæ, & eius, qui ſcripturus eſt, iun/
cta progreſſione cum prorſus obſeruandũ appareat, quod propoſitũ ſupra eſt,
nos etiã ad Philippi Amyntæ filii res accedẽtes eius facta enitemur hoc libro
includere. Is quidẽ annos quatuor & uiginti Macedonũ Rex fuit, minimiſq;
occaſionibus ſe ei offerentibus omnium, quæ in Europa eſſent, maximum re/
gnum ſuum conſtituit. Acceptam enimuero Macedoniam Illyriis parentem
multarum ac nobilium gentium & urbium dominam reddidit. Ob ſuam de/
niq; uirtutẽ ab uniuerſa græcia imperator electus eſt populis ei ultro obſequen
tibus. Et raptores delphici templi, unde oracula petebantur, ultus meruit, ut
inter Amphictyonas nominaret᷑, in eiuſdem pietatis ſuæ mercedẽ aſſequutus
ſuffragiorum ius, quod habuerant Phocenſes ab eo deuicti. Poſt Illyrios, Thra/
ces Pæonas, Scythas, & conterminas eis gentes expugnatas ad perſarum Impe
rium extinguẽdum ſe accinxit, iamq; præmiſſis copiis græcas aliquot urbes in
libertatem uendicauerat, cum fati uiolentia interceptus tantos poſt ſe reliquit
apparatus, ut Alexandro filio ad eandẽ expeditionem cõtra Perſas alienis auxi
liis haud opus fuerit. Nec tantæ res fortunæ ipſius potius, quam uirtuti adſcri
bendæ ſunt, quod plurimum in re bellica & ui, & induſtria magnanimus hic
Rex excelluerit. Ne uero in præfatione res eius immature tractemus, ad hiſto/
riæ ordinem nos conferemus breuibus priora tempora repetentes. CVM Annus
Athenis Callimedes Imperaret Olympiade qnta & centeſima, qua cyrenæus primus
Porus uictor ſtadium obtinuit, Romani autem conſules eſſent Cn. Genutius,
&. L. Aemilius, Amyntæ filius Philippus & Alexandri, qui Perſas deuicit,
pater Macedoniæ regnũ illo occupauit modo. Cum pridẽ eius pater Amyn/
tas Illyriis, qui eum debellauerant, ſtipendium pendere, & obſidem Philippũ
cæteris filiis iuniorem dare compulſus eſſet, illi aduleſcentulum Thebas cuſto/
diendum miſerunt. Ciuitas autẽ eam curam Epaminondæ patri demandauit,

lut ſcilicet puerum creditum diligenter ſeruaret, & bonis diſciplinis inſtitui fa/
cerer. Erat eius domi Epaminōdæ filii præceptor pythagoricus, ſub quo mul/

Phi. præceptori pythagorico operā dedit

tum profecit Philippus. Cumq; adoleſcentes duo & natura adiuuarentur, &
diligentia ſibi non deeſſent, úterq; ad maximas virtutes peruenit. Epaminon/
das quidem magnis & periculoſiſſimis certaminibus præter omnium opinio/
nem patriam ſuam totius græciæ principem fecit. Philippus autem captata tē/
porum ratione in rebus agendis nihilo Epaminondæ laudibus inferior fuit.
Poſt obitum enimuero Amyntæ Alexander filius maior natu aliis cū regnū
ſuſcepiſſet; alorites Ptolomæus dolis, & regno & vita eū ſpoliauit. Sed Perdic/
cas poſtea idem in Ptolomæum patrauit, potituſq; regno auſus eſt magno præ
lio cum Illyriis confligere, qui ab eis captus & ad ſummam miſeriam redactus
eſt. Interim Philippus frater de cuſtodia elapſus regnum male affectū appre/

Phi. aditus in regnum

hendit, quod in proxima pugna Macedones plures quatuor millibus extincti
fuiſſent, qui autem ſupererant adeo eſſent cōſternati, vt ex magna Illyriorum
trepidatione uix conſiſterent, omninoq; bellum abhorrerēt. Accedebat quod
& Pæones ipſis finitimis ex quodam contemptu agros paſſim populabantur,
Illyrii ingentes cōparabant copias ut in Macedoniam irruerent. Et Pauſanias
quidam regiæ ſtirpis in regnum illud inuadere conabatur. Athēieſes inſuper
ad Philippi gratiam male inclinati Argæum contra illum iuuabant; Mantiæ
duci dato eo negocio cum tribus hominum millibus & claſſe, quæ rei cœptæ
ſufficeret. Ex incommodis itaq; prius in bello acceptis, & maioribus, quæ vide/
bantur impendere, anxii & ancipites plurimum erát Macedonum animi. Sed
Philippus in tanto oīum timore, in periculis, quæ euidentiſſime apparebant,
neutiq̄ perterritus habita concione ad firmitudinē animi ſuos hortatus auden
tiores aliquantulum reddidit, conuerſuſq; ad emendādā militarem diſciplinā
curauit vt decētibus armis milites ſui inſtructi eſſent, utiq; meditationibus bel
licis exercerent, Excogitauit præterea ordinē illū iunctiſſimū Phalangis, quæ

Phalangis inuentor Philippus.

Macedonū peculiaris fuit ſumpto exēplo Heroū, q clypeos clypeis cōiunge/
bant in bello troiano. In familiari aūt ſermone mirifice oibus blādiri nouerat,
aliquos muneribus, quoſdam promiſſis in ſuā concilians beneuolētiā. Sed im/
minentibus ſibi cladibus ſapiēter ita prouidit. Videbat īprimis Atheniēſes mi
rifico quodam ſtudio tenere recuperandæ urbis Amphipolis, proptereaq; Ar/
gæum cōmouere ad turbandū regnū Macedoniæ. Sponte itaq; ea urbe ceſſit,
vt eſſet ſui iuris. Ad Pæonas aūt miſſis legatis effecit & donis: & pollicitationi
bus, vt pacem ſecum pro tēpore firmarent. A Pauſania ſe liberauit largitione
Regē, qui eū iuuaturus erat, ad ſuā uoluntatē pelliciens. Sed enim Mantias cū
claſſe Methonē traiciens ibi ipſe ſubſtitit, Argæum aūt cū mercēnario milite
Aegas miſit, q cū urbi appropinquaſſet, oppidanos cœpit hortari, ut ſe recipe
rent ex tali beneficio pricipem locū in regno Macedoniæ habituri. Sed nullo
ei aſſentiente Methonem reuertebatur, cū Philippus inſtructis copiis eū ador
tus multos cecidit, reliquos: qui ad montē uicinū ſe retraxerant, dimiſit proſu/
gis ex pacto ſibi deditis. Ex hac pugna uictor Philippus confirmauit plurimū

Macedonum

Macedonũ aĩos ad futura deinceps bella. DVM autẽ hæc agerentur. Thaſii
habitatũ iuerunt Crenidas, quã urbẽ deinde a ſuo noĩe Philippos nuncupatã
habitantiũ frequẽtia ampliorẽ fecit. Et hĩc quidẽ Chius Theopompus initiũ Theopõ-
ſumpſit libris quinquaginta octo, quos de Philippi rebus edidit. Sunt autẽ in pus
eo numero quinq;, quoꝝ fides haud ſatis cõſiſtit. IAM uero principẽ Athe Annus Se-
nienſes Euchariſtum, Romani. Q. Seruiliũ, &. Q. Genutiũ cõſules habebant, cundus
cũ Philippus Athenas miſſis legatis pacẽ facile ab eo populo ĩpetrauit, cũ de
Amphipoli repetenda nihil actũ eſſet. Ita ab hoſte illo iã liber perſenſit Agim
Pæonũ Regẽ mortẽ obiiſſe, nec oblatã occaſionẽ ulciſcẽdi Pæonas dimiſit, du
ctis nãq; in illos copiis facta dimicatione in Macedonũ ptãtẽ ſuperatos eos re
degit. REliqui erant Illyrii ad quos expugnãdos miro intẽdebatur ſtudio. Expeditio
Proinde concione habita: cũ milites ad id bellũ animaſſet, in Illyrici fines cum Philippi in
decẽ millibus peditum & ſexcentis equitibus intrauit, qđ cũ Bardylli regi alla Illyrios.
tum eſſet, miſit protinus ad philippum legatos, qui offerrent ei urbiũ deuicta-
rum æquã ſecũ adminiſtrationẽ, & eo pacto pacem firmarent. Sed enim philip
pus eam denegauit, niſi oĩbus Macedonicis urbibus cederet. Itaq; re infecta le
gatis redeuntibus, Bardyllis plurimũ fiduciæ reponens in ſuoꝝ uirtute ex ui-
ctoriis, quas prius multas acquiſierãt, parato exercitu decẽ milliũ peditum &
quingentoꝝ equitũ hoſti obuiã uadit. Cumq; alteri alteris uicini cõſtitiſſent,
emiſſo ingẽti clamore in certamẽ irruunt. Philippus in dextro cornu, ubi erãt
ſpectatæ uirtutis Macedones, cũ circũagi equites iuſſiſſet, ut ex tranſuerſo bar-
baros adorirent̃, hoſtes a frõte ferociſſime oppugnabat. Illi aũt quadrata acie
inſtructa oĩbus periculis acriter reſiſtebãt, diuq; anceps fuit præliũ ob egregiã
utrorũq; fortitudinẽ, & cũ ex oĩ parte multi caderẽt, multi cõfoderent̃, res nũc
in hãc, nũc in illã partẽ fluctuabat, prout dimicantiũ uirtus uel exercitabatur.
uel remiſſa erat. Tandẽ cum præmiſſi equites, a latere, a tergo hoſtes præmerẽt,
& Philippus cũ fortiſſimis ſuoꝝ magna ui eoſdẽ fatigaret, coacti ſunt Illyrii
in fugam ſe coniicere, ita etiam multis abſumptis, cum eos per loca uaria Phi-
lippenſes perſequerentur. Nouiſſime Philippus dato ſigno ſuis uti ſe recipe-
rent Trophæum erexit. Qui ex ſuis occubuerãt eos ſepeliri curauit. Et Illyrii
Petitas prius urbes Philippo per legatos dedẽtes pacẽ obtinuerunt, cũ amiſiſ-
ſent in ea pugna plus ſeptẽ millibus hoĩum. CVM uero Macedoniæ, & Illy
rici res ſatis in præſens tractauerimus, ad diuerſaꝝ gentium facta diuertamus.
IN Sicilia cũ Iunior Dionyſius regnũ Syracuſaꝝ pridẽ accepiſſet, homo mi- Dionyſius
nime ĩduſtrius, & a patre plurimũ degenerans ſub pacis, & quietoꝝ moꝝ præ Iu. Rex
textu turpem ignauiã tegere conabat̃, & cũ ſucceſſiſſet in bellũ cõtra Cartha-
ginienſes, cũ eis pacẽ firmauit. Cũ Lucanis itidẽ bello ſumma negligentia pro-
rogato & ad ultimũ præliis aliquot ſuperior cũ fuiſſet, cupidiſſimo animo pa-
cem eis cõceſſit. In Apulia urbes duas extruxit, ut tutam efficeret maris Ionii
nauigationem. Qui enim loca maritina incolebãt, prædatoriis nauibus diſcur-
rentes adriaticum pelagus oĩno mercatoribus infeſtum reddiderant. Poſt id
ſummo ocio ſe tradens oẽm militarem exercitationẽ aboleri permiſit, Regnũ Regnum

Adamante munitum. Annus.III. maximum omnium in tota Europa,& quod eius pater adamante munitũ gloriabatur,ſua ignauia perdidit,quod quẽadmodum ab eo cõmiſſum ſit: & quæ idcirco fieri contigerit,ſuo explicabimus ordine. CEPhiſodoto Athenis imperante,Romæ conſulibus.C.Licinio &.C.Sulpitio Clariſſimus inter Syracuſanos optimates Dion Hipparini filius ex Sicilia aufugit,deinq; & Syracuſanos,& alias Siciliæ urbes ingẽti animo in libertatem uendicauit huiuſmodi initiis. Habuerat ſenior Dionyſius uxores duas, & ex utraq; liberos ſuſceperat,ex prima,quæ erat Locrenſis,Dionyſium,qui ei defuncto ſucceſſit,ex altera Hipparini filia ſummæ honeſtatis inter omnes Syracuſanas Narſæum, & Hipparinum filios. Huius ſecũdæ uxoris frater erat Dion uir in philoſophiæ ſtudiis famæ celebris conſtantia autem & rei militaris ſcientia longe oĩbus ſuis ciuibus præſtans. Accedebat ad hæc nobilitas ſũma,& ſingularis animi magnitudo,quæ omnia eum Tyranno formidoloſum reddiderãt: ut pote qui aptiſſimus uideretur,ad retundenda eius ſcelera. Itaq; decreuerat uirum talem procul a ſe habere intentans etiã ei mortẽ. Id perſentiẽs Dion apud amicos quoſdam primo latitauit,poſtea ex Sicilia in Polloponneſum traiecit cum Megacle fratre,& Chariclide, qui ſub Dionyſio copiis militaribus præfuerat, Corinthumq; perueniẽs ab eo populo impetrauit, uti liberationis Syracuſarum curam ſecũ ſuſciperet. Cum milites mercenarios uellet ſcribere, & arma cõquireret,multis eum iuuantibus breui tempore & arma & cõductos milites in nauibus duabus onerariis diſpoſuit,cumq; iis tantum e Zacyntho,quæ eſt prope Cephalleniam,in Siciliã tranſmiſit. Triremes & alias onerarias naues Caricli di,qui paulopoſt Syracuſas tranſiret,dimiſit. EOdem ferme tẽpore Andromachus Tauromenienſis Timæi hiſtorici pater,opibus animoq; plurimũ excellens in unum congregatis iis,qui fuerant reliqui ab excidio Naxi dirutæ a Dionyſio,collẽ urbi uicinũ,qui taurus nuncupabatur ad multum temporis inhabitauit,& a ſua diutina manſione in Tauro, Tauromeniũ locum eum appellauit,breuiq; auctus oppidi rebus factũ eſt,ut incolæ opulenti, & locus honoratus redderetur. Noſtra tandem ætate Cæſare adiiciente animum ad Tauromenienſium incrementa Romanoꝶ colonia illuc deducta eſt. Euboei autẽ dum hæc in Sicilia agerentur,ciuilibus diſcordiis laborantes hi quidẽ Boeotos, alteri autem Athenienſes in auxilium acceſſiuerunt, Cœptoq; ibi bello leuia certamina,& quaſi præludia frequenter fiebant, in quibus nũc Thebani, nunc Athenienſes erant ſuperiores,ſed nunq̃ iuſto certamine dimicatũ adhuc fuerat,cũ Euboei,poſt bello uaſtatam inſulam,& multos utrinq; mutuis odiis cæſos,tandẽ ſuo malo docti ſimul conciliati ſunt. Proinde Boeoti illinc diſcedentes citra noxam domum reuerſi ſunt. Athenĩẽſes autem, cum ab eis Chii, Rhodii, Coi & Byzantii deffeciſſent,inciderunt in bellum quod ſociale dictũ eſt,ſuſtinueruntq; illud per triennium. Electos itaq; Duces Chareta & Chabriam cum exercitu ad id bellum miſerunt. Illi ſtatim Chion inuadentes inuenerũt illuc miſſa auxilia ab iis,qui ſimul deſciuerãt,& præterea a Carũ Rege Mauſolo,inſtructiſq; ordinibus urbẽ & mari & terra oppugnare agreſſi ſunt.

Dionis uirtus mirifica

Tauromenium

Euboeoꝝ motus. Bellum ſociale.

Chares cum

Chares cum peditum manu ad mœnia terreſtri pugna contendebat cũ iis, qui ex oppido eruptiones faciebant, Chabrias autem in portum inuadens nauale prælium acriter incepit, ſed eius naui ab actuariis hoſtiũ nauibus afflicta, ſuccubebat, & ſui fortunæ cedentes ſaluti cõſuluerant. Itaq; maioris faciens glorioſam mortem, q̃ ut uictus uiueret, a ſe hoſtes fortiter repellens confectus obiit. INterea, Philipuus Rex magno prælio ab ſe deuictis Illyriis omnes eorum gentes, quæ uſq; ad paludem Lychnitida inhabitãt, ad ſui obſequiũ compulit, & in Macedoniam eſt reuerſus, cum glorioſam pacẽ Illyriis conceſſiſſet. Iáq; celeberrimũ eius erat nomen apud Macedones, ut pote cuius uirtute res prius male affectas recreatas viderent. POſt hæc cum Amphipolitani maligne ſe gererent in Philippum, & pluribus modis eũ irritarent, parato iuſto exercitu eos inuadit, & inductis ad mœnia machinis acri & cõtinua oppugnatione eos præmens muri partem ariete deiecit, irrumpenſq; in urbem per apertum locũ, & repulſis, qui ſe oppoſuerant, ea eſt potitus, ciueſq; omneis humaniſſime habuit, præter paucos, quos ſibi aduerſos patria mulctauit. Vrbs aũt ea ex Thraciæ propinquitate & alioꝝ locoꝝ multum contulit ad Philippi incrementa, Subito enim ab illa Pydnam occupaui, & Olynthiis ad obtinẽdam Potideã, cuius rei erant cupidiſſimi, tulit auxilia. Olynthioꝝ aũt ciuitas & potentia & habitantiũ multitudine plurimi erat momenti ad bellica negocia perficienda, & qua aduerſante multũ laboris ſubeundum eſſet ei, qui imperium ſuũ uellet proferre. Propterea mutua quadam æmulatione & Philippus & Athenienſes tenebantur, utri ipſoꝝ illa ſe adiungeret. Sed enim Philippus Potideam expugnans Athenieſiũ pſidiũ illinc depulit, deuictoſq; incolumes Athenas humaniter remiſit, Reuertebatur enim ualde eã Remp. Philippus cũ ob potẽtiam tum propter dignitatem. Olynthiis Pydnam etiã urbẽ prius abſe captam, & ei finitima, quæ poſſidebat, donauit. Crenidas dein ſe conferens inductis pluribus, qui eam urbem incolerent, ex ſui appellatione inſtituit ut Philippi nominaret. Erant in eo tractu fodinæ auri, ſed tenues & non bene exploratæ, eas Philippus magnis operibus ita inſtruxit, vt annua ei redirent amplius mille talenta, unde magnis opibus breui cumulatis Macedoniæ imperium plurimũ auxit, cum pecuniæ cœptis omnibus negociis ſufficerent. Numum aureum Philippei nomine cudi inſtituit. Militum, qui ſtipẽdia facerent, certũ & validum numerum ſibi legit, In Græcia multos muneribus corruptos ad patriæ proditionem allexit, quæ omnia ſigillatim vt facta ſint declarabimus, prius tamen, quæ hoc loco ſubſequuntur, narraturi. CVM Athenienſes Agathoclem principem Romani M. Fabium & C. Petilium conſules haberẽt, Dion in Siciliam peruenit Dionyſii Tyrannidem oppreſſurus. Is cum ante tam nobile cœptum facinus nulla facultate ad id faciẽdum inuitaret, præter oĩum ſpem Regnum ampliſſimũ totius Europæ penitus labefactauit. Quis enimuero credidiſſet eum uirum cũ nauibus duabus tãtum onerariis uictorem futurum in eum Regem, qui longas naues quingentas, pedites ad centum millia, & decẽ equitum millia, armoꝝ autẽ, cõmeatuum, & pecuniaꝝ tantum haberet appa/

Philippi ex deditio in Amphipol.

Olynthus

Philippi Fodinæ auri

Philippeus

Annus IIII

Dionyſii Regis uires.

ratum,quãtus enumeratis copiis abunde ſufficeret? Vrbem præterea maximã græcarum omnium tenebat,cui erant portus & naualia,& inſtructiſſimæ arces ferme inexpugnabiles.Non deerãt & auxilia ualidiſſima.Sed cõtra ea omnia, Dioni aderãt potiora.Ingens animus,Virtus ſumma,& magna eorũ, qui miſere ſeruiebant,erga eũ beneuolentia,quodq; iis maius erat,ipſius Tyranni ignauia,& popularium uolũtates ab eo alienatæ.Huiuſmodi igitur omnia eodem tempore ſimul emergentia incredibilem exitum rebus,quæ gerebantur,dederunt,illo propemodum ordine. CVM e Zacyntho Dion duabus nauibus acceptis diſceſſiſſet, præternauigans Agrigentinos Minoam tenuit. Ea urbs ſuperioribus annis a Cretenſium rege Minoe fuerat extructa,quo tẽpore perſequutus Dædalum uſus eſt Cocali Sicaniæ regis,hoſpitio,ſed dum hæc agerent,Carthaginẽſibus parebat,præeratq; ei paralus Dioni amiciſſimus, a quo prompto animo acceptus Dion,cum e nauibus arma numero ad quinq; millia exportari feciſſet,ab eo impetrauit,vt Syracuſas curribus illa deuehi curaret.Ipſe autem iter eodem cepit mille uiris comitãtibus,ſtatimq; Agrigentinos,Gelenſes,& alias Siciliæ mediteraneas gentes: Madinæos & Camarinenſes adhortatus ad uendicandam libertatem ſibi contra Tyrannum iunxit,concurrentibuſq; ex omni parte auxiliis comparauit exercitũ amplius uiginti millium hoĩum.Græci pariter ex Italia & Meſſanenſes multi accerſiti magna prũptitudine aduenerũt.Iam Dion Syracuſanos fines intrauerat,cum ei facta eſt obuiam ingens multitudo & ex agris & ex urbe uenientum ad ſe hoĩum inermium,multis enim,quibus parum credebat,arma Dionyſius ademerat. Ipſe quidem per ea tempora in urbibus nuper a ſe conſtructis circa mare adriaticũ erat cum magnis copiis At hi quos ad Syracuſarum cuſtodiã Duces relique rat,primo tentauerunt,vt in Tyranni fide oppidanos retinerent,ne defectionẽ molirentur,Sed cũ id fruſtra fieret,tumultu paſſim ſuccreſcente coacto mercẽnario milite,& his,qui in urbe partes regias fouebãt tumultuantibus ita obſiſtere decreuerũt.Dion interim Syracuſanis,qui armis carebant, aduecta arma diſtribuit,alios autem eo armorũ genere,quod fortuitum ſibi offerebat,inſtruxit.Hiſq; omnibus in concionem uocatis dixit,eo animo ſe ueniſſe,vt Siciliæ libertatem acquireret,ideo oportere Duces eos delegi,qui & libertati recuperãdæ,& extinguendæ funditus Tyrannidi pares eſſent.Tunc vna veluti uoce ab vniuerſa multitudine cõclamatum eſt, vt ipſe Dion & frater Megacles imperatores in eo bello eſſent.Subito igitur a cõcione urbẽ inuadens nullis in aperto ſe ei opponẽtibus audacter ĩgreſſus per Achradinam in forum cũ exercitu contendit.cum nullus ei occurrere auderet.Erant cũ Dione omnino hominũ millia quinquaginta.Hi oẽs coronati in urbem intrarunt,ducẽte Dione, Megacle,& triginta Syracuſanis, qui ſoli e numero eorum, qui in Peloponneſo exultabãt Syracuſis,auſi ſunt fortunæ cũ Dione ſe exponere. Vniuerſa autem urbe a ſeruitute ad libertatẽ,a taciturnitate,quã ſub Tyranno ſeruabãt,ad ſummam hilaritatem & laudationes conuerſa omnia gaudii, omnia ſacrificiorum plena erãt.Priuatim unuſquiſq; ad lares ſuos excitatis uaporibus gratias Diis referebat

Dionis trãſitus in Siciliam.Minoa.

Popularis exultatio.

referebat ob accepta bona, cõcipiebatq; vota, uti futuræ res proſpere cederẽt:
Sentiebatur & quidam ueluti ululatus fœminarũ exultantiũ ob fœlitatẽ adeo
ĩſperatam. Paſſim vero ab oĩbus urbis partibus cõcurſus ad Dionem erat. Nõ
liber, nõ ſeruus, nõ peregrinus inueniebatur, qui eum videre nõ diſcuperet cũ
ſumma admiratione eius uirtutis, quam maiorem humana omnes animo con
cipiebant nec immerito. Maxima enim ea erat rerũ cõmutatio, & quam nullus
unquam futuram exiſtimaſſet amariſſima quinquaginta annorũ ſeruitute tũc
primum depulſa, & libertate unius hominis uirtute reſtituta. Dionyſius tunc
temporis ad Cauloniam Italiæ cũ moram traheret, Philiſtũ, quem adriatico
mari præfecerat, ad ſe cũ claſſe accerſitũ iuſſit Syracuſas cõtendere, ipſeq; eodẽ
peruenit, die ſeptimo poſt eum diem, quo urbẽ Dion occubuerat, tentauitq;
initio num aſtu Syracuſanos poſſet circumuenire. Ad eos enim legatos, qui Stratagema
pacem peterent, miſit uariis modis per eos ſignificans, ſe conceſſurum populo
imperium, ſiquidem honores aliquos decẽtes in remunerationem ipſe poſſit
obtinere, petens etiã vt ad ſe venirent e populo aliqui, cum quibus conſultaret
de bello cõponẽdo, quod factũ eſt. Miſſi enim ſunt viri honoratiſſimi a Syra-
cuſanis, quos iã multum ſpes inflauerat. Iis cũ Dyonyſius cuſtodias appoſuiſ-
ſet, aditũ ad ſe diutius diſtulit. Animaduertens interea hoſtes expectatione pa-
cis negligentius in ſtationibus agentes, & omnino ad dimicationem male ex-
peditos, ex templo reſeratis portis arcis, quæ eſt ad inſulam, cũ inſtructo agmi-
ne ſe intromiſit. Extruxerant Syracuſani murum ex oppoſito verſus mare, ſu-
per eum Dionyſiani cũ clamore & perturbatione ingenti inſcenderunt, truci-
datiſq; non paucis, qui ea loca tuebant̃, iã interius penetrauerant, cõferebantq;
manus cum iis, qui ad muri ſubſidiũ veniebant. Tunc Dion præter ſpem dece- Pugna atrox.
ptus cũ melioribus e ſuis obuiã iuit hoſtibus, cœptoq; prælio multos paſſim
cedebat: Cumq; haud magnũ loci ſpacium intercederet, (quippe intra muni-
tiones ſtatim erat pugna) accurrit ſubito magna hoſtium uis in eum locũ ſatis
anguſtũ, & uix ſtadii unius. Vtrinq; autẽ, qui ſumma excellebant uirtute, peri
culis ſe animoſe offerebant, His quidẽ ob ingẽtia Dionyſii promiſſa, Illis aũt
libertatis amore ad ſummũ uincendi ſtudiũ inflammatis. Et primo ancipitem
reddebat pugnam, æqualis ferme utrorũq; uirtus, cadebantq; plurimi, nec pau
ciores cõfodiebant̃ vulneribus oẽs aduerſis. Qui enim ĩ primori parte erãt, ge
neroſiſſime ad mortem uſq; decertabant, proximi autem pro eis cadentibus
ſtrenue ſubibant incommoda omnia, & pro adipiſcenda victoria nullum erat
periculum, quod recuſarent. Sed enim Dion cupiens plurimum facere ęgre-
gium aliquid, vt labore ſuo parta videretur victoria, in mediam hoſtium aciẽ
prorupit, & acriter dimicans multos cecidit, perturbatiſque aduerſis ordini-
bus in media ea turba ſolus conſtitit. Ibi emiſſis undiq; iaculis & in clypeum,
& in galeam nihil offendebatur armis eum tuentibus, Sed in brachio dextro
confixus vulneris aſperitatem haud poterat ferre, paulumque aberat, vt deue
niret in Hoſtium manus, cum Syracuſani pro duce ſuo ſeruãdo ſolliciti facto
uehementiori impetu in hoſtẽ & Dionẽ periculo eripuerunt, & illum ad fu-

giendum compulerunt. Itidem & ad aliam muri partem ſuperiores oppidani perſequuti ſunt Dionyſii milites uſq; ad portas inſulæ. Cum victoriam hanc clariſſimam & per eam ſtabilitam libertatē Syracuſani obtinuiſſent, Trophæum in Tyrãni exprobationē erexerunt. Dionyſius vero ab eo, quod ſperarat, videns ſe decidiſſe iamq; regni recuperandi animum deſpondens ualidis præſidiis arces firmauit, impetratiſq; ſuorum cadaueribus, quæ erant octingēta, honorifice ea ſepeliri curauit, aureis coronis, & purpureis ueſtibus adornata, ſperabat enim huiuſmodi officio, aliis animos auctum iri ad ſubeunda diſcrimina pro eius Tyrannide. Magnis etiã muneribus eos, qui ſtrenue pugnauerãt, proſequutus eſt, & ad ſyracuſanos miſit qui agerēt de pace. Sed Dion excuſationibus variis legatos diſtinebat, donec abſoluta ſine īpedimēto muri parte, quæ deerat, eadem arte hoſtem ludificatus, qua ipſe deceptus fuerat, introductis legatis, cum de pace verba habuiſſent, reſpondit unicam eſſe pacis uiam, ſi depoſita Tyrannide contentus ſit honoribus certis. Id cũ Dionyſio renunciatũ eēt, duces ſuos conſuluit Tyrãnus, q̃ via ſyracuſanos tam ſuperbe reſpõdentes poſſet ulciſci. Poſt modum cum omnibus rebus, præter quã frumēto, abundaret, maritimiſq; viribus præſtaret, hoſtilem agrũ populatus eſt, diuiſiſq; inter ſuos frumentis illis prædatitiis, miſit onerarias naueis cum pecunia ad cõparandos cõmeatus. Syracuſani haud multas habebãt longas naues, ſed in locis, quæ opportuna nouerant, occurrētes magnã vim frugũ emptarum; quæ deuehebãt, abſtulerunt. DVM vero hæc ſyracuſis gererent, in Græcia Alexander Phæris Tyrannus fraude vxoris Thebes, & fratrum eius Lycophronis & Tiſiphoni interfectus eſt qua ex re non mediocrem gratiam tanq̃ Tyrrannicidæ primo adepti ſunt. Poſtea immutati animo muneribus ſibi milites cõciliarũt, nec Tyrannos ſeipſos diſſimulabant. Sublatis enimuero e medio, qui eorum uolũtati renitebantur, & confirmatis multum viribus ſuis principatũ apprehenderant. Erant ea tempeſtate in Theſſalia magni nominis ac nobilitatis ſummæ qui nũcupabant Aleuadæ. Hi Tyrannos eos comprimere conati, cũ per ſe haud ſufficerent: Macedoniæ regē Philippum inuocauerũt, qui in Theſſaliã profectus Tyrannis deuictis priſtina vrbibus libertate reddita eam ſibi Theſſalorum beneuolentiam cõparauit: vt ipſe ac filius Alexander in variis bellis eos auxiliares habuerint. In his aũt, qui hiſtorias conſcripſerunt, Demophilus Ephori filius belli, qđ ſacrũ uocarunt, & in annos undecim donec ſceleris illius participes extincti eſſent dilatum eſt, narrationē ommiſſam a patre ſuſcepit ab eo tēpore, quo Delphici oraculi Templum & occupatũ, & direptum eſt a phocēſi Philomelo. Sed hucuſq; tantũ peruenit Calliſthenes decē libris, quos de græcorum rebus ſcripſit. Rurſus inde Athnienſis Diyllus libros viginti ſeptem auſpicatus eſt quis & græciæ & ſiciliæ facta recenſentur. IAM Principatum Athenis Elpinus, & conſulatum Romæ iniuerant. M. Popilius Lenas. & C. Manlius imperioſus, cœperatq; centeſima & ſexta Olympias, cũ victor in ſtadio fuiſſet Malienſis Porus. Eo tempore in Italia circa Lucaniam Colluuio quædã hoīum oīum ferme fugitiuorũ e locis uariis in vnũ confluxit, paſſimq;

Marginal notes: Phærei Tyranni. — Aleuadæ. — Demophilus — Calliſthenes. — Diyllus. — Annus. V. — Brutiorũ origo.

primo

primo latrocinabatur, deĩn & excubias agẽdo & incurſionibus crebris, aliiſq;
exercitationibus cœpit aſſueſacere ſe ad militares ordines ſeruãdo. Itaq; iuſta
acie cum eoꝝ locoꝝ cultoribus cõgreſſi ſemper victores euadebãt, auctiſq; vi
ribus ad urbium oppugnationẽ conuerſi, Terinam oppidum captum diripue
runt. poſtea in ditionẽ ſuã redactis Arponio, Thuriis & aliis aliquot urbibus
ſibi ſuã Rempub. inſtituerunt, vocatiq; ſunt indigena appellatione brutii, qđ
eoꝝ pleriq; oẽs fugitiui ſerui, gens nimirum bruta, eſſent. Huiuſmodi originẽ
habuit is Italiæ populus. AT Philiſtus Dionyſii præfectus Rhegiũ trãſiẽs, *Philiſti expeditio in Siciliam.*
illinc ſyracuſas quingentos equites traiecit, adſumptiſq; ibi pluribus aliis & pe
ditatu duũ millium in Leontinos, qui & ipſi a Dionyſio deſciuerant, ſe cõuer
tit, ac noctu mœnibus ſuperatis. cũ partem urbis occupaſſet conſertis atrociter
manibus præcipue ſyracuſanoꝝ uiribus, qui Leontinis uenerãt auxilio, illinc
eiectus eſt. Interea Charìclides, quem Dion in Peloponneſo cũ nauibus lõgis
reliquerat, impeditus ante tempeſtatibus, ne potuerit in tẽpore liberationi Sy
racuſaꝝ adeſſe, uenit cũ longis nauibus viginti, mille & quingentis militibus.
Cũq; is vir plurimũ virtute excelleret, videreturq; tantæ rei maxime idoneus,
præfectus eſt Syracuſanoꝝ oĩbus maritimis copiis, ut cõmuni conſilio eius &
Dionis gereretur bellũ contra Dionyſiũ. Et iam Philiſtus inſtructa claſſe tri/
remiũ ſexaginta ad nauale prælium excibat ſyracuſanos, haud multum ei na/
uium numero cedẽtes. Pugnatũ ẽ utrinq; ſummis viribus, inclinabatq; primo
victoriæ ſpes ad Philiſtum ob egregiã eius fortitudinẽ. Sed a ſuis tandẽ dereli
ctum, undiq; ſyracuſani eũ præmentes, vt uiuum caperẽt, laborabãt. Sed Phi/
liſtus, vt uitaret, quæ plerunq; in captiuos cõmitti ſolent, ſibi mortem conſci/
uit, vir integerrimæ fidei, & qui magno uſui fuerat Tyrannis, donec uixit. Hu/
ius cadauer diſcerptũ ſyracuſani ꝑ urbẽ traxerũt, abiecerũtq; inſepultũ. Dio/
nyſius amiſſo tantæ experientiæ Duce cũ alium, qui bello adminiſtrãdo par
eſſet, non haberet, nec per ſe idẽ poſſet. legatos ad Dionem miſit, qui ei primo
dimidium imperii ſui, deinde & totum obtulerunt. His a Dione reſponſum ẽ,
uti Rex arcem populo dederat. impetraturus ea eo munera & honores. Nec
Dionyſius eam conditiõẽ reiiciebat, dũ tamen præſidiũ & opes, quas in ea ha/
baret, in Italiã tuto poſſet tranſferre. Approbabat id totũ Dion, hortabaturq;
populum ad ſubeunda ea pacta. Veꝝ concionantibus quibuſdam in contra/
rium noluit Dioni aſſentiri populus ſperãs ui ſe illud aſſequutuꝝ. Sed enim
Dionyſius ualido præſidio firmata arce Theſauros & omnem regiam ſuppel/
lectilem nauibus clanculum impoſitam in Italiam tranſtulit, & in urbe ſedi/
tiones erumpere cœperũt. Erant qui ſummã reꝝ Chariclidi cenſerent deman/
dandam, quod is homo ad tyrannidẽ nunq̃ uideret aſpiraturus. Alii uero præ
fici deberet oĩbus Dionem aſſeuerabant. Acceſſit ad alia incõmoda, quod mer
cennarii milites, qui uenerant e Peloponneſo ad Syracuſaꝝ liberationẽ, cũ ſti/
pendia multa eis deberẽt, nec ſolutioni ob indigentiã ſatiſfieri poſſet, plures
tribus millibus oẽſq; ſpectatæ uirtutis & q̃ multa ĩ bellicis rebus exercitatione
longe oĩbus ſyracuſanis fortitudine præſtarent: diſceſſerunt adhortati prius

Dionem vt ſecum & ipſe recederet, ulciſceretur͡q ſecũ cõmunes iniurias a Syracuſanis acceptas. Denegauerat primo id ſe facturũ Dion. Verũ paulopoſt ardente urbe ſeditionibus compulſus eſt recipere ſe ad externos milites abeunteis, ſimul͡q iter faciebant ad Leontinos, cum Syracuſani inflammati odio eos perſequi cœperunt, & in ipſo itinere facta dimicatione, cum multos e ſuis amiſiſſent, ſe retraxerunt. Nec Dion ex ea uictoria ſuſtinuit, vt odium cõtra ingratiſſimos ciues exerceret, miſſis enimuero ad ſe, qui defunctorum corpora ad ſepulturam peterent: benigne indulſit, captiuoſ͡q multos citra redemptionem liberos dimiſit. Multi etiam, ex prælio cũ i fuga interfici potuiſſent, quia tamẽ verbis oſtentabant ſe eſſe Dionis partium, ab eorum cæde temperatum eſt.

Dionis modeſtia.

Nypſius

DIOnyſius tunc temporis, cũ Neapolitanum Nypſium uirum & prudẽtiæ & fortitudinis egregiæ Ducem elegiſſet, ei, vt Syracuſas cõtenderet, iniunxit, dedit͡q aliquot onerarias naues ad cõmeatus deuehendos. Ille igitur e Locris Syracuſas uerſus diſceſſerat. Iiſdem diebus, cum diutius præſidia a Dionyſio arci impoſita panis & aliorum neceſſarioꝝ inopiam ſumma conſtantia tolerauiſſent, tandem premente neceſſitate ad ſalutem proſpiciendã cõuerſi omnes nocte ſimul habitis conſiliis decreuerunt, ſequenti die & arcẽ & ſemetipſos Syracuſanis dedere. Iam͡q primo diluculo ibant ab arce ad populũ, qui deditionem paciſcirentur, cũ Nypſius conſpectus eſt claſſem circa Arethuſam in portum appellans, ex cuius aduentu ab inopia recreati ſumma reꝝ omnium abundantia affluere cœperunt. Eo modo arx ferme alienata ex inſperato confirmata eſt: cum præcipue Nypſius milites, qui arcem tuebantur, in concionem euocatos oratione tempori accõmodata plurimum ad futura omnia tolerãda animauerit. Syracuſani tunc inſtructis triremibus hoſti obuiam egreſſi, cũ ille in concionem totus conuerſus eſſet, incurſione ſubita ingentẽ tumultum excitarunt, quo uehementer perturbati ſunt, qui primũ impetum debebãt excipere. Ita͡q prælio conſerto Syracuſani hoſtiles aliquot naues demerſerunt, nonnullis potiti, reliquas in fugam cõuerterunt. Ex ea uictoria multũ elati Deis primum ſacrificia ampliſſima reddiderunt, ipſi dein ad conuiuia & ingurgitationes cõuerſi nulllam habebant excubiarum curam, utpote contra hoſtes, quos uictos nihili facerent. Interim Nypſius acriter intẽtus, vt acceptã cladẽ ulciſceretur, copiis nocte expeditis inſcẽdit ipſe furtim oppoſitas munitiões, ibi͡q in temulẽtiã & ſomnũ reuolutos vigiles offendit. Nõ cunctatus ſcalas ad id factas applicat, ꝑ quas ſtrenuiſſimi aliquot ſuperato muro, trucidatis inſidiis cũ portas reſeraſſent, ĩtroductus eſt totus exercitus in urbẽ. Syracuſani, q̃ in ſubſidiũ accurrebãt, cũ omne eoꝝ robur uino langueret, vel trucidabant, vel fugã ſtatim arripiebant. Eodem tempore & qui erant in arce, cũ oĩa incuſtodita eſſent, intra munitiones penetrarũt. In oppidanos ſubito caſu cõſternatos & incompoſitos multa cædes cõmitiebatur. Intrauerãt cũ Nypſio plures decẽmillibus acie ordinata, vt in urbe nullus eoꝝ ĩpetũ poſſet ſuſtinere, quippe cũ in ea quiſpiã ducis officio non fungeretur. Iam͡q occupato foro in domos irruebant, diripiebantur͡q paſſim opus. Fœminæ, pueri, ſerui, captiui ducebãtur. Refugerant

gerant uiri in angiportus & uias quaſdam, ubi cõtinuis dimicationibus decer/tabant, ſed cum magno eorum detrimento, cũ multi interficerent, alii autẽ grauiſſima ſubirent uulnera. Et noctu hæc quidẽ omnia, uti ſors in tenebris obtulerat, vtrinq; cõmittebant, nunquã q; apparuit, quanta hoĩum ſtrages vbiq; facta eſſet, niſi demũ die adueniẽte. Tunc Syracuſani animaduertentes unicam ſalutis ſpem in Dione eẽ miſerũt equites aliquot in Leontinos ad eum orantes ne in ſeruitutẽ redactam patriã uellet deſtituere, vtq; iniuriarum, quas ei intuliſſent, ſibi ueniam indulgens patriæ calamitatẽ miſeratus ad eam ſubleuandã feſtinaret. Dion vt qui animi magnitudine & ex philoſophiæ ſtudiis ſedatum ſenſum haberet, nihil indignationis in ciues ſuos retinuit, ſed repente milites ſuos adhortatus duxit Syracuſas, cũq; ad Hexapyla perueniſſet, ibi ſtructis ordinibus progredi cœpit. Tunc obuiam facta ſunt ei ferme decẽmillia mulierũ, puerorũ, & ſenũ ab urbe fugientum. Hi omnes multis lachrymis ſortem ſuam Dioni cõmendabant. Eo tẽpore hoſtes, qui ex arce deſcẽderant, domibus, quæ circa forũ erant, poſt direptionẽ iniecto etiã igne, ad ulteriores occupãdas ſe cõuerterant, totiq; in illo erãt, cũ locis pluribus facto agmine Dion in urbẽ irrũpens occupatos in auferẽdis raptis rebus, incõpoſitos, & ſubito eius aduentu perterritos paſſim trucidat, & in domibus & in uiis, pro vt ſe ei offerebãt, pluresq; iã quatuor millibus cæſi erant, cũ reliqui fuga celeri in arcẽ ſe recipientes obſtructis portis imminentẽ cladẽ euitarunt. Id facinus celeberrimũ oĩum, q̃ prius a ſe geſta erãt, cũ Dion peregiſſet, curauit, vt incendia, quibus multæ domus ardebant coercerent, vtiq; reficerent munitiones, ne ab arce hoſti in urbẽ aditus pateret. Expurgatis deniq; oĩbus locis, vbi cadauerum acerui iacebant, Trophæum erexit. Et Deis quorũ ope patriam ſeruaſſet, ſacrificia exoluit. Populus vero, vt gratitudinẽ ſuam in Dionem oſtenderet, eum Imperatorẽ delegit, decreuitq; ei honores diuinos. Ille tunc, ut eodem tenore vbiq; ſe magnanimum oſtenderet, eis, qui inimico animo in ſe deliquerant, clemẽter veniam indulſit, populũq; vniuerſum ad cõcordiã ſeruandã exhortatus eſt, vnde plurimũ charitatis & cõmẽdationis apud ſuos ciues, veluti unicus patriæ ſeruator, & cui ex maximis beneficiis multũ deberet, cõſequutus eſt. CVM vero Siciliæ res in huiuſmodi ſtatu eſſent, in Græcia Chii, Rhodii, Byzantii & Coi bello Sociali cum Athenienſibus contendentes ſummo ſtudio ſe inſtruebant, vt exitum rei nauali pugna experirentur. Itidem Athenienſes, cũ prius ad eam expeditionem Chareta cum nauibus ſexaginta miſiſſent, tunc Iphicrati & Timotheo clariſſimis viris ea tempeſtate in populo Athenienſi totidẽ dederũt naues, vt profecti contra hoſtes communi conſilio cum Charete rem gererent. Iunctis autem quatuor gentium uiribus illi habebant centum nauium claſſem, qua Imbrum & Lemnon Athenienſium inſulas depopulati in Samon demũ inuaſerãt, uaſtatiſq; agris oĩbus urbẽ & mari & terra oppugnabãt. Cõplures aũt inſulas Atheniẽſiũ diripuerãt, coactaq; inde ingenti præda oneribus belli ſufficiebant. Athenienſium Duces, poſtquã in unum uenerunt, ad oppugnandũ Byzantiũ ſubito profecti ſunt, qua ex re hoſtes ut ſociis ſuccur/

Inſigne Dionis factum

Belli Socialis apparatus & finis

rerent, a Samo auerſi ſunt, conueneräntq; omnes copiæ in Heleſpontum, ex pediebantq; ſe utrinq; ad nauale prælíũ, cum ſubito magna uentoꝶ uis coorta ta dimicationem prohibuit. Et cũ nihilominus cõfligere Chares deliberaret, Iphicratis & Timothei copiæ eũ in tanta tẽpeſtate ſequi noluerunt Tum Chares militũ teſtimonio in præſentem rẽ aduocato collegas proditionis inſimulauit, populoq; Athenienſi eos, quod ſe in prælio cõferendo deſeruiſſent, per literas detulit. Ille plurimũ cõmotus aduerſus eos iudiciũ habuit. Condemnati ſunt Iphicrates & Thimotheus talẽtis multis, & reuocati a belli adminiſtratione, itaq; Chares oĩum reꝶ curã ſolus ſuſcipiens laborabat multũ: ut impẽdiis belli Rẽpub. ſuam leuaret, & præceps tale facinus agreſſus eſt. Artabazus, qui a Rege defecerat, cõpellebatur confligere cũ illius præfectis, quoꝶ exercitus erat ſeptuaginta millium hoĩum. Is, cum exiguas haberet copias, Charetis auxilium ĩplorauit, qui totis uiribus accedens hoſtes ſuperauit. Huic tãto beneficio parem gratiã relaturus Artabazus magna munera dedit Chareti, ut facile inde poſſet exercitũ ſuũ ſuſtentare. Athenienſibus ea res initio uehemẽter placuit: Sed Athenas a Rege ſuperueniẽtibus legatis, qui de Charete conquerebant animi multũ immutati ſunt cũ rumores iactarent, Regem daturũ nauiũ trecentarũ auxilia Athenienſiũ hoſtibus. Id uerita ciuitas decreuit cõponere cũ ſociis bellũ, cũq; illi non abhorrerẽt a pace, facile illud factũ eſt, taliq; cauſa

Conſpiratio in Philippum

bello, quod ſociale nuncupatũ treis annos durauit, finis eſt impoſitus. SED enim prope Macedoniã tres Reges Illirici, Pæonum, & Thracum, cũ in uicino Philippi Regis res indies creſcẽtes ſuſpectas haberẽt, iniuerunt conſilia de eo cõiunctis uiribus opprimẽdo, quãdoquidẽ anteactis annis, ipſoꝶ quilibet ſeparatim ab eodem uictus fuerat, nec dubitabant ſe illud facile facturos. Veꝶ Philippus imparatos adhuc, dum copias cogũt, ac reliquo belli apparatui ſe

Annus. VI.

accingũt, de improuiſo adortus ſuperat, cõpellitq; in ius Macedonũ. INſequenti anno, quo Athenis Calliſtratus imperauit, & Romæ cõſules fuerunt, M. Fabius. &. C. Plotius, exortũ eſt bellũ, quod ſacrũ uocauerunt, uiguitq; ad nouẽ annos. Philomelus enimuero Phocẽſis cõfidẽtiæ & ĩprobitatis extremæ uir occupauit delphicũ Templũ ob huiuſmodi cauſam. Poſtq̃ Lacedæmonii pugna illa nobili Leuctrica a Thebanis deuicti ſunt, eiſdẽ ut ingentẽ ſoluerent pecuniã in Amphictyonũ iudicio ſunt dãnati ob occupatã urbẽ Cadmeã. Itidẽ & Phocẽſes, qđ magnã partẽ Cirrhei agri: qui Appollini eſt ſacer, depopulati fuerant, pluriũ telentoꝶ condẽnationẽ ſubiuerũt. Sed neutris mulctã exoluentibus agitatũ ẽ rurſus de eis ĩter Amphictyonas, & prĩo de Phocẽſiũ peruicacia. Fuerunt qui cenſerẽt, ni Deo pecunia iudicata perſoluerent, uti Phocẽſiũ agri cõſacrarent, & iuris diuini fierẽt. Pariter dictũ ẽ, alios omneis Amphictyonũ dicto audiẽtes eſſe oportere (inde autẽ Lacedæmonii notabant) qui minus id feciſſent, eos uniuerſæ Græciæ indignationẽ mereri. Hæc ſententia cũ ab omnibus comprobata eſſet, uidereturq; imminere, ut Regio Phocenſis Deo addiceretur, Philomelus autoritatis ſum mæ apud populares ſuos eos longa oratione docuit, grauiſſimã mulctã haud quaq̃ perſolui poſſe, rurſus omniũ

ipſorum

ipſorũ agros cõſecrari, non tm̃ turpe, ſed etiã periculoſum eſſe, qđ, unde uictũ
haberẽt, eis auferret, ſũmaq; iniuria id ab Amphictyonibus factũ eẽ, cũ ex pu/
ſilla regione uaſtata, maxima ſũma dãnati ſint. Proinde cõſulebat, iudiciũ tam
iniquũ uti reſcinderent, nec eis defuturas rõnes cõtra Amphictyonas, qđ anti
quitus Oraculi locus iuris & poteſtatis Phocenſiũ fuerit, in cuius rei teſtimo/
nium, antiquiſſimũ iuxta ac maximũ poetã Homerũ·ita ſcribentem induxit. Homerus
Phocenſes Schedius ducunt, & epiſtrophus. Illi. »
Saxoſam Pythona tenent, ſimul & Cypariſſon. »
Et ideo oportere acriter eniti, ut locus, qui patrius eſſet, uendicaretur. Promi/
ſit dein, ſi tãto negocio ſe ſe uellẽt præficere, ut plenũ ius imperiumq; haberet,
ſe bona diligẽtia curaturũ, ut imminens infortuniũ ab eis auerteret, nec illi·ur/
gente metu pœnæ in eos dictæ·cunctati ſunt, quĩ Imperatorẽ eum deligerent.
Tunc Pilomelus, ut quæ ꝓmiſerat re præſtaret, initio ſtatim Spartam ſe contu/
lit, ſecretoſq; cũ rege Archidamo ſermones habuit, nõ minus ei, q̃ ſibi laboran
dum eſſe, ut Amphictyonũ iudicationes irritæ redderent, cũ & in ipſos Lace/
dæmonios grauem & iniquam ualde ſententiam dixerint, ſe quidem ideo Del
phos inuadere decreuiſſe: quibus cum eſſet potitus, Amphictyonum decreta
uellet reſcindere. Ad hæc Archidamus reſpõdit: manifeſta in præſens auxilia
ſe ei non daturum, ſed·clanculum & ſtipendio & militibus eũ iuuando·rei cœ
ptæ non defuturum eſſe. Acceptis igitur ab eo quindecim talẽtis Philomelus
ſimul & ſua pecunia·mercennarios milites conduxit. Ex Phocenſibus autem Philomeli uis ſacrilega
mille uiros delegit, quos iaculatorores nuncupabat, magnoq; militum nume
ro coacto·Oraculum inuaſit, Thracidas, gentem in Delphis, ſibi obſiſtentes·
cũ magna cæde repulit. Eorum bona paſſim cõceſſit diripienda. Cæteros eius
loci habitatores perterritos adhortatus eſt, uti bono animo eſſent, ne ue mali
aliquid ab ſe timerent. Sed cum fama templi occupati late iam uagaretur, Lo/
crenſes finitimi, ſubito inſtructis copiis·Philomelum aggreſſi ſunt, cõmiſſoq;
circa Delphos prælio·uicti·multis ſuorũ amiſſis·in propria reuerſi ſunt. Ea ui/
ctoria audẽtior factus Philomelus e columuis Amphictyonũ decreta excidit,
& damnationum quæ conſcripta erant, monumenta prorſus extinxit, palam
ue illud promulgauit, ſe nec Oraculi diripiendi, neq; alicuius iniqui facinoris
perpetrandi aĩum habere, ſed maiorũ ſuorũ iura uendicantem·iniquo Amphi
ctyonum iudicio reſciſſo·patrias leges cõfirmare uoluiſſe. Bœoti interim ha/
bito conſilio deliberarunt, capto tẽplo ſuccurrere, raptimq; milites ei negocio
deſtinarunt. Sed Philomelus tẽplo murum undiq; induxerat, coegeratq; ma/
gnam uim hoĩum·dimidiatum·præter integrũ· ſtipẽdium exoluens. E popu/
laribus quos meliores ſciebat, delectos cõſcripſerat·ut·inſtar iuſti exercitus·ad
quinq; hoĩum millia ſub ſignis haberet. Cũ iis ante Delphos conſedit·nõ mi/
nus hoſti metuendus, quã ipſe eum metueret. Duxit deĩde copias eas in agrũ
Locrenſem, magnaq; ex ꝑte eũ populatus·cõuertit ſe ad munitiſſimi caſtelli,
ſecundũ quod flumẽ labebatur, oppugnationem, multiſq; conatibus cum id
fruſtra tentaſſet·ommiſſa oppugnatione·conſeruit manus cum Locrenſibus

in quo certamine cum uiginti ſuį milites occubuiſſent, & coꝝ corpora eſſent in hoſtium poteſtate, petiit ab eis per legatos, ut ſibi concederent. Id illi denegarunt, inſuperq; addiderunt, apud Græcos omneis cõmuni lege ſancitum eẽ, uti inſepulti abiicerentur ſacrilegi omnes, quã rem ægerrime ferens Philomelus iterum cum Locrenſibus prælium iniuit, plurimũq; laborauit, ut hoſtium quoſpiam interficeret, eiſdemq; potiretur. Ita compulſi ſunt illi permutatione facta tradere quos inhumatos tenebant. Hinc Philomelus multis populationibus factis militem ſuum præda onuſtum reduxit Delphos, Vbi per oraculũ reſcire cupiens belli, quod gerebat, euentum Pythiam coegit, uti Tripoda inſcenderet, ſibiq;, daret reſponſum. SED quoniam tripodis occurrit mentio, haud abhorrens uidetur, ueterem de eo traditam hiſtoriam repetere. Antiquitus fama ea inualuit, Capras Oraculũ ipſum inueniſſe, cuius gratia & Delphici hac tempeſtate capris ut plurimũ ſacrificant in conſulendo Oraculo. Inuentum uero ita aiunt.

De Oraculo Delphico.

Cum eo in loco, ubi nunc templi adytum eſt, terræ hiatus pateret, circumq; errarent paſcentes capræ, quod ſcilicet Delphi eo tempore in culti erant frequenter contigit, ut ad cauum illud capra quæpiam accedens & introſpiciens miris quibuſdam exultationibus: & uoce prius ei inſueta incredibilem paſtori ſuo admirationem concitaret adeo, ut & ipſe ſpectatum eius loci ſitum acceſſerit. Eum tunc, quod & capris euenerat, perturbatio ingens corripuit, ut illæ ea propemodum, quæ diuino furore uexatis accidunt, paterentur, hic uero præter illud etiam futura prædiceret. Qua propter apud eius regionis homines diuulgata commotione mentis, quæ ad hiatum accedentibus oboriretur compluꝛes illuc cõueniebant, tentandiq; gratia quicunq; propius ſe inferebant, diuino agitabanrur ſpiritu. Propterea res in admirationem uerſa, creditumq; terreſtre illud eſſe Oraculum. Er aliquandiu ſeruatum eſt, ut cõſulturi de rebus ſuis ad hiatum ſe promittentes alter alteri reſponſa redderent. Sed cum multi ex furore in præceps deſilirent, itaq; interirent, qui eum locum ſeruabant, inſtituerunt, ne quiſpiam perriclitaretur, ibi fœminã uatem ad omnium uſum delegi, a qua prædictiones acciperentur, Ei uero machinam erigi, ſuper quam tuto & diuinitus afflari, & conſulentibus reſpondere poſſet. Quia uero ea machina fulturis tribus ſuſtinebat̃, ideo Tripus nũcupata eſt, cuius faciem ferme & nũc retinent ænei Tripodes.

Tripus

Quo igit̃ modo & oraculũ inuentũ ſit, & quibus initiis Tripus in uſum uenerit, pro re dictum ſatis arbitror. Solebant etiam primo illo tempore, uirgines ob naturã puriorem, & quod Dianæ uideantur propinquitate quadam iungi, ad officium illud diuina enunciandi adſummi, A ptiſſimæ enim credebantur ad ſeruanda ea arcana, quæ in reſponſis contineant̃. Sed annis poſterioribus Echecratem quendam Theſſalũ fama eſt, cum ad Oraculum perueniſſet, uiſam uirginem Pythiam ſummæ uenuſtatis adamaſſe, & raptã uiolaſſe, unde ob admiſſum facinus Delphici ſanxerint, ne in poſterum reſpondendi officio fungeretur uirguncula, Sed ſenior fœmina annoꝝ ſaltem quinquaginta, quæ tamen uirginali habitu in memoriã ueteris uaticinandi moris uteretur. Et hæc quidẽ ſunt, quæ fabuloſe de Oraculo

Echecrates.

Virginalis habitus Pythiæ.

inuento

inuento traduntur. Sed nos ad res Philomeli regrediamur. Is quidem eius lo/
ci Dominus, Pythiam: uti aliquid ſibi de patriæ rebus prædiceret; monuit, &
cum uates, eam ipſius patriam ſibi uideri, reſpõderet, minari & cogere eam, uti
Tripoda inſcenderet, cœpit Philomelus, ad cuius uim ĩferentis aſperitatẽ of/
fenſa mulier cum dixiſſet. Tibi quidẽ quodlibet permittitur. Lætus plurimũ
uerbũ id, utpote oraculum rebus ſuis aptiſſimũ, accepit Philomelus, ſtatimq; Oraculum
exſcriptum illud in propatulo poſuit, & paſſim vulgauit ſibi a Deo licentiam
datam faciẽdi qđ vellet. Poſtmodum concione aduocata quid ſibi reſpõſum
eſſet, expoſuit, adhortatuſq; vti firmiores animos haberent ad belli negociã ſe Oſtentum
totũ conuertit. Factũ eſt & ei in Apollinis tẽplo oſtentum huiuſmodi. Aquila
ædem ſuperuolans vorticibus quibuſdã in terrã ſe demiſit, educataſq; in tẽplo
columbas perſequebat̃, vt eaꝝ aliquod ex ipſo altari arripuerit. Id ipſum eaꝝ
reꝝ periti Philomelo, & Phocenſibus fortunatum exitũ Delphici belli portẽ
dere affirmabant. Inflatus proinde hic Philomelus, delegit e ſuis, q magis ido
nei uiſi ſunt, hoſq; partim Athenas, partim Lacedæmona; alios itẽ Thebas, cæ/
teraſq; græciæ inſigniores Ciuitates iubet adire, excuſatũ ſe, ne crederent diui/
tiarum rapiendaꝝ gratia. Sed quo recuperaret ius, quod antiquitus Phocen/
cenſes in templo cõſtet habuiſſe, Delphos ab ſe occupatos, paratumq; eſſe græ
cis oĩbus ſacraꝝ opum rationem reddere, recenſendo numero & pondere mu
nera quæcunq; in templo fuerãt dicata, ſi quiſquam id quærere deſyderauerit.
Precari denique, ſi forte ab aliquo in Phocenſes ex inimicitia, aut odio bellũ pa/
raretur, ut ipſi uel ſibi auxilio eſſent, uel ſaltem hoſtes nõ iuuarent. His per le/
gatos expoſitis Athenienſes, Lacedæmonii, alii ue quidam & ſocietatẽ & auxi
xilia polliciti ſunt. Sed Bœoti, locrenſes & q̃plures alii in diuerſum bellũ pro
Deo contra Phocenſes gerere decreuerunt. Et hæc quidẽ anni huius ſpacio Annus.VI.
contigerunt, quo autem Diotimus Athenienſiũ princeps. C. martius, & Cn.
Manlius Romæ conſules fuerunt, Philomelus belli, quod cœperat, magnitu
dinem proſpiciens qui ſecum ſtipẽdia facerent, multos ad ſe inuitabat, & Pho
cenſium, qui bello idonei uiderentur, delectũ habebat, Cumq; his oĩbus para/
dis pecunia opus eſſet, a rebus quidẽ ſacris manus continuit, cæterum Delphi/
cos, qui erant ditiores, compulit ut ſibi exoluerent, unde ſtipendia mercenna/
rio militi commode dari poſſent. Comparatis proinde copiis iuſtis eas in cam
pum eduxit, ut appareret eum certamen non detrectare, cõtra quoſcunq; Pho
cenſium hoſtes. Locrenſibus uero ei occurrentibus cõmiſſum eſt prælium ad
petras, quæ Phædriades nuncupant̃, in quo uictor Philomelus multos ex ho
ſtibus interfecit, plures apprehendit, quoſdam, ut ſe derupe præcipites darent,
coegit. Ex hac pugna proſpera elationis multum Phocẽſibus iniectũ eſt. Sed
enim Locrẽſes grauiter affecti legatos Thebas miſerunt & ſibi & Deo auxilia
implorantes. Tunc Bœoti & propter pietatem erga Deos, & quod eis condu/
cebat, decreta Amphictyonum rata permanere, legarunt ad Theſſalos & ad
cæteros Amphictyonas, qui orarent, uti ſecum cõtra Phocenſes bellũ ſuſcipe
rent. Et illi quidẽ cũ id ipſum facere conſtituiſſent, ingens tumultus, & ſeditio

per vniuerſam græciam excitatus eſt, cum aliqui Deo ſubueniẽdũ, & in Phocenſes ueluti ſacrilegos animaduertendum, alii rurſus, ut Phocenſes auxiliis iuuarentur, decreuiſſent. In diuerſum proinde tendentibus gentium & urbiũ quibuſdam ferme factionibus templo ſuccurrere propoſuerunt, Boeoti, Locrenſes, Theſſali, Perrhæbi, & ꝑter hos Dores, Dolopes, Athamanes, Achæi, Phthiotæ, Magnetes, Aenianes & aliquot alii. Phocenſibus uero auxilio erãt Athenienſes, lacedæmonii, quidã ue alii ex Ploponeſo. Sed ꝓ̃ptiſſimi oĩum in hoc erant lacedæmonii cum aliis quibuſdam ea de cauſa. In pugna leuctrica Thebani cũ uictores fuiſſent, litem ad Amphictyonas cõtra lacedæmonios detulerunt, quod eorum ciuis Phæbidas Cadmeam occupaſſet, dictaq; ob eã iniuriam mulcta eſt illis talentorum quingẽtorum. Sed cum tempore legibus præfinito lacedæmonii iudicatam ſummam non exoluiſſent: rurſum Thebani cauſam renouarũt, ut duplo mulctarentur mille ſcilicet talẽtis, quod cum ab Amphictyõibus factũ eſſet, lacedæmonii ob debiti magnitudinem ſimiles Phocenſibus tergiuerſationes moliebantur iniuſte damnatos ſe ſe prædicantes. Idcirco cum ipſis pariter expediret quod multum condemnationem eam vererentur, vt bellum conflaretur laborabant exiſtimantes Amphictyonum ſcita reſcindi poſſe citra pudorem ſub Phocenſiũ uelamine. Propter huiuſmodi rationes, alacres valde Phocenſium rei aderant, uti ius templi in eoꝶ manu confirmaret. Veꝶ enimuero cum iam pro certo haberet Philomelus, Bœotos magnas copias contra ſe ducere, ſtatuit conducere affatim mercennarioꝶ militum. Sed cum ea res pecuniam ingentem expoſceret, coactus eſt iniicere manus rebus ſacris, & Oraculum diripere. Pollicente autẽ eo ſtipendia integra cũ dimidiatis ocyus ad eum magna hominũ uis cõfluxit offerentium ſe bello ob ampla præmia. Sed nullus utiq; probi ingenii uir ei militiæ nomen ſuum dedit, tantum qui erant ſummæ improbitatis, & lucri gratia Deos inſuper habentes alacri animo ad Philomelũ cõcurrebant, ut breui iuſtum exercitũ equitum & peditũ ferme decemmilliũ cõparauerit, quos in locrẽſem agrũ duxit, factiſq; ei obuiã locrenſibus & Bœotis uires iunctas habentibus equeſtre prælium commiſſum eſt, in quo Phocenſes ſuperiores fuerunt. Hinc Theſſali & propinquæ ciuitates ſociæ coacto ſex millium hominũ exercitu in locridem uenerunt. Facto q; certamine cũ Phocẽſibus ad Tumulum qui Argolas dicitur & ipſi uicti ſunt. Superuenerunt poſtmodũ Bœotũ tredecim millia armata. Ab Achæis rurſus mille & quingenti milites in Phocenſiũ ſubſidiũ adducti ſunt, conſtitereq; utrinq; copiæ eodẽ in loco. Tũc inter pabulãdũ Bœoti aliquot mercennarios Phocenſium milites comprehenderunt, adductoſq; ad ipſam urbem, per præconem declararunt, Amphictyones illos, ut pote cũ ſacrilegis ſtipendia facientes, morte mulctare, req; id confirmantes iaculis omnes cõnexerunt. Qua ex re multum conductitius Phocenſium miles indignatus, ut ſimili pœna hoſtes afficeret, Philomelum rogarunt, acriterq; contendentes multos ex hoſtibus per agros uagantes cæperunt, adductoſq; Philomelus itidem iaculis confecit, ut deinde hoſtes ab arroganti & truculenta illa punitione deſtiterint. Vtroq;

demum

Seditiones Græcæ

demum exercitu in aliã loca tranſeunte, cum per ſiluas & difficiles ſaltus iter fa-
ciundum eſſet, de improuiſo primæ vtrinq; acies ſibi inuicem occurrentes leue
certamen inceperunt, ſed poſtea acriter, & totis viribus pugnatũ eſt, Bœotiq;,
cum militũ numero longe hoſtibus præſtarent, Phocenſes profligarũt. Per lo
ca autẽ præcipitia, & quæ anguſtos exitus haberẽt, cũ fuga fieret, milites multi
Phocenſiũ interfecti ſunt. Et Philomelus audacia incredibili depugnans mul *Philomeli mors.*
tis affectus uulneribus in locum quendã præruptum, & vnde nõ facile poſſet
euadere, incluſus ſupplicia, quæ nõnunq̃ in captos edi ſolẽt, timens ſeſe illinc
præcipitem dedit. Et ad eũ modum perſoluta Deo pœna debita extinctus eſt.
Tunc Onomarchus, qui ſecũ ordines ducebat, ſuſcepta reꝝ adminiſtratione
exercitus reliquias reduxit, & fuga ſe recipiẽtes milites ĩ vnũ cogebat. DVM
hæc gererentur, Philippus Macedoniæ rex Methonẽ urbem expugnauit, di- *Methone.*
reptamq; euertit. Pagas etiã capiens ſuo imperio ſubiecit. Et in ponto Leuco
Boſphori Rex, cũ annum quadrageſimũ regnaſſet, mortuus eſt, Cui Sparta- *Leuco.*
cus filius ſuccedens quinq; annos in eo principatu uixit. Romani vero contra
Phaliſcos bellum inuerunt, nec memorabile aliquid, aut magnum geſſerunt.
Solis incurſionibus & populationibus Philiſcum agrum deuaſtarunt. In Sici
lia Dione Imperatore a Zacynthiis mercennariis militibus interfecto admini *Mors Dionis.*
ſtrationem eam ſuſcepit Calippus, qui cædis illius autor & hortator fuerat.
IAM vero Athenis imperante Eudemo & Romæ conſulibus M. Fabio. & *Anno VIII.*
M. Popilio Bœoti victoria cõtra Phocenſes potiti exiſtimantes ſacrilegii au
tore Philomelo Deoꝝ hominũq; viribus pœna affecto alios quoſcunq; a fa-
cinore ſimili perterritũ iri ſe ſe in ſua receperunt. At Phocenſes aduerſo prælio
afflicti Delphos contendentes facto ſocioꝝ oĩum concilio de bello conſulta-
bant. Ibi qui ingenii æquioris erãt, ad pacem trahebant, ſed impii, quibus nec
audacia, nec lucri cupido imminuta erat, circumſpiciebant, num quiſpiam orã
tione ſuam improbitatẽ adiuuaret. Tunc Onomarchus, quo honoris initi præ
rogatiuam tueretur, oratione meditata bellũ turbæ illi cœpit ſuadere: nequaq̃
perinde cõmodi publici, uti ſui priuati rõnem habẽs. Quod enim iuxta ac alii
grauiter ac ſæpius pœnis ab Amphictyonib⁹ fuerat mulctatus, nec aliqd exol-
uere voluerat, pace bellũ ſibi cõmodius fore ducẽs Phocẽſes ſocioſq;, ad perſe
uerãdũ in Philomeli cœpto, uerbis ſuis impellebat. Electus igit᷑ Impator mer
cennarioꝝ militum magnũ numerũ cõciuit. Ordines militũ obitu extenuatos *Onomarchus imperator.*
ſuppleuit, auctiſq; multũ collectitio milite copiis ſuis in cõparandis auxiliis,
aliiſq; bello neceſſariis multũ ſatagebat. Ad hæc magnos ei animos fecit Som- *Somnium*
nium, quod gloriæ incrementi præſagiũ ei facere viſum eſt. In quiete enim exi-
ſtimauit ſe videre æneum Coloſſum, quẽ in Apollinis tẽplo Amphictyones
poſuerant, manibus ſuis ab ſe in maius refingi, & ampliorem multo fieri. Hinc
coniiciebat nominis amplitudinem ſibi in imperio Deoꝝ ope ad futuram eẽ.
Sed ſecus ſeres habebat, contraq; id portendebatur, Phocenſibus, qui ob dire-
ptas res ſacras ab Amphictyonibus male habiti fuerãt, auctiorem pœnã Ono
marchi manibus adiunctũ iri, itaq; euenit. Sed enim imperator Onomarchus

ænea ferreaq; arma multa confici curauit, Ex argento aũt & auro ſignatã pecuniam ſociis ciuitatibus miſit, maximeq; præfectos & earum magiſtratus muneribus ſibi obnoxios reddidit. Ex hoſtibus etiam quoſdã vt ſibi auxilio eſſent,

Auaricia hominibus innata. aliquos, vt neutri parti ſe adiungerent, largitione facile eſt conſequutus. Ea hominibus eſt innata diuitiarum cupido. Theſſalos quidem, quorum nomen inter hoſtes ampliſſimum erat, per munera induxit, vt a bello cõtra ſe ceſſarent. Inter Phocenſes uero, quos ſibi aduerſos cõperit, interfecit publicatis eorum bonis. Quibus peractis in hoſtilem terram inuadens Thronium expugnatum diripuit, Indeq; Amphiſſenſes perterritos ad faciendam deditionem cõpulit. Doricis autem urbibus direptis & agris uaſtatis in Bœotiam irrupit. Ibi capto Orchomeno, cum Cheroneam oppugnare aggreſſus eſſet, a Thebanis uictus in Phocida reuerſus eſt.

Artabazus INterea Artabazus, qui a Rege defecerat, bellum cũ regiis præfectis cõtra ſe miſſis gerebat, & initio quidẽ, cum Athenienſium dux Chares eum iuuaret, fortiſſime illis reſiſtebat. Abeunte uero illo ſolus relictus a Thebanis auxilia impetrauit, qui Pammenem ducem cũ quinq;

Pãmenes. millibus hominum in Aſiam ad eum miſerũt. Ibi duobus magnis præliis præfectos regios in rem Artabazi cũ ſuperaſſet Pammenes magnã ſibi & popularibus ſuis Bœotis gloriã peperit. Mirum enim procul dubio uidebatur, Thebanos deſertos a Theſſalis premente difficili Phocenſium bello in Aſiam tamen nauales copias miſiſſe, & in ſummo reꝝ diſcrimine victoria eſſe potitos.

COEptum eſt hiſce temporibus bellũ inter Argiuos & Lacedæmonios, cõmiſſoq; certamine ad urbẽ Orneas ſuperiores fuerunt Lacedæmonii Orneiſq; ui captis in ſua ſe receperũt. Chares autem Athenienſium Dux Helleſpontũ petens cũ claſſe Seſton occupauit, Ibiq; puberes oẽs interfecit, cæteros in ſeruitutem traxit. Et Cerſobleptes Scotyis filius Philippo regi aduerſus Atheniẽſibus, quoꝝ amicitiæ indulgebat Cherronenſi urbibus Cardia excepta ceſſit, in quas atheniẽſis populus colonias deduxit.

AT Philippus Rex, cum Methonenſes hoſtibus ſuis receptum dare accepiſſet, ad eos expugnandos cõtendit, qui aliquantulo tempore fortiter ꝓpugnarunt. Tandẽ coacti ſe ſe Regi dediderunt ea cõditione, ut oẽs urbe Methone cum ſingulis veſtimentis exirent. Philippus oppidum diruit, & agros omnes inter macedonas ẽ partitus. In ea

Philippus luſcus. quidẽ oppugnatiõe Philippus alteꝝ oculũ cõfixus ſagitta amiſit. Inde cũ eius auxilium Theſſali implorarent, copias ſuas in Theſſaliam duxit, ſtatimq; pro eis cõtra Lycophronem, qui Pheris tyrannum agebat, bellum iniuit. Cumq; ille petito a Phocenſibus auxilio obtinuiſſet, vt Phayllus Onomarchi frater cum ſeptem millibus armatis ad ſe miteretur, cum his Philippus congreſſus Phocenſes uictos de Theſſalia expulit. Tunc Onomarchus in ſpem ueniẽs totius Theſſaliæ obtinẽdæ mouens cum oĩbus uiribus ſuis Lycophronis rebus ꝓpere iuit ſuccurſum. Opponẽte vero ſe illi Philippo & Theſſalis Onomarchus, quippe qui numero militũ erat ſuperior, Macedonas multos interemit & Philippum ipſum maximum diſcrimen deduxit. Eius enim milites animo ualde cõſternati eum deſerebant, uixq; & multa oratione in fide, & ne ſibi nõ

audientes

audiẽtes eſſent,tetinuit.Diſceſſit poſt id Philippus in Macedoniam,& Ono/
marchus cũ exercitu in Bœotiá tranſiens·prælio facto·Bœotos deuicit·& Co
roneam urbẽ occupauit.Philippus autem ſubito ex Macedonia in Theſſaliá
rediens·cõtra Tyránum Lycophronẽ caſtra poſuit.Ille impar uiribus a Pho/
cenſibus auxilia accerſiuit·ſe pariter cũ eis·pro Theſſaliæ rebus obtinẽdis·labo
raturum pollicitus.propterea Onomarcho cũ peditatu uiginti milliũ & equi/
tibus ſexcentis in ſubſidium veniente·Philippus Theſſalis perſuaſit,vt viribus
iunctis ſecum bellũ gererent, Coegitq; ita pedites ſupra viginti millia,equitũ
vero tria millia. Conſertis proinde fortiſſime manibus, cũ Theſſali equites & Philipp.ui-
numero & virtute aliis præſtarẽt·factũ eſt,vt Philippus uictor euaderet·Pho/ ctoria
cenſibus,qui iuxta Onomarchum erant,ad mare fugientibus. Et eo forte tem Onomar-
pore Athenienſi Charete cũ Triremiũ claſſe illac tranſeunte,dum multi,in qs chi mors.
& ipſe Onomarchus fuit:abiectis armis ad triremes natare cõtendunt ,ingens
eoꝝ cædes eſt facta,vt Phocenſiũ & mercennarioꝝ militum cũ ipſo Duce iter/
emptorum numerus fuerit plus,quá ſex millium,captiuoꝝ ferme trium mil/
lium.Philippus tunc Onomarchum ſuſpendi,alios·vt ſacrilegos·demergi fe/
cit.Mortuo ita Onomarcho·Phayllus eius frater Phocẽſium curá ſuſcepit,q Phayllus.
afflictas res recreare cõnixus·mercennatium militẽ multũ coegit·ſtipendia tá/
to altero,quam ſoleret,maiora exoluens. A ſociis auxilia adciuit. Armoꝝ ma
gná uim fieri.pecuniá argenteam & aureá ſignari curauit. SVB hæc tempora Mauſolus.
Cariæ princeps Mauſolus,vigeſimũ quartũ annũ eſt regnaſſet,mortem obiit,
cui Artemiſia & ſoror & cõiux ſucceſſit in bienniũ uſq;. Et Heracleæ Tyránus Clearchus i
Clearchus cũ in Bacchanalibus, q̃ celebrabant, interſpectandũ q̃ones multas Bacchãna.
anxie adduceret,interfectus eſt. Regni ſui anno duodecimo.Et ſuffectus ẽ Ti/ necatur.
motheus filius,q annos quindecim ĩperauit.Hetruſci ĩterea bellũ gerẽtes cõtra
Romanos·eoꝝ agros populati·ad Tyberim uſq; ĩcurſiões fecerũt,inq; ſua de/
mũ ſunt reuerſi. Syracuſis vero ſeditiõe orta ĩter Dionis amicos & Calippũ·q
erát Dionis partiũ ſuperati·ad Leontinos ſe cõtulerunt,poſtq; aliquantũ tem/
poris Hipparino Dionis filio Claſſem armatam Syracuſas appellente·Calip/
pus uictus ex urbe aufugit,& Hippatinus paternum Imperium recuperatum
duos annos tenuit. SEquitur annus,quo Athenienſes principem Ariſtode/ Annus IX.
mum,Romani C.Sulpitium & M.Valerium cõſules habuerũt,inita Olym/
piade ſeptima ſupra centeſimá, qua in ſtadio Tarẽtinus Smicrinas uictor fuit.
Tunc Phocenſium Dux Phayllus·a fratris ſui clade & interitu· Phocenſium Reparatio
res ob magnam militum ſtragem,male affectas·reficere nitebatur.cumq; pecu/ Phocenſ.
niæ abundantia plurimum polleret,milites multos cõduxit,multos etiam e ſo
ciis ĩpulit,vt ſecum belli curam ſubirent. Re enim numaria·citra pudorẽ quẽ/
piam·in omnem rem utens·non tantum priuatos hoĩes promptos belli adiuto
res ſibi cõparauit ;ſed & clariſſimas ciuitates ad fortunam ſecum periclitandá
traxit. Lacedæmonii enim mille,duo millia Achæi,Athenięſes peditũ quinq;
millia ,& ſexcentos equites.Duce Nauſiclee·ei auxilio miſerunt. Lycophron
autẽ & Pitholaus,qui·Onomarcho mortuo·omnibus deſtituti præſidiis·Phe

ras, ubi Tyranni erant, Philippo dediderant, ſeq; ei iunxerant fœdere, tūc duobus hoīum millibus ſtipendio cōductis ad Phayllum tranſierunt, & in Phocenſium auxiliis erant. Minorum quoq; ciuitatum non paucæ Phocenſibus ob largitionē factam ſe adiunxerūt. Aurū enim, quod hoīum auaritiam excitare ſolitum eſt, illas ad lucri emolumētum decurrere cōpellebat. Phayllus igitur cū his copiis in Bœotiam mouit, & ad Orchomenon urbē prælio uictus multos ex ſuis perdidit, Rurſuſq; ad flumē Cephiſum inito certamine uictores fuerunt Bœoti. E militibus Phaylli ultra quingentos deſiderati, & ſexceti ferme capti. Paucis etiam diebus poſt iuxta Coroneam eſt pugnatum, ubi itidem Bœotis uictoribus centum & quinquaginta Phocenſiū interfecti, & centum triginta capti ſunt. Sed a Bœotum & Phocenſiū rebus ad Philippū tranſeamus.

Tres Phaylli clades.

CVM is nobiliſſimo prælio Onomarchum ſuperaſſet, Pheras a tyrannide liberauit concelſa urbi libertate, Rebuſq; aliis Theſſaliæ compoſitis contendebat ad Thermopylas, vt Phocēſes debellaret, Sed tranſitum ei intercipientibus Atheniēſibus reuerſus eſt in Macedoniam imperio ſuo plurimū ex rebus geſtis, & pietate ergā Deum aucto. Phayllus vero copias ducens contra Locrenſes, qui Epicnemidii nominantur, alias quidem eorum urbes ui occupauit, Arycam, quæ ſola ſupererat, per proditionem nocte cum inuaſiſſet, eiectus ad ducentos milites ſuos amiſit. Cūm demū prope Abas caſtra poſuiſſet: Bœoti nocturno impetu in eum facto multos interemerunt, qua uictoria elati in Phocenſem agrum incurſiones fecerūt, lateq; eū populati cū præda ingenti reuerſi ad Arycenſiū propugnationem contenderunt. Ibi ſuperueniens Phayllus eos in fugā uertit, & captam urbē diripuit, ac ſolo æquauit. Hic deinceps in tabidā ægrotationē incidens diu ea cruciatus cū magno dolore, vt ſua merebat impietas, mortē obiuit relicto Phocēſiū duce Phalæco Onomarchi, qui bellū id ſacrū inflammauerat, filio pubere adhuc, ſed gubernatorē ſimulq; Ducem ei cōſtituit Mnaſeam unum ex ſuis familiaribus. Poſt id cum nocte ſemel Bœoti in Phocenſes inuaſiſſent, Mnaſeā cum ducētis militibus interfecerunt, Moxq; ad Chæroneā equeſtri prælio cōmiſſo Phalæcus uictus multos ex ſuis amiſit.

Phaylli mors.

Phalæcus.

Manaſeas.

INterea & in Peloponneſo tumultus facti ſunt ea de cauſa. Inter Lacedæmonios & Megalopolitanos orta cōtrouerſia in hoꝝ agros incurſiones fecerunt Lacedæmonii Duce Archidamo, Qua iniuria Megalopolitani cōmoti, cū p ſe eiuſmodi cōtentioni nō ſufficerent, ſocioꝝ auxilia implorarunt. Igit Argiui, Sicyonii, Meſſenii feſtinanter auxilio eis iuerunt, Thebani uero Cephiſiona ducē datis quatuor millibus peditū, & equitibus ſexcentis miſerūt. Cū his copiis Megalopolitani mouentes ad Alphei fontes caſtra poſuerunt. Lacedæmonii rurſus a Phocēſibus peditum tria millia, a Pitholao & Lycophrone, qui Pheris pulſi fuerāt, equites centum quinquaginta obtinuerunt, comparatoq; ita iuſto exercitu cōſederūt prope Mantineam. Deinceps Orneas in argiuum agrum cōtendentes prius, quam hoſtes ad urbis ſociæ defenſionem uenirent, eam expugnarunt. Cum poſt id Argiui aduenillent commiſſo prælio a Lacedæmoniis uicti ſunt, Sed Thebanis ſuperuenientibus

Motus in Peloponneſo.

duplo

duplo iam hoſtibus plures,uerum inordinata acie,atrox prælıũ inſtaurarunt,
in quo ancipiti,neq; alterutris certa victoria·Argiui & ſocii in ſuas urbes ſe re/
traxerunt,Lacedæmonii in Arcadiã inuadentes·Eliſſunte urbe ui capta, dire/
ptaq;·Spartam ſunt reuerſi.Interiecto tẽpore aliquãtulo Thebani ſociiq; pro/
pe Thelphuſam cũ hoſtibus cõgreſſi eos profligarunt,multiſq; interfectis Du
cem eoꝝ Anaxandrum cũ aliis circiter ſexaginta ceperunt. Paucis etiã diebus
poſt Lacedæmonii cũ nõ paucoꝝ cæde ab eiſdẽ ſunt ſuperati. Sed tãdẽ magnis
uiribus congreſſi·ipſi victores fuerunt.Tunc utriq; in ſua redierunt,cumq; La
cedæmonii idutias Megalopolitanis petẽtibus cõceſſiſſent,Thebani in Bœo/
tiam ſunt reuerſi. Ibi phalæcus Cheroneam occupauerat, ſed Thebanoꝝ ad/
uentu ab ea eiectus eſt. Compararunt poſt hæc Thebani magnas copias, & in
Phocida irrũpentes·eam latiſſime populati ſunt,& ædificia omnia diruerunt,
expugnatiſq; aliquot caſtellis·cum ingenti præda· in Bœotiam ſe receperunt.
ANNO vero ſuccedente,quo Athenis princeps Theſſalus,Romæ Mar.Fa/ **Anno.X.**
bius,& T.Quintius conſules præfuerunt,Thebani Phocenſi bello fatigati, &
re numaria multum exhauſti·legarunt ad Regem Perſarum,qui ciuitatis ſuæ
indigentiæ ſubſidiũ peterẽt.Nihil ille cunctatus·promptiſſime argenti Talen/
ta trecenta eis exoluit.Et leuia quidẽ duntaxat certamina,agrorumq; uaſtatio
nes,nil vero memoratu valde dignum anno hoc inter Phocẽſes & Thebanos
geſtum eſt. Verum in Aſia Perſaꝝ Rex cum annis ſuperioribus Aegyptũ cũ
valido exercitu inuaſiſſet,nec tamen aliquid ei ceſſiſſet ex voto,hac tempeſtate
renouato in Aegyptios bello·multis egregie geſtis·ſũma ſua induſtria Aegy
ptum,Phœniciã & Cyprum recuperauit. Quo vero rei huius hiſtoria aper/
tior ſit·repetitis altius tẽporibus·belli cauſas explicabimus. ANnis anteactis,
cum Aegyptii a Perſis defeciſſent. Artaxerxes Ochus cognomẽto rei· bellicæ **Artaxarxis res geſtæ.**
parũ ſtudioſus·a qete mouere ſe haud voluit, miſſoq; illuc exercitu & ꝓfectis,
ex eoꝝ ĩperitia & fraude fortunã minus proſperã expertus eſt. Et· Aegyptiis
nihili eũ faciẽtibus·coactus eſt tãtæ ignominiæ,ob animũ nimis ſe datũ, & ĩſitã
deſidiã,ſuccũbere Aegyptioꝝ exẽplo annis citerioribus·Phœnices & Reges
Cypri & ipſi cõtempto Artaxerxe defectionẽ cõmiſerũt. Propterea cõcitatus
Rex decreuit,in eis omneis,qui ab ſe defecerant,non amplius p præfectos, ſed
præſens·pro tuẽdo ĩperio ſuo·bellũ gerere. Itaq; armoꝝ,teloꝝ, cõmeatuum &
militũ apparatum magnũ faciens·peditum trecenta millia: equitũ triginta mil **Copiæ Artaxerxis.**
lia,triremes trecentas,onerarias aliaſq; naues ad neceſſaria comportanda quin/
gentas coegit,bellumq; contra Phœnicas ex huiuſmodi cã iniuit. Eſt in Phœ
nicia nobilis urbs Tripolis·nomen ex re habens. Sunt enim urbes treis inuicẽ
ſtadu interuallo diſtantes,appellaturq; Aradiorum una , altera Sidoniorum· **Tripolis**
Tyrioꝝ tertia.Eſt vero ciuitas hæc in magna dignatione apud Phœnicas om/
neis,in qua cõuentus habere,& p conciliũ de maximis rebus agere cõſueuerãt,
præfectis aũt & Ductoribus regiis,q in Sidonioꝝ parte uerſabanť,cõtumelio/
ſa & ſuperba imperia in Sidonios exercentibus·male habiti hi·non ſatis ſibi in
dolore temperantes·a Perſis deſciſcere ſtatuerunt,cæteroſq; Phœnicas ad liber

tatem occupandā exhortati·legatis ad Nectanebum Aegypti Regē,qui Per/
ſis erat hoſtis,miſſis,vt in belli ſocietatē ab eo reciperentur·oīa, quæ bello uſui
ſunt,cōparabant.Cumq; Sidon urbibus aliis opulētia præſtaret,priuatiq; ho/
mines ex mercationibus eſſent ditiſſimi,ocyus & triremes cōplures paratæ, &
milites multi conducti ſunt.Adhoc, tela,arma, cōmeatus aliaq; oīa bello op/
portuna·breui conquiſita,Initio aūt eius concitationis regiū Viridarium, ubi
Perſarum Reges animū remittentes·oblectare ſe conſueuerant,deciſis arbori/
bus·prorſus deuaſtarunt.Pabuli quoq; uim magnam a præfectis·in uſum bel/
li alendis equis·collectā incenderunt.Animaduerſum eſt & in captos illos Per
ſas,a quibus contumelias ſuſtinuerant.Quæ omnia confidenter ab illis patrata
Rex accipiens Phœnicibus cunctis grauiter, Sed oīum maxime Sidoniis cō/
minatus eſt.Cum vero Babylona copiæ eius omnes peditum & equitum con
ueniſſent,eas mouit contra Phœnicas,Interimq;·dum illuc cōtendit·Syriæ p̄/
fectus & Mazæus,qui Ciliciæ præerat·iunctis uiribus·aduerſus Phœnicas pu
gnabāt. Ibi Tennes Rex Sidonis ab Aegyptiis Græcos·mercēnarios milites·
ad quatuor milia,qbus Rhodius Mentor præerat, obtinuit. Cum his,aliiſq;
ſuæ gentis cōſcriptis in regios præfectos,quos diximus,uadens·cōmiſſo certa/
Bellū Cyprium. mine victor fuit,Illiq; ex Phœnicia ſunt pulſi.Eodem tēpore & in Cypro bel
lum eſt cœptum·ſuperiori & cauſa & rebus actis conſimile . Erant in ea inſula
inſigniores nouem urbes,quibus reliqua minora oppida·in obſequiū·adſigna
ta erant.Habebant illæ Reges ſingulos,quibus parerent,vt tamen Regi Perſa
rum illi audientes deberent eſſe.Hæ oēs nouem ciuitates conſpirantes.Phœni/
cum exemplo·ab Rege deſciuerūt,cōparatiſq; belli rebus·ſummū Imperium
iuſſerunt illis eſſe,qui Regna habebant.His Artaxerxes commotus ualde Ca
riæ præfecto Idrieo,qui nuper principatum eum iniuerat,& qui·maiorꝝ ſuorꝝ
inſtituto·amicus & ſocius erat Perſarꝝ Regi,per literas iniunxit, vt naualibus
& peditum copiis cōparatis·in Cyprios Reges bellū ſuſciperet.Ille nihil mo/
ræ interponens quadraginta triremes·milites conductos·ad octo millia·inſtru/
ctos in Cypron miſit·data eorum cura præfectis duobus Athenienſi Phocio/
ni,& Euagoræ,qui annis ſuperioribus in ea inſula regnauerat.Hi nauigatione
Salaminis op. illuc deuecti,ſubito ad primariam inſulæ urbem.Salamina copias addu xerūt.
Ibi vallo & aggere communito · mari terraq; oppugnationem aggreſſi ſunt.
Cumq; inſula ea multos annos pacem habuiſſet, magnaq; eſſet loci fertilitas,
milites agros omneis pro arbitrio peragrantes· magnas opes corripuerunt, ac
diuulgata ea rerum abundantia·multi ex ulteriori Syria & Cilicia ultronei mi
lites·ſpe lucri·adcurrerunt,vt·ad duplum ferme Euagoræ & Phocionis aucto
exercitu·in magnam trepidationem & metum Cyprii Reges coniecti ſunt. Et
Regis expeditio aduerſum Phœnicas. is quidem erat rerum Cypri ſtatus. At Perſarum Rex Babylone in Phœni/
ciam cum exercitu contendit.Ibi Mentor,cuius magna Sidone erat potentia·
audito ingentem numerum Perſarum aduentare,iudicans Phœnicas eis mi//
nime pares eſſe · ſaluti ſuæ priuatim conſulere deliberauit . Itaq; ex ſuis fami/
liaribus fidū maxime Theſſaliona·clam Sidoniis oībus·miſit ad Artaxerxem·

Sidona ei prodere recipiens,ſimulq; ad bellum Aegyptium cũ eo proficiſci,in
quo vtpote locorum,& eruptionum,quas Nilus faceret, cognitionem exactã
habens adiumentum magnum afferre poſſet.Theſſalionem omnia ea narran-
tem Rex audiens mirifice eſt gauiſus,cõmiſſæq; defectionis gratiam Mentori
ſe facere reſpondit.Ceterum ſi,quæ offerebat,feciſſet,magnis muneribus ab ſe
donatum eum iri,policitus eſt.Ad hæc cum Theſſalio ſibi a Mentore, vt eius
dexteram fidei cauſa reciperet,iniunctum dixiſſet. Rex,ueluti fides dicto ſuo
nõ haberetur,commotus Theſſaliona apparitoribus,vt capite plecteretur,ad-
dixit.Cum ita ad pœnam is duceretur,Regiq; dixiſſet, Facies quidẽ quod ti-
bi libuerit,Sed Mentor,cui illa omnia peragere in promptu eſt, quod fidẽ da-
re detrectaueris,nihil prorſus promiſſorum efficiet,Admonitionem eam Rex
ſecum voluens reſipuit,apparitoribuſq; reuocatis dimiſſo Theſſalioni dexte- Datę dext.
ram porrexit.Quæ res apud Perſas pro firmiſſima fide habetur. Tunc Sidona fides apud Perſas firmiſs.
Theſſalio reuerſus ciuibus omnibus id ignorantibus Mentori quæ egiſſet re-
nunciauit.Rex uero plurimi faciens,uti Aegyptum deuinceret,quod ea pri-
ma in ſe grauiter cõmiſerat,Legatos in ciuitates Græciæ nobiliores,qui contra
Aegyptios auxilia peterent,miſit.Ex eis Lacedæmonii & Athenienſes,amici-
tiam quidem erga Perſas tueri ſibi eſſe propoſitum,ſed auxilia minime ſe datu-
ros,reſponderunt.Thebani Lacratem ducem cum armatis mille; Argiui tria
millia miſerunt,quibus non ex ſuo arbitrio,ſed Rege id nominatim petente
Nicoſtratum præfecerunt.Is erat vir & fortitudine & conſilio optimus pru- Nicoſtratus.
dentiæ terribilem audaciam commixtam habens. Et corporis robore cũ mul-
tum præſtaret leonis pellem cum claua in prælio geſtans Herculem militiæ re-
ferebat.Pariter Græci,qui Aſiæ maritima inhabitabant,ad ſex millia dederũt,
vt e Græcis omnibus auxilia compleuerint numerum decem millium. Anteq̃
vero hi cõuenirent,Rex per Syriam facto itinere in Phœniciam peruenit, &
non longe Sidone caſtra metatus eſt. Eo temporis ſpacio, quod non paruum
interceſſit,Sidonii armis,telis,rei frumentariæ comparandæ magnam diligen-
tiam adhibuerant,urbem foſſa triplici,& mœnibus præaltis cõmuniuerat.Ha-
bebant & militum urbanoꝝ,qui in gymnaſiis & laboribus plurimum exerci-
tati corpore & uiribus firmiſſimis erant,iuſtum numeꝝ. Diuitiis vero & alio
quocũq; apparatu cæteras Phœniciæ urbes ſuperabãt.Quodq; erat maximũ,
triremium & quinq; remium ſupra centum Claſſem cõparauerant, Tennes aũt
iam in proditionis ſocietatẽ acceptus a Mentore,qui ægypti auxiliis præerat,
hũc relinquit loci cuiuſdã præſidio in urbe, vt proditionis negotium curaret.
Ipſe cum militibus ſexcentis egreſſus ſimulauit,eundum ſibi eſſe ad Phœnicũ
quendam conuentum,accepitq; ſecum nobiliſſimos centũ ciues ueluti forent
conſiliarii. Cum iam haud longe ab ipſo Rege eſſet,comprehenſos eos centũ
Sidonios tradidit Artaxerxi,qui Tennem vt amicum benigne accepit, cẽtum
vero illos veluti defectionis autores telis obrui fecit. Aduenerant & ex urbe
quingenti primores uiri ramis oleæ prætenſis ei ſupplicãtes.Ibi Rex Tennem
ſeductum, num urbem ſibi poſſet tradere, eſt percunctatus (plurimum nanq;

laborabat, vt citra pactionem quampiam Sidona reciperet, quo clade aliqua
immani eam afficiens·reliquas urbes caſtigatione ea perterreret) Tenue ſe id fa
cturum confirmante·Rex impotentem iram in animo fouens·oẽs eos quingẽ/
tos viros ſupplicantium inſignia geſtãtes cõtodi fecit. Tennes poſtmodum ad
mercẽnarios ægyptioꝝ milites accedẽs· eis perſuaſit,ſe & Regẽ intra mœnia re
Sidon capta proditione. cipere̅t,perq; huiuſmodi proditionẽ Sidon in Perſarum poteſtatem deuenit.
Tunc Rex,cũ Tennis opera nõ amplius ĩdigeret,eũ interfici curauit. At Sido/
nii,qui ante Regis aduentũ naueis oẽs ſuas incẽderant,ne quiſpiam nauigatio
ne ſaluti priuatæ poſſet conſulere,poſtq̃ urbẽ & mœnia ingenti Perſaꝝ multi/
tudine uiderunt oppleta,intra domos cũ liberis & uxoribus incluſi · appoſito
XL. millia Sidoniorũ perempta. igni·ſe extinxerunt,vt eoꝝ & qui ſupplicanres interfecti ſunt,numeꝝ quadra/
ginta milliũ periiſſe traditũ ſit. Tanta ea clade Sidoniis affectis· & urbe tota cũ
ciuibus abſumpta·locum ex incendio uaſtũ Rex talentis multis uendidit. Ob
magnam enim oppidanoꝝ opulentiã·immenſa argenti & auri vis p ignem cõ/
flata·eſt inuenta. Huiuſmodi interitum miſeræ Sidonioꝝ res ſortitæ· reliquas
Phœniciæ urbes ad deditionem faciẽdã·terrore adiecto·ĩpulerunt. PAVlo,
ſupra hæc tẽpora Cariæ prĩceps Artemiſia eo honore annos duos functa·mor
tem obiit, In cuius locũ·ſuffectus frater Idrieus ad ſeptennium imperauit. In
Italia autẽ Romani·percuſſo fœdere cũ Samnitibus·indutias Prænestinis con
Animaduerſio in Tarquinienſes. ceſſerunt, Tarquinienſeſq; ducentos & ſexaginta publice in foro capite mulcta
runt. In Sicilia Calippus & Leptines Syracuſani·cõparato exercitu· cũ Rhe/
gium,quod tyranni Dionyſii præſidiis tenebatur,expugnaſſent,pulſis hoſti/
Annus. XI. bus·libertatẽ urbi firmarunt. CVM vero Athenienſes principẽ Apollodo/
rum, Romani M. Valeriũ & C. Sulpitium cõſules iam haberent, Euagora &
Phocione Salamina in Cypro oppugnãtibus·aliæ omnes inſulæ eius urbes in
Perſarum ditionem uenerunt. Solus Protagoras Salamine Rex obſidionem
Euagoras ſuſtinebat,nitebaturq; contra Euagoras paternum illud regnum·adiumento
Perſarum Regis·recuperare. Sed tempore ſuccedente·Artaxerxes,cum ei hic
eſſet delatus, Protagoram auxiliis cœpit iuuare adeo,vt rem tentatam deſpon
dens Euagoras·ad Regem ſe expurgatum iuerit.a quo maiori multo alia præ/
fectura in Aſia eſt honoratus,in qua deinceps adminiſtranda·cũ ſe male geſſiſ/
ſet,coactus fugere in Cyprum·comprehenſus & ſupplicio affectus eſt. Prota/
goras aũt Perſis ultro ſe dedens·obtinuit,in reliquum vt citra impedimenum
Regis expeditio in Aegyptũ. Salamine ſibi liceret regnare. AT Perſarum Rex·poſt deletam Sidona,cum
iam Argis, Thebis & a Græcis illis,qui Aſiæ maritima incolunt:auxilia adue/
niſſent,iunctis omnibus copiis in Aegyptum cõtendit. Incidens autem inter/
eundum in ſtagnum prægrande,vbi erant quæ Voragines nuncupantur,exer
citus partem ex locoꝝ ignorantia amiſit. De natura quidem eius ſtagni,& his,
quæ præter omnium opinionem in eo contingunt, cum libro primo ſatis di/
xerimus, in præſens ab hac diſputatione ſuperſedebimus. Tranſgreſſus autem
Peluſium. Voragines illlas·verſus Peluſiũ quæ eſt urbs ad primũ os,vbi Nilus exitũ ha/
bet,iter faciens quadraginta ſtadia ab eo caſtra poſuit. Græci & Aegyptii qui

in eius

in eius loci præſidio poſiti fuerant,cum multum temporis ante Perſarum ad/
uentum ad inſtruenda ea, quæ opus erat, habuiſſent, cuncta quidem Nili ora
firmiter,ſed maxime oium Peluſiacum,quod primum eſſet,& opportunũ ual
de ſitum haberet,cõmuniuerant. Erant ibi in defenſione quinq; millia armato
rũ ſub præfecto Philophrono. Thebani igit᷑ plurimũ laborantes, vt virtus ſua
inter Græcos omneis illuſtrior eſſet,foſſam quandã & anguſtã & profundam
nulla periculi habita ratione traiicere inceperant. Tũc qui in præſidio Peluſii
erant,ex oppido erũpentes cum trãſeuntibus Thebanis manus conſeruerunt,
proq; gloria conſequenda utriſq; adnitentibus atrox & periculoſum certamẽ
ad extremũ diei cõmiſſum nocte ſuperueniente diremptum eſt. Poſtridie rex Partitio exercitus Perſarum.
copias Græcoꝶ,quas habebat,in treis ordines ẽ partitus,& unicuiq; Græcum
hoiem ſimulq; Perſam aliquẽ & virtute & prudẽtia inſignẽ pfecit. Primi itaq;
Bœoti duces habebãt Lacratem Thebanum & Perſam Roſacen. Hic genus Roſaces
ducebat a ſeptem Perſis,qui Magos oppreſſerũt,præfectuſq; erat Ioniæ & Ly
diæ,equitum vero & peditũ barbaroꝶ magnum numeꝶ ducebat. Argiuoꝶ ſe
cunda erat acies ſub ſuo duce Nicoſtrato,additus eſt huic in adminiſtratiõe ſo
cius Ariſtazanes,cui,ad regẽ de marioribus rebus referẽdi, cura iniuncta erat Ariſtazanes
fidei ſupra amicos oẽs regios Bagoa excepto probatiſſimæ. Deſtinata ſunt ei
quinq; millia electoꝶ hoium,& triremes octogita. Tertiã aciem, quæ erat mer
cennarius miles,ducebat Mentor,qui Sidona prodiderat,& Bagoas,cui plu/ Bagoas.
rimũ fidei rex adhibebat viro audaciæ,& ad omne etiã iniquũ facinus, prom/
ptitudinis incredibilis. Datus eſt ei Græcoꝶ,qui erant Perſaꝶ ditionis,& bar/
barorum ingens numerus,& naues complures. Ipſe aũt Rex cum reliquis co/
piis totius rei ſummæ aĩum intẽdebat. Facta eiuſmodi partitione ordinũ apud
Perſas Nectanebus Aegypti rex,licet copiis inferior multo eſſet,nihil vel in/ Nectanebi copiæ
genti hoſtiũ multitudine, vel ordinatiõe facta cõmotus eſt. Habebat ſane ipſe
græcorum militum,qui ſecum ſtipendia facerẽt,viginti millia. Aphros ferme
totidem:Aegyptiorum,qui bellatores apud eos nuncupantur, millia ſexagin
ta,Naues fluuiatiles ad conflictus & incurſiones circa nilum committendas,
numero:qui fidem non caperet. Ripam autem fluminis,quæ in Arabiam uer
git frequentibus caſtellis muroq; & foſſa continenter ductis communiuerat,
Cumq; apparatus omnes bello gerendo opportuni ei non deeſſent, breui ta/
men ab oibus illis ob inopiam conſilii decidit. Maxima calamitatis eius cau/
ſa fuit belli adminiſtrandi imperitia,& quod ante id priori bello Perſæ ab eo
uicti fuerant. Habuerat tunc clariſſimos fortitudine,& rei bellicæ ſcientia præ/
ſtantes Athenienſem Diophantum & Lacedæmoniũ Lamium,quorum con/
ſilio recte omnia fuerant ordinata. In hoc aũt bello dum ſeſe idoneum impera/
torem fore arbitratur, nulli adminiſtrationẽ reꝶ cõmunicare voluit, neq; per
ſe ſe,quæ bello uſui eſſent vtpote nullius experiẽtiæ potuit expedire. Oppida
igitur & loca alia munita cum præſidiis poſitis firmaſſet, acceptis triginta mil/
libus Aegyptiorum,Græcis ad ſeptem millia, Aphrorum autem parte dimi/
diata loca ea inſedit,unde facile impetus fieri poſſet. Eo modo utrinq; inſtru/

ctis rebus Nicoſtratus Argiuorum Dux ducentibus eum ægyptiis, quorum liberi & uxores obſides tenebantur a Perſis, per foſſam quandam in locum minus apertum tranſmiſit cũ ſuis copiis, ibiq; uallo munitis caſtris conſedit. Tũc qui in propinquioris loci præſidio erant milites mercennarii ægyptiorũ haud pauciores ſeptẽ millibus, vt hoſtium aduentum perſenſerunt, ad eos repellendos ſunt progreſſi. Horum præfectus Clenius Cous cũ aciem ad conſerendũ prælium inſtruxiſſet, ab hoſtibuſq; idem eſſet factũ, atrox certamẽ initum eſt. In quo Græci, qui ſub Perſis merebãt, egregie pugnantes Ducem Clenium, & militũ eius plus quinq; millibus interfecerunt. Eam cladẽ Nectanebus Rex audiens ualde eſt perterritus, inde coniiciens reliquas Perſarũ copias citra impedimentum flumen traiecturas eſſe, ueritusq; ne Memphim omnes hoſtium vires cõuerterent, ſtatuit ei rei proſpicere. Ducto igitur exercitu, quem ſecum habebat, illuc contendit, & quæ ad oppugnationem ſuſtinẽdã eſſent uſui, præparauit. Interim Thebanus Lacrates, qui primũ agmen apud Perſas curabat, Peluſiũ magno conatu cœpit oppugnare, deriuataq; aliorſum foſſæ aqua per exſiccatum locum & peruium machinas ad urbis mœnia adduxit. Magna aũt ex parte eis deiectis ſumma celeritate, qui intus erant, alterũ murum cũ ualidis turribus ligneis excitarunt, cumq; dies aliquot eiuſmodi mœniũ oppugnatio duraſſet, primo Græci, qui in oppidi ꝓpugnatione erãt, fortiſſime hoſtibus reſiſtebant. Sed poſtquam de Nectanebi Regis diſceſſu Memphim certiores facti ſunt, miſerunt ad Lacratem, qui de re cõponẽda agerẽt, Recipiẽteq; eo per iuſiurandũ ipſos, ſi Peluſiũ dediderint, cũ rebus, quas ſecum ferrẽt, citra offenſionem in Græciã deuectũ iri, oppidi deditionẽ fecerunt. Ad quod recipiendũ cũ Artaxerxes Bagoam cũ barbaris militibus miſiſſet, in urbis ingreſſu Perſæ Græcorũ abeuntiũ res multas, quas ſecum exportabant, arripuerunt. Ibi Græcis de iniuria, qua afficiebant, grauiter expoſtulantibus, deoſq; iuriſiurãdi præſides implorantibus Lacrates in iram concitatus facto impetu barbaros repulit, aliquot ue eorũ interfectis Græcos, qui ſub fide violabantur, ſtrenue tutatus eſt. Bagoas coniectus in fugam iuit ad Regem, eiq; de Lacrate multũ eſt queſtus. Artaxerxes re cognita Bagoæ milites pœna merita affectos fuiſſe, inſuper de rapinæ illius autoribus ſupplicium ſummi debere, iudicauit. Eo itaq; modo Peluſium a Perſis recuperatum eſt Mentor vero, cui tertii agminis cura demandata fuerat, Bubaſtum & complures alias urbes Calliditate quadam militari captas in ditionem Regis attraxit. Cum in earum quauis præſidium mixtum & Græcorum & Aegyptiorum militum eſſet, Mentor eiuſmodi uerba in caſtris ſuis palam habuit, Artaxerxen deliberaſſe eos, qui ſibi ultro urbes dederent, humaniſſime tractare. Qui rurſus ui ſuperarentur, in eos cladem inferre non mitiorem ea, quam Sidonii paſſi fuiſſent. Iniunxit poſt id cuſtodibus portarum, libere permitterent egredi, qui ab ſe uellent trãſfugere. Ita nullo impediente captiui Aegyptii, qui erant in caſtris abeuntes breui per omneis Aegypti urbes verba illa diſſeminarunt. Indeq; inter mercennarium militem & indigenam diſſenſiones ſubito ubiq; exortæ ſunt. Et in omnibus urbibus

Peluſii deditio.

Stratagema

bibus

bibus ſeditiones cœperunt uigere. Vtriq; enim per quandam æmulationē ſtu/debant, ſeorſum prodere loca, quibus præeſſent, vt ſoli aliquod emolumentū conſequerent. Cœpta eſt ea res primū Bubaſti. Statim enim uero, vt Mentor & Bagoas cū exercitu prope urbem conſederūt, clam Græcis Aegyptii quendam miſerunt ad Bagoam pollicētes urbē tradere, ſi ſe ſaluos præſtaturus fuerit. Id Græci perſentientes miſſum hoīem cōprehenderunt, terroreq; iniecto rem, uti erat, ab eo intellexerunt, exq; eo cōmoti ualde in Aegyptios inuadentes aliquos infecerunt, aliquibus etiā uulneratis reliqui in partā quandā urbis coacti ſunt ſe retrahere, Qui Bagoæ quid contigiſſet ſignificantes orabant, vt ocyus accedens urbē ab ſe acciperet. Græcis, qui clanculum ad ſe pro firmādis pactionibus venerant, ſecreto iniunxit Mentor, cū Bagoas in urbem ueniſſet, vt barbaros impetu facto adorirentur. Bagoa deinceps cum Perſis abſq; Græcorum aſſenſu in urbē intrante poſtquā multa pars intromiſſa eſt, ſubito Græci portas claudentes eos, qui intus erant, aggreſſi omnes interfecerūt & ipſum Bagoam ceperunt. Is omnem ſalutis ſuæ ſpem in Mentore uidens poſitā orauit, uti ſe liberatū ueniret profeſſus, in poſterū ſe nihil niſi ex eius cōſilio factu rum. Tunc Mentor Græcos ad Bagoam dimittēdum, ſibiq; faciendam urbis deditionem, vt eius receptæ titulus ſibi daretur, induxit. factuſq; ita ſalutis Bagoæ autor, rerum omnium ſocietatem cum eo præſtito & accepto iureiurādo iniuit, quam ad extremum uitæ ſeruauit. Euenit inde, uti apud Regem cōcordes, mutuoq; alter alterum iuuantes tandem omnium vel amicorū vel cognatorū Regis ambo potentiſſimi euaſerint. Mentor enim maximus præſes Aſiæ, quæ maritima eſt, declaratus multum profuit rebus Artaxerxis, cum græcos multos conductos ſubinde ei mitteret, ipſeq; illic omnia adminiſtraret ſumma & fide & animi magnitudine. Bagoas vero in ſuperioribus locis, ubi præfectū agebat, tam bene ex Regis re omnia geſſit, uti per eam ſocietatem, quam cum Mentore firmauerat, non minoris autoritatis factus ſit, quā ſi Regni ipſe eſſet dominus, neq; Artaxerxes aliquid abſq; eius conſilio ageret. Quin etiam poſt eius mortem in eligendis nouis Regibus ſemper Bagoæ ſententia & nominatio rata habebat, nihilq; huic poteſtatis regiæ, præter Regis appellationem deerat, quæ omnia ſingillatim, cū ad ea peruenerimus tempora, exponemus. In præſens quidem poſt Bubaſti deditionem reliquæ urbes perterrefactæ in Perſarū Ius per certas conditiones uenerunt. Tūc Nectanebus rex, qui ad Memphim cōmorabatur, videns hoſtiū ſucceſſus, minimè auſus eſt periculis, vt copias ad conflictum duceret, ſe obiicere: deſperatiſq; regni rebus cum pecunia ingenti in Aetiopiam fugit. Eo pacto Artaxerxes totius Aegypti potitus inſigniorum urbiū mœnia diruit, & ſacris ædibus direptis magnā vim coegit auri & argenti. Abſtulit etiā ex antiquioribus tēplis ſcriptas tabulas, quas poſtmodum Bagoas accepta magna pecunia ſacerdotibus Aegyptiis reſtituit. Proſequutus aūt muneribus honorificis pro cuiuſq; merito Græcos, qui ſecum militauerant, eiſq; oībus, vt in patriā redirent, abſe dimiſſis, & Pherēdate Aegypti præfecto conſtituto, cum toto exercitu Babylona reuerſus eſt ſpoliis &

Seditio Bubaſti

Mentoris calliditas.

Mentoris & Bagoæ potencia.

Nectabine fuga

Animaduerſio in Aegyptios

Annus.XII pecunia multa·ſed maiori lõge gloria·ex rebus ſtrenue geſtis·auctus. QVO vero anno Athenis Calimachus imperauit, & Romæ cõſules fuerunt. M. Fabius, &. P. Valerius, Artaxerxes animaduertens magno adiumento ſibi fuiſſe Mentorẽ in bello Aegyptio, eum ultra amicos alios prouexit, proq; eius virtute honoratũ·centum talentis argenti, aliiſq; pretioſiſſimis rebus donauit. Et Aſiæ, quæ ad mare eſt, præfecit. Data inſuper ſummi imperatoris poteſtate·ei

Mentoris res geſtæ. bellũ contra rebelles ſuos demandauit. Tunc Mentor cũ neceſſitudinem arctã haberet cũ Artabazo & Memnone, qui ſuperioribus annis cũ Perſis bello cõtenderant, & ex Aſia demum fugientes ad Philippum in Macedoniam ſe contulerant, ibiq; morabantur, Regi ſupplicans perſuaſit, illis commiſſi criminis ueniam indulgeret, protinuſq; eos ambos cũ liberis ad ſe accerſiuit, Habebat ſane Artabazus ex Mentoris & Memnonis ſorore ſuſceptos filios mares undecim, fœminas decem, Delectatuſq; plurimũ ea prole numeroſa, Mentor·iuuenes·datis in exercitu ſuo præfecturis·honorauit. Primam aũt expeditionem cepit contra Hermiam Aterneſium Tyrannũ, qui ab Artaxerxe defecerat, & loca cõplura bene munita, ac urbes tenebat. Huic·pollicitus ſe inducturum Regem ad remittendam culpam·perſuaſit, vt ſecum veniret in colloquiũ, Ibi ex inſidiis facto impetu·eum prehẽdit, potituſq; ita eius annulo, ſcripſit literas in ciuitates, tanq̃ Hermias diceret: ſibi pacificationem initam eẽ cum Artaxerxe· intercedente Mentore, ſignataſq; rapto annulo literas miſit per quoſdam, qui oppida & arces pro Rege acciperent. Populi: quibus literæ ſunt redditæ, fidẽ præſtantes, & quod a pace non abhorrerent, facile arces & urbes dediderũt. Ea calliditate cũ Mentor·citra periculũ belli·rebelles urbes recuperaſſet, in maximam Regis gratiam uenit, quod videretur induſtria & ingenio ſingulari bellicam rem tractare. Pariter & prĩceps alios, qui ab imperio Perſa℞ deſciuerãt, partim ui·partim dolo aliquo·omnes deuicit. Et hæc quidẽ in Aſia gerebanť.

Hermias

IN Europa vero Philippus Macedonũ Rex inuadẽs cum exercitu in urbes Chalcidenſes·Geram arcem ui expugnatam diruit, iniectoq; inde aliis terrore· aliquot urbes ĩperio ſuo coegit parere. Pheras poſtmodũ, quæ ſunt in Theſſalia, profectus Pitholaũ, qui ibi dominatũ occupauerat, expulit. Circa eadem tempora Spartacus iam annos quinq; Ponti Rex·diem ſuũ obiit, ſuffectus eſt frater Pariſades, q annos octo & triginta regnauit. EL A pſo anno hoc·Athe-

Pariſades

Anno.XIII nienſes Principẽ Theophilũ, Romani C. Sulpitium & C. Quintium cõſules habuerunt, cũ·inita Olympiade octaua ſupra cẽteſimam·victor fuit in ſtadio Polycles Cyrenenſis. Tunc Philippus intẽtus ſummo ſtudio, vt Micybernã & Toronen Helleſponti urbes caperet·citra periculũ, aliquod·per proditionẽ eas obtinuit. Conuerſus deinde cũ ualidis uiribus ad maximã eius regionis urbem Olynthon·initio prælijs duobus Olynthios deuicit, & in urbẽ cõpulit. cœptaq; obſidione, dum ſubinde tentat expugnationẽ, multos ſuorum amiſit. Tandem pecunia corruptos Laſthenem & Euthycratẽ· ſummos magiſtratus in urbe·induxit, uti eam ſibi proderent, quã captam diripuit, oppidanoſq; omneis cum præda alia uendidit. Eo facto pecuniam multam·ad belli uſum·cõſequutus eſt,

Olynthus prod.

quutus eſt,cæteraſq; urbes ſibi reſiſtentes perterruit. Datis autem muneribus meritis unicuiq; militũ,qui ſtrenue pugnauerãt,ingenti pecunia miſſa ſibi cõcilia uit eos,qui in urbibus uariis potẽtiæ maioris erant,adeo,vt multos ad patriam prodendã illexerit. Nec ipſe id diſſimulabat ſe magis auri copia,q̃ armis imperiũ auxiſſe palam ſolitus aſſeuerare. Athenienſes,qbus iã Philippi incrementa erant ſuſpecta oĩbus,in quos Philippus bellum ſuſciperet,auxilia cõtra eum mittebant. Per legatos etiã adhortabant ciuitates ad libertatẽ tuendã, & ſuppliciũ de his ciuibus,qui proditionẽ molirentur,ſummẽdum oĩbus eis auxilia pollicentes,itaq; ſe Philippo hoſtes profeſſi aperte cũ eo bellũ gerebant. In flãmabat eos maxime ad propugnationẽ Græciæ Demoſthenes tunc tẽporis Græcorum omnium acerrimus in dicẽdo. Sed nullo pacto reprimi ualebat indomita libido,quæ pleroſq; occupauerat,urbes ſuas prodendi. Tam late peſtis illa Græciam tũc infecerat. Propterea aiunt Philippum,cũ urbẽ quampiam egregie munitã capẽ conaret,ac eius loci qdã cõtra oẽm ĩpetũ tutiſſimã, ac ferme inexpugnabilẽ eã eſſe diceret,q̃ſiuiſſe nũ ẽt aurũ eius urbis mœnia trãſcendere,eẽt ĩpoſſibile. Expertus nimirũ erat Philippus,q̃ armis capi nõ poſſint, auro facillime expugnari ſolere. Præparans igit largitione ĩ urbibus,pditores, eoſq;,q tantã fœditatẽ in ſe admittebãt,honeſtis noĩbus nũc amicos,nũc hoſpites appellitans,p eiuſmodi ĩfanda cõmercia muneꝝ verborũq; mores hoĩum maxime corrũpebat. Ab Olynthi vero expugnatiõe in Deoꝝ honorẽ,p cõceſſa uictoria Olympia celebraturus ſplẽdidiſſima pegit ſacrificia,& cõuocata ingẽti Hoĩum multitudine certamina edidit pulcherrĩa,multoſq; Hoſpites,q ad ſpectaculũ cõuenerãt,cõuiuio accepit. Ibi ſermonibꝰ & inuitatiõe ei loco accõmodata uſus multis pocula ſua manu porrigebat abſq; pguſtata. Nõ paucis mũera ẽ largitus,ĩ uniuerſum mq; oẽs pmiſſionibꝰ amplis pſequutus effecit,vt q̃ plurimi amicitiã ſuã auidiſſime expeterẽt. Aĩaduertens aũt in cõuiuio ex aĩcis quẽpiã Satyꝝ noĩe pſeferẽtẽ neſcio qd triſte,rogauit, cur ſolus aliqd hũanitatis ſuæ expiri nõ dignaret. Illi munus aliqd ab eo ſe cupe dicẽti,ſed uereri,ne intẽtione ſua patefacta fruſtra hẽret,Philippus exhilaratus cũ pmiſiſſet,qdcũq; petierit,ſe libẽtiſſime cõceſſuꝝ,Hoſpitis cuiuſdã ſui virgines duas adoleſcẽtulas nõ his maritis deſpõſatas,q̃ eẽnt iter eius captiuos,ſe libẽter receptuꝝ dixit Satyrus,nõ vt ex eo munere lucri aliqd cõſequeret,ſed ut addita ẽt de ſuo dote ĩ matrimoniũ eas traderet,ne ue iniuriã tenera ætate ĩdignã ſuſtinere eas uideret. Philippus petitiõnẽ hãc libẽtiſſimo aĩo accipiẽs uirgĩes duas ſtatĩ Satyro cõdonauit,multiſq; aliis muneribꝰ & bñficiis eo mõ diſſeminatis cumulatiora benignitatis præmia recepit. Multi enimuero ſpe liberalitatis eius ĩducti alter alterũ præſtenire ſtudebant ſe ipſos & patriã in Philippi poteſtatẽ dedẽtes.

IAM vero ĩperante Athenis Themiſtocle & Romæ cõſulibus C.Cornelio, & M.Popilio Bœoti cũ agros Phocenſium populati eſſent,ad Hyampolim man us cõſerentes victores fuerũt circiter ſexaginta e numero hoſtiũ ĩterfectis. Dein ceps iteꝝ cũ Phocẽſibus prope Coroneã congreſſi accepta magna clade repulſi ſunt. Cũq; in Bœotia inſigniores quædã urbes eẽnt Phocẽſiũ ditionis,

Auro magis, q̃ armis imp. auctum.
Demoſthenes.
Apophthegma.
Armis reſiſt. auro expugnant.
Phi. urbanitas.
Satyrus.
Ann. XIIII

ad eaꝶ agros uaſtādos verſi Bœoti·frumēta omīa deſtruxerūt. In reditu vero
Sacrilegii quæſtio. hoſtibꝰ occurrētes·ſūt ꝓfligati. CIrca id tpis Phalecus Dux Phocēſiū· ſacræ
pecuniæ ablatæ poſtulatus ē,priuatoꝗ īperii honore,quē gerebat, ſucceſſores
treis dati ſunt Dinocrates,Callias,& Sophanes, ꝑ quos eius criminis quæſtio
habita eſt,Petebāt ſane ab his,q eā tractauerant,rōnē uti redderēt.Philon fue/
rat qdam ꝓcipuus in eiuſmodi adminiſtratiōe.Is,cū haud ſatis exhibēdæ rōni
faceret.capite ē dānatus,excruciatuſꝗ a Ducibus nuꝑ electis ſceleris ſocios ꝑ/
didit.Grauiſſimis demū ſuppliciis affectus eū vitæ finē,quē ſua īpietas merita
eſt,habuit.Alii,q de ſacris rebus ditiores facti·magnā pecuniā furto ſibi cōpa/
rauerant,eā reſtituere,& pœnas·vt ſacrilegi·dare ſunt coacti. Ex ſupioribus āt
Ducibus Philomelus,q primus īperauerat,a rebꝰ ſacris·q̄tū neceſſitas ꝑmiſit·
manus cōtinuit·Sed,q ei ſucceſſit,Onomarchus multū dei pecunia ī belli ſum
ptus uſus eſt.Tertiꝰ Phayllus frater Onomarchi nō pauca muneꝶ, q̄ in tēplo
fuerant cōſecrata,ad pecuniā ſignādā cōflauit,vt cōducto militi ſtipēdia exol/
Opes Apol. delphico dicatæ. ueret.Dicatos ſiquidē a Crœſo Lydoꝶ rege lateres aureos centū uiginti,qbus
pōdus erat talēta bina,acceptos·pro cōficiēdis nūmis diſiecit,pariter & aureas
trecētas ſexagīta Phialas binis minis expēſas,Leoniſꝗ & fœminæ ſigna aurea,
vt ea oīa auri talētis trecentis & triginta æſtimata fuerint redactiſꝗ oībus, q̄ ex
auro ſunt cōflata,ad argēti rōnē·Talēta quatuor millia perficerent.E rebus aūt
argēteis,q̄ tū a Crœſo,tū ab aliis fuerant cōſecratæ,Duces oēs abſumpſerāt ad
ſummā talētoꝶ ſupra ſex milliū,vt·auri argētiꝗ totius rōne inita·Talēta eſſent
plus decē millibus.A ſcriptoribus nōnullis traditū eſt,opum hinc correptum
non minus fuiſſe,atꝗ illud qđ in Perſaꝶ theſauris ab Alexandro inuentū ſit.
Agreſſi quin etiā fuerant,qui ſub Phalæco ordines ducebant,aperire ſolū Tē/
pli,cū a quodam eſſet dictū,argēti & auri magnam uim ibi defoſſam eſſe. Iāꝗ
loca circa focū & Tripodē excauere cœperant.Qui uero theſaurum indicaue
rat,teſtimonio clariſſimi & antiquiſſimi poetæ Homeri nitebatur,ubi ait.
» Quanta pauimentum interius non claudit,Apollo
» Nunc ubi ſaxoſa Pythone oracula reddit.
Miraculū. Sed cum a militibus loca prope Tripodem foderentur,magnis terræ tremori/
bus factis·Phocenſes ualde ſunt perterriti,planeꝗ ita Deis animaduerſionem
in ſacrilegos præmonſtrantibus·ab eo negocio deſtiterūt. Ac Philon,qui faci/
noris tam impii Dux & autor fuerat,breui pœnas meritas exoluit. Sed enim
pecūiæ ſacræ interuerſæ licet crimē totū Phocēſibus adſcriberet̃,nihilominus
Athenīēſes & Lacedæmonios,qui Phocenſiū cauſam & ſenſu,& auxiliis tuta/
bant̃,non paꝶ cōtingebat·ideo maxime,qđ ſtipendia ꝓ militū numero,quos
auxilio eis miſerāt,nō fuerant exoluta. Athenienſes ſane ea tēpeſtate uidentur
proni ualde fuiſſe ad faciendas Apollini cōtumelias.Paululū.n.ſupra Delphi
cæ direptionis tēpora·cū Iphicrates eoꝶ Dux cum claſſe circa Corcyram uer
ſaretur,Dionyſiiꝗ Syracuſaꝶ tyranni naues,quæ Delphos & Olympiam ſi/
gna facta ex auro & ebore deuehebāt,apprehendiſſet miſiſſetꝗ ab Athenienſi
populo quæſitum,quid nā in ea re agendū eis uideret̃,Athenienſes reſponde/

runt,laborandū

runt,laborandum non eſſe ei in reꝝ diuinaꝝ reſpectu, Sed proſpiciendũ, quo Verbum
modo milites ſuos ſuſtentaret. Iphicrates ciuitatis ſuæ volũtati obſequutus ca impium
pta deoꝝ ornamẽta vendidit. Propterea Tyrannus in Athenienſes cõmotus
epl'am hanc eis ſcripſit. Dionyſius Senatui & populo Athenienſi ſalutẽ ſcribe Epiſtola
re,minime decere exiſtimauit. Contra Deos & mari & terra ſacrilegia cõmitti
tis. Statuas quidẽ a nobis,vt diis dicarent̃,miſſas & rapuiſtis & cõflaſtis, Neq;
in Deos maximos Apollinẽ ſcilicet Delphicũ,& Olympicum Iouẽ ſcelus im
pium adeo pattare veriti eſtis. Eiuſmodi rẽ fecerũt Athenieſes cõtra Deũ illũ,
quẽ ſubinde inter populares & maiores ſuos numerare p oſtentationẽ ſolebãt.
Pariter & Lacedæmonii:qui ex cõſilio Delphici Oraculi Remp.apud gentes
oẽs admirabilẽ ſibi inſtituerãt,q ue ea tẽpeſtate de maioribus rebus Deũ Apol
linẽ cõſulebãt,nõ veriti ſũt,cũ Tẽpli raptorib⁹ ſceleſtiſſimã inire cõſpirationẽ.
SED enim Phocenſes in Bœotia urbes treis Orchomenon, Coroneã & Cor
ſias cũ haberẽt inde mercennario milite affatim eis ſuppetente contra Bœotos
copias parabant eorũq; agros populabant̃, Neq; ad faciẽdas incurſiões,aut cer
tamina cõmittenda eoꝝ locoꝝ hoĩes Phocẽſibus deficiebant. propterea bello
multum attriti Bœoti militũ ſuoꝝ multis ammiſſis,& pecuniæ inopia laborã
tes legatos ad Philippum,qui auxilia peterent,miſerunt. Ille:cũ Bœotum res
afflictas,vt ſpiritus eoꝝ inflati ex victoria leuctrica aliquantulũ cõminuerent̃,
libẽti animo videret,milites perpaucos dedit id tantũ curans,ne Oraculi dire
ptionẽ nihili æſtimare videret̃. Cum vero Phocenſes ꝓpe Abas,unde nõ mul
tum abeſt Apollinis tẽplum,arcem extruere niterent̃, Bœoti in eos inuaſerũt,
ſubitoq; pars palantes in oppida proxima fugã arripuerũt, alii ad quingẽtos
in templum cõfugientes extincti ſunt miro quodam modo, vt cum multa eo
tempore Phocẽſibus aduerſa diuinitus acciderint,id maxime omnium quod
referemus,ita factum eſſe uideatur. Qui ad templum confugerant, Deorum Diuina aui
auxilio ſe ſaluos fore exiſtimabant,ſed ſecus accidit,diuina ſiquidem prouidẽ mad. in ſa
tia pœnam,quæ ſacrilegis conueniebat,eis inflixit. Erant circa Templum lecti crilegos.
& menſæ complures,cumq; in tentoriis Phocenſium,qui ad templum ſe rece
perant,ignis relictus caſu lectum unum incendiſſet, tanta repente, adeoq; ſu
per omnium fidem flamma excitata eſt, vt Templum & Phocenſes, qui eo ſe
contulerant:viui incenſi ſint, Viſuſq; eſt Deus ſalutem,quam ſupplices petiue
rant,eis indulgere noluiſſe. IN Sequenti uero anno,quo Athenis Archias Annus XV
Princeps,Romæ Conſules M. Aemilius & T. Quintius fuerunt, Phocenſe
bellum,quod durauerat in annum decimum,ad hunc modum finem habuit. Finis ſacri
Bœotis & Phocenſibus pariter ex belli diuturnitate debilitatis ualde alteri belli.
ad Lacedæmonios miſerunt petitum auxilia,unde Armatos mille Duce Ar
chidamo Rege obtinuerunt, Bœoti vero cum ad Philippum legatos itidem
pro auxiliis miſiſſent, Philippus acceptis ſecum Theſſalis cum ualido exerci
tu in agrum Locrenſem contendit. Ibi Phalæcum, qui pridem Phocenſium
Dux fuerat, tuncq; magnam cõductoꝝ militũ manum habebat,inueniens, ut
cum eo dimicationẽ inita belli euentũ experiretur,aciem inſtruxit. Erat Pha

læcus Nicææ,qui animaduertens Philippo ſe eſſe viribus imparem miſit ad eũ legatos pro rebus ſuis cōponēdis,Pactuſq; vt ſibi & ſuis militibus permitteret, quo vellet,diſcedere,cũ octo millibus hoīum ſecum facientium ſtipendia cō/ ceſſit in Peloponneſum. Tunc ſpe omni deſtituti Phocenſes ſe ſe Philippo de diderũt,Itaq; citra dimicationem,quod nō ſperauerat, Philippus bello ſacro confecto adhibitis in conſilium Theſſalis & Bœotis deliberauit Amphictyo num concilium habere,eorumq; arbitrio cognitionem omniũ integram relin quere. Igitur Amphictyones inito cōſilio decreuerunt, Philippum eiuſq; po ſteros in collegium ſuum cooptari cum duob; ſuffragiob; iure, quæ debellati Phocenſes habuiſſent, Vrbibus tribus Phocidis mœnia ſolo æquari, Ne ipſi Phocenſes,aut ſacri templi,aut amphictyonum concilii aliquo mō participes eſſent,Ne eiſdem equos,aut arma habere liceret,donec ſubreptam oēm pecu/ niam Deo exoluiſſent,Phocenſes aũt alioſq;,qui ſacrilegio eo inquinati aufu/ giſſent,ſceleſtiſſimos haberi,exq; omnibus locis impune retrahi poſſe, Vrbes omneis,quæ Phocenſibus parerent,dirui,& redigi in pagos,qui haberent do/ mos nō plures ſexagenis,qui ue haud minus interuallo ſtadii vnius inter ſe di/ ſtarent, Agros ſuos haberēt,ſed eorum vectigal annuũ talenta ſexaginta Deo penderent,quoad pecuniæ in rationibus ſcriptæ tempore Templi direpti ſatis Deo feciſſent, Philippo, Theſſalis & Bœotis ius Pythia certamina curandi eē quod Corinthii Phocenſibus in reb; ſacrarũ interuerſione adiutores fuiſſent, Philippum cum Amphictyonibus arma Phocenſium auxiliariorumq; con/ fringere,eorumq; fruſta,quæ ſupereſſent,incendere,equos per auctionem di/ ſtrahere. Ab his Amphictyones alia nonnulla,quæ ad Oraculi refectionem, ad pietatem pacemq; & concordiam Græciæ faciebāt,cōſtituerunt. Quæ om/ nia eorum ſcita Philippus cōprobauit,deq; oībus ingentes eis ægit gratias. In Macedoniā demum eſt reuerſus pietatis & bellicæ virtutis magna ſibi cōpara/ ta gloria. Sed lōge maiora inſtrumenta augendi res ſuas īde nactus eſt,cũ toto animo id moliretur,vt a Græcia Imperator nominatus per eam occaſionem in Perſas bellũ ſuſciperet,qđ tādē eſt factum. Sed de his oībus ſuo tēpore men/ tionem ſingillatim habebimus. In præſentia ad hiſtoriæ contextum redeuntes operæ pretium eſſe iudicamus,palam facere,Deos illis omnibus,qui in Oracu lo diripiendo deliquerint,pœnam meritam inieciſſe,neq; eos duntaxat,qui ſa/ crilegii artifices fuerunt,ſed omneis prorſus,quos illud crimen vel leuiter atti/ git,nullo pacto in uectam a Deo punitionem effugere ualuiſſe. Princeps enim Templi occupandi autor Philomelus caſu quodam belli aduerſo ſe ſe præci/ pitem dedit. Onomarchus dein electus Dux ab iis,quibus nulla ſpes bōa erat, cum Phocenſibus & milite mercenario in Theſſalia interfectus,& de cruce ſu/ ſpenſus eſt. Tertius Phayllus, qui multa reb; ſacrarum deſtruxerat diuturno confectus morbo haud breui potuit a cruciatu liberari. Qui vero poſt omnes eos,quicquid in Donariis reliquũ erat,corripuit, Phalæcus in variis magniſq; periculis & timore vitam longam ſatis duxit,non quo ſors eius melior,q̃ cæte/ rorum ſceleris impii populariũ,eſſet, Sed vt longior tēpore cruciatus,multiſq; ex ſua

Decreta cō tra Phocen ſes.

Diuinæ Iu ſtitiæ uis magna

Phalæci ca lamitates.

ex ſua miſeria notior factus inſigniorem,celebratamq; magis calamitatem ſu/
biret. Poſt fugam ſane,qua Philippi captiuitatẽ,uitauit, cõmoratus eſt initio
in Peloponneſo·ſuſtentans ibi milites ſuos pecunia,quã reliquam de ſacris re/
bus habebat· Poſtea Corinthi nauibus magnis onerariis cõductis, cũ biremes
quattuor ſuas haberet,in Italiam & Siciliam tranſmittere cõſtituit·ibi aut ur/
bem aliquam ſe occupaturum,aut a quibus ſtipendio conduceretur, Cum eo
tempore Lucanis eſſet bellum cum Tarentinis,inuenturum exiſtimans. Mili/
tibus autem ſuis aſſeuerabat,ſe accerſitum in Siciliam & Italiam· nauigationẽ
eam ſuſcepiſſe. Cum igit̃· itinere arrepto·iam ulterius in mare progreſſi eſſent,
milites aliquot,qui eodem nauigio cũ Phalæco vectabantur, ſimul verba ha//
buerunt·ſuſpicãtes nõ eſſe verum:ab aliquo ſe accitos fuiſſe,quod itineris du/
cem aliquem·ab eo ad quẽ irent miſſum·ſecum non uidebant. Apparebat etiã
nauigationem cœptam non eſſe rem facilem,ſed longã,& periculis multis ob/
noxiam. Propterea parum Phalæci verbis credentes : ac veriti, ne in hoſtilem
aliquam claſſem inciderent,cõſpirarunt illi præcipue, qui in exercitu ordines
ducebant:ſtrictiſq; enſibus in Phalæcum & nauis gubernatorem irruentes· vt
reuerterentur,unde nauigationem cœperant,coegerunt.·pariter, qui in naui/
bus aliis erant cum idem feciſſent, retroacti omnes in Peloponneſum redie//
runt,ſimulq; ad Maleam promõtorium Laconiæ appulſi· in ibi Cnoſſiorum
legatos,qui ex Creta ad milites ſcribendos venerant:offenderũt. Hi cum Pha
læco deductoribuſq; aliis colloquuti·ſtipendio decenti perſoluto·fecerunt, vt
ſecum omnes proficiſcerentur, Statimq;,vt Cnoſſum in Cretam peruenerũt,
ab itinere Lycto urbe ui ſunt potiti. Lyctiis autem e terra ſua pulſis inſperatũ
breui apparuit auxilium. Cum enim eo tempore Tarentini· Bello inito cõtra
Lucanos·legaſſent ad Lacedæmonios·veluti parẽtes ſuos·qui auxilia peterẽt,
Hiq; animo promptiſſimo·genti cognatæ ſuccurrere volẽtes·copias pedeſtres
& nauales,quibus Rex Archidamus præfuit,cõparaſſent, Tranſituros eos in
Italiam Lyctii,uti ſibi ad patriam recuperandam auxilio eſſe vellent,orarunt,
Cui rei Lacedæmonii aſſentientes in Cretam tranſmiſerunt, Ibiq; milite illo
mercennario deuicto·urbem ſuam Lyctiis reſtituerũt. Deinde arrepta nauiga
tione in Italiam·cum Archidamus in Tarentinorum ſubſidium veniſſet,inito *Archidami mors.*
prælio quodã egregie pugnans interfectus eſt· Vir omnibus imperatoriis arti
bus,& toto vitæ curſu multum probatus,præter quam in Phocenſium rebus,
quos iuuando viſus eſt magna cauſa fuiſſe Templi delphici inuadẽdi. Regna
uit is Lacedæmone annos treis & viginti,filius autẽ Agis,qui ei ſucceſſit, quin *Agis.*
decim duntaxat annis ĩ regno uixit. Cæſi ſunt poſtea a Lucanis & omnes, qui
ſub Archidamo merebãt,direptionis Oraculi & ipſi participes. Phalæcus ve/
ro Lycto pulſus·ad Cydoniam oppugnandam ſe conuertit,ubi, dum machi
nas mœnibus diruendis inſtruit,eaſq; propius urbẽ adducit,fulmine incidẽte·
diuinus ignis excitatus illas corripuit,quas pleriq; ab incẽdio defendere cona/
ti·igne abſumpti ſunt. In his fuit & ipſe Dux Phalæcus. Aiunt nonnulli,cum *Phalæci mors.*
interemptum fuiſſe a quopiam ſuo milite,quem verberauerat. E Phalæci mili

tibus,qui cladis eius ímunes fuerunt,ab exulibus Eleis in Peloponneſum de/
uecti ſunt,cũ qbus í Eleos pugnare occœperũt. Sed ení,cũ Arcades opẽ tuliſ/
ſent·Eleis,multi milites illi cóductitii interfecti ſunt.Reliqui· ad quatuor mil/
lia·captiui inter Arcadas & Eleos·diuiſione facta·diſtributi ſunt. Arcades eos,
qui ſibi obuenerunt,dederunt venui.Elei ſuos omnes·ob ſcelus in Oraculo di
ripiendo admiſſum·trucidarunt.Et ad eum modũ,qui ſacrilegii illius aliquid
omnino attigerunt,Deo autore meritas pœnas ſubiuerunt . Nobiliſſimæ etiá
ciuitates,quæ ea impietate ſe adſtrinxerant,ab Antipatro· ſuccedẽte tempore·
deuictæ & imperium & libertatem ſuá miſere perdiderũt. Vxores quoq; Pho/
cenſium principum,quæ aulæ ſunt monilibus raptis ſe exornare:impii facino/
ris pœnas nõ euitarunt,Quæ enim Helenes monile geſtare eſt ſolita, in mere/
tricium probrum incidit·pulchritudine ſua eam expetentibus proſtrata. Alte
ra eo,quod fuerat Eriphyles,ſubíde ad ornatum vtens, cum filius, quem natu
maiorẽ habebat,in furorem concitatus ignem domui iniecíſſet, intra eá viuẽs
incendio extincta eſt,Eoq; pacto,qui Deum cõtemptui habere veriti nõ ſunt,
ſuppliciis,quæ narrauimus,ab ultoribus Diis affecti ſunt.Rurſus , qui Oracu
lo ſubſidium tulit,Philippus poſt id factũ indies res ſuas auxit,Tandemq; ·pie
tatis ſuæ beneficio·ab vniuerſa Græcia Imperator appellatus ẽ. Et ſuum regnũ
ampliſſimum oíum,quæ eſſent in Europa,Effecit.Sed cũ abũde ſatis de ſacro
Timoleontis res geſtæ bello ægerimus,ad res alibi geſtas tranſeamus. IN Sicilia·ortis íter ſe magnis
ſeditionibus·Syracuſani miſere multorũ,& potentium trahentiumq; in diuer
ſa Tyrannide oppreſſi·legatos Corinthum miſerunt orantes,uti mitterẽt.Du
cem aliquem,qui eorũ Reipub.curam ſuſciperet,ſimulq; Tyrannidem inuade
re conantium improbitatẽ coerceret.Corinthii honeſtiſſimum eẽ arbitrati iis,
qui ab ſe originem traherent,ſuppetias ferre·illuc mittere decreuerunt·Timo/
leonta Timaneti F.præſtantiſſimum uirum,qui virtute, prudẽtia & cognitiõe
rei militaris,omnibuſq; bonis artibus erat præditus.Huic autẽ ſingularis·con/
tigerat res,quæ vt deligeret Dux in Syracuſanam expeditionem,nõ parũ pro
Egregiũ facinus Timol. fuit.Timophanes eius frater,qui diuitiis,& ingenita quadá cõfidentia Corin/
thiis oíbus præſtabat,diu antea uiſus fuerát ad Tyrannidem aſpirare,Sed eo tẽ
pore calamitoſos hoíes ſuſtentando·cõparando arma,& cũ facinoroſorũ agmi
ne per forum ſpatiando·non diſſimulabat ſe Tyránum eſſe,Omniaq; prorſus
facta eius Tyrannidem præferebát.Huic Timoleon·alieniſſimus ab unius Do
minatione ſuſtinenda· initio conatus eſt perſuadere , uti a cœpta re deſiſteret.
Poſtq̃ ſibi parum audientẽ illum,indieſq; magis inſoleſcere animaduertit·abie
cta omni ſpe,vt verbis emendari poſſet·obambulans foro.Ipſe fratrem obtrun
cat.Excitato íde tumultu·cum Ciues quam plurimi ad facinus atrox & inuſi/
tatum accurriſſent,ſeditiones exortæ ſunt·partim cenſentibus Timoleonta· vt
cædis fraternæ reum·pœna legibus decreta affici oportere· Alteris·quippe qui
Tyrannicida eſſet·cõmendationem mereri aſſeuerantibus.Senatu igitur habi/
to·contentio ea inter Senatores pariter uigebat·Timolenta grauiter deferenti/
bus eius inimicis,qui vero mitius agebant conſulentibus,vt ei venia tribueret.

Cumq; altercatio huiuſmodi duraſſet in aduentum uſq; Syracuſanoꝝ lega-
torum, atq; hi expoſitis mandatis vehemēter oraſſent, ne ſenatus moram inter
poneret in Duce mittendo, quē petebant, viſum eſt ſenatui Timoleonta illuc
mittere cōducibile eſſe, propoſueruntq; ei inſolitum miramq; prorſus optio-
nem, ſi facinus ab ſe cōmiſſum diluere vellet. Id enim ei cōfirmarunt, ſi bene rē
Syracuſanā adminiſtrauerit, ſe eū Tyrannicidā, ſin ſecus & ex animi libidine,
tunc fratris percuſſorem eundē iudicaturos eſſe. Veꝝ Timoleon nō tam ex ti-
more per ſenatū ſibi adiecto, quā virtutis ſtudio Siciliæ rebus bene, & ex gētiū
uſu præfuit. Carthaginiēſes ſiquidē debellauit, Recipienſq; e Barbaroꝝ mani
bus græcas urbes uaſtatas & deſertas multitudine hoīum frequentes reddidit,
De quibus omnibus poſt paulo ſecundum ſua tempora per partes mentionē
faciemus, nunc ad narrationis ordinem reuertemur. CVM Eubulus Athe- Anno XVI.
nis imperaret, Romæq; Mar. Fabius & Seruius Sulpitius conſules eſſent, Ti-
moleon Corinthius adſumptus a ciuibus ſuis ad curam Syracuſanæ Reipub.
parabat ſe uti in Siciliam tranſiret. Conduxit autem milites exteros ſeptingen Expeditio Timol. in Siciliam.
tos, Triremibuſq; quatuor & leuioribus tribus nauigiis milite oppletis Corin
tho diſceſſit. Præter hæc in itinere a Leucadiis & Corcyrenſibus obtinuit tres
alias naueis. Itaq; nauibus decem fretum, quod Ionium appellant, tranſmiſit.
Contigit ſane ei internauigādum res præcipua & digna admiratione, vt Deus
quiſpiam in ſuſcepta prouincia eum iuuare, & futuram ipſius gloriam, ac re-
rum geſtarum magnitudinem præſagio non obſcuro declarare viſus ſit. Con- Miraculū
tinenti enim nocte fax ardens in Cœlo nauiganti ei præluxit, donec in Italiam
cum omnibus ſuis copiis peruenit. Prius etiam Corinthi audiuerat, Cererem
& proſerpinam ſacerdotibus ſuis in quiete uiſas eſſe polliceri, cum Timoleon-
te ſe ſe nauigaturas in ſacratam ſibi iſulam. Propterea ipſe Dux Timoleon, cæ-
teriq; omnes læto animo erant diuinam opem ſibi haud deeſſe conſpicientes.
Nauem etiam, quæ omnibus aliis melior eſt uiſa, Dearum numini dicauit, in-
ſtituitq; uti Cereris & Proſerpinæ ſacra nauis nominaretur. Peruenit autem
incolumis cum ſuo exercitu Metapontium in Italiam. illuc & Triremis lega-
torum Carthaginiēſium ſtatim ſuperuenit, qui Timoleontem conuenientes,
ne belli initium faceret, neue omnino in Siciliam tranſiret, ei denunciarunt.
Sed Timoleon cum ad traiiciendum Rhegini eum inuitarent, & auxilia pol-
licerentur. Metapontio quam primum diſceſſit, quo ſui aduentus famam an-
teuerteret. Verebatur enim plurimum, ne Carthaginienſes, qui mari domina-
bantur, tranſitum ſuum in Siciliam interciperent. Adhibita idcirco ſumma di
ligentia breui Rhegium contendit. Sed enim Carthaginiēſes paulo ante hæc
tempora futuri belli in Sicilia magnitudinem proſpicientes erga Inſulæ ciui-
tates ſocias ſummam benignitatem oſtentabant, Cum Tyrannis ueteribus cō
trouerſiis poſitis amicitiam firmauerunt, præcipue cum Iceta, qui Syracuſis
dominabatur, quod eius magna eſſet potentia, Comparataſq; ingētes nauales
& pedeſtres copias præfecto Annone duce miſerunt in Siciliam. Erant autem Copiæ Carthaginienſium.
naues longæ centum & quinquaginta peditum quinquaginta millia: tre-

centi Corrus bellici,& bigarum ultra duo millia,Præter hæc arma telaq; omnis generis,machinæ ad oppugnandas urbes multæ, Cōmeatuum & aliarum rerum,quæ bello uſui ſunt opinione oīum maior copia.Primaq; expeditiōe cōtra Entellenſes ſuſcepta eorum agrū populati ad Oppidi obſidionem acceſſerūt: Tenebant locum eum Campani,qui magno hoſtiū numero perterriti ad ciuitates Carthaginienſibus inimicas auxilia petitum miſerūt. Alii oēs eam rē detrectarunt,Soli Galerienſes mille armatos dederūt,qui in itinere Pœnis obuiā facti eorum multitudine circunuēti oēs & interfecti ſunt.Campani etiam, qui Aetnam habebant,initio cōparauerāt auxilia, quæ Entellam vtpote ad gentē cognatam mitterentur.Sed Galerienſium clade audita a re cœpta ſuperſedere deliberauerūt. CVM vero Syracuſarū urbs eēt in Dionyſii manibus,Icetas cū ualido exercitu eo contendit,Iamq; uallum circa Olympiū iecerat,& omnibus viribus Tyrannū Dionyſium expugnare conabatur. Sed obſidione in multos dies protracta cū neceſſariarum rerum inopia premeret, Icetas ab oppugnatione diſceſſit,vt iret ad Leontinos,vnde ſe prius mouerat.Abeuntē Dionyſius inſequutus extremū agmen inceſſendo fecit:vt cōuerſus Icetas manus ſecum cōfereret,qui ferme tribus millibus armatorum ſub Dionyſio merētium cæſis reliquos in fugam cōpulit,uſq; ſumma celeritate in eis perſequendis, irrupit ſimul cū fugientibus in urbem,& ita Syracuſis abſq; inſula potitus eſt. IN huiuſmodi ſtatu erant Dionyſii & Icetæ res, cū Timoleon tribus diebus poſt captas ab Iceta Syracuſas Rhegium perueniens non longe ab urbe copias ſuas de nauibus expoſuit,& eodē viginti Carthaginienſiū triremes ſtatim aduenerunt.Tunc Rhegini,qui Timoleontis rebus fauebant,populo ad concionem vocato agere cœperunt de pace inter illos cōponenda. Ibi Carthaginienſes ad hoc intenti,vt reditus in patriā Timoleonti perſuaderet, parum diligenter in ſtationibus excubabant.At Timoleon nullo eius, quod molliebatur,dato indicio Ipſe quidem præſens prope conſultantiū ſuggeſtum ſtabat, Sed clanculum admonuerat,vt nouem e ſuis nauibus in altum abducerentur, Deinq; animis Carthaginienſium ad Rheginorum orationē,quæ dolo in lōgum producebatur,cōuerſis clanculum e concione ſe ſubripiens adcurrit ad nauem,quam ſibi relinqui fecerat,ac ſumma feſtinatione enauigauit. Carthaginienſes ita deluſi conati ſunt abeunteis inſequi.Sed cū illi magno ſpatio progreſſi eſſent,noxq; iam immineret, factum eſt, vt citra offenſam Tauromeniū appellerentur.Ei loco præerat Andromachus Syracuſanorum libertatis ſtudioſiſſimus,qui humaniter Timoleonta ſuoſq; omneis accepit.Et,ab impetu perſequentium vt ſalui eſſent,non parum profuit. His ita hic pactis Icetas cum quinq; millibus armatorum electis contra Adranitas, qui ſuas partes ſequi nolebant,profectus eſt,& non lōge ab oppido caſtra poſuit.Tūc militibus aliquot a tauromenienſibus impetratis Timoleon cum militibus circiter mille contra Icetam tauromenio diſceſſit. Noctiſq; ſuperuenientis occaſione adiutus iter Adranum ita cōfecit,vt ſequenti die ex improuiſo Icetæ exercitum prandentem inuaſerit:Et in caſtra irrūpens plus trecētis interfecerit,Captiuoſq; ferme

Strategema.

Timoleōtis ſtrenuitas.

ſexcentos

ſexcentos comprehenderit, Caſtriſq; ipſis potitus fuerit. Aliam inſuper rē ſtrē
nuitate eadem peregit. Subito enim ad ipſam urbē Syracuſas cōtendit, Totūq;
illud iter currēdo emenſus adeo, vt a pugna fugientes hoſtes præuertit, Syra/
cuſas, cū nullus ibi huiuſce rei timor eſſet, facile intrauit. ET hæc quidem oīa Ann⁹ xvii.
anno præſenti cōtigerunt, quo vero Athenīēſes principē Silyciſcū, Romani
M. Valerium, & M. Popilium cōſules habuerunt, labēteq; nona & centeſima
Olympiade in ſtadio Ariſtolochus Athenīēſis victor fuit, Romani primū cū Fœd⁹ Ro. & Cartha.
Carthaginienſibus fœdus percuſſerunt. In caria cū Idrieus ibidē ſeptennium
princeps morte obiiſſet, Ada eius coniux & ſoror ſuffecta eſt, quæ ad annum Ada.
quartum imperauit. Timoleon aūt in Sicilia acceptis in ſocietatem Adranitis
Tyndaritiſq; nō parua auxilia ab eis obtinuit, Eratq; mirificus tumultus intra
Syracuſas, cū Dionyſius Inſulam, Icetas Achradinam, & nouam urbē, Reli/ Mirus Syracuſarum ſtatus.
quum omne urbis teneret Timoleon, & Carthaginienſes portū maiorem cum
claſſe nauiū centū quinquaginta intraſſent, Terraq; caſtrametati eſſent cū pedi/
tatu quinquaginta milliū. Qua ingēti hoſtiū multitudine cū valde perterritus
eēt Timoleōtis exercitus, inopinatā, & q̄ nullo cōſilio parari potuiſſet, rerꝫ mu
tatio ſubſequuta eſt. Primo oīum Marcus Catanenſium Tyrannus, qui non
paruas copias ſecum habebat, Timoleonti adhæſit. Poſt id urbes cōplures ſtu
dio libertatis cōſequēndæ ad eundē defecerunt, Nouiſſimeq; a Corinthiis na/
ues decē cum auxiliis & ſtipendio miſſæ Syracuſas aduenerunt. Propter q̄ con
firmatus multum eſt Timoleon, & Carthaginiēſes timore correpti Claſſem ē
portu īprudenter ſane eduxerunt, motiſq; caſtris in inſulæ partē, quæ ſuæ erat
ditionis diſceſſerunt. Tunc Iceta auxiliis deſtituto urbs Syracuſarꝫ, cū ciues ei
tuendæ parū ſufficerēt, in Timoleontis poteſtatē redacta eſt. Melene itidē, quæ
in partibus Carthaginienſiū erat, ab eodē ſtatim eſt recepta. DVM hæc in Si Philippi incrementa.
cilia geruntur, Macedoniæ rex Philippus odio, quod a patre hereditariū per
tinaciter cōtra Illyrios ſeruabat, incitatus cū ualido exercitu in eorꝫ terrā irru/
pit, agriſq; uaſtatis, & expugnatis urbibus multis in Macedoniā reuerſus eſt.
Poſtmodum in Theſſaliam contendens Tyrannis aliquot, qui ciuitates oppri
mebant, expulſis magna beneuolētia Theſſalos oēs ſibi deuinxit ex eorꝫ ſocie/
tate ſperans, Græcos pariter in amicitiā ſuā traductū iri. quod ſane euenit. Cō/
termini nanq; Theſſalis Græci vicinorꝫ factum ſequuti fœdus cum Philippo
inierunt. ANNO vero ſequēti, quo Pytodotus Athenis imperauit, & Ro/ Ann⁹ xviii.
mæ cōſulatū geſſerūt C. Plautius, & T. Manlius, timoleon Dionyſio in deſpe
rationē magnam ab ſe cōpulſo perſuaſit, uti arce tradita, & prīcipatu relicto in
Peloponneſum cū omni ſua pecunia ex cōpoſito tranſiret, Illeq; ita per igna/ Mirum uariantis Fortunę exemplum.
uiam & animi torporem nobiliſſimum Regnū, & quod Adamante reuinctū
prædicabāt, reliquit, ac Corinthi in magna egeſtate vitā traducens oībus, qui
in rebus proſperis temere inſoleſcunt, ex ſua vita & fortunæ immutatione exē
plum p arum ſpecioſum præbuit. Qui enim prius quadringentas Triremes ha
buerat, nō multo poſt in puſilla arctaq; nauicula nimirū caſus grauiſſimi ſpe/
ctaculum admirandum valde Corinthū ſe contulit. Timoleon autē Inſula &

oppidis omnibus,quæ Dionyſio parebant,receptis arces locaq; alia munita, quibus ſe Tyrāni tuebant̄,euertit. Ciuibus libertatē reddidit. Poſt hæc ſtatim ad leges ſcribēdas cōuerſus,uti hæ populares eſſent,multum curauit. Quæ ad priuataꝝ reꝝ contractus pertinerent,aliaq; multa diligenter & iuſtiſſime ordinauit rei illi præcipue intentus,vt æqualitatē induceret. Inſtituit etiā magiſtratum honoratiſſimum annuū:quē Syracuſani Iouis Olympii famulatum appellabant.electuſq; eſt primus Callymenes famulus olympii Iouis, Et ita deinceps is Honor p manus traditus eſt, Anniq; a magiſtratu eiuſmodi adnotati fuerunt uſq; ad tēpora,quæ noſtræ huic hiſtoriæ Terminus,& mutationi reip. initium fuerunt. Romanis enim Siculos alios in cōmunionē Reip. inducentibus Famuloꝝ principatus ille,qui annos plures trecētis durauerat, abolitus ē.

Famulat? Iouis Olympii.

Phi.ires au ctæ.

HIC ita ſe habentibus rebus Philippus in Macedonia ſummopere laborans, vt ad ſocietatē ſuam traheret Græcas Thraciæ ciuitates,expeditionem ſumpſit cōtra Ceſobleptem eius terræ regem,qui continuis cladibus uicinas Heleſpōti gentes urbes diruendo & vaſtando agros afficiebat. Vt igit̄ eam Barbaroꝝ impotētiam reprimeret,cū ualidis copiis eos aggreſſus aliquot præliis cōmiſſis temp uictor debellatos ad id cōpulit,vt decimas Regno Macedoniæ exoluerent. Et in locis,qui ſibi opportuni uiſi ſunt ad coercendam Thracum audaciam oppida bene munita cōſtruxit. Tunc ciuitates Græcæ a metu Barbarico liberatæ promptiſſimo animo cū Philippo fœdus inierunt.

Theopōpus.

INter eos qui temporꝝ horum res ſcripſerunt,Teopompus Chius in hiſtoria, quam de Philippi geſtis edidit,tribus libris ea,quæ in Sicilia facta ſunt,complectit̄ a tyrannide ſenioris Dionyſii exorſus,perq; ſpatium annoꝝ quinquaginta ad Dionyſii uſq; iunioris caſum a regno pergens. Tres illi libri ſunt a quadrageſimo primo ad quadrageſimū tertiū.

Ann? XIX

AT Soſigene Athenis imperante: & Romæ cōſulibus M. Valerio & M. Popilio Arymbas Moloſſoꝝ Rex,cū annos decē regnaſſet,vita exceſſit relicto filio Aeacide,qui Pyrrhi fuit pater. In defuncti locū Alexander Olympiadis frater adiumento Philippi Macedonis ſubiit.

Aeacides. Alexāder.

Timoleontis ill faci nora.

IN Sicilia vero timoleon contra Leontinos,quo Icetas cū iuſto exercitu ſe retraxerat,mouit caſtra,ſtatimq; inuadēs in eam,quā Nouam urbem appellant,cum magnū præſidiū,& quod bene ad mœniū propugnationē ſufficeret, intus poſitū eēt,cœptam rem ommittere eſt coactus. Trāſtuitq; ad Engyū,quæ urbs tyrāno Leptinæ ſeruiebat,omniq; ſtudio,vt ciuitatē pulſo tyranno ad libertatē reduceret,nitebat̄. Interea Icetas cū omnibus ſuis copiis ex Leontinis ad Syracuſas oppugnādas contēdit. Ibi compluribus ſuoꝝ amiſſis confeſtim vnde diſceſſerat rediit. Leptines a timoleonte grauiter preſſus deditionē fecit, & per cōditiones dictas iuſſus eſt migrare in Peloponneſum, Vt eo pacto Græcis deuictoꝝ tyrannoꝝ miſeriæ innoteſcerent, Cumq; eidē Leptinæ Appolloniatæ parerent,receptæ huic ciuitati & Engyinis libertatē, vt ſuis legibus viuerent,conceſſit timoleon. Sed enim cum rei pecuniariæ indigentia laboraret, vt militibus,quos cōduxerat,ſtipēdia minus poſſet perſoluere, Ducibus, qui ad hanc rem idonei uidebant̄,mille armatos dedit,iniunxitq;,vt in Carthaginienſium prouinciam

ſium prouinciam

ſium prouinciam incurſiones facerent. Hi latiſſimam terram populati· cũ præda ingenti redierunt ad Timoleontẽ, Qui facta auctione pecuniã magnã recepit, indeq; militibus· multi tpis ſtipẽdio dato· ſatiſfecit. Potitus ẽt eſt urbe Entella, ubi ciues qndecim: q Carthaginienſiũ partes tuebant̃, ĩterfecit, cæteros libertate donauit. Iam Timoleontis potẽtia & autoritate multũ aucta· Græcæ Siciliæ urbes· animaduertentes captis ab eo gentibus libertatẽ cõcedi· ultro oẽs ſe Timoleonti dediderũt. Siculoꝝ etiã, Sicanoꝝ & aliaꝝ gentiũ ciuitates, quas tenebãt Cartaginienſes, miſerũt legatos oratũ, vt in amicitiã & fœdus ab eo reciperent̃. Propterea Carthaginiẽſiũ Senatus parũ ſtrenue res Siciliæ a Ducibus ſuis adminiſtrari uidẽs, deliberauit exercitũ magnũ cũ Ducibus aliis eodẽ mittere. Subito igit̃ ciuibus, q militiæ idonei uidebant̃, ſcriptis aphroꝝ militũ delectũ habuerũt. Præter hos ingẽti pecuniã Gallos, Hiſpanos & Ligures cõduxerũt. Naues etiã lõgas fabricarũt, Onerarias cõplures coegerũt: Apparatũq; aliaꝝ reꝝ maximũ confecerunt.

Cartha. nouus apparatus.

Annus XX

AThenis vero cũ princeps Nicomachus & Romæ C. Martius & T. Manlius Torquatus conſules eſſent, Phocion Atheniẽſis Cletarchũ: quẽ Eretriæ tyrãnũ Philippus præfecerat, debellatũ expulit. Et in Caria Pexodarus fratribus oĩbus natu minor· eiecta Ada· principatũ occupauit, tenuitq; ad annũ ſextũ, quo ſcilicet tẽpore Alexander in Aſiã trãſiuit.

Pexodar?.

PHILippus autẽ ſemper ad id intẽtus, vt res ſuas magis amplas faceret, caſtra mouit ad vrbẽ Perinthon, quæ ſibi infenſa partes Atheniẽſiũ tuebat̃. Inita oppugnatiõe, & machinis ꝑpius urbẽ adductis· quotidie· in eoꝝ, qui feſſi pugnãdo eſſent, locũ ſemper integris ſuccedẽtibus· acriter ad mœnia ipſa decertabat. Turribus etiã altitudinis cubitoꝝ octoginta, q̃ Perinthioꝝ turres multum ſupereminerent, extructis· e ſuperiori loco oppidanos plurimum offendebat. Et arietibus murũ identidẽ quatiens, foſſionibuſq; ſubterraneis fundamẽta demolitus· magnã eius partẽ euertit. Perinthiis locũ apertum fortiſſime defendentibus, alteroq; muro ocyus ab eis extructo· certamen magnũ iterũ pro mœnibus cœptũ eſt. Ibi Philippus numerũ magnũ ſagittarioꝝ, aliorumq; id genus milſilibus pugnantiũ habẽs· per eos ualde e mœniũ pinnis pugnanteis hoſtes conficiebat. Illis aũt indies magis deficientibus auxilia, tela iaculatoreſq; a Byzantiis miſſi ſunt. Viribus igit̃ reſumptis, vt hoſtibus iam reſiſtere poſſe viderent̃, animoſe pericula oĩa pro ſalute patriæ ſuſtinebant. Nec Philippus diligẽtiam ſuã remittebat. Exercitu enim ſuo in parteis plures diuiſo· ꝑ coronam, & alios aliis ſufficiẽdo· mœnia die noctuq; acerrime oppugnabat. Erant ei ad triginta millia armatoꝝ, teloꝝ, machinarũq;· ad mœnia diruenda· uis magna, machinæ aliæ pene innumeræ, quibus oĩbus obſeſſos Perinthios grauiter urgebat. Iãq; oppugnatione ea in dies multos protracta· Oppidaniſq; multis interfectis· nec paucioribus uulneratis· & neceſſariis rebus nõ ſuppetentibus· Vrbis captiuitas in proximo certiſſima eſſe videbat̃. Tunc fortuna periclitantibus non tantum ſalutẽ, Sed & eam, unde minime ſperabant, attulit. Diuulgata enim uero & per loca Aſiæ Philippi potẽtia, quæ indies creſcebat· Perſarum Rex, cui res ea ſuſpicionem aliquam iniiciebat, per literas præfectis ſuis, qui erant ad loca mari

Perinthi oppugnatio.

Philippus Perſaꝝ Regi formidoloſus.

proxima, iniunxit, vti Perinthios totis viribus iuuarent. Quod ab illis factum eſt. Magnum enim mercennariorum militum numerum, ſtipendium & commeatus affatim, tela aliaq; bello neceſſaria Perinthum miſerunt. Duces itidem militeſq;, quos meliores habebát, Byzátii dederút. Ita viribus æquatis utrinq;, belloq; inſtaurato contentio maxima rurſus in oppugnatione ipſa exorta eſt. Philippus ariete mœnia labefactans continuam eoꝝ partem diruerat, miſſilibuſq; e propugnaculis oppidanos deturbabat. Et ſimul per locum apertum, vbi mœnia erant deiecta, conferto agmine irrumpebat, ac ſcalis in murum defenſoribus nudatum inſcendebat, vt, cum ita dimicatio comminus gladiis gereretur, multi interficerent, pluresq; modis uariis uulnerarentur. Præmia ſane victoriæ utrinq; pugnantium virtutem excitabant. Macedones opulentiſſimã vrbem ſe directuros, inſuper muneribus magnis a Philip po donatũ iri ſperabant. Eorum commodorum expectatione difficultates omneis forti animo ſuſtinebant. Perinthii rurſus præ oculis clades, quæ uictis inferri ſoleant, habentes pro ſalute patriæ periculis alacritate ingenti ſe offerebant. Eos autem pluri mum, vt ſuperiores eſſent, adiuuabat urbis ſitus. Perinthus enim ad mare poſita eſt in edito iugo peninſulæ longitudinis ferme ſtadii unius. Aedificia habet frequentia, & præalta, vt, quemadmodum collis cliuus ſurgat, ita domus una alteram ſuperet altitudine, Videturq; totius ciuitatis facies eſſe inſtar Theatri. Propterea mœnibus etiam in vniuerſum ſolo adæquatis nihilomagis munimentis erant deſtituti. Obſtructis enim uiarum aditibus, ſuperiora ædificia uice muri firmiſſimi tenebant. Idcirco, cum laboribus & periculis maximis Philippus mœnia ſuperaſſet, munitionem adhuc ex domuum ſtructura factam difficiliorem offendit. Sed enim cum omnia bello gerendo idonea a Byzantiis Perinthum ſummitti animaduerteret, partitus copias ſuas eaꝝ dimidium cũ ducibus, quos optimos nouerat, reliquit in perinthi obſidioné. Reliquos ipſe ſecum accipiens de improuiſo aggreſſus Byzantiũ acriter oppugnare cœpit. Byzantii, utpote qui milites, tela reſq; alias gerendo bello cómodas Perinthũ miſerant, grauiter conſternati ſunt. Eiuſcemodi tũc erat ciuitatũ duarũ ſtatus.

Perinthi ſitus. *Noua Philip. cõſiliũ.*

Ephorus. EX his autem, qui hiſtoriaꝝ monuméta poſteris mandarunt, Cumæus Ephorus hiſtoriã ſuam cum ad Perinthi oppugnationem perueniſſet, deſiuit. Is in ſcribenda ea ab heraclidarum reditu exorſus Græcoꝝ & Barbaroꝝ res geſtas annoꝝ ferme ſeptingentoꝝ quinquaginta libris triginta deſcribit præfatione libro unicuiq; appoſita. *Diyllus.* Diyllus vero Athenienſis, qui ſequẽtium temporum res memoriæ mandauit, principium ſibi ſcribẽdi, vbi Ephorus finem fecerat, ſumpſit, quæue ab ea tẽpeſtate tum a Græcis, tum a Barbaris geſta ſunt vſq; ad Philippi obitum, comprehendit. *Anno XXI.* AT Principe Athenis Teophraſto, & Romæ cóſulibus M. Valerio, & Aulo Cornelio Olympias decima ſupra centeſimam inita, Anticleſq; Athenienſis in ſtadio victor fuit. EO anno Athenienſes, cũ Philippus pacem ſecum firmatã violaſſe videret, nauales copias raptim Byzãtiis ſubſidio miſerunt. Idẽ a Chris, Rhodiis aliis ue quibuſdã Græcis ciuitatibus factũ eſt. Tunc Philippus, eo Græcoꝝ concurſu perterritus duarum

urbium

urbium obſidionem reliquit,atq; cũ Athenienſibus & Græcis aliis ſibi aduer/
ſantibus fœdus percuſſit. CARtaginienſes autẽ,qui magnũ belli apparatũ Cartha.ex/
cõfecerant,in Siciliã nouas copias traiecerũt,vt cũ his,quos ibi prius habebãt, peditio in
iam in eoꝝ caſtris pedites plures millibus ſeptuagita,equites,bellici currus, & Siciliam.
bigæ ad decem millia,lõgæ naues ducẽtæ,onerariæ ad equos, tela & cõmeatus
uehendos ultra mille eis eſſe crederent. Neq; ex tantis barbaroꝝ copiis Timo/
leon,licet exiguũ militũ numeꝝ ſecum haberet,aliquo modo perturbatus eſt.
Sed cũ bellum cõtra Icetam gereret,pace firmata auxilia ab eo obtinuit. Et nõ
parum inde copias ſuas auxit. Salutare etiã ei viſum eſt,bellũ in Carthaginien
ſium prouinciam conferre,quo ciuitatum ſociarum agros inuiolatos ſeruaret,
& eodẽ tempore hoſtilis terra uaſtaret. Idcirco auxiliis omnibus & militibus
mercennariis in cõcionem vocatis oratione ſua omnes ad præliũ totis viribus
cum hoſte cõſerendum adhortatus eſt. Excepta eius eſt oratio magnis omniũ
acclamationibus,petitumq;,vt contra Barbaros q̃primum ducerent. Et ita cũ
toto exercitu,qui duodecim millium oĩno erat,progredi cœpit. Iamq; ĩ Agri
gentinum agrum peruenerat,cum tumultus & ſeditio magna in caſtris, nulla
prius apparẽte ſuſpicione ſubito exorta eſt. Erat in exercitu miles quidã Thra Thraſius
ſius nomine,qui cũ Phocenſibus direptioni ſacri Tẽpli interuenerat vir teme/ autor ſedi-
ritatis & cõfidentiæ incredibilis. Hic vitæ ſuæ improbiſſimæ accommodatum tionis.
plane facinus eiuſmodi cõmiſit. Cum enim ſolus omnibus fere aliis, qui Ora/
culum expilauerant ,merito ſupplicio , vt paulo ante a nobis indicatum eſt , a
Deo affectis neſcio quo pacta diuinam ultionem vitaſſet,Timoleontis milites
ad ſeditionem cõcitare auſus eſt. Eum paſſim dictitans proculdubio inſanire,
qui ad certiſſimam cædem milites ſuos duceret, qui ue Carthaginienſes ſexies
ſuis copiis plures,omniq; apparatu bellico inſtructiſſimos ab ſe ſuperatum iri,
non uereretur cõfirmare,itaq; militum ſuorum animas in aleam coniicere vel/
let,ne ſtipendia longi temporis debita indigentia oppreſſus perſolueret. Pro/
inde conſulebat Syracuſas redirent,ibiq; ſtipendii,quod eis deberetur, ſatiſfa/
ctionem poſtularent,ne ue ad expeditionem,in qua nulla vincendi ſpes appa/
reret , illum ſequerentur . Admonitio hæc multorum animos commouerat:
iamq; tumultum facere cœperant,cum Timoleon precibus & pollicitationi/
bus multis ſumma cum difficultate ad officium eos reduxit, præter mille, qui
Thraſium ſequuti ſunt. Eorum punitionem in tempus magis idoneum diffe/
rens Timoleon literas ad amicos,quos habebat Syracuſis, dedit, uti benigne
hi milites reciperent, Et eiſdem ſtipendii debiti ſatiſfieret, Sicq; omnis tumul/
tus ſedatus eſt, Et uictoriæ,quæ deinceps parta eſt,gloria contumaces illi mille
caruuerũt. Reliquos Timoleon blanda oratione ad priſtinam erga ſe beneuo/
lentiam induxit, Itaq; contra hoſtes,qui haud lõge aberant,caſtra mouit. Ibi
apud milites cõcionatus Pœnorum ignauia & Gelonis ſucceſſibus cõmemo
ratis audentiores eos multum reddidit,vt una veluti uoce conflictum cũ Bar
baris,iamq; pugnæ ſignum proponi expoſcerent. Cum vero caſu magna Apii
nis ad toros extruendos iumentis deportaretur , Timoleon ſe illud victoriæ

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Omen.
Corõa Iſthmiaca ex Apio.
Admirabilis prælii caſus.

omen dixit agnoſcere.quod corona Iſthmiaca ex Apio texeretur. Itaq; iuſſu eius milites oẽs Apii coronis caput ſibi exornarũt. Et ſumma lætitia in hoſtes progrediebant̃,veluti victoriã certã Dii ſibi denuntiaſſent. Saneq; non magis eoꝝ uirtute,q̃ manifeſtiſſimo Deoꝝ adiumento factũ eſt,uti uincerent. Timoleon nanq; acie inſtructa,cũ de monte quodam ad flumẽ deſcẽderet iamq; Hoſtium decem millia illud tranſiiſſent, eos, vt adhuc a traiectu erant incõpoſiti, adortus Ipſe ordinibus ſuis bene ex omni parte firmatis cuncta perturbauit. Confertiſq; acriter manibus,cũ & fortitudine & opportuniori certaminis ſtatu Græci ſuperiores eſſent,magna Barbaroꝝ cædes facta eſt, cunctiq; prorſus, qui flumen traiecerant,fugiebant,cũ reliquæ oẽs Carthaginienſiũ copiæ flumine tranſmiſſo Græcoꝝ impetum in ſuos fugiẽtes repreſſerunt, Prælioq; ita inſtaurato ſua multitudine Græcos pauciores multo circũuenire incœperunt. Tunc maxima & continens pluuia cũ fragore ingenti coorta eſt,ſimulq; grando,fulgura,Tonitrua,& vehemẽtiſſima ventoꝝ uis oĩa cõfundebat, hactenus tamen,vt Græcos nõ niſi a tergo,ſed Barbaroꝝ uultus tota ea procella impeteret. Propterea cũ Timoleontis exercitus nõ difficulter moleſtiam eã ſuſtineret, Carthaginienſes impedimento illi nequaquam pares,cũ & ab eo pariter & ab ingruentibus Græcis grauiter urgerent̃,in fugã conuerſi ſunt. Omniq; & peditatu & equitatu admixtis etiã curribus ad flumen ſeſe coniiciente ſuo ipſoꝝ impulſu conculcabant̃,multiq; ſuorum gladiis & telis confodiebantur, Neq; eiuſmodi infortunio ope ulla reſiſti poſſe uidebat̃. Alii Hoſtium equitatu inſtante,cum ad ripam fluminis agminatim cõfluerent,uulneribus multis a tergo confecti interficiebant̃. Quamplurimi vero citra hoſtilem oſtenſam ſibi ipſis interitus erant cauſa,cũ propter metum & pauorẽ maximum,non tamen flumini ſe credere audentes ibi ſimul coaceruati ſtrue corporum opprimerentur. Accedebat,quod ex pluuia,quæ tunc maxima fuerat, flumen uehemẽtiſſimo aquarum impetu rapiebat̃, vt qui enatandi cauſa ſe in illud coniecerint, fluctibus ſint demerſi. Ex tanto quidem Carthaginienſium numero duo millia & quingenti,qui ferme robore,dignitate & fortunis potiores erant in toto exercitu,ſacra acie confecta maxima cũ laude manus cõſerentes occubuerunt. Reliquorum plures decem millibus cæſi ſunt,capti vero ad quindecim millia. Currus bellici in ipſo certamine diffracti multi,ducẽti tantum recepti ſunt. Iumenta vero & vehicula cum impedimẽtis milites ſibi rapuerũt. Armorum uis magna in flumine eſt deperdita. Eoꝝ quæ ſuperfuerant, Thoraces mille, ſcuta plus decem millibus ad Timoleontis tabernaculũ cõportata ſunt, quæ partim dicata in Syracuſanis templis fixit,partim ſociis,a quibus auxilia habuerat,dono dedit. Aliqua etiam Corinthum, uti in Neptuni templo ponerent̃,miſit. Res omnes pretioſas,quæ ſane multæ inuentæ ſunt,cum argẽtea & aurea multa pocula aliaq; ornamẽta æſtimatiõis maximæ Carthaginienſes pro ſua opulentia in caſtris habuerint, militibus in ſtrenue nauatæ operæ præmium condonauit. Qui vero hoſtes cædi aut captiuitati ſuperfuerant, magna cum difficultate ad Lilybeum ſe retraxerunt conſternati adeo, vt nec auſi ſint naues

Miſera Carthag. Clades

inſcendere,

inſcendere, quod etiam in ipſo mari Libyco, ne aduerſi aliquid ſibi ſuſtinēdū eſſet, uerebant. Tantæ huius Cladis nuntius Carthaginem allatus mirifice populum eū perterruit. Proponebant nanq; ſibi in animo, Timoleonta quamprimum cum toto exercitu ad ſe obſidendos tranſiturum. Idcirco Gisconem Annonis F. qui tunc exulabat, ante oīa curarunt, in patriā reuocaret, eūq; qd' animi ingentis, & bellicæ rei adminiſtrandæ ſcientiſſimus eſſet, Imperatorem declararunt. Ad hoc, ne ciuium corporibus periclitarent, uti milites exteri multi maximeq; Græci cōducerent, decreuerunt. Nec dubitabant ob famā pugnæ aduerſæ diuulgatam, & opes Carthaginēſium ſatis notas multos adfore, qui ei militiæ darent noīa. Miſſi etiā ſunt i Siciliā legati primores viri, qui cōditionibus quibuſcunq; darēt pacem cū Timoleonte firmarent. SEquenti anno, quo Principem Athenienſes Lyſimachidē habuerunt, Romæ Qu. Seruilius, & M. Rutilius cōſules fuerūt, Timoleon reuerſus Syracuſas primū oīum milites, qui ab ſe diſceſſerāt Duce thraſio, urbe tanq̄ deſertores expulit. Hi tranſmiſerunt in Italiā, oppidumq; ibi maritimū in Brutiis & occuparūt & diripuerunt. Qua iniuria Brutii cōmoti coactis magnis copiis contra eos ꝓfecti ſunt, oppidoq;, in quo erant, ui potiti oēs eos trucidarūt. Cuiuſmodi improbitatis ſuæ præmium calamitoſum ſortiti ſunt, qui cōtra timoleontem defectionē cōmiſerunt. Poſthumium etiā tyrānum, qui duodecim prædatoriis nauibus mare nauigantibus infeſtum reddebat, cū Syracuſas amicitiæ prætextu iuiſſet, timoleon captū interemit. Accepit humaniſſime eodē tempore quinq; hoīum millia a Corinthiis ad ſe miſſa, vt eis habitationē agroſq; adſignaret. His confectis, cum legati Carthaginienſium ad eū veniſſent, multiſq; precibus pro pace obtinenda uſi eſſent, his conditionibus quod petebant cōceſſit, vt Græcas oēs urbes liberas relinquerēt, Lycuſq; fluuius ſuæ & illoꝝ prouinciæ terminus medius eſſet, ne ue tyrannis aliquibus Syracuſas tentantibus darent auxilia. Icetam deinde victum, cū mortem obiiſſet, ſepeliri curauit. Campanos, qui Aetnā tenebant, interfecit. Nicodemum Centupirinorum tyrannum iniecto terrore compulit oppreſſam ſeruitute urbem relinquere. Apolloniadem, qui Agyrinenſibus dominabatur, Tyrannidem coegit deponere, Liberatoſq; eo modo populos donauit ciuitate Syracuſana. In vniuerſum autem Tyrannis omnibus, qui in tota inſula erant, oppreſſis ciuitates iam liberas ſocietate inita ſibi coniunxit, & nuntios per omnem Græciam miſit, qui Syracuſanorum nomine & agros & domos promitterent omnibus, qui in participatum Reipu. ſuæ vellent venire. Propterea Græcis multis ad conditionem oblatam accurrentibus in Syracuſanam ciuitatem noui habitatores ad quadraginta millia ſunt recepti. In agyrinenſem, quod ager ibi latiſſimus, magnaq; eſſet loci amœnitas, decem millia miſſa ſunt. Poſt id leges, quas a Diocle conſcriptas hactenus Syracuſani ſeruauerant, corrigere aggreſſus quæ ad priuatarum rerum cōtractus & Teſtamenta pertinebant, eas in acta uti erant reliquit, ſed eas, quibus aliquid de Repub. decernebat, in ſuum propoſitum, ſicut ei expedire viſum eſt tranſtulit, autoremq; & emendatorem eius legum ordinationis habuit Corin-

Fracti Cartha. animi.

Ann° xxii.

Quibus cōditionibus pax data Cartha.

Quæ Timoleon in pace geſſerit

Cephalus. thium Cephalum virum & doctrinæ & prudentiæ inſignis. Ab hoc legum negocio cum ſe Timoleon liberaſſet, Leontinos Syracuſas habitatũ traduxit, coloniaq; Camarinam deducta ciuitatẽ eam ita multum auxit. Omnibus deniq; Siciliæ locis pace quieteq; reddita effecit, breui vt vrbes oẽs magnũ rerũ increměrum conſequerenť. Cum enim prioribus nec his paucis annis per ſeditiões & bella ciuilia, ad hoc tyrannorũ multitudine ſemper vrgente urbes habitatoribus uacuæ, agri cultorũ negligẽtia vaſti, vt fructuum domeſticorũ non multũ in eis inueniret, facti eſſent, tunc habitantium magno numero inducto, paceq; in annos multos firmata ager iã diligenter excoli, multoſq; & uarii generis fructus cœpit progignere, quos magno cũ emolumento Siculi mercatoribus uenundantes haud longo tẽporis interuallo opes ſuas auctiores fecerũt. Ea ſane tempeſtate ex magna diuitiarũ abundantia multæ & ingentes extructiones in

Opera Siciliæ ampla. hominum memoriam cõfectæ ſunt. Veluti Syracuſis prope Inſulam domus, quam lectorũ ſexaginta cognomento dixerunt, oĩa Siciliæ ædificia & amplitudine & ſtructura elegãti ſuperans principis Agathoclis opus. Eius molem Deorum ſacris ædibus eminentiorẽ fuiſſe, illud ferme indicio eſt, quod diuino fulmine quaſi in inuidia ſit icta. Et ad minorem portum turres ſunt ad partes eas. vbi inſcriptiones uiſunť, e lapidibus exoticis cõſtructæ. appoſitus autem ibi eſt Agathoclis eius rei autoris titulus. Non multo etiã poſtea a Hierõe Rege excitatũ eſt Olympiũ non procul a foro, & iuxta theatrum ſacra ædes, quæ in lõgum ſtadii ſpatio extendebať lata atq; edita pro longitudinis ratione. In urbibus quoq; minoribus aliquid factũ eſt, Sicuti Agyrinæ, quo ob ſoli fœcunditatem coloniam deductã eſſe, paulo ante docuimus, theatrum Syracuſano excepto omnium quæ in Sicilia ſint pulcherrimũ. Deorum templa, Curiæ, Fora, Turres opere egregio uiſendæ, & monumẽta cũ Pyramidibus plurimis, & ingentibus, & accurato artificio maxime æſtimãdis extructa fuerunt.

Ann. xxiii. Magna Phil. expeditio contra Athen. & Theba. VErum enimuero, cum Athenis Charondas imperaret, Romæq; conſulatum iniiſſent L. Aemilius. & C. Plotius, Macedoniæ rex Philippus q̃ plurimis Græciæ ciuitatibus ſibi amicitia iunctis vehementer rei illi ſtudebat, Athenienſes uti clade aliqua deprimeret, Itaq; nullo repugnante totius Græciæ Dux appellareť. Propterea ſubito Elatea occupata omnes ſuas copias illuc euocauit bellũ cõtra Athenienſes moturus. Sperabat autem certiſſimam victoriam ſe conſequuturum, quod illos ob fœdus percuſſum imparatos offenſurus eſſet, idq; plane contigit. Capta ſiquidem Elatea noctu quidam Athenas excurrerunt renunciantes urbem eam captam, quodq; Philippus cum exercitu in agrũ Athenięſem recta eſſet venturus. Ibi rei bellicæ Duces ex re adeo inopinata valde conſternati accitos ad ſe tubicines per omnia urbis loca dimiſerunt, uti tota nocte per ſignum cunctos cõmonefacerent. Fama ita per domos qualcunq; diſſeminata præ timore ciuium animi arrecti ſunt, q̃ primumq; cœpit luceſcere, populus uniuerſus in Theatrum conuenit ante, q̃ a magiſtratibus de more acceſſeretur. Tunc Duces nuntium, qui aduenerat, in concionem produxerunt, req; ab eo expoſita ſilentium & timor ingens omnes corripuit, Neq; eorum, qui

ad populum

ad populum concionari ſolebant, quiſpiam aliquid cenſere audebat, & præco ne ſæpius admonente, uti quiſpiam de cōmuni ſalute ageret nullus oīno cōpa rebat, qui ſniam ſuam in mediū vellet proferre. In tāta perplexitate, atq; oīum trepidatione totus populus oculos in Demoſthenem cōiecit, qui ſuggeſtum cōſcendens populum uti bonum aīum haberet adhortatus docuit oportere quamprimum rhebas legatos mitti, qui gentem eam ad bellum pro Græciæ libertate ſuſcipiendū inducerent. Nō enim temporis anguſtiæ permittebant ab aliis Græciæ ciuitatibus auxilia implorare, cum Philippū intra biduū in Atticam irrupturum eſſe appareret, cui cū iter per Bœotiam eſſet faciundum: thebanos ſolos in tanto periculo opis aliquid aduerſus illum afferre poſſe cōſtabat. Nec illud rurſus in dubium vertebatur, Philippū vtpote amicum & ſociū Bœotis in tranſitu eos tentaturum ad ineundum ſecum bellū cōtra Athenienſes. His rationibus populus perſuaſus Decretum de legatione in verba Demoſthenis ſcribi iuſſit. Sed muneri ei obeundo vir, qui facundia præſtaret, quærebatur. Tunc Demoſthenes pro cōmuni oīum cōmodo voluntati populi paruit, ſummaq; celeritate iuit, perſuaſit, & Athenas rediit. Ad eum modum ciuitas impetratis Bœotum auxiliis cū exercitum ſuum priorē ad duplū auxiſſet, animum & ſpem reſumpſit. Statimq; belli Ducibus Charete & Lyſicle nominatis milites oēs armis inſtructos in Bœotiā iuſſit cōtendere. Hi ætate florentes, & animi promptiſſimi ad dimicādum cōfecto ſtrenue itinere Chæroneā, quæ eſt in Bœotia peruenerunt. Tantā Atheniensium celeritatē admirati thebani & ipſi nihil diligentiæ intermiſerunt, armatiq; illis occurrentes ſimul caſtrametati ſunt aduenientem Hoſtem ibi expectantes. Philippus autē initio ad Bœotum concilium legatos miſerat, in quis maximi nominis erat Pytho, qui eloquentia plurimum ualere exiſtimabatur, Et in petendis auxiliis Demoſtheni apud Bœotos opponere ſeſe nō eſt ueritus. Ibi omnium quidem aliorū præſtātiſſimus, ſed inferior lōge apparuit ipſo Demoſthene. Iſq; veluti arduā rem cōfeciſſet, in orationibus ſuis multum gloriatur de ſua cōtra Pythonem actione hiſce verbis. „Tunc ego Pythonem audacia ſe eferentē, & flumine quodam verborum in nos irruentem non ſubterfugi.“ His peractis cum Philippus Bœotum auxiliis ſe deſtitutum videret, nihilo ſecius cum utroq; hoſte prælio decernere ſtatuit. Itaq; expectatis, quæ pone ſequebantur, copiis in Bœotiam contendit cum peditatu millium plus triginta Equitum haud minus duobus millibus. Erant copiæ utrinq; certaminis committendi auidiſſimæ, nec ſenſu, alacritate animi, aut virtute alteri alteris cedebant. Sed militum numero, & rei militaris ſcientia Rex multum præualebat, quippe qui multis uariiſq; rebus belli geſtis, inq; his ferme omnibus ſemper victor, maximam eorū, quæ in bello adminiſtrando uſui eſſe ſolent, experientiā haberet. Atheniēſium rurſus, qui optimi exiſtimabant, Duces mortem tunc obierāt Iphicrates Cabrias & Timotheus, & eorū, qui ſupererant, Princeps Chares vel conſilio dando, vel negotiis obeundis in officio imperatoris nihilo vulgari, aut plebeio cuipiam uiro præſtabat. Ad primū autē lucis ortum acies inſtrui cœperunt, Rexq; Ale-

Demoſthenis ſententia.

Iuit perſuaſit, rediit.

Pytho.

Demoſt. uerba.

Aleāder.

xandrum filium ætate iam puberem virtutis & promptitudinis in rebus agendis manifeſtiſſimæ alteri cornu præfecit adiunctis ei ducibus, quos meliores ĩ exercitu habebat. Ipſe aũt electos milites ſecum habens partẽ alterã exercitus regendã accepit oĩbus, quæ ubiq; diſponẽda eſſent, cõmodiſſime pro tẽporis ratione ab ſe præparatis. Athenienſes ex aduerſo acies ſecundũ gentiũ diuerſitatem partiti Bœotis partem unã attribuerunt, reliquæ adminiſtrationem ſibi retinuerunt. Itaq; manus ad multum tẽporis acerrime cõſerentes, & plurimis utrinq; cadentibus aliquãdiu pugna ipſa ancipitem victoriæ ſpem habuit, donec Alexander ſummo ardens ſtudio ſpecimẽ aliquod virtutis ſuæ patri edendi, eo deſyderio præter modũ eum urgente, cũ etiã fortiſſimos Bellatores prope adiutantes haberet, primus facto impetu Hoſtium aciem perrupit multiſq; interfectis, quicunq; ſibi erant obuii, eos grauiſſime premebat. Idem iis, qui cũ eo erant, facientibus omnes hoſtium ordines ibi turbati ſunt. Iam vero ingenti cadauerũ ſtrue facta prima Alexandri acies urgẽdo hoſtes pedem coegit referre. Rex itidem ipſe ante omnes periculis ſe offerens filio victoriæ partæ titulum nequaq̃ conceſſurus initio impreſſione facta hoſtẽ e loco deturbauit tandemq; eodem in fugam cõpulſo victoriæ autorem ſe fuiſſe oſtendit. In eo prælio Athenienſes plures mille cæſi, & duo millia capta ſunt. Bœotũ pariter multi interempti, nec pauciores in captiuitatẽ venerunt. Philippus certamine finito Trophæũ excitauit. Defunctorũ corpora ſepulturæ mãdauit. Deis in victoriæ conceſſæ gratiam ſacrificia fieri curauit. Eos, qui ſtrenue pugnauerant, pro cuiuſq; merito honorauit. Traditum eſt a quibuſdã Philippũ peracta liberali potatione multo repletum mero cũ amicis ſaltationẽ iocoſam ex victoriæ gaudio iniuiſſe, atq; ita per mediam captiuorũ turbam progreſſum cõtumelioſius uinctis illis calamitatem, quã patiebant, exprobraſſe, Tũcq; oratorẽ Demadẽ, qui eo tempore in cuſtodiis erat, ſibi, qui in loquẽdi audacia uteretur, non temperaſſe, Verbumq; ad Regis petulantiam retundendam ac cõmodatiſſimum protuliſſe. id autem (vt aiunt) dixit. Cum o Rex fortuna Agamẽnonis perſonam tibi appoſuerit, non ne pudore afficeris Therſitæ actiones referens? Ea hominis dicacitate pulſatus Philippus adeo ſeſe immutaſſe fertur, vt totum priorem animi habitũ reliquerit coronis abiectis, alioq; ſaltationis ornatu, qui totus inuictos erat contumelioſus, contrito, Virum aũt, qui tam audacter ſecum loqui veritus non fuerat, multũ admiratus a captiuitate eũ liberauerit, honorificeq; tractauerit. Tandẽ gratia illa attica per Demadẽ cõmitigatus Philippus captiuos omneis citra redemptionẽ dimiſit, prorſuſq; inflatos illos ex victoria ſpiritus deponens legatos ad populum Athenienſem miſit, per quos cum ea Repub. ſocietatem & amicitiam iniuit. Thebis etiam cũ præſidium ĩpoſuiſſet, eo deducto pacẽ & genti illi cõceſſit. Athenienſes vero poſt tantã cladem acceptam Lyſiclem, qui in eo prælio Dux fuerat, capite damnauerunt deferẽte eũ oratore Lycurgo, q ea tẽpeſtate inter alios oratores maximæ erat æſtimationis, & annos duodecim cum magna laude Reipub. vectigalia adminiſtrauerat, totumq; vitæ curſum uirtutibus oĩbus celebratũ traduxerat acuſator acerbiſſimus in

Virtus Alexandri in Chæronenſi pugna.

Philip. uictoria.

Demades.

Acerrimũ Scõma.

Gratia attica.

Lycurgus.

mus in dicendo. Eius ſane orationum dignitatem & amaritudinem poterit ali
quis coniicere ex illis, quæ in Lyſiclis accuſatione dixit. Cũ O Lyſicles in bel- *Vehementiſſi. uerba*
lo prætor fueris, & ciuium tuoꝝ mille occubuerit, duo millia in captiuitatem
venerint, Trophæum in huius urbis dedecus erectum, Græciæ vniuerſæ ſerui
tutis iugum impoſitum ſit, Hæcq; omnia te Duce te belli adminiſtratore con-
tigerint, Audes uiuere, & Solis huius lumen intueri, atq; pudoris & probri pa
triæ tuæ monimentum in forum prodire? EA autẽ tempeſtate res utiq; rara
euenit, quando enim ad Chæroneam cõflictũ eſt, eadẽ die & hora in Italia cer *Res rara*
tamen aliud eſt cõmiſſum inter Lucanos & Tarentinos, quo in prælio Archi-
damus Lacedæmonioꝝ Rex pro Tarentinis pugnans intereptus eſt. CIR
ca id temporis Timotheus Heracleæ Ponti Tyrannus mortem obiit principa *Timothe⁹*
tus ſui anno decimo quarto. Succeſſit ei filius Dionyſius, qui ibi dominatus ẽ
annos duos & triginta. IAM vero Athenis imperante Phrynico, & Romæ *Ann⁹ xxiiii*
conſulibus T. Manlio Torquato, & P. Decio Philippus ex victoria Chæro-
nenſi, cũ ſpiritus maiores haberet, videretq; clariſſimas urbes ab ſe cõſternatas
eẽ, laborabat toto animo, uti totius Græciæ Dux deligeret᷑, Eiuſmodiq; ſermo
nes paſſim iactabat, ſe velle bellũ pro Græcis contra Perſas ſuſcipere, quoꝝ im-
pia facinora in res ſacras ulciſci deliberaret, Per quæ beneuolos maxime Græ-
cos ſibi reddebat humane ſuper id, ac liberaliter eos omneis publice & priua-
tim tractans. Tandẽ ciuitatibus Græciæ denuntiauit, aliqua ſe cupere de cõmu
ni oĩum cõmodo cõſultare, Itaq; Corinthi cõuentus habitus eſt. In quo mul-
tum de bello cõtra Perſas loquutus, ſpemq; bonã eius rei faciens animos eoꝝ,
qui cõuenerant, ad negociũ cõprobandũ induxit. Nouiſſimeq; a Græcis oĩbus *Philippus Græciæ imperator.*
Dux, & poteſtatis ſummæ Imperator appellatus apparatũ magnũ inire cœpit
copiaꝝ, quæ cõtra Perſas ducendæ eſſent. Imperato igit᷑ ciuitati cuiuis militũ
numero, quẽ dare deberet ad bellũ Perſicũ, in Macedoniam reuerſus eſt. Et ea
quidem a Philippo curabant᷑. IN Sicilia autẽ Corinthius Timoleon, cũ res
omnes Syracuſanoꝝ & Siculoꝝ bene diſpoſuiſſet, diem ſuũ obiit anno octa- *Timoleontis mors.*
uo imperii, Eum Syracuſani ob egregias uirtutes, & ingentia beneficia maxi-
me diligentes cum ſummo honore ſepeliuerũt. Cumq; iam cadauer efferri in-
ciperet coacta ibi magna hoĩum multitudine promulgatũ eſt Syracuſani po- *Decretum Syracus. p Timol.*
puli decretũ, quo ſingulis annis in omne tẽpus Timoleõtis memoriã muſico,
equeſtri & gymnico certamine honorari iubebat, Tunc aũt minaꝝ ducentaꝝ
ſummã in funus cõſtituebat, qđ Barbaros in Sicilia debellaſſet, maximas Græ
cas urbes habitãtiũ frequẽtia repleuiſſet, libertatẽq; Siculis reddidiſſet. PER
ea tẽpora mortuus ẽ Rex Ariobarzanes, q annos vigĩti ſex regnauerat. In Re
gnũ ſucceſſit Mithridates, qđ annis quinq; & triginta tenuit. Et Romãi inito
cũ Latinis & Cãpanis prælio ad urbẽ Sueſſam victores fuerũt. Victis partem
agri ademerũt. Manlius, q ei pugnæ cõſul præfuerat, triũphauit. SEquẽti an
no, quo Pythodorus Athenis princeps, & Romæ Q. Publius, & Tib. Aemi *Annus xxv*
lius mamercus conſules fuerunt, olympias undecima ſupra centeſimam acta
eſt, fuitq; uictor in ſtadio Cleomantis clitorius. Tunc Philippus aſſumpto

Græcorum imperio, uti bellum contra Perſas iniret, Attalum & Parmenionem cū parte copiarum in Aſiā præmiſit, demādata eis Græcarum urbiū liberatiōe. Ipſe autē cupiens ſecūdū Deorum aſſenſum tanto bello manū imponere, Pythiā, nū Perſarum Regē ſibi vincere daret, conſuluit. Ea huiuſmodi Oraculū reddidit.

Oraculum

» Ecce coronatum eſt, qui Taurum mactet ad aras.

Anceps hoc dictum Philippus in rem ſuā interpretatus eſt, veluti ab Oraculo prædiceretur: Perſam victimæ inſtar mactatum iri. Sed res ſecus ſe habebat, contrariumque ſignificabatur, Philippum ſcilicet in hoīum cōuentu inter ipſa Deorum ſacrificia uti coronatum Taurū interfici debere. Lætus proinde agebat Philippus Deos ſibi auxiliares ad Aſiam ī ſeruitutem Macedoniæ trahendā fore exiſtimans. Subito igit̃ ampla ſacrificia in Deorum honorē peregit, & Cleopatræ ex Olympiade uxore filiæ Alexandro Epirotarū regi Olympiadis fratri deſponſatæ nuptias celebrare inſtituit. Vtque plures ex tota Græcia ad geniale epulum cōuenirent, magnificentiſſima certamina muſica, & cōuiuia ad amicos, & hoſpites accipiendos lautiſſima facere deliberauit. Inuitauit ad hæc ex omnibus Græciæ locis hoſpites ſuos, admonuitque amicos, qui penes ſe erant, uti pariter & ipſi accirent, quos iure hoſpitii notos habebant, quamplurimos. Maxime enim ſtudebat, humanitatē ſuam Græcis teſtatam eſſe, atque ex beneficio traditi Imperii benigna ſaltem oratione gratias eis repēdere. Ex omnibus igit̃ locis ingenti hoīum turba confluente, & Aegis Macedoniæ urbe nuptiis & certaminibus celebratis nō tantum ſinguli clariores uiri coronis aureis Philippum honorarunt: Sed & inſigniū ciuitatum cōplures idē fecerunt. In quis fuit & ipſorum Athenienſiū. Eam coronam cū præco publice verbis cōmēdaret: inter alia dixit. Si quiſpiam Philippi vitæ inſidiatus Athenas ſe receperit, eum ſtatim ad pœnam deditum iri. Per famam eam ultro diuina prouidētia erumpentem viſus eſt Deus īminens tunc Philippo periculum ſignificare. Acceſſerunt & aliæ veluti diuinitus editæ voces obitū Philippo denuntiantes. In Regio ſiquidē cōuiuio Neoptolemus reſonanti uoce, & magni nominis tragœdus, Philippo ei iniungente, poema aliquod pridē cōpoſitum recitaret, quod ad expeditionem cōtra Perſas accommodari videret̃, exiſtimans huiuſmodi rei aptum ſe inueniſſe, vt Philippi ſuſceptum negocium laudaret, & Perſarū Regis fortunas maximas eleuaret, quæ licet magnæ & celebres eſſent, nihilominus in peſſum ruere caſu aliquo poſſent, tale exorſus eſt carmen.

Præſagiū.

Neoptolemus tragœdus.

» Vos qui ætheris ſummum, patenteis latius
» Agros, domorum & celſa culmina nimio
» Inuaditis ſtudio temere vitæ datum
» Curſum tenentes nunc ſapere par eſt. Iter
» Hic ecce nunc apprendit ignotum ſibi.
» Spes nanque longas amputans luctu grauis
» Extrema de improuiſo adeſt mortis dies.

Addidit & alia, quæ ad eandem ſententiā omnia tendebant. Verū Philippus multum inde oblectatus in audiēdis his, quæ recitabant̃, totus erat oēm ſuam

cogitationem ad interitum Perſarum Regis conuerſam habēs. Recordabat̃ ſi
mul Oraculi a Pythia redditi, qđ ab his, quæ canebant̃, haud videbat̃ diſſen/
tire. Tandē finito conuiuio, & in ſequētē diē certaminis initio dilato, turba ma/
xima, durante adhuc nocte, in theatrum cōuenit. Sed prima luce pompa duci
cœpta ē, in qua, ſuper maximū alium apparatū, duodecim Deoꝝ ſimulachra
inuecta ſunt, artificio & ingentibus diuitiis mirifice exornata. Cū his & tertiū
decimum ipſius Philippi ſignū diuino habitu geſtatum eſt. Qua in re dignita Phili. Diis
te parem duodecim Deis Rex oſtendere ſe voluit. Pleno igitur Theatro, ipſe parē ſe oſtē dit.
candidatus prodiuit, ſpiculatoribus ſuis, vt ſeiunctim & longe ab ſe venirent,
monitis. Per hoc enim oībus ſignificabat, Græcoꝝ cōi beneuolentia ſibi mu/
nito haud eſſe opus corporis defenſoribus. Tanto eminentē faſtigio, ab omni/
buſq; & laudatum & beatiſſimū iudicatū, præter oīum opinionē, nullis prius
apparens indiciis, inſidiaꝝ conatus ſimulq; ipſa mors oppreſſit, cuius rei narra
tio uti apertius cognoſcat̃, altius paulo inſidiarū eiuſmodi cām explicabimus.
PAVſanias erat quiſpiā genere Macedo, eius gentis, quæ Oreſtis nuncupat̃, Inſidiæ ad uerſus Phi.
adlectus inter eos, quibus regii corporis tuendi officiū incumbit, Philippo, ob
formæ elegantiā, charus valde. Hic, cū alterum Pauſaniā ſibi cognominē a Re
ge amari animaduerteret, probroſis cōuitiis eum grauiter inſectatus eſt, ancipi
tis ſexus hoīem appellans, quod amantium libidini ſeſe exponeret. Is cōtume/
lioſa maledicta iniquiſſimo animo ferens, rem pro tēpore ſilētio continuit. At
talo autem vni ex amicis, quid deinceps fieri deberet, cū indicaſſet, ultro & mi/
ro modo uita ſe abdicauit. Poſt paucos enim dies Philippo prælium cōtra Pleu/ Pauſaniæ mors.
riam Illyrici regē ineunte, hic ante ſuū Regem cōſiſtens, quæcunq; in eum tela
mitterent̃, ſuo corpore excipiens, mortē ita obiit. Qua re diuulgata, Attalus, Facinus fœdum.
inter aulicos & potētiores uiros multū pollens apud Regē, inuitauit Pauſaniā
ad conuiuiū, ibi mero multo eū oneratum mulionibus, qui per contumeliam
corpus temulentū ſtuprarent, tradidit. Ille cū ex ebrietate conualuiſſet, ægerri
me illatā iniuriā ferens, Attalū apud Philippū detulit, qui multū quidē ex rei
turpitudine eſt motus, ſed Attalo ob magnā familiaritatē, & quod eius opera
tunc uteret̃, vt noceret induci haud potuit. Erat etiam Attalus, ob Cleopatrā
proxime a Rege in matrimonium acceptam, arctiſſima ei iunctus cognatiōe,
Copiarumq; in aſiā præmiſſarū Dux fuerat delectus, vir in rebus bellicis egre/
giæ fortitudinis. Idcirco Rex potius, vti Pauſaniæ animum iuſtiſſimo dolo/
re incenſum mulceret, intendit, Datiſq; ei magnis muneribus, loco inſuper ho
neſtiori īter corporis ſui defenſores honorauit. Sed ille implicabili ardens ira,
decreuit nō tantū de eo, qui ſibi iniuriā feciſſet, ſed & qui ulciſci noluiſſet pœ/
nam ſummere. Confirmauit maxime hāc eius deliberationē Hermocrates So Hermocrates.
phiſta, quē cū Pauſanias frequētaret, ſemel in diatriba percunctatus eſt, qua nā Quo modo clarus
uia aliquis clariſſimi nominis poſſet euadere, Reſpondit Sophiſta, ſi virū, qui aliquis fie
res maximas geſſerit, interficiat, dum enim illius mētio habeat̃, eius etiā, a quo ri poſſit.
interfectus ſit, meminiſſe oportere. Sermonē eiuſmodi Pauſanias iræ quam co
quebat, adduxit ī ſubſidiū. Neq; ſentētiæ acceptæ dilationē aliquā interponēs,

Philippi mors. in ipſis certaminibus uim Philippo inferre tali modo inſtituit. Parauit equos ad portas urbis, Dein ad theatri aditũ ſe recepit cũ Gallico gladio, quẽ occultum tenebat. Ibi Philippũ amicos, qui pone ſequebant᷑, inuitantem, vt in theatrum progrederent᷑, ſpiculatoribus procul amotis, cũ ſolum relictum uideret, ad eum cucurrit, perq; latera vulnere adacto mortuũ eum proſtrauit, ad portaſq;, vbi fugæ equi parati erant, propere contendit. Statim vero qui pro Rege ſoliti erant excubare, partim ad Regium corpus feſtinarunt, partim ſe ad Regis percuſſorẽ inſequendum effunderunt. *Pauſaniæ mors.* Sed Pauſanias prægreſſus equo inſidens facile inſequentes euaſiſſet, niſi intercurrendũ vite quadam hærẽte ad calceum retentus decidiſſet. Ibi eũ conantẽ de terra ſurgere, qui erãt cũ Perdicca, inuadentes confoderunt. Philippus itaq; Regũ oĩum, qui ſuo tempore in Europa fuerint, maximus, qui ue imperii ſui amplitudine duodecim Diis parẽ ſe adnumerare auſus eſt, talẽ, vitæ exitũ habuit, cũ annos quatuor ſupra viginti regnaſſet. *Quibus artibus Phil. imperium auxerit.* Cognitũ plane eſt, Regẽ hũc tenuibus fauẽtis fortunæ adiumẽtis in principatu cõparando vſum, ampliſſimũ illum etiã inter Græcos ſtabiliſſe, atq; in eo augendo non tam armis & fortitudine, q̃ ſermone comi, & benignitate in excipiendo ſumma profeciſſe. Fama etiam eſt Philippum ipſum ex prudentia & aſtu imperatorio, neq; minus ex ſucceſſu, quẽ in conciliandis hoĩbus habuiſſet, magis multo, q̃ ex copiarum & auxiliorum viribus gloriari ſolitũ. Quod rerum bene in præliis geſtarum laus ſibi cũ his, qui ſecum militaſſent, cõmunis eſſet, ſed eorum, quæ orationis comitate recte trãſegiſſet, titulum ſibi uni retineret. Nos autem cum ad Philippi obitum venerimus, librum hũc, veluti in principio indicauimus, eius rebus proprium adſcribi volumus. Sequẽtis vero initium ab Alexandri ſucceſſione in paternum Regnum facturi omnes eius geſtas res libro uno complecti conabimur.

F I N I S.

INDEX EORVM, QVÆ SEQVENTI LIBRO CONTINENTVR.

ALEXANDRVM accepto paterno regno res ſuas bene cõpoſuiſſe.
Eundem gentes, quæ noua moliri cœperant, coercuiſſe.
Vt Corinthi a concilio Amphictyonum Imperator appellatus ſit Alexãder.
De ſtatu Imperii Perſarum, & Darei fortitudine.
Montis Idæ mira.
Alexan. expeditio cõtra Thebanos, quos urbe diruta captiuos vendiderit.
Tranſitus eiuſdem in Aſiam, & quantas copias ſecum duxit.
Pugna ad Granicũ inter præfectos Darei & ipſum cõmiſſa: in qua victor fuit.
Agathoclem in bello punico Alexandri exemplo claſſem ſuam incendiſſe.
Miletum atq; Halicarnaſſum ſumma ui ab Alexan. expugnatas fuiſſe.
Marmarum facinus impium.

Memnonis

Memnonis virtus magna,atq; obitus.
Charidemum,quod audacter nimis loquutus eſſet,Darei iuſſu interemptum.
Aegrotantem grauiter Alexan.a Philippo acarnane curatum fuiſſe.
Prælium magnum Darei & Alexandri ad Iſſum Ciliciæ,in quo Perſæ cum ingenti ſtrage victi ſunt.
Clementia & liberalitas ſumma Alexandri erga matrem, vxorem, & liberos Darei captiuos.
Tyri grauiſſima oppugnatio,ibiq; incredibilis Alexandri virtus.
Ballonymi Tyrii regis fortuna admirabilis.
Alexandri profectio ad Hammonem,deſcriptioq; locorum ac templi & oraculum ibi acceptum.
Vrbis alexandriæ extructæ ſitus,& magnitudo.
Legatio Darei ad alexan.quidq; ei ab alexan.ſit reſponſum.
Cōflictus maximus alexan.cum Dareo ad arbela: in quo victoria eſt potitus.
Pugna & victoria antipatri contra Lacedæmonios.
Alexandrum captis arbelis magnam pecuniarum vim acquiſiuiſſe.
Quietem exercitui Babylone permiſſam ab eo,ac donatiuum militibus datū.
Mercennarios:& auxiliares milites ab antipatro miſſos ad eum veniſſe.
Militarium ordinum facta ab eo inſtauratio.
Alexan.Suſa urbem cepiſſe,magnoſq; in ea theſauros repperiſſe.
Eundem aditus difficiles:& quas vocant Suſiadas petras occupaſſe.
Vt Græcos,qui membris mutilati fuerant, beneficiis ꝓſequutus Perſepolim diripi fecerit.
Vt in ludicro feſto eius urbis Regiam incenderit.
Dareum a Beſſo interfectum fuiſſe.
Alexandri trāſitus in Hyrcaniam,& rerum,quæ ibi miræ naſcunť, deſcriptio.
Eiuſdem irruptio in terram Mardorum,quos magna cum clade debellauit.
Thaleſtris reginæ amazonum conſuetudo cum alexandro.
Quemadmodum alexander ſibi præfidens luxum Perſicum amare cœperit.
Vt idem arios:qui defecerant,expugnata difficili petra ſuperauerit.
Conſpiratio contra Regem inita,& in eos,qui id moliebantur:præcipue Philotam & Parmenionem animaduerſio.
Expeditio alexandri in Paropamiſadas,quæue ibi geſſerit.
Singulare duorum Ducum certamē apud arios commiſſum & quo modo ea gens ad obſequium ſit tracta.
Beſſi:qui Dareum interfecerat:miſerabilis mors.
Quemadmodum alexander rupem, cui aorno erat nomen: non hactenus ab aliquo ſuperatam expugnauerit.
Vt idem Taxile indo Rege ſibi cōciliato Porum magno prælio uicerit,& cōprehenderit,atq; in Regnum ob egregiam eius virtutem reſtituerit.
Serpentū & reꝝ,quæ terra gignuntur,mirabilium in tractu quodā deſcriptio.
Vt gentes conterminas partim deditione,partim ui receperit.

Vt Sopithis regno ſit potitus.
De bonis ciuitatum eius loci inſtitutis.
De excellentia canum:quos Alexandro donauit Sopithes.
De Phegeo indiæ Rege.
Quemadmodũ alexandro uolenti fluuium Gangen traiicere, & Gangaridas bello tentare, Macedones aſſentire noluerunt.
Vt Alexander poſitis ſuarum expeditionum terminis cõuerterit ſe ad Indos, quos poſt ſe reliquerat:deuincendos.
Eiuſdem nauigatio per Indum in meridionalem Oceanum.
Vt uulneratus magnum periculum vitæ adiuerit.
De ſingulari militis & athletæ pugna.
De gentibus ad vtranq; Indi ripam debellatis.
De miris & laudãdis gentium inſtitutis,quarundam etiam belluinis moribus.
Quemadmodum miſſi ab alexandro cum claſſe in Oceanum ei iter per mariti ma facienti occurrerint,& quæ uiderant internauigandum narrauerint.
Vt idem ad claſſem ſint remiſſi ad cõtinuandum iter per Oceanum.
Quemadmodum alexander triginta millia iuniorum Perſarum legi, atq; inſti tui in re militari fecerit, idq; agmen eſſe voluerit oppoſitum macedonicæ Phalangi contumacius ſecum agenti.
Arpalum,qui Regi de mollitudine: & ſumptuoſo luxu delatus fuerat, Babylone athenas ſupplicem contendiſſe.
Eundem athenis aufugiſſe in Tænaron ad milites ſuos:ac tandem in Cypro in teremptum fuiſſe.
Alexandrum ſenioribus militibus miſſionem dediſſe,ac talenta decem millia, quibus obſtricti erant,pro illis exoluiſſe.
Eundem ortis in exercitu ſeditionibus tumultus autores pœna affeciſſe.
Peuceſtem Alexandro adduxiſſe ſaggittarioꝝ & funditorum Perſarum millia uiginti.
Quemadmodum Alexander in reparandis militum ordinibus ſimul Perſas & Macedonas miſcuerit.
Vt ſuorum militum filiis decem millibus & in uictum,& inſtitutionem pecuniam de ſuo conſtituerit.
Vt Leoſthenes athenienſis bellum Lamiacum concitauerit.
Alexandrum in Coſſæos cum exercitu profectum eos deuiciſſe.
Vt Babylona eunti Regi mortem Chaldæi prænuntiauerint, ſi eam urbem intraret.
Vt Rex Chaldæoꝝ verbis motus initio ſubſtiterit, ac demum Philoſophis ſuadentibus Babylona ingreſſus ſit.
De magno numero legationum,quæ ad Alexandrum venerunt.
De Hephæſtionis funere,& quam magnis impendiis illud ſit celebratum.
De oſtentis pleriſq; & Alexandri morte.

Diodori

¶ DIODORI SICVLI SCRIPTORIS GRÆCI LIBER DE REBVS GESTIS ALEXANDERI REGIS. VERSVS IN LATINAM LINGVAM AB ANGELO COSPO BONONIENSI.

SVPERIORI LIBRO, QVI TOTI-
us noſtri operis ſextus decimus eſt, Principiũ ab inita
Philippi Amyntæ F. Regni adminiſtratiõe fecimus,
cõprehendimuſq; in eo ipſius Philippi ad obitũ uſq;,
pariter & Regũ, Ciuitatũ, Gentiũq; aliaꝝ res geſtas,
quotquot viginti quatuor annis, q̄bus ille regnauit,
cõtigerunt. In hoc vero materiã continentẽ tracturi
ab Alexandri Regno incipiemus quæ ab eo princi-
pe, quo ad uixit, geſta ſint, ſimulq; eadẽ tẽpeſtate quæ
in aliis orbis terræ celebrioribus locis ſint facta, colligẽtes, ita enim præcipue ar
bitramur res memoria facile retineri, quando p ſua veluti capita diſpoſitæ ſinẽ
principio adnexũ habent. Sed enim Rex Alexander magna breui tẽporis ſpa
tio cõfecit, ſuaq; virtute & prudẽtia Reges oẽs, quoꝝ per cuncta ſecula mẽtio
habeat, opeꝝ ſuoꝝ magnitudini ĩpares eſſe demonſtrauit: quandoquidẽ intra
annum duodecimũ nõ paruam Europæ partem, aſiam uero ferme totam cõſe-
quutus celeberrimũ nomen ſuũ reddidit, vt veteribus illis, qui Heroes, aut ſe-
midei nominati ſunt, ſe prorſus exæquauerit. Verũ nobis haud eſt opus in præ
fatione quidpiã eoꝝ, quæ a Rege laudabiliter facta ſunt, præripere: cũ ea ſuis
locis ſingillatim patefacta ampliſſimã Principis gloriã plane ſint indicatura.
Alexander ſane paterno genere Herculem, materno Aeacidas contingebat, ui Alexandri origo.
ſuſq; eſt & natura & uirtutẽ maioꝝ ſuoꝝ veluti hereditariã ſibiq; ingenitã reti-
nere. Sed iam tẽpora rebus, quas ſcribendas ſumimus, cõherentia proponẽtes
ad ipſam hiſtoriã explicandã conuertemur. CVM Euænetus Athenis impe Annus I.
raret: Romæq; L. Furius, & C. Manlius conſſ. eſſent, Alexãder accepto patris
defuncti Regno primo omniũ, qui eius mortis cauſa fuerant: grauibus pœnis
affecit. Dein ſepulturæ eiuſdem maximã impendit diligentiã. Principatum ve
ro multo melius, q̃ quiſpiã exiſtimaſſet, cõfirmauit, Iuuenis enim, atq; ob ætatẽ Comis prudẽtia Alex.
adhuc teneram ab aliquibus contẽptuui habitus vulgus ipſum humaniſſimis
ſermonibus in ſui beneuolentiã conciliabat Regis nomẽ duntaxat immutatũ
dicens, cæterum omnia haud deterius: ac ſub parente ſolebãt, ab ſe adminiſtra-
tum iri. Legationes etiam benigne excipiens hortabat Græcos, vt in amicitia,
quam cũ Philippo patre habuerant, perſiſterẽt. Militibus armoꝝ uim magnã
diſtribuens, & bellicis meditationibus eos exercens cunctum exercitũ ſibi ob-
ſequentem ualde reddidit. Cumq; Regno ſuo aduerſum, & nouaꝝ reꝝ cupi-
dum Attalum Cleopatræ, quæ Philippo nupſerat, fratrem cognoſceret, eum Attalus.
de medio tollere deliberauit. Etenim Philippo paucis dieb' ante, q̃ decederet,

natus erat ex Cleopatra filius. Ipſe autẽ Attalus cũ Parmenione copiis præfe/
ctus in Aſiá miſſus fuerat, Ibiq; cũ & beneficiis & blando ſermone militũ fauo/
rẽ captaret: magnã in toto exercitu ſui charitatẽ effecerat. proinde nõ ſine cauſa
Alexander: ne is aliqd cõtra ſe moliret inita cũ Græcis, quos ſibi aduerſos no/
Hecatæus: uerat, ſocietate uerebat. Propterea ex amicorũ numero Hecatæũ delegit, quẽ
in Aſiã cũ iuſto exercitu miſit dato ei negocio, vt uiuũ maxime, ſi poſſit, ad ſe
Attalũ ducat, ſin parũ id ꝓcedat, q̃primũ per inſidias eũ interficiat. Ille ꝑfectus
in Aſiã Attali & Parmenionis exercitui ſuũ iunxit, cœpitq; oportunũ tempus
patrandæ rei ordinatæ obſeruare. Alexãder aũt cũ reſciuiſſet multas Græciæ ci
uitates rebus nouis ſtudere: ſolicitudĩe magna erat ĩplicatus. Athenıẽſes enim,
Motus græciæ contra Alexan. cũ Demoſthenes frequẽter ad populũ cõtra Macedonas uerba habuiſſet, Phi
lippi morte multũ lætari nõ amplius Græciæ Imperiũ Macedoni cuipiã cõce/
di uolebant. Præter hæc miſſis ad Attalũ legatis ſocietatẽ cũ eo clam iniuerãt,
aliaſq; ciuitates ad libertatẽ vendicandã incitabãt. Aetoli Acarnanũ exules: q
ſub Philippo ſolũ verrere fuerãt coacti, in patriã reducere decreuerãt. Ambra/
cienſes autore Ariſtarcho præſidiũ a Philippo ſibi ĩpoſitũ eiecerunt. Vrbemq;
ad gubernationẽ popularem traduxerunt. Pariter & Thebani regiũ præſidiũ
Cadmea pellere, neue amplius Græcorũ Imperiũ penes Macedonas eſſet, de/
creuerunt. Arcades, q ſoli prius Philippo aſſentiri noluerant: nec Alexandrũ
Imperatorẽ deligendũ tunc cenſebant. Aliæ Peloponneſi gentes, uti Argiui,
Elei, Lacedæmonii alii ue quidã pro libertate retinẽda cõſurrexerãt. Barbaræ
etiã nationes nõ paucæ ultra Macedoniam cõmiſſa defectione graues rumul/
tus excitauerant. Sed licet negotiũ, & trepidatio maxima Regno Macedoniæ
ex tãtis motibus imminere uideret, ipſe tamẽ Alexãder in iuuenili ætate præ/
ter oĩum opinionẽ breui tẽporis ſpacio eas omnes difficultates expediuit, illo/
rumq; aliquos comi & blanda orõne demulctos ſibi cõciliauit, Quoſdã terro/
re iniecto ad officiũ reuocauit. Nõnullos per uim ſibi parere cõpulit. Theſſalos
præ omnibus cõmorata veteri cognatione, quæ ſibi cũ illis p Herculẽ eſſet: ſer/
monibuſq; humaniſſimis, uti magna ab ſe ſperarẽt, perſuaſos induxit, cõmuni
totius Theſſaliæ decreto ipſum Græciæ Ducem vt adſummerent. Contermi/
nas itidem eis Gentes cũ in partes ſuas traxiſſet: ſuperatis Thermopylis ad illas
tranſgreſſus coactis Amphictionibus fecit, ut cunctis eorũ ſuffragiis Græciæ
Dux Græciæ Alexãder. Dux decerneretur. Cum ambracienſibus per legatos humaniſſime ægit data
eis ſpe propediem ultro libertatẽ ab ſe cõceſſum iri. Sed ut eis: qui cõtra ſe per/
uicaces eẽnt, terroris aliquid incuteret, Macedonicũ exercitum inſtructiſſimũ
magnis itineribus in Bœotiam duxit, poſitiſq; prope Cadmeam caſtris The/
banos magna affecit trepidatione. Tunc athenienſes audito Regis tranſitu in
Bœotiam non amplius eum nihilifacere auſi ſunt. Tanta enim in iuuene cele/
ritas, atq; in rebus agendis efficax diligentia omnes: qui per contemptum ab eo
erant alienati, perterrefecit. Igitur athenienſes de comportandis in urbem re/
bus, deq; mœnibus bene firmandis decretum fecerunt, ſimulq; legatos ad ale/
xandrum miſerunt deprecantes: qđ in eo Duce nominãdo tardiores fuiſſent.

In ea

In ea legatione cum eſſet Demoſthenes, ad Alexandrum cum cæteris legatis nō peruenit, ſed a Cythærone Athenas reuerſus eſt, ſiue correptus timore, qđ frequenter in ſua repu. contra Macedonas verba feciſſet, ſiue vt Regi Perſarū ſe omnis ſuſpicionis immunē ſeruaret. Magnam enim pecuniam ab illo eum accepiſſe fama erat, uti Macedonum cām apud ciues ſuos oppugnaret: quod ab Aeſchine exprobatū ei eſſe aiunt, cū in oratione quadā de muneribus acceptis, ita dicat. In præſens ſane Regium aurum ſumptus huic ſuppeditat, Sed hoc deinceps haud ſufficiet, cū nullæ opes moribus improbis ſatis eſſe poſſint. Alexander autē benigne Athenienſibus legatis reſpōdens magno metu eam remp. liberauit, accerſitiſq; Coryntum & legationibus & iis, qui eſſent concilii Amphictyonū, poſtq̄ cōuenerunt, diſſerens ibi oratione, quæ æquiſſima uiſa eſt, perſuaſit eis, vt Decreto Imperatorem Græciæ ſe eſſe iuberent, uti ue expeditionem contra Perſas pro eorū ultione, quæ in Græcos cōmiſiſſent, auxiliis iuuarent. quo honore impetrato cum ſuis copiis in Macedoniā rediit. SED Græciæ rebus tractatis ad ea quæ, in Aſia gerebantur, tranſitum faciemus. Ibi audita Philippi morte Attalus nouis rebus animū intendit, cōtraq; Alexandrum fœdus cū Athenienſibus firmauit. poſtmodū pœnitētia ductus Demoſthenis epiſtolam ad ſe miſſam Alexandro deferēdam dedit, verbiſq; blandis obiecta ſibi crimina diluere conatus eſt. Verum cū regio iuſſu Hecatæus per inſidias eū oppreſſiſſet, aſiaticus Macedonū exercitus nō ulterius rebellare cogitauit quippe Attalo extincto, & Parmenione erga Alexādrum bene affecto. Nos vero de Parſarū imperio mentionem habituros ſuperiora hiſtoriæ tēpora aliquantulum repetere, operæpretium videť. CVM Rex Philippus adhuc viueret, Perſis Ochus īperabat populis ſuis ob mores truces & ſanguinarios parū acceptus. Itaq; eū multis ex ſua aſperitate odioſum Bagoas militum mille præfectus ſpado quidem, ſed tamen natura & ſceleſtus & bellicis rebus tractandis idoneus per medicum quendam data potione medicata interemit, Filiumq; Regis iuniorem Arſen nomine in Regnum intruſit eius fratribus, qui oēs iuuenes erant, ſublatis e medio, quo Rex ſolus relictus ſibi obſequentior eſſet. Iam uero adoleſcente Rege aīum ad patrata ſcelera adiiciente, cū palam eſſet, de tot flagitiorū autore pœnas eū ſumpturū eſſe, Bagoas inſidias ſibi intentatas eſſe, in uulgus iaciens Arſen, qui iam annū tertiū regnabat, cū omni prole extinguit. Ita domo regia in ſolitudinē redacta cū nullus eius gentis ſupereſſet, cui Regnū per ſucceſſionē deberet, delegit eunuchus unū ex amicis, cui Dareo erat nomen, eumq; Regē fieri curauit. Erat aūt Dareus Arſani, qui Ocho Perſarū Regi frater fuerat, filius. Sed Bagoæ caſus quiſpiam ſingularis, & memoratu dignus contigit. Cum enim in conſuetudinem parricidia cōmittendi veniſſet, Dareum etiā veneno interimere aggreſſus erat, verum dolo cognito Rex comiter ad ſe Bagoam inuitauit, poculumq; in ſe paratum ei porrigens, uti venenum ebiberet, coegit. Exiſtimatus aūt eſt Dareus regiæ dignitati ſuſtinendæ idoneus eſſe, quod Perſis omnibus virtute præſtare crederetur pro pter huiuſmodi facinus, Cum Artaxerxes antea Rex perſarū cōtra Caduſios

Demoſthenis timiditas.

„ Nullæ opes iprobis ſatis ſūt.

Imperator Alexan.

Attali mors.

Status Perſarum.

Ochi mors

Bagoæ ingenium.

Arſes.

Dareus.

Res memoranda.

Darei fortitudo.

bellum ſuſcepiſſet,Ibi quodam e numero hoſtiũ,cuius robur & animi cõſtan/tia in ore oĩum erat,inuitante ad certamen ſingulare Perſaꝝ aliquẽ,cũ nullus progredi auderet,ſolus Dareus periculo ſe obtulit,aduerſariumq; victum in/terfecit.Qua ex re munera ingentia a Rege, & a Perſis oĩbus exiſtimationem eam retulit,vt ſibi fortitudinis quædam prærogatiua tribueret.Principũ itaq;, quem ſtrenue ſe gerendo meruiſſe uiſus eſt,per ea ferme tempora Dareus acce pit,quibus Philippo mortuo Alexãder in Macedoniæ regnũ ſucceſſit. Cũq; fortuna talem uiꝝ Alexandri virtutibus aduerſarium oppoſuerit, euenit, uti plura & aſpera certamina de laudis principatu inter eos comitterent̃,quæ om nia rebus ſuo ordine explicatis innoteſcent.Interim ad narrationis ſeriem redi bimus Dareus,cum ante Philippi obitum Rex eſſet factus,cogitabat de bel/lo in Macedoniam transferẽdo,ſed illius morte audita omni cura liberatus ẽ, quod Alexandri adoleſcentiam nõ magni æſtimandã iudicaret. Verum poſtq̃ magna in agẽdis rebus induſtria, neq; minor celeritas Alexandri effecit, uti a Græcis omnibus Dux decerneret̃,iamq; iuuenis Alexandri virtus paſſim præ dicabat̃,Dareus exiis,quæ fieri uidebat,attentior factus magnã diligẽtiã, exer/citui cõparando cœpit adhibere. Triremes multas inſtruxit. Magnam militũ multitudinẽ coegit,Duceſq;:quos penes ſe meliores habebat,delegit. in quis fuit rhodius Memnon virtute, & rei militaris ſcientia præſtantiſſimus. Huic rex millia quinq; mercenariorũ militũ dedit,iniunxitq;, vt ad Cyzicum oppu gnandam cõtenderet,nũ ue eius potiri poſſet,periclitaret̃.Memnon cũ ea ma/nu profectus eſt per Idam,quẽ montem nonnulli fabulant̃ ab Ida Meliſſei ap pellationẽ eam ſortitum eſſe.Eſt ſane oĩum,qui circa Helleſpontum ſint mon tes,altiſſimus,habetq; ad ſui medium veluti Deis accipiendis extructum Antrum, Vbi trium Deaꝝ iudicium ab Alexandro factum eſſe prædicãt. In hoc tractu Dactyli Idæi,qui primi ferꝝ excudere cœperũt eam artẽ a Deoꝝ matre docti noti eſſe credunt̃.Sed enim rariſſimũ: ſupraq; oĩum opinionem eſt, qđ monti huic uſu venit.Circa exortũ canis in ſummo eius vertice aer tranquilliſ/ſimus circũquaq; efficit,ne ea pars flatũ aliquem uentoꝝ ſentiat.Ibi nocte etiã/num durante Sol radios ſuos emittens conſpicit̃, nõ quidẽ vt circularis illius forma,ſed potius vt fulgor late in partes multas ab eo diffuſus appareat, velut ſi multus ignis terræ horizõta corripuerit.poſt paulo totus ille ſplẽdor in unã magnitudinẽ coarctat̃:donec dimidiati ſtadii ſpatiũ conficiat,tuncq; die adue niente iam plena integraq; ſolis amplitudo diei lucem inducit. Superato igit̃ monte hoc Memnon ſubito in Cyzicon vrbẽ inuadit, parumq; abſuit, quin eam caperet.Ea ſpe deiectus agris vaſtatis ingentem prædã acquiſiuit.Interea Parmenio urbẽ Grynium ui occupauit,captiuoſq; multos fecit. Pitanen etiã oppugnare cœperat,ſed Memnone ſuperueniẽte Macedones perterriti ab in cepto deſtiterunt.Callas aũt qui Macedonico,& mercẽnario militi in Troade præerat,cõſeruit manus cũ Perſis numero militũ ſe lõge ſuperioribus, victuſq; in Rœteũ ſe retraxit. DVM hæc in aſia gererent̃, Alexãder ſedatis motibus, q in Græcia erant exorti, cõtendit in Thraciã.Ibi populos,qui tumultũ fece/

rant,terrore

Memnon.

Mira de mõte Ida.

Dactyli Idæi.

rant, terrore iniecto compulit,uti in fide manerent.progreſſus deinde in Pæo/
niam,Illyricum locaq; iis finitima•deuictis gentibus aliquot Barbaricis, quæ
rebellauerant,totum eum tractum ſibi obſequentem reddidit.Hæc ei agētí ſu/
perueniunt nuntii,multos in Græcia res nouas moliri, ciuitateſq; non paucas,
& præ omnibus Thebanos ab eo defeciſſe.Qua re motus Alexander in Mace
doniam eſt reuerſus,ut factum in Græcia tumultum reprimeret. THEbanis Alexan. expeditio cō
autem conantibus præſidium Cadmea depellere,ipſamq; arcem obſidentibus• tra Thebanos.
Rex cum exercitu magnis itineribus profectus non longe a Thebis cum om/
nibus copiis conſedit.Sed prius,quam id accideret, Thebani præaltis foſſis,&
munitiſſimo uallo Cadmeam cinxerant,vt nec auxilia,neq; commeatus intro
comportari poſſent,miſerātq; ad Arcadas, Argiuos & eleos,qui auxilia ab eis
peterent.Cumq; etiam Athenas ad idem petendum quoſdam legaſſent,a De
moſthene magnam uim armorum gratuito acceperunt,quibus inermes mili/
tes inſtruxerunt.Eorum aūt,a quibus ſubſidia Thebani implorauerant.Pelo/
ponneſiaci copias aliquas ad Iſthmum miſerūt,quæ ibi Regis aduentū, cuius
expectatio erat,morarent̄,Athenienſes decretum quidē fecerant ſuadēte De/
moſthene vti auxilia Thebanis darentur,ſed nullos adhuc miſerant expectan
tes quam in partem belli illius fortuna flecteret̄.Philotas vero præfectus præſi/
dii,quod erat Cadmeæ,cernens magnū Thebanorum apparatum ad oppugna/
tionem ineundam mœnia diligētiſſime cōmuniuerat,telorumq; omne genus
multitudinem magnam cōparauerat.Verum poſtq̄ Alexander præter opinio
nem ex Thracia cum toto exercitu aduenit,incertumq; erat an auxilia aduen/
tura eſſent,ac hoſtium validiſſimæ vires palam conſpiciebantur, Thebani Du
ces de belli ratione conſultare cœperunt,omnibuſq; eſt placitum,uti pro liber
tate retinenda decertaretur,idq; ipſum uulgi turba comprobante ſeſe magna
promptitudine ad ad belli diſcrimen ſubeundum expediebāt,ſed Rex ſuos cō
tinuit,quo illi moram pœnitendi talis conſili haberēt nullo pacto exiſtimans
ciuitatem unam cōtra tantas copias dimicare audere,Habebat enim Alexāder Alexan. copiæ.
peditum ultra millia triginta,equiteſq; ad tria millia omnes in bellicis labori/
bus exercitatiſſimos,qui ue ſub Philippo patre ſtipendia fecerant, atq; in nul/
lis ferme præliis uicti diſceſſerant,quorum virtuti & audaciæ confiſus Alexan/
der expeditionem contra Perſarum Imperium ſuſceperat.Saneq;, ſi Thebani
temporum fortunæ cedentes legatos de pace ad Macedonas miſiſſent, libētiſ/
ſime Alexander eorum poſtulatis annuiſſet,omniaq; rogatus conceſſiſſet, qđ
mirifice ſtudebat Græciæ rebus compoſitis intactum bellum in Perſas trāſfer/
re.Sed cum ſe a Thebanis cōtemptui haberi exiſtimaret,urbem eam funditus
euertere ſtatuit,qui defectionibus ſtuderēt,inde perterrerentur, deliberauit.Itaq;
exercitu animi ad dimicandum paratiſſimi inſtructo palam clareq; admoneri
fecit,ſi quis Thebanorum ad ſe tranſire,& pacis omnibus Græcis datæ ſocieta/
tem ingredi uellet. Ibi Thebani vt ſeſe hoſti exæquarent,e turri quadam alta Proteruū
inclamari fecerunt,uti qui cum magno Rege & Thebanis Græciam in liber/ Thebanorum facinus.
tatem vendicare vellent, & Græciæ Tyrannum extinguere,ad ſe tranſitio//

nem facerent. Inde Alexander ingenti dolore correptus in magnam prorupit indignationem, atq; pœnis grauiſſimis Thebanos afficere ſtatuit. Itaq; veluti eferatus animi machinas aliaq;, qbus hoſtes offenderet, expediuit. Tãti huius diſcriminis, quod Thebanis imminebat, haud ignaræ ciuitates Græciæ ægerrime quidem illorum calamitatem ferebant, ſed ſuppetias aliquas ferre nõ audebant, temereq; & nullo cõſilio in manifeſtiſſimam cladem ſeſe illos cõiecisse iudicabant. Cumq; animo alacri, & magno Thebani aduerſa omnia ſuſtinerent, cogebantur tamen nõnihil dubitare ob rumores quoſdam a uatibus diuulgatos, necminus ob ſigna quædam diuinitus facta. Ante oĩa in Cereris tẽplo tela quædã aranearũ tenuis adeo extẽdi viſa eſt, vt pallii magnitudinẽ haberet, atq; in eius circuitu forma cœleſtis arcus, haud abſimilis ei, qui ĩ aere ſolet cõſpici, appareret, de qua re Oraculũ delphicũ huiuſmodi reſponſum eis reddidit.

Oſtentum. Oraculum

„ Oſtentum hoc ſuperi cunctis mortalibus edunt,
„ Sed mage Bœotis iuxtaq; colentibus urbes.

Ab eo vero, quod peculiare & patriũ habebant Oraculũ, vocẽ hanc audierũt.

» Tela alii contexta malum, atq; alii bonum ea ipſa.

Signum hoc ante menſem tertium, quam Alexander Thebas perueniret, accidit. Sub ipſum vero eius aduentum ſtatuæ, quæ erant in foro uiſæ ſunt ſudorẽ guttis prægrãdibus emittere. Præter hæc magiſtratibus renuntiatũ eſt, ſtagnũ, quod erat Oncheſti, edidiſſe vocem mugitui conſimilem, atq; in Dirce horrẽdam quandã ſpeciem cruentatam in ſummo aquæ ſupernataſſe. Non defuerũt & alii ex Delphis, qui dicerent culmen ædis, quam Thebani conſtruxiſſent, a Phocenſibus viſum eſſe ſanguine ſuffuſum. Qui coniectantes oſtentoꝝ taliũ ſignificationẽ exquirere ſolent, dicebant portendere Telam illam, Deorum ab vrbe migrationem, Cœleſtis arcus ſpeciem, moleſtiaꝝ varii generis perturbationem, Sudorem de ſtatuis emiſſum, quod extrema incõmoda paſſuri eſſent, Sanguinem vero, qui in locis pleriſq; cõparuiſſet, cædis multæ ad Thebanam vrbem cõmittendæ indicium eſſe. Cõſulebãt igit̃, cum Dei apertiſſime calamitatem urbi denuntiarent, ne pugna bellũ vellent decidere, tutius eſſe, num diſtis conditionibus ab eo ſe explicare poſſent, quærere. Verum Thebani nihilo magis animos demittebãt, ex aduerſo potius mente arrecta reducebãt ſibi mutuo in memoriã Leuctricæ pugnæ euentũ, aliarũq; victoriaꝝ, quas ſua virtute præter ſpem non ſine admiratione cõſequuti eſſent. Ita elatione quadã animo ſa potius, quam prudẽti Thebani inflati ad patriæ internectionem præcipitati ſunt. Rex autẽ cũ tribus cõtinuis diebus, quæ ad oppugnationem, quæ ue ad aciem inſtruendam facerent, præparaſſet, in partes treis totũ exercitum ſuũ diuiſit, uniq;, vt vallũ ante urbis mœnia excitatum ſuperare niteret̃, alteri, vt pugna Thebanos exciperet, tertiæ, vt laborãtibus ſubueniret, atq; ſuccedẽdo præliũ renouaret, demandauit. Thebani equitatũ omnem intra vallũ collocarunt, ſeruos libertate donatos, qui ue peregrini aut exules ciuitatem incolebant, in ualli ꝓpugnationẽ hoſtibus oppoſuerũt. Ipſi vero, cũ Macedonico exercitu, qui penes Regẽ erat, eoſq; multitudine longe ſuperabat, vti manus confererẽt, parati ſunt

Prodigia.

Prodigioꝝ enarratio.

parati ſunt. Pueri & fœminæ ad templa decurrerunt Diis ſupplicatum, vt pa/
triam a diſcrimine impendenti tutarentur. Poſtquam igitur Macedones ſua
quiſq; in acie progreſſi ſunt, dato tubis prælii ſigno· vtrinq; ſub idem tempus
acriter concurſum, ac tela in hoſtes coniecta ſunt, ocyuſq; iis emiſſis omnes gla
diis comminus rem gerere cœperunt. Ibi atrox inita eſt pugna. Macedones &
hominum numero, & ipſius Phalangis impreſſione tantam uim inferebant,
vt uix ſuſtineri poſſent. Thebani corporum firmitate, & continua exercitatio/
ne in gymnaſiis, atq; animi quadam altitudine præſtantes· difficultatibus om/
nibus tolerandis ſufficiebant. Propterea multi ex vtraq; parte ſauciabantur, nõ
pauci cadebant· uulneribus omnes aduerſis· ſentiebaturq; ſimul gemitus, cla/
mor & adhortatio· in parte quidem Macedonum, ne quæ prius ſtrenue geſſiſ/
ſent, tunc aliqua turpitudine corrumperent, apud Thebanos vero, ne paren/
tes & filios in captiuitatis periculo, patriamq; ipſam, cui prorſus diruendæ in/
tenti eſſent Macedonum animi, diſtituerent, pugnæq; ad Leuctra & Manti/
neam commiſſæ: quorum facinorum fama vbiq; gentium celebratiſſima eſſet,
recordarentur. Ad multum proinde temporis· ob egregiam pugnantium vir/
tutem· cum prælii fortuna anceps fuiſſet, Alexander videns Thebanos liberta
tis ſtudio promptiſſime decertare, ſuoſq; pugnãdo defeſſos eſſe· imperauit iis,
quos in ſubſidiis locauerat, vti laborantibus ſuccedentes pugnam exciperent,
qui derepente in Thebanos afflictos irruentes, grauiter eos· multis interfectis·
perturbarunt, neq; idcirco Thebani victoria ceſſerunt: immo tunc vincẽdi ſtu/
dio magis arrecti· quæcunq; aduerſa parum æſtimabant, adeoq; ſtrenue decer/
tando euecti ſunt, vt iactarẽt Macedonas iam fateri, ſe Thebanis virtute ĩferio
res eſſe. Sane cum alii omnes ſoleant· hoſtium ſubſidiis prælium ineuntibus, vt
pote quibus uires integræ ſint, perterreri; hi ſoli audentiores ad pericula om/
nia facti ſunt, ex quo recentes hoſtium copiæ in laborantium locum ſubiue/
runt. Ita cum nullo pacto illorum animi ardor uinci poſſe videretur, Alexan/
der audiens anguſtam quandam portam· amota ſtatione· parum diligenter cũ
ſtodiri, Perdiceam datis militibus, qui rei ſufficerent, miſit ad eam occupandã,
ſicq; uti in urbem irruerent. Eo negotio ſtrenue peracto· Macedones per eam
portam intra mœnia penetrarunt. Tunc Thebani: qui primã hoſtium aciem
debilitauerant, ſecundæq; fortiter reſiſtebant, cum eſſent in bona ſpe victoriæ
conſequendæ· ſentientes partem urbis captam eſſe nõ ulterius expectauerunt,
quin ſe intra murum reciperent. Quod cum fieret, equites exemplo peditum
in urbẽ concurrere cœperunt, inq; eo tumultu ſuorũ multos obtritos interficie
bant, ac ipſi per eã trepidationẽ cõmixti in uiarũ anguſtiis: aut in foſſas inciden
tes· ſuis armis cõficiebant. Ad hoc, qui in præſidio Cadmeæ arcis erant, exeun/
tes, magnã Thebanorũ: quos perturbatos ſunt adorti, cædẽ faciebant. Capta eo
modo urbe Thebis· multa & uaria crudelitatis genera cõmiſſa ſunt Macedões
enim cõcitati ualde· ex inſolenti illa Thebanorum per præconem admonitio/
ne· aſperius ẽt, q̃ hoſtem deceret, in eos ſeuiebãt. grauiterq; miſeris inſultantes·
nulli, qui occurreret, parcebant, quin ſtatim eum obtruncarent. neq; Thebani

Pugna Macedo. & Theba.

Thebanorum conſtantia.

Thebani uicti: & urbs capta.

idcirco tuendæ libertatis animum remittebant adeo, vt nullam ſeruandæ vitæ curam haberēt, ſed ultro in aduenientes hoſtes incurrerēt, atq; illata ab eis uulnera alacriter exciperent. In ea nanq; urbis captiuitate Thebanus nullus repertus eſt, qui Macedoni alicui, quo vitæ ſuæ parceret, ſupplicaret, aut qui victoris genua humiliter amplecteret, ſed nullis verbis calamitatē ſuā apud hoſtes miſerati nec exiguum tēporis momentū ad prolatādam ſupplicii crudelitatē captauerunt. Nihil autē in tota urbe immune fuit direptionis. Pueri, virgines cū eiulatu magno parentū noīa inclamantes paſſim trahebant. familiæ cū tota ſtirpe, in vniuerſumq; ciuitas omnis in captiuitatē rapiebat. Eorum vero, qui ſpiritum adhuc poſt multam aliorum cædem retinebant, partim ſaucio corpore, cū anima deſtitui inciperent, hoſtē aliquē cōplexi nō ſine ſolatio interempti ſecū inimici moriebant, partim lanceæ trunco innixi in obuium quēq; hoſtiū impetum faciebant, nouiſſimaq; illa cōtentione, quā ſibi ſalute libertas potior eſſet, oſtendebāt. Maxima igit hoīum nece patrata, omniq; urbis loco cadaueribus repleto haud ullus videbat fore, qui ad tam dirum & calamitoſum ſpectaculum miſeratione non cōmoueret, tamen græci hoīes Theſpienſes, Plateenſes, Orchomenii alii ue nonnulli Thebanis inimici ſub Rege merentes, poſtq̄ in urbem irruerūt, priuatas ſimultates in illorum aduerſa fortuna exercuerunt, itaq; immanitatis & iniuriarum genus nullū ommiſſum eſt. Græci Græcorum manibus citra ullam miſericordiā mactabant, quiq; cognatæ gentis neceſſitudine iuncti erant cōparis ſermonis uſu nihil animos emolliente cædibus mutuis conficiebant. Tandem noctis initio facto domus oēs penitus direptæ. fœminæ, pueri & ſenes, qui ad templa confugerant cū omnis ignominiæ dedecore abducti ſunt. Caſorū Thebanorum numerus fuit ſupra ſex millia. Capti plures triginta millibus. pecuniarum uis immenſa paſſim diſtracta. Rex autē Macedonas, qui plures quingentis occubuerant, ſepeliri curauit, Græcorumq; habito concilio eis commiſit, quo modo in captam ciuitatem uindicandum eſſet, uti decernerent. Ibi cum res tractari cœpiſſet, quidam Tebanis infenſi extremo ſupplici eos puniendos eſſe cenſuerunt, quos cōtra Græciam cum Barbaris fœdus iniuiſſe demonſtrabant. Xerxis enim temporibus auxilia Perſis in Græciæ perniciem dediſſe, ſoloſq; Græcorum omnium tanquam opitulatores apud Perſarum Reges fuiſſe honoratos, vt Thebanorum legatis ſupra Reges ſedendi locus daretur. Multaq; alia huiuſmodi narrātes illi cæterorum animos in Thebanorum odium inflammarunt, factumq; tandem eſt decretum de urbe euertenda, captiuis venundādis, deq; iis, qui aliquo aufugiſſent, uti ex omnibus Græciæ locis ad pœnam retrahi poſſent. Sententiam hanc conſilii Rex ſequutus urbe diruta magnum timorem iniecit iis, qui ab ſe defeciſſent. Venditis aūt captiuis quadringentorum quadraginta talentorum argenti ſummā coegit. His peractis Athenas miſit, qui decem Oratores cōtra ſe ad populum concionatos dedi peterēt. Conuocato igit populo cum legati introducti poſtulata Regis expoſuiſſent, eis auditis ſollicitudine & dubitatione animi magna oēs correpti ſunt. Cupiebant Reip. ſuæ dignitatem tueri. rurſus Thebanorum clade perterriti, ne malum aliquod

Miſeranda direptio.

Ex templis abducti Theba.

Theba. prerogatiua apud Perſas.

Thebæ dirutæ.

lum aliquod ſibi accerſerēt, aduerſis vicinorum rebus facti prudentiores· vere
bant. Cũ vero multi in cōcione verba habuiſſent, exurgēs Phocion, q Demo/ Phocion.
ſthenis factionē agēdo optīe ſciebat retũdere, dixit eos q peterent, imitari debe
re Lei & Hyacinthidas filias· ultro ſcilicet mortē ſubeũdo, ne eoꝝ eã detrimēti
aliqd patria ſuſtineret, atq; timiditatē & ignauiã multũ eis exprobrauit, qui· ꝑ
ciuitatis ſalute· mori detractarēt. Hũc ita agentē populus· iis, q in cōtrariũ dice/
bant, aſſentiēs· facto tumultũ e cōcione expulit. Cũq; Demoſthenes meditatã
orōnē habuiſſet, taliũ viroꝝ miſeratione populus motus· eos ſe incolumes ſer/
uare velle plane oſtendebat. Tandē Demades quinq; telentis argēti, ꝗ ab ami/ Demadis
cis Demoſthenis muneri accepit, corruptus perſuadere cœpit, uti periclitantes conſilium.
illi ſeruarent, recitauitq; decretũ ingenioſiſſime ab ſe cōſcriptũ, in quo oratoꝝ
excuſatio cōprehendebat, ſimulq; populi ꝓmiſſio recipientis ſe in illos ſecun/
dũ leges animaduerſuꝝ, ſi aliqđ mereant ſuppliciũ. Populo id Demadis inuē
tum placuit, ſtatimq; Decretum cōfirmarunt, atq; ipſum Demadē, & alios nō/
nullos ad Regē legatos miſerunt· iniungentes, etiã vt precibus cum eo agerēt,
ne Thebanos exules ſibi recipere nō liceret. Demades ꝓfectus eloquentiæ ſuæ
viribus oĩa perfecit, uti Alexander culpã iis, qui in ſe deliquerant, cōdonarit,
atq; populo athenienſi alia oĩa conceſſerit. Qui poſt hæc in Macedoniã cum
exercitu reuerſus· Duces & amicos ſuos præcipuos in cōſilium vocauit, de tran
ſitu in aſiam uti conſulerent, qbus copiis id fieri, & quã rōne bellũ iniri oporte/
ret. Cenſebãt multi Parmeniōe & antipatro autorib⁹ debere prius Alexãdrũ
liberis operã dare, poſtea tantã expeditionē aggredi eũ poſſe. Sed ipſe, q rebus
gerēdis intentus erat, cuiq; ceſſatio oĩs diſplicebat, ſniam eã valde reſpuit· ſe ab
ipſa Græcia electũ bello gerēdo Ducē, & qui paternas copias firmiſſimas habe
ret, nuptiis celebrandis uacare, donecq; filii naſcerent deſidere, turpe eſſe demō
ſtrans. Cumq; illos docuiſſet, quid ſibi expedire videret, atq; rationibus mul/
tis ad bellum animaſſet, Magnifica deis ſacrificia, in Dio Macedoniæ urbe, Io Ioui & mu
uiq; & muſis ſcenica fecit certamina, quæ ab Archelao ſuperioꝝ tempoꝝ Re/ ſis certami
ge inſtituta fuerant. durauitq; ea celebritas in diem nonũ, cũ muſis ſingulis diē na facta.
ſuum dedicaſſet. Scenam vero tam amplam ſtruxerat, vt centũ lectos caperet,
vbi amicos, & qui ordines in exercitu ducebant, legatoſq; ciuitatum conuiuio
accepit· Splendidiſſimi apparatus Epulo ei cum multi interfuiſſent, militibus
etiam omnibus ſacrificiorum, & conuiuii partes diſtributæ ſunt ATHEnis Annus II.
autem imperante Cteſicleo; & Romæ conſulibus C. Sulpitio, & L. Papirio·
Alexander cum exercitũ ad Helleſpontum profectus· ibi copias ex Europa in Tranſitus
aſiam traiicere inſtituit, nauibuſq; ſexaginta diſcedēs Troadem uerſus· primus Alexan. in
Macedonum oĩum· e naui haſtã iaculatus· littori aſiæ eã īfixit, ac ſtatim exiliit Aſiam.
de naui· viſus quodam modo, opē Deoꝝ captiuam terrã occupare. Hinc ſepul
chra Heroum, achillis, aiacis aliorum ue īferiis cæteriſq; honoribus veneratus·
Copias, quæ ſecum tranſmiſerant, diligēter recognouit, inuenitq; peditũ Ma/
cedonũ millia duodecim, auxiliorum ſeptem millia, Mercennariorum quinq;
millia, His oĩbus præerat Parmenio. Odryſii, Triballi, Illyrii· ad quinq; mil/

lia,ſagittarii,& qui Agrianes uocantur,mille eum etiã ſequuti fuerant, vt oẽs triginta millia numero eẽnt. Equites vero Macedones mille & octingẽti, quos Callas Harpali F. ducebat, Græci oẽs octingenti, quibus præerat Eurygyus, Theſſali, Thraces antecurſores, & Pæones mille & nonagẽti duce Caſſandro reperti ſunt. Equitatui omni numerus factus eſt quatuor milliũ & quingentorum. Cum his copiis Alexander in aſiam tranſiuit. In Europa ſub Antipatro reliquerat peditum millia duodecim, equites ad duo millia & quingentos.

Prædicta Alexandro uictoria.

MOuens autẽ caſtra Rex a Troade peruenit ad Mineruæ tẽplũ. Ibi ſacerdos Alexander noĩe, cum ante ædem Ariobarzanis, qui Phrygiæ præſes fuerat, ſtatuam humi proſtratam aliaq; non parui momẽti oſtẽta uidiſſet, acceſſit ad Regem: eumq; in magno equeſtri certamine victorẽ fore confirmauit præcipue, ſi circa Phrygiam manus conſereret. Adiunxit etiã manibus ſuis inſignẽ hoſtiũ Ducem eũ interemptu᷑ eẽ, ea vero oĩa ſibi a Deis ipſis & maxime a Minerua ſignificari, quæ ei auxilio ad res fœliciter agendas futurã eẽt. Sacerdotis huius prædictionem læto animo accepit Alexãder, ac ſtatim Mineruam ampliſſimo ſacrificio honorauit, ſcutumq; ſuũ ei dicauit, & ex tẽplo alteꝝ, qđ ſibi firmiſſimum viſum eſt, detraxit, quo armatus pugnã primam iniuit, vbi ſua conniſus virtute celebrem victoriam reportauit. Sed hæc paucis diebus poſt geſta ſunt.

Cõſultatio Ducũ Perſarum.

INTerea præfecti, & Duces Perſaꝝ, cũ tardi fuiſſent ad prohibendũ Macedonum tranſitũ in aſiam, cõuenerunt gratia cõſultandi, qua ratione bellũ contra Alexandrũ gerendũ eſſet. In iis Memnon Rhodius, qui militari prudẽtia ualde æſtimabat᷑, cenſuit rem initio in diſcrimen deduci nõ oportere. Sed agros vaſtando neceſſarioꝝ inopia debere hoſtem ꝓhiberi, ne vlterius progrederet᷑, ſimulq; in Macedoniam nauales & pedeſtres copias traduci, vt bellũ totum in Europam transferret᷑. Optime prorſus vir ille conſulebat, vt de rerum euentu poſtea cognitum eſt. Sed Duces cæteri haud quaquã aſſentiri voluerunt, tanquam diceret, quæ parum ingenteis Perſarum animos decerent. Cum itaq; ſententia ea, quæ dimicationem ſuadebat, ſuperior fuiſſet, copias vndiq; accerſiuerunt, quæ numero hominum macedonicis longe erant maiores. Cum his in Phrygiam ad Helleſpontum progreſſi prope Grannicum caſtra poſuerunt, ripaſq; fluminis bene muniuerunt. Alexander de hoſtium profectione certior factus magnis itineribus obuiam vadens ex aduerſo illoꝝ caſtrametatus eſt, vt tantum Granici aqua inter bina caſtra laberetur. Tunc Barbari ad montis latus retracti expectabant, vt hoſtes in tranſitũ fluminis adorirentur, quod ita diſſipata eorum phalange victoria ſe facile potiri poſſe ſperarent. Sed alexander audacia vſus ad primum lucis ortum ante, quam hoſtis ſe opponeret, copias traiecit, acieſq; ad conflictum ordinauit. Contra eas Barbari magna equitum multitudine obiecta primũ certamen abſq; peditatu in ire propoſuerunt.

Ordinatio copiarum ad Granicum, & pugna.

Siniſtram itaq; exercitus partem Rhodius Memnon: & arſamenes præfectus cum ſuo equitatu tenebant. Poſt eos arſites: cui erant Paphlagones equites, Dein Spithrobates Ioniæ præſes cum Hyrcanis equitibus poſiti erant. In cornu dextro erant Medi mille: & duo equitum millia ſub Arrheomythre, totidemq;

demq; Bactriani: Mediam aciem habebant gẽtium aliarum equites numero quidem multi, ſed, quoꝝ virtus explorata eſſet, ad decem millia. Peditatus vero Perſarum nihilo erat minor centum millibus hoĩum. hi oẽs poſt acies ſubſtiterunt, quod equites crederent ſufficere, ad Macedonũ vires labefactandas. concurſu igit̃ equitum utrinq; facto cum ſumma alacritate Theſſali equites, qui Parmenione duce in ſiniſtro erant cornu, hoſtiũ impetũ firmiter ſuſtinuerunt. Alexander aũt, qui in altero cornu delectos equites ſecũ habebat, primus in Perſas irruit. conſertiſq; acriter manibus cedem hoſtium magnam faciebat. Barbari pariter ſtrenue pugnantes arrigebant animos, quo Macedonum virtuti reſiſterent. Ibi in locum unũ fortuna bello meliores ad contentionem pro victoria obtinenda deducere viſa eſt. Spithrobates enim præfectus Ioniæ, genere Perſa, quẽ Dareus generum ſibi fecerat, egregiæ fortitudinis cum magna equitũ manu in ipſos Macedonas inuaſit, cũq; ſecum bellatores quadraginta virtutis ſpectatæ ſanguine oẽs ſibi iunctos haberet, aduerſos hoſtes vehementia ſua grauiter vrgebat aliquibus interfectis & multis vulneratis atq; eo in loco tantam eius uim nullus videbat̃ poſſe ſuſtinere. Tunc Alexander cõuerſo equo in Barbaraꝝ cõtendit.

Spithrobatis uirtꝰ.

Perſa exiſtimans veluti diuino munere ſibi conceſſum, vt cum alexandro ſingulari certamine cõgrederetur, quo aſiam oẽm a grauiſſimo terrore liberare, ſimulq; audaciam illius paſſim iactatam reprimere poſſet, primus in Alexandrum cõiecit telum, qđ Sunium vocant, atq; ſummũ eius dextrum brachium p thoracem vulnerauit.

Egregia Alexan. & Spith. dimicatio.

Sunium.

Rex ſtatim extractum telum abiecit, calcaribuſq; acriter equum vrgẽs incurſione & robore ſuo conniſus pariter in medium Perſæ pectus lanceam inflixit, ad quã rem, qui utrinq; aderãt, ex ſummæ fortitudinis admiratione exclamauerũt. Sed cum lanceæ ferrum in thorace fractum vulnus irritum feciſſet, præfectus enſe ſtricto in Alexandrum ferebat, qui ſtatim lancea alia arrepta in faciem Barbaꝝ magno cõfecit vulnere. Ad idẽ temporis momentũ cadentis Spithrobatis frater Roſaces equo inuectus enſe tã grauiter caput Alexandri percuſſit, vt galea cedẽte ictus leuiter ad vinũ peruenerit.

Roſaces.

Ibidemq; iterum eũ ferire conanti Roſaci Clitus niger cognomẽto equo accurrens manum abſcidit.

Clitus.

Prope duos fratres iacentes cõſanguinei oẽs ſubito conglobati telis omnes Alexandrum impetere cœperunt. deinde comminus congreſſi nihil non ſuſtinebant, vt eum aliquo modo opprimerent. Sed ipſe, licet multis & magnis incommodis impeditus eſſet, nihilominus magnam hoſtium multitudinem fortiter ſuſtinebat.

Firmus Alex. animus.

Thoracem habebat duobus in locis perforatum. Galea etiam uno, Scutum, quod ex Mineruæ tẽplo acceperat, ictibus tribus confixum fuerat. tamen nunquam pedem referre voluit, Sed animi magnitudine elatus aduerſa omnia parum æſtimabat. Cum demum hoſtium multi Duces circa ipſum interfecti fuiſſent, quoꝝ clariſſimi erãt Atixyes, & Pharnaces frater vxoris Darei Regis, & Mithrobuzanes ductor Cappadocũ, atq; iis ſublatis ordines Perſarũ omnes per Macedonas fuſi eſſent, primi, qui aduerſus Alexandrum erant, poſt eos & reliqui omnes in fugam cõpulſi ſunt. In ea pugna omnium confeſſione præcipuam fortitudinis

laudem Alexander obtinuit. Ab eo Theſſali equites magnam cõmendationẽ
ex eo ſunt conſequiti, quod turmarum ordinibus bene ſeruatis ſtrenuiſſime
dimicaſſent. Profligato ad eum modũ equitatu pugna a peditibus vtrinq; ex/
cepta eſt, quæ parũ durauit, qđ Barbari ab equitibus ſuis deſerti animis parũ
conſiſtentes terga confeſtim dederunt. E Perſarum copiis peditum milia decẽ,
equites nõ minus duobus millibus cæſi dicunt. capti ſunt ad vigĩti millia. Fini/
to certamine Aleaxander ſuos, qui mortẽ oppetierant, magnificentiſſime ſepe
liuit, quo ad ſtrenue capeſſenda in præliis pericula eiuſmodi honore cæteros
inuitaret. Deinceps in Lydiam mouit caſtra, præfectoq; Mithrinne deditionẽ

Mileti oppugnatio.

faciente Sardeis arceſq; cum theſauris ibi depoſitis recepit. CVMq; Perſæ,
qui aduerſo prælio ſuperfuerant, duce Memnone Miletum cõfugiſſent, Rex
eo profectus prope oppidum caſtra poſuit, continentiq; oppugnatione nul/
lo die intermiſſo integros fatigatis ſubmittens non ceſſabat pro menibus de/
certare. Sed qui intus erant facile initio de muro ſe defendebant, cum mili/
tum magna multitudo eſſent, telorumq; & aliorũ propugnationi neceſſariorũ
uim grandem haberent. Sed poſtq̃ Alexãder machinis appulſis intẽtius mœ
nia quatere, & terra mariq; ſimul inita oppugnatione per diſiectam muri partẽ
intro Macedones irrumpere cœperunt, illi in fugam ſunt conuerſi. Mileſii cũ
ſupplicantium inſignibus ad Regis pedes prouoluti ſeſe, & urbem in eius fi/
dem dediderunt. Barbarorũ aliqui interfecti, nonnulli ex oppido ſe ſubtrahen
tes auſugerant, reliqui omnes capti ſunt, quos Alexander vendidit. In Mele/
ſios autẽ magna eſt uſus benignitate. CVM vero nauales copias parum ſibi
vtiles eſſe, & maximo ſumptu indigere animaduerteret, claſſem oẽm remiſit
pauculis nauibus retentis ad inſtrumenta oppugnationũ deuehenda. in eo nu

Boni Imperatoris conſilium.

mero erant uiginti naues miſſæ ab athenienſibus. Aliqui dicunt ex uſu rei bel/
licæ Alexandrum miſſionem eam excogitaſſe, quod enim Dareum aduẽturũ,
magnoq; prælio cõfligendum eſſe apparebat, exiſtimaſſe Macedonas arden/
tius dimicaturos, ſi omnem fugiendi ſpem ablatam viderẽt, quod ẽt in pugna
ad Granicum commiſſa prouiderat, ibi enim, a tergo uti flumẽ haberẽt, curaſ/
ſe, quo nullus fugã tentare auderet videns cedentibus omnibus in ipſo flumi/
nis alueo certiſſimã cædem paratã eẽ, Tẽporibus ẽt inſequẽtibus Syracuſarum

Agatocles Alexã. imitatus.

Regẽ Agatoclem exẽplo alexandri magnam & inſperatam victoriam eẽ con/
ſequutum, Tranſgreſſum enim cum paruis copiis in aphricam nauibus oĩbus
incẽſis fugiẽdi ſpem exercitui ademiſſe, atq;, ut ſtrenue decertarẽt, p neceſſita/
tẽ induxiſſe, quamobrẽ Carthaginienſes, qui multa hoĩum millia contra ſe du
xerant, ſuperauerit. Capta Mileto Perſarũ multitudo ingẽs, militeſq; condu/

Halicarnaſſus.

ctitii cũ Ducibus, qui optimi cenſebant, Halicarnaſſum ſe receperunt. Ea ma/
xima ẽ urbs oĩum in Caria Regũ ſedes, cui magnum ornamẽtũ afferunt arces

Callidum factũ Memnonis.

eleganter extructæ. IN eo rerũ ſtatu Memnon uxorẽ & liberos ſuos ad Da/
reum miſit ex eorũ traditione ſuſpicatus, pariter & ſuorum ſecuritati bene pro
uiſum, & Regẽ tam bonis obſidibus acceptis facile omnium adminiſtrationẽ
ſibi crediturũ eẽ, quod nõ ſecus euenit. Subito enim Dareus ad oẽs, qui prope

mare

mare incolebant,literas miſit:quibus demandabat, uti Memnoni obſequẽtes eſſent:atq; eo modo Memnon Imperio ſuſcepto,quæcunq; oppugnationi ſuſtinendæ uſui erãt,Halicarnaſſi præparauit. Rurſus Alexãder mari oppugnatoria inſtrumẽta & frumẽtũ eodẽ cõportari iuſſit, atq; ipſe cũ oĩbus copiis in Cariam ꝑgredi cœpit. In itinere ciuitates humanis officiis ſibi cõciliabat. Sed Græcis maxime gratificari ſtuduit: ciuitates eoꝝ & liberas & ĩmunes a uectigalibus oĩbus eſſe iubens: illudq; paſſim dictitans, pro Græcoꝝ liberatione bellũ ſe cõtra Perſas ſuſcepiſſe. Cum vero ei iter facĩeti fœmina, cui Adæ erat nomẽ, eius generis, vt in Cariæ prĩcipatum ſuccedere deberet, obuiã ueniſſet, factiſq; verbis de Regno: quod maioꝝ ſuoꝝ fuerat, uti ad id cõſequẽdũ ſibi auxilio eẽ vellet, oraſſet, Alexander eam Cariæ ĩperare iuſſit, quo beneficio erga Adam Caras oẽs ſibi beneuolos plurimũ reddidit, protinuſq; ab oĩbus ciuitatibus ad eum honorandũ miſſæ ſunt legationes cũ aureis coronis, promiſeruntq; mandata oĩa ſe facturas. Poſtea Alexander poſitis ad Hilicarnaſſon caſtris oppugnationem acrem & terribilem inſtituit. Initio enim continua & identidẽ per ſuccedẽtes ĩtegros renouata pugna mœnia ſuperare conati ſunt Macedones, nullamq; diei partẽ, quin oĩbus periculis ſe exponerent, intermittebãt. Poſt id uarii generis machinis expeditis teſtudines tres foſſis, quæ ante urbẽ erant ſuperinduxerunt, atq; ita arietibus turres, murũq; interpoſitũ quatere cœperũt. quoꝝ parte diruta, quod reliquũ manſerat cõfertis manibus in urbẽ proruere fecerunt. Memnon ſtrenue Macedonas, qui primi in mœnia ĩpetum fecerũt, repulit. Habebat enim magnũ in urbe militũ numerum. In machinas aũt adductas noctu cũ multis eruptione ex urbe facta ignẽ coniecit. acriq; ita prælio ante urbem inito Macedones virtute multũ hoſtibus præſtabant, ſed Perſæ multitudine, & omni apparatu abundabãt, eiſq; decertantibus multum, qui erant in muro, auxiliabant̃. Hi iaculis & telis Macedonas partim interficiebant, partim ſauciabãt, ſimulq; utrinq; tubicines bellicum canebãt, & magnus ex omni parte militũ clamor edebatur cõprobantium quæ apud hos vel illos fortiſſime fieri cõſpiciebant. Erant qui creſcentẽ in machinis ignẽ extinguere conarentur, qui etiam cõminus congreſſi multam hoĩum cædem facerent. Alii in vrbe noua mœnia in deiectoꝝ locũ multo prioribus firmiora excitabãt. Duces aũt Perſaꝝ: qui cũ Memnone erant, vbi plurimum periculi erat, ſe offerebant, ſtrenueq; pugnantibus magna pollicebant̃ munera, per qđ fiebat, vt pro victoria obtinenda oĩbus animoꝝ ardor incredibilis eſſet. Vidiſſes quoſdã uulneribus ſaucios defectis viribus cadentes ex acie deportari, alios pro iacentium defenſione, vt auferri poſſent, acerrime prælio cõtendere, aliquos periculi magnitudine fractos pedẽ referre: ſed Ducum adhortatione concitatos audaciã & animum recipere. Tãdem Macedones aliquot ante ipſas portas interfecti ſunt, & in iis Neoptolemus e Ducũ numero uir magni nominis. Cũ dein turres duæ, tot idemq; mœniũ ĩterſtitia ſolo æquata fuiſſent, noctu milites quidã Perdiccæ temulenti in arcis murũ temere conatum facere ſunt auſi. qua hoĩum vecordia animaduerſa Memnon cum ſuis lõge pluribus eos inuaſit, in fugam cõpulit,

Ada.

Alexã. liberalitas.

Halacarnaſſi oppugnatio.

Varia oppugna. & propugna. munia.

Neoptolemus.

pluresq́ interfecit. Eo cognito Macedones multi, atq́ hi qui apud Alexādrū præcipui habebant, auxilio ſuis accurrerunt, commiſſaq́ acri pugna Perſæ ſuperati in urbē ſe retraxerunt. Tunc Rex per præconem Macedonas, qui pro muro ceciderant, ad ſepulturā vt ſibi concederent, petiit. Ephialtes & Thraſybulus Athenienſes, qui erant in Perſaꝝ auxiliis, eos non dedendos cenſebant, nihilominus Memnon id ipſum Regi indulſit. Poſt hæc Perſaꝝ principes cū de ſumma reꝝ cōſultarent, Ephialtes dixit, ſibi expectandū non videri, ut urbe occupata omnes in captiuitatē venirent, potius debere Duces ipſos cū hoſtibus cōgredi, priuſq́ milite cōductitio belli fortunam experiri. Memnon, qui eius uiri maximam fortitudinē perſpectam habebat, atq́ ſpei plurimū ſemper in eius animi magnitudie, & corporis firmiſſimo robore poſuerat, permiſit ut, quod ſibi expedire uideret, id faceret. Ille delectis duobus millibus mercennariorum militum inſtituit, uti eoꝝ dimidium ardentes titiones teneret, alteri inſtructi cōtra hoſtes eſſent. ſubitoq́ prima luce portis patefactis ſe cū iis ex portis effudit, ac ignem in machinas coniecit, qui protinus ingentē concitauit flāmam. cum aliis autem qui acie denſiſſima conſtiterant: hoſtibus ad machinas ſeruandas feſtinantibus occurrit. Alexander hāc rem perſentiens Macedonū præcipuos in priori acie collocat, in ſubſidio delectos ponit milites, poſtremā aciem ſpectatæ uirtutis hominibus firmat, atq́ ita ipſe ante omnes hoſtes, quorum impetum nulli ferre poſſe exiſtimabant, repreſſit. Miſit & qui in machinis factum incendium reſtinguerent. Sed enim immenſis undiq́ editis clamoribus, & tubis claſſicum perſonantibus atrociſſimū certamen initum eſt, cū uirtus & ſummum conſequendæ laudis ſtudium utriſq́ nō deeſſet. Ignem Macedones, ne ulterius in machinas ſerperet, prohibuerant, ſed in ipſa pugna hoſtibus multo erant inferiores. Ephialtes enim corporis robore aliis omnibus præſtans quotquot ſibi in manus inciderent, interficiebat, & qui erant in muro recens conſtructo ingenti ui teloꝝ coniecta multos opprimebant. Turrim enim ligneam altitudinis cubitoꝝ centum repleuerant tormentis ad iaculā & ſagittas emitendas. Propterea cū Macedones multi cecidiſſent, aliiq́ uitādæ teloꝝ multitudinis cauſa pedem referrent, ſimulq́ Memnon cum magno militum numero ſuis ſubſidio ueniſſet, Alexander in dubitationem magnam deductus eſt, ut quid conſilii capiundū eſſet neſciret. Ibi cū firmiſſimi iam eſſent Perſæ, magna reꝝ immutatio in ipſo prælio facta eſt. Veterani macedones, qui per totum ætatis ſpatiū ſemper in rebus arduis, & periculoſis verſati erant, & ſub Philippo merentes frequenter victoriam cōſequuti ad ſummam fortitudinem ita prouecti fuerant prudentia & rei militaris cognitione longe oībus præſtantes tyronibus pugnam detrectantibus amariſſimis verbis ignauia exprobrata ipſi in unū coacti conſertis ſimul clypeis hoſtes, qui iam ſe uiciſſe arbitrabant, exceperunt, Ephialteq́ & multis aliis interfectis reliquos, vt in urbem refugerēt, cōpulerūt, cū qbus mixti Macedones nocte incipiēte intra mœnia penetrauerant, ſed cū Rex receptui cani iuſſiſſet: in caſtra omnes redierūt. Tunc Duces, præfectiq́ Perſarum cū Memnone concilio habito urbem relinquere decreuerunt.

Memnōis æquitas.

Ephialtis eruptio.

Pugna atrox.

Veteranorū maced. uirtus.

uerunt. Igitur optimo præſidio, apparatuq; omnium rerum idoneo in arce poſito reliquam hoīum multitudinem & pecuniarum uim ſecum in Con abduxerunt: quod cū Alexander ad primum lucis ortum intellexiſſet: urbem captā diruit, arcem muro & foſſa inductis cinxit. His actis cum exercitus parte Duces in mediterranea miſit iniungēs ut finitimas omnes ciuitates in poteſtatem ſuam redigerent. Illi re ſtrenue geſta terris oībus uſq; ad maiorem Phrygiam deuictis ex præda capta exercitum ſuſtentarunt. Alexander autem in maritima profectus captis urbibus multis, & caſtellis, quæ munitiſſima erāt, magno opere expugnatis regiōes omnes uſq; ad Ciliciam obtinuit. In his locis vt miro quodam, & ſingulari caſu oppidi unius potitus fuerit, prætereundum nō videtur. AD extrema Ciliciæ rupem quandam munitiſſimā incolebant Marmares nuncupati. horum pleriq; faciente illac iter Alexandro nouiſſimum eius agmen adorti compluribus interfectis non paruum hominum & iumentorum numerum abegerūt, qua iniuria Rex irritatus loci illius oppugnationē instituit. atq; omni conatu, ut eam gentem debellaret, contendit. Marmares & fortitudini ſuæ, & oppidi ſitu confiſi fortiter oppugnationi reſiſtebant. iamq; biduum integrum nunquam pugna intermiſſa fuerat, apparebatq; Regē non prius ceſſaturum, q̄ rupem eam ſuperaſſet. Ibi Marmarum ſeniores, iuuentuti perſuadere tentarunt, ne uim experiri perſeuerarent, quod fortaſſe negotium cum Rege componi poſſet. Illis huiuſmodi ſententiam reſpuētibus: cunctiſq; ſimul cum libertate interire ſibi proponentibus ſenes aliud conſilium hoc dederunt, uti pueros, fœminas, ſeneſq; omnes interficerent, ipſi, quibus ob corporis firmitudinem haud difficulter ſalus quæri poſſet, noctu per hoſtes medios in montem proximum aufugerent. Comprobato hoc conſilio a iunioribus iuſſi ſunt ſenes quiſq; domum ſuam reuerti: ibiq; cū cognatis cibo & potu delicatiori refecti mortē expectare. Viſum eſt dein iuuenibus, qui erant circiter ſexcēti, a cæde cognatorum hominum abſtinere, ſed domibus ignem iniicere, eoq; facto portis patefactis diſcedere. Vt conſtituerant peractum eſt, cuicunq; ſuorum ciuium vt incenſa domus pro ſepulcro eſſet, fecerūt, ipſiq; durante adhuc nocte per hoſtium caſtra euadentes in propinquum montē ſe cōtulerunt. RES eiuſmodi anno hoc contigerunt, inſequēti vero, quo Athenis Nicocratus imperauit. Romæq; Valerius cæſo, & L. Papirius cōſules fuerūt. Dareus Rex ingentem pecuniam Memnoni miſit, eūq; totius belli Ducem appellauit, qui, conducta magna militum manu, trecentiſq; nauibus inſtructis ſuſceptam belli adminiſtrationem curabat Chion in partes ſuas traxit. In Leſbon cum claſſe traiecit: primoq; impetu Antiſſam, Methymnā, Pyrrham & Ereſum occupauit. Mytilenem, quæ magna: & omni apparatu belli, firmoq; præſidio muniti ſſima erat, dies complures non ſine magno ſuorum militum detrimento cum oppugnaſſet, tandem per ſummas difficultates cepit. Statimq; ſumma Ducis huius ſtrenuitate diuulgata multæ ex Cyladibus Inſulis ad eum legatos pro fœdere miſerūt. Fama etiam illa de eo in Græciam peruenerat: quod ad Eubœam cū claſſe ꝓfecturus eſſet, adeo, vt eius inſulæ urbes magno timore

Halicar. capta, & diruta.

Marmares

Conſilium ſerum.

Impietas barbara.

Annus III.

Memnon Dux.

correptæ fuerint, & qui ex Græcis Perſarum rebus ſtudebãt, ſicuti Lacedæmonii ad nouarũ rerũ ſpem arrigerent. Verũ fortũa Memnonis virtutem vlterius progredi nõ permiſit. In morbum enim grauem prolapſus, cum in dies eo magis premeret, deceſſit, Idq; nõ mediocre Darei rebus detrimentũ attulit, qui ſibi pro certo perſuaſerat, bellũ totũ in Europam ex aſia trãſlatum iri. Sed enim Memnonis morte audita conciliũ amicorum habuit, retulitq; ad eos, utrum Duces cum exercitu ad res maritimas mitti cenſerent, an magis expedire videret, Regem adductis oĩbus copiis in hoſtẽ progredi, & belli fortunam experiri. Tunc quibuſdã ſuadẽtibus ipſum in aciem prodire, quod Perſæ omnes cupidiſſimo animo decertaturi eſſent, Charidemus Atheniẽſis virtute & oĩbus artibus ĩperatoriis præſtantiſſimus, qui ſub Philippo rege meruerat, & in omnibus rebus obeundis princeps, & conſilio optimus erat, Dareum admonuit, ne temere Imperium ſuum in aleam cõmitteret, Sed illud ipſum, quod longe & late patebat, in officio contineret, Ducem autẽ cuius prudẽtia explorata haberetur, contra Macedonas mitteret, ad quam expeditionem centum millium peditatum ſufficere dicebat, vt eorũ tertia pars eſſent Græci ſtipendio cõducti. Quo vero dictorũ magis fidem faceret, pollicebat ſeſe bellum illud confecturũ. Mouerant Regem eiuſmodi Charidemi verba: Sed regiis amicis diuerſa quæ plus dignitatis habere videbãt, cenſentibus, atq; eam de Charidemo ſuſpicionem Dareo iniicientibus, quod belli adminiſtrationem ſibi demandari cupiebat, uti res Perſarũ Alexandro proderet, concitus ira Charidemus Perſis ignauiam & timiditatem aperte cœpit exprobrare, per quæ factũ eſt, uti Rex offenſus ob iram, quid expedire videret, parũ proſpiceret, Sed Charidemũ zona cõprehenſum, quod eſt moris Perſarũ, apparitoribus interficiendũ traderet, qui cum ad ſupplicium traheretur, exclamauit, breui Regẽ pœnitentia affectũ iri, atq; iniuriæ ſibi factæ amiſſione Regni pœnas daturum. eoq; modo Charidemus propter male tempeſtiuã loquendi audaciã ab altiori fortuna & vita deiectus eſt, Rex poſtmodũ ſedata ira cum mentem recepiſſet, grauiter ſe ipſum facinoris impotenter cõmiſſi incuſauit. Sed quod iam erat factũ haud dabat regia poteſtate infectũ reddi. Itaq; ſecũ, q̃ta Macedonum fortitudo eſſet, coniectans veluti q; ante oculos Alexãdri ad oĩa promptitudinẽ ſibi proponens, circumſpiciebat quẽnam idoneum Ducẽ in Memnonis defuncti locũ ſufficeret, cumq; nullum inueniret, coactus eſt ipſe ad periclitandam regni ſui fortunam deſcendere. E locis igitur omnibus copias euocat, iubetq;, Babylona conueniré. Ex amicorum & affiniũ numero, quos meliores nouerat, delegit, eoſq; partim ordinibus decentibus præfecit, partim vt ſecum in certamen contra hoſtẽ proficiſcerentur, conſtituit. Cunq; dies præſcripta aduenisset, totus exercitus Babylone coactus eſt. ĩ quo peditum numerus erat, ultra millia quadringẽta, equitatus non minor centum millibus. Cum hac tãta multitudine Dareus Ciliciam uerſus iter cœpit ſecum ducens matrem, vxorem, filium unum, & duas filias. Alexander cum ante Memnonis obitum, Chion & urbes aliquot Leſbi ab eo receptas, Mytilenen p uim occupatã eẽ, atq; cũ claſſe triremiũ trecentarũ

Memnõis mors.

Charidemus.

Perſarũ zona prehendere.

Charidemi mors.

Darei copiæ.

& magno

& magno peditatu eum in Macedoniã tranſire velle, Græcoſq; multos ad de/
fectionẽ paratos intellexiſſet, nõ mediocri ſolicitudine afficiebat᷑, qua omni li/
beratus eſt, vt primũ de eius morte nuntiũ accepit. SVB hoc tẽpus in morbũ Alex. ægro
acrẽ incidit, cũq; indies grauius premeret᷑, medicos accerſiuit: qui oẽs excepto tatio.
Philippo acarnane, vt eũ remediis adiuuare poſſent, verebant᷑. Ille medicamẽ Philippus acarnan.
tis vehementibus & præſentaneis vti ſolitus promiſit p medicatam potionẽ ſe
eum a morbo curaturum. Alexander libenti animo hoc audiuit imperata om
nia facturus, quod iam fama erat, Dareum Babylone cũ oĩbus copiis diſceſſiſ/
ſe. Itaq; Philippus data potione, cũ & ægrotãtis natura, & adiumẽtũ artis pari
ter cõniterent᷑, a morbo prorſus Alexandrũ liberauit. Propter qđ beneficium
magnificentiſſime honoratus, atq; inter præcipuos Regis amicos receptus eſt.
Mater aũt Alexandri cũ multa, quæ expedirent, filio per litteras ſignificaſſet,
inter alia admonuit, uti ab Alexandro Lynciſte ſibi caueret. Erat is homo for/ Alexã. lynciſtes.
titudinis egregiæ, & prudentia multa præſtabat, atq; ei iuxta ac aliis amicis Re
gis fides in oĩbus habebat᷑. Acceſſerunt & rumores alii in eiuſdẽ criminationẽ
paſſim iactati. Idcirco iuſſu alexandri captus & in vincula coniectus cuſtodiæ
traditur, vt de eo cognitio habeat᷑. Sed enim cũ alexandro renuntiatũ eẽt pau
corum dierũ iter Dareũ abeſſe. Parmenionem cũ parte copiarũ ad loca, per quæ
illi erat tranſeundũ (portas nuncupabant) præoccupanda miſit. Profectus Par/ Portæ.
menio Barbaris, qui iam arctiora ea loca inſederant, deturbatis ipſe ibi victor
conſtitit. Dareus, vt exercitũ expeditũ duceret, impedimenta, lixas, caloneſq;
gentẽ bello inutilem Damaſci, quæ eſt in Syria, reliquit, audienſq; alexandrũ
anguſtias locorũ occupaſſe, inde eum pugnam detrectare arbitratus magnis iti
neribus progredi cœpit. Tunc regionum earum homines magna Perſarum
multitudine perterriti Macedonũ paucitatẽ cõtemnebãt, eiſq; deſertis Dareo
ſe adiunxerunt cõmeatus aliaq; neceſſaria prompto animo ei ſubminiſtrantes.
Ipſorũ deniq; ſnĩa Perſis in manu certiſſima victoria eſſe videbat᷑. Alexãder in/
terim Iſſon urbẽ inſignẽ terrore iniecto recepit. Ibi factus eſt certior ab explo/
ratoribus Dareũ ſeptem millia paſſuũ abeſſe: atq; acie inſtructa cũ ingenti om
nium terrore propius accedere. Exiſtimauit ipſe Deorũ beneuolentia occaſio/
nem eam ſibi offerri, qua vno certamine Imperiũ totum Perſarũ eruere poſſet.
Itaq; oratione accõmodata milites ad prælιũ viribus oĩbus ineundum adhor/
tatus peditũ atq; equitũ ordines ſecundũ loci naturã diſpoſuit. Ante agmen to
tum equites conſtituit: peditum phalangem poſt illos veluti in ſubſidio eſſe
iuſſit. Ipſe in prima acie ad cornu dextrum cũ fortiſſimis equitibus in hoſtem
contendit. Cornu alterum tenebant equites Theſſali, qui aliis oĩbus & virtute
& vſu præſtabãt. Poſtq̃ acies ad teli iactũ appropinquarũt, tãta uis telorum a Magnus
Barbaris in eã partẽ, vbi erat Alexãder, coniecta eſt, vt miſſiliũ denſiſſima mul conflictus
titudo ſe mutuo collidẽs ictũ inualidum habuerit. Tubicines aũt cum vtrinq; ad Iſſum.
bellicum perſonaſſent, Macedones primi ingenti voce in lætitiæ ſignũ omnes
conclamarunt. Barbaris rurſus clamorem ſuum edentibus montes oẽs propin
qui reſonarũt, tantuſq; fuit ſonus ille, vt tubarum clangorẽ obruerit, nec minũ

una enim vox quadringentorum millium hominum reddebatur. Alexander omnes hoſtium partes circunſpiciebat, vt Dareum noſceret, quem vt vidit ſubito cum omni equitatu, quem ſecum ducebat, in eum inuehi cœpit, neq; tam uictoriæ de Perſis obtinendæ intentus erat, q̃ ut ipſe eius cauſa fuiſſe cognoſceretur. Interim cætero omni equitatu ſimul decertante multis ubiq; cadẽtibus certamen ob dimicantiũ fortitudinẽ ancipitis erat exiſtimationis, cũ & in hãc & in illam partem factis alternis mutationibus propenderet. neq; quiſpiã aut iaculando aut feriendo fruſtra idipſum conabat̃, cũ in tanta hoĩum multitudine ſemper uulneri aliquis expoſitus eſſet. Multi aduerſis confecti uulneribus cadebant atq; ita, donec anima eos prorſus deſereret, haud ceſſabant a pugna, vt ſpiritu prius q̃ pugnandi ſtudio deficerentur. Ipſi vero Duces ante ordines ſuos fortiſſime pugnam capeſſentes alios ad idem faciendum incitabant. Vulnerum ſpecies innumeræ, contentiones pro uictoria adipiſcenda & diuerſæ &

Oxathres. magnæ conſpici poterãt. Inter hæc Oxathres Perſa Darei regis frater, qui maxima fortitudine cenſebat̃: uidens Alexãdrum repulſis omnibus in Dareum contendere, deliberauit eandem cum fratre fortunam experiri, adſumptiſq; ſecum equitibus, quos meliores ex ſuis ordinibus nouerat, in Alexandri turmas impetum fecit. Ratus autem pietatem erga fratrem magnum ſibi apud Perſas nomen cõparaturũ, ante eius quadrigas pugnã excepit, ibiq; in tali re bene exercitatus cõſertis cũ hoſte manibus multos interficiebat, nec Macedones, qui cũ Alexandro erant, fortitudine illi cedebant. Itaq; breui magnus cadauerum

Darei diſcrimen. cumulus ante Darei quadrigas excitatus eſt. cum enim omnes Regi manus inferre ſtuderent utrinq; acerrime abſq; aliqua ſui ſeruandi cura pugnabat̃. Ceciderunt in certamine eo multi inſignes Perſarum Duces. in iis fuit Antixyes, Arrheomithres, & Taſiaces præfectus Aegypti. Macedonum itidẽ multi deſyderati ſunt, & ipſe rex Alexander in femore eſt uulneratus, cum magna hoſtium uis ſe in eum effudiſſet. Equi autẽ, qui ad Darei quadrigas iuncti erant, multis confecti uulneribus, & cadauerum aceruis conſternati frenum excuſſerunt, atq; Regem ferme in medios hoſtes rapuerunt. Tunc ipſe tãto expoſitus

Perſa. Reges habenas attigere haud decet. periculo præter ſuam dignitatem & inſtituta Regum Perſarum coactus ẽ habenas ad equos retrahendos ſuis manibus apprehendere. Adduxerant regii miniſtri quadrigas alteras, in quas cum tranſcendere cõaretur, & tumultu magno iuxta exorto hoſtes uehemẽter ingruerent, magna animi perturbatione

Perſarum fuga. & timore correptus eſt Dareus, quod cum a Perſis quibuſdam in Rege animaduerſum eſſet, ii primi ſe in fugam cõiecerunt, proximiſq; equitibus eos ſequutis. reliqui demum omnes breui terga uerterunt. Cumq; per loca anguſta & difficilia iter eis faciẽdum eẽt, mutuo ſe conculcantes cadebant, multiq; citra hoſtilem offenſam inteficiebant̃. ſimul enim coaceruati iacebant inermes, armati: & aliqui gladios nudos ſecum habentes, quis multi confoſſi extinguebant̃. ſuper eos proſtratoꝝ hominũ cumulos multi curſu incitatos equos impellebant, uti in urbem aliquã amicam ſe reciperent. Excepit poſt id pugnam phalanx macedonica & peditatus Perſaꝝ, ſed breui certamẽ illud durauit. pro

fligatu

ſligati enim prius equites quoddam initium totius reliquæ ſuoꝝ cladis dede/
rant. Omnibus itaꝙ barbaris fuſis, cum tot millium turbam fugientem angu/
ſtiæ locoꝝ non caperent, citiſſime eoꝝ ſtratis cadaueribus oĩa ſunt repleta. Sed
nocte ſuperueniente data eſt perſis, qui ſuperfuerāt, commoditas ad regiones
uarias ſe conferendi, cum macedones perſequutione ommiſſa ad prædam diri
piendam reſtitiſſent. maxime oĩum in tabernacula regia cõcurſus factus eſt ob
reꝝ pretioſarū copiā, ꝗ ĩ eis erat. Magna argēti, auri uis; & veſtes quāplurimæ
ac magnæ æſtimationis illinc abreptæ ſunt. A ffiniū etiā amicorūꝙ R egis, & cæ
teroꝝ Ducū res ditiſſimæ multæ paſſim trahebant. Non tantū enim regiæ mu
lieres, ſed & eius neceſſarioꝝ uxores curribus deauratis vectæ de Perſaꝝ more
maritos in bellum ſequi, proꝙ opum ſuaꝝ amplitudĩe, & pro delitiis, quibus
innutritæ ſunt, apparatum & mundū muliebrem ſumptuoſiſſimū ſecum defer/
re ſolitæ ſunt. Huiuſmodi fœminaꝝ captiuitas nulli non uehementiſſimā miſe
rationem cõmouiſſet. quæ enim prius ob mollitudinem carpentis ornatiſſimis
uix cõmode uehebant, & corporis ſui nihil non tectum habebāt, tunc ſimpli/
cem indutæ tunicam, eā manibus lacerabāt, cūꝙ eiulatu magno e tabernaculis
ſe proripiētes Deos inclamabāt, & ad uictoꝝ genua ſeſe prouoluebāt. aliæ ma/
nu veſtem ſubleuantes capillis paſſis in loca quædā inuia diſcurrebāt, obuiāꝙ
ſimul factæ alteræ ab alteris opem implorabāt. Erāt quæ miſeræ ab hoſte capil/
lis traherent, quibuſue diſcerpto veſtitu in nuda corpora violentæ manus inii
cerentur, & nonnunꝗ ima haſtilium parte uerberabant, omneꝙ genus contu/
meliarum in honoratiſſimā illā & celeberrimā Perſarum fortunā effundebat.
Sed Macedones, qui benignioris ingenii erāt, multū ad tātæ varietatis fortūæ
conſpectum moti infeliciū fœminaꝝ calamitatē miſerabant, quæ cõmodis &
maximis ſuis rebus priuatæ in aliena hoſtiliaꝙ oĩa: in probroſam deniꝙ capti
uitatem deueniſſent. Maxime vero adſtātibus lachrymas & triſtem animi affe
ctum excitauit Darei mater, uxor: filiæ duæ nubiles, & filius teneræ adhuc æta/
tis. Immutatæ enim fortunæ & extremaꝝ calamitatum illud manifeſtum ſpe/
ctaculum merito inſpicienti cuiuis ſenſum contriſtabat. Ignorabant illæ quo/
modo cū Dareo actum eēt. num adhuc viueret, an cū aliis in prælio occubuiſ/
ſet. V idebāt armatos hoſtes ad tabernaculum diripiendum irrupiſſe, qui fœ/
minarum conditionem ignorātes indecora multa palā comittere non verebā/
tur, ſimulꝙ Aſiæ imperium iuxta ac ipſas in alienā concedere ditionem. Ducū
Perſarum vxoribus ſuppliciter ab eis opem petentibus nihil adiumenti ferre
poteiāt, ſed viciſſim ab illis implorabāt, uti ſubſidio aliquo calamitatem ſuam
ſubleuarent. A lexādri aūt regis miniſtri occupato Darei tabernaculo lauacra
& epulas, quibus ille uti ſolitus erat, parauerunt, lampadeſꝙ multas accende/
runt, & ita Alexādrum a Darei perſequutione redeuntem ſuſceperunt, ut R e
gis illius apparatu apprehenſo in Imperii Aſiæ poſſeſſionem ueniſſe videret.
Cæſa ſunt in hoc prælio ad centum viginti millia peditum barbarorum, equi/
tum haud minus decē millibus. Macedones vero pedites circiter trecēti, Equi
tes centū quinquagĩta deſyderati ſunt. Huiuſmodi fuit exitus prælii ad Iſſum

Perſicę mulieres maritos in bello ſequunt

Miſerabilis fœminarum captiuitas.

Miſerrim⁹ ſtatus familiæ Darei.

Cæſorum numerus.

Ciliciæ commiſſi, in quo uictus Dareus equis identidem mutatis, vt in curſu ſufficerent, fugam arripuit Alexandri inſequẽtis manus euitare, & ad ſuperiores præfecturas peruenire maxime contendens. Eum rurſus Alexander cũ meliorum, & quos præcipue amicitia iunctos habebat, equitatu acriter inſequebatur ſummo potiendi eius ſtudio ardens, cũq; ſtadia ducenta progreſſus eſſet, ad ſuos nocte fere media eſt reuerſus, ubi cũ balneo ſe multo confectum labore recreaſſet, quieti & deinceps cœnæ indulſit. Interea ad Darei uxorem & matrẽ accedens quiſpiam, Alexandrum a Dareo perſequendo, quem cepiſſet, rediiſſe nuntiauit, indeq; ploratus, & clamores magni a mulieribus excitati ſunt, reliquaue omnis captiuaꝝ multitudo ad tã triſtem nuntiũ in luctuoſas prorupit lamentationes, quod cũ Alexãder intellexiſſet, Leonatũ unum e familiaribus ſuis ad eas miſit, qui tumultũ ſedaret, ac Siſygambrim & alias, quæ cũ ea erãt, de vita Darei certiores eas faciens, quodq; Alexãder eaꝝ dignitatis rationẽ habiturus: & prima luce eas ſalutaturus, atq; re ipſa humanitatem ſuã oſtenſurus eſſet, ſignificans cõſolaret. Eo peracto cũ præter opinionẽ, & prorſus inſperata melior fortuna captiuis mulieribus accidiſſet, ommiſſo luctu Alexãdrũ numinis inſtar venerari cœperũt, qui diluculo primo ſecũ aſſumpſit Hephæſtiona ex amicoꝝ numero honoratũ valde hominem, & ad illas intrauit. cumq; eorum uterq; conſimilẽ veſtitum haberet: magnitudineq; & ſpecie Regi Hephæſtio præſtaret, Siſygambris eũ Regẽ eſſe rata ſupplex adorauit. His vero qui adſtabant, nutu & digito, qui nam Alexander eſſet, indicantibus ob errorem cõmiſſum pudore affecta mulier Alexãdrum repetita ſalutatione venerata ẽ. Ibi Alexander Nihil eſt inquit o mater, quod ſolicita ſis. hic enim etiã eſt Alexander. qua humaniſſima appellatione matris erga mulierem grandem natu manifeſtum clementiæ ſuæ ſpecimen captiuis fœminis exhibuit. confirmanſq; eam ſibi deinceps ſecundam matrem fore, quod dicebat re ſtatim certum fecit. Ornamenta enim, quibus Reginæ uti ſolent, omnemq; priſtinam dignitatem ei decenter honoratæ reſtituit. Famulatum, quẽ ſub Dareo habebat, totũ ei cõceſſit, aliumq; inſuper non minorem adiunxit. Virginũ duarum, uti nuberent, haud minorem curam Dareo patre ſe initurum, puerumq; nõ ſecus, ac ſi filius ſibi eſſet, educaturum ſpopondit. quem accitũ ad ſe exoſculatus, cũ aſpectu firmo, & imperterritum eſſe eum cõſpexiſſet, conuerſus ad Hephæſtionẽ alioſq;, qui cum eo erant, hic inquit puer ſex natus annos virtutem ſupra ætatem præſefert, longeq; patre ſuo eſt melior. Recepit etiã ſibi curæ fore uxorem Darei, nequid ĩdignum fortuna priore pateref, multaq; alia miſericordiæ & benignitatis pleniſſima loquutus fecit, vt mulieres ob inſperatæ lætitiæ magnitudinẽ in effuſiſſimas lachrymas profunderentur. Ad cõfirmanda vero omnia, quæ dixerat, dexteram ſuã eis porrexit, atq; ex tanta humanitate nõ tantũ beneficio eius affectæ mulieres, ſed totus exercitus laudatione maxima eũ eſt proſequutus. Ego quidem ex omnibus rebus, quas maximas & pulcherrimas geſſit Alexander, nullam hac magis æſtimandam & hiſtoriæ monumentis digniorem iudico. Expugnatæ enim urbes, conflictus, & alia, quæ ei proſpera euenerunt, fortunæ

Alexandri humanitas

Hic etiã eſt Alexãder.

Egregia Alexãdri laudatio.

tunæ potius,q̃ virtuti eius imputanda uidentur. Quod autem in licenti adeo potentia miſericordiam clamitoſis impertitus ſit,ſolius prudentiæ eius id munus fuit. Pleriq; omnes fortuna aſpirante felicem rerum ſuarum exitum nacti: inflantur,inſoleſcunt,ac per ſuperbiam humanos & cõmunes caſus parũ conſyderant.indeq; non pauci conſpiciuntur ſecundam ſortunam nõ ſecus: ac grauiſſimum onus minus cõmode ſuſtinere. Alexander igitur, qui ante hanc noſtram ætatem ſeculis multis vixit,iuſtiſſimam & maxime meritã in hac ſua hiſtoria cõmendationem a poſteritate conſequatur. Dareus cum Babylona perueniſſet,eos,qui cladi ad Iſſum acceptæ ſuperfuerant,collegit, neq; animo in tanta calamitate fractus eſt,ſed literas ad Alexandrũ miſit,uti fortuna proſpera humane frueretur,& captiuorum redemptionem non negaret: magnam ab ſe pecuniarum uim propter id accepturus.addidit etiam, ſe omnem eam partem Aſiæ,quæ eſt intra Halym: urbeſq; ibi poſitas ei conceſſurũ, ſi fœdus amicitiamq; ſecum habere vellet. Alexander epiſtolã hanc Darei ſuppreſſit,aliãq; in propoſitum ſuum,& quemadmodum expedire ſibi viſum eſt,confixit, quã habito amicorum concilio oſtendit, atq; ita legati re infecta diſcedere coacti ſunt. Tunc Dareus omni ſpe pacis per literas obtinendæ abiecta: apparatum belli maximum iniuit.eos,qui fugientes ex prælio arma reliquerant, armauit, delectum nouorum militum habuit,quos in ordines deſcripſit.copias ex præfecturis ſuperioribus: quas in priori pugna ob ſtudiũ proficiſcendi ocyus in expeditionem ommiſerat,accerſiuit. tantaq; cura in apparatũ eum incubuit, vt hominum numerum, quos ad Iſſum habuerat, duplicauerit. Octingenta enim peditum,equitũ ducenta millia coegiſſe dicitur,præter hæc falcatos currus complures. Hæc autem omnia præſenti anno geſta ſunt, SVCCedit annus,quo Athenis Niceratus princeps, Romæ.M.Atilius: & M. Valerius conſules fuerunt,& Olympias duodecima ſupra centeſimam acta eſt. qua victor in ſtadio fuit Grylus Chalcidenſis. Eo tempore Alexander Macedonas: qui in prælio occubuerant,& ex hoſtibus:quos ſtrenue pugnantes cecidiſſe intellexit,ſepeliri curauit,Deoſq; magnificentiſſimo honorauit ſacrificio. Illos, qui egregiam operam in certamine nauauerant magnis muneribus eſt proſequutus. Aliquot vero diebus exercitui ad quietẽ conceſſis deinde in Aegyptum contendens ad Phœniciã peruenit,ubi urbes omnes facile recepit: locorum cultoribus ultro ſe ei dedentibus. SED enim Tyrii,cum Alexander ad eos cauſa faciendi ſacri in honorẽ Herculis Tyrii ire vellet, vt in vrbẽ ſuam intraret,recuſarunt,quã rẽ moleſtiſſime ferens Alexander cõminatus eſt ſe eos expugnaturum. Illi nihil territi oppugnationẽ ſuſtinere,quo Dareo gratificarentur,deliberauerunt:eo pacto incolumem ſeſe cũ eo amicitiã ſeruaturos,atq; inſuper ex tanto beneficio ampliſſima munera cõſequuturos eſſe arbitrati, cũ obſidione diuturna & periculoſa Alexandrũ diſtracturi eſſent, vt Dareo ſpatium ad belli apparatũ perficiendum daretur. Reponebant etiam plurimum ſpei in ſitu inſulæ muniti ſſimo,& omnium rerum bello utilium copia, quam habebãt. A Carthaginienſibus quoq; ſtirpe nimirũ ſua opis aliquid expecta-

Secunda fortuna ut graue onus.

Strategema.

Copiæ magnæ Darei.

Annus IIII

Magna Tyri oppugnatio.

bant. Alexander autem cum mari haud facile in urbē inuadi poſſe, quod opeꝛ ribus mœnia eſſent firmiſſima, & claſſem Tyrij haberēt, terra quoq; rem ferme impoſſibilē eſſe animaduerteret, cū inſula a cōtinēti ſtadiis quatuor ſeiuncta eſſet, nihilominus pericula & labores omnes ſubire decreuit, ne ab una atq; mediocri ciuitate copiæ Macedonum contemptui habitæ viderent. Confeſtim itaq; Tyron ueterem diruit, lapideſq; eius a multis hoīum millibus comportari fecit, atq; aggerem pedes ducentos latum extruere inſtituit. Accitis autē undiq; propinquarū ciuitatum hoībus non multo tēporis interiecto per tantam operantium multitudinē molem eā abſoluit. Tyrii initio ad inchoatum opus nauibus accedentes Regem irridebant, quod Neptuni uires ſe coercere poſſe confideret. Sed cum præter opinionem iam illud creuiſſe cōſpicerent, pueros, fœminas & ſenes Carthaginem tranſportare decreuerūt. Iuniores firmi roboris ad mœnia propugnanda delegerunt, & triremes octoginta, vt prælium nauale cōmitterēt, inſtruxerunt. Tandem cum feſtinantes puerorum & ſenum partem Carthaginem deuexiſſent, laborātium ad opus ingenti numero, & hoſtili claſſe, cū ad reſiſtendum impares eſſent, præuēnti & in urbem cōpulſi ſunt. atq; ita ex omni parte oppugnari cœperunt. habebant aūt prius tormenta machinaſq; propugnationi idoneas complures, tuncq; nouas & uarias moliri nō ceſſabant, quæ res eis haud erat difficilis ꝑpter fabroꝝ, qui machinas ſtruerēt, aliorumq; omnis generis artificum Tyrii cōmorantē multitudinem, a quibus omnifariam & peregrina inſtrumenta multa excogitata & cōfecta ſunt. Hiſce circumcirca totum urbis murum Tyrii repleuerūt, maximeq; ad eam partem, vbi agger mœnibus erat propinquior, quem ubi ad teli iactum iam Macedones produxerunt, oſtentum a Deo quopiam ad imminentem cladem denunciandam immiſſum eſt. Fluctus enim e mari ad molem eam incredibilis magnitudinis Cetum appulerunt, unde nihil incommodi factum eſt, corporis enim parte altera aggeri acclinata diutius ibi conſtitit cūm maximo inſpicientium omnium terrore rurſus demū in mare enatauit. hincq; religio maxima utroſq; occupauit exiſtimantes illud portēdere, Neptunum ſibi auxiliarē fore, animo utiq; in id quod optabant inclinato. Signa etiam alia, quæ merito anceps & trepidum uulgus redderent, cōtigerunt. Apud Macedonas interprandendum panem mandentium facies cruentatæ uiſæ ſunt. In urbe quidam uiſum huiuſmodi ſibi apparuiſſe narrauit, tanquam Apollo dixiſſet, Tyriā urbem ſibi deſerendam eſſe. Idipſum cum ab eo homine in Alexādri grām confictum fuiſſe plebs ſuſpicaretur, iamq; lapidibus eum impetere iuniores quidā vellent, a magiſtratibus ſubtractus ille e medio in Herculis templum confugit, atq; ita Dei præſidio, quem implorauit, ab imminenti pœna eſt liberatus. Sed nihilo magis Tyrii eius rei ſuperſtitione ſe exoluerunt, qui catenas aureas Apollinis ſigno iniecerunt ita impeditum nō amplius e ciuitate poſſe eum demigrare cenſentes. Verum enimuero cum aggeris incrementum iam Tyriis formidinem faceret, ſcaphas complures ſcorpionibus, catapultis, ſagittariis & funditoribus repleuerunt, atq; ita ad eos qui in aggere operabantur, appulſi multos uulnerabant,

Tyros uetus.

Oſtentum.

uulnerabant, nec pauciores interficiebant, in denſam enim illam & inermem operariorum turbam cũ tela multa & omnis generis coniicerent, nullus ictus ut pote in expoſitos & indefenſos frustra erat. ad hoc nõ tantũ aduerſi, ſed & a tergo ob aggeris latitudinẽ anguſtam feriebant, neq; aliquis ab eo incommodo ſibi cauere poterat: cũ vtrinq; ab hoſtibus tela immiterentur. Tunc Alexander ad huiuſmodi detrimentũ ammouendum naues ſuas omneis milite inſtruxit, ipſeq; primus eas in Tyriorum portũ aggere inſtituit: quo reditum his, qui ſuos inualerant, interciperet. illi veriti, ne Alexander portum obtinens urbem propugnatoribus uacuam occuparet, ſumma feſtinatione ad urbẽ ſe conferre cœperunt. atq; ita maxima cõtentione utriq; vt præuenirent remulco cõnitebant. iamq; Macedones portui appropinquabant, & parum abfuit, quin phœnices omnes interficerent. nauibus, quæ ultimæ erant amiſſis reliqui in urbem euaſerunt. Alexander magna ſpe deiectus ad aggerem perficiendũ ſe conuertit, nauibuſq; multis excubantibus fecit, vt operarii tuti eſſent. Iã aggere urbi proximo palam erat de facili eam capi poſſe, ecce ventus Caurus vehemens obortus operis partẽ euertit. Tunc Alexãder videns etiã ſine hoſtiũ ui per ſe molem faticere, multum animo eſt cõmotus, vt, quid conſilii capiundum eſſet, nõ ſatis proſpiceret, atq; oppugnationis cœptæ iam eũ pœniteret. Tandem laudis cupidine arrectus arbores maximas in montibus concidi, & ad mare cõportari fecit, demerſaſq; ſimul cũ ramis eas ad uim fluctuũ frangendã obiecit. celeriter ẽt ea aggeris parte, quæ deciderat, refecta operãtiũ multitudine ita opus promouit: vt ex eo in orbem telum adigi poſſet. Poſitis aũt in extremo machinis ſaxa in urbis murum coniiciebat, & eos qui in mœnium propugnatione erant, grauiter offendebat. adiuuabant ſagitarii & funditores per quæ oppidani multi uulnerabant. Contra hæc Tyrii, apud quos conſueti aquis hoĩes, & machinarum artifices erant multi, remedium miri ingenii adhibuerunt, vt enim capulis obſiſterent, Orbes quoſdam crebris diſtinctos radiis cõſtruxerũt, hoſq; machinis ſubter mare immittentes tela, quæ emitti deberent, partim cõfringebãt, partim eripiebant: oĩbuſq; aliis, quicquid uirium in ipſo ictu habere poſſent, cõminuebant. Lapides autem, qui in murum torquerentur, emoliente & maceranti quodam medicamine ita putridos reddebant, vt eorum impetus ex tormentis parum obeſſet. Rex autem, dum ita ad aggerem contenditur: cum claſſe tota mœnibus circumue ctus curioſe ea conſyderauit, ut pro certo & mari & terra eum oppugnationem initurum eſſe crederetur. Non auſi ſunt Tyrii contra Macedonas in mare progredi, ſed in faucibus portus naues treis in certamen adduxerãt. in eas Alexander conuerſus omnes ſuperatas confregit, deinde in caſtra milites reduxit. Deliberauerant Tyrii mœnia urbis duplicia facere, quod non crederent quinq; cubitorum murum ſufficere oppugnationi ſuſtinendæ. Itaq; murum altero tanto latum extruere cœperunt. iter quẽ & priorem quod erat interualli aggere & lapidibus complebãt. Alexãder interim cõiunctis aliquot triremibus, machiniſq; omnis generis ſuperimpoſitis mœnia hoſtium aggreſſus ad centum pedum ſpatium ea diruit, perq; apertum locum

Miræ artis machinæ.

irrumpere conabatur in vrbem,ſed Tyrii denſiſſimam telorum uim coniicien/tes coegerunt,vti pedẽ cum ſuis referret,atq; nocte ſuperueniente nouum mu/rum in deiecti locum excitarunt. Iam vero aggere urbi cõiuncto cũ Tyros pẽ/inſula facta eſſet: pro mœnibus maxima & acerrima certamina committi ſunt cœpta. Oppidani.n.imminẽtem ſibi perniciem præ oculis habentes, & quod/cunq; Calamitatis genus captiuis accidere ſoleat,ſecũ reputantes eo animo pe riculis oĩbus ſe offerebant,vt mortẽ ſuſq; deq; facerent. Cũq; Macedones altas & mœnibus æquas turres propius adduxiſſent atq; inde pontibus muro appli catis multi in mœnium pinnas audacter trãſirent. Tyriis remedia multa cõtra hoſtium conatũ ex induſtria,& ingenio fabroꝝ,qui varia inſtrumenta bellica excogitarũt,ſuppetebant. Cõfecerãt hi tridẽtes maximos hamoꝝ inſtar adun cos,quos in Macedonas de turribus pugnantes iniiciebant,cũq; clypeis infixi eſſent,eos funibus,vnde reuincti erant,ad ſe retrahebant. Erat igit̃ neceſſe aut arma abiicere,atq; ita apertos cõtra tela,quæ innumera mittebantur,ſe exibere, aut retentis ob pudorẽ armis tractos e turribus altis cadere,& mori. Alii etiam piſcatoriis retibus hoſtes inuoluentes,cũ manus explicare non poſſent, atrahe bant,atq; in terrã deiiciebant. Sed aliud quoddã acrius ad Macedonũ virtutẽ coercendam excogitauerunt,quo fortiſſimos viros multos dura & inexplica/bili calamitate affecerũt. Scuta aliquot ænea & ferrea fabricati ſunt: hiſque are/na repletis flammã continuã ſubiiciebant,donec ignita & candens arena fieret, quam demũ per machinã quãdam in hoſtes audacius cæteris pugnantes effun debant,atque ſupplicio extremo eos afficiebant. Illa enim intra thoraces & tu/nicas penetrans cutem grauiſſime torquebat.neq; ita cruciatis militibus ſubſi/dium inueniri poterat,quod proximos,a quibus magno clamore opem ĩplo/rabant,peſtis eadem cõprehendiſſet. Deſtituti igitur auxilio,cũ vehementiſſi/mus ille dolor ĩ furorẽ eos adigeret,miſerabiliter interibant. Eodẽ tẽpore ignẽ: iacula,lapides innumeros in hoſtẽ Phœnices mittebant,vt magnæ teloꝝ mul/titudini Macedonũ fortitudo ſuccumbere cogeret̃. Aſſeribus inſuper,quibus falces adnexæ erant, Arietum armamenta abſcindebant,ne deinceps ualidas in quatiendo vires haberent. In hoſtiũ frequẽtiã de machinis candentes magnas laminas ferreas iaculabant̃,quæ in tanta turba ſemper aliquos attingebãt. Cor uis & manibus ferreis ex propugnaculis hoſtes arripiebant,omnes deniq; Ma cedonum machinas inutiles reddiderant, pugnantiumq; magnum numerum ceciderant,cum tamen in ea tanta rerum perturbatione & difficultatibus adeo aſperis,Macedonum animi minime reprimerẽtur, ſed ſuper ſuorum cadauera euntes aliorum calamitatem nequaquam in terrorem ſuum uerterent. Interea Alexander ad catapultas conſiſtens ſaxa in mutum torqueri,& ex ligneis tur/ribus per ſcorpiones ingentem telorum uim in oppidanos,qui mœnia ſumma tuebant̃,coniici faciebat. Tyrii cõtra orbicularibus machinis(vt diximus)ſub/ter aquam immiſſis catapultarum tela aut confringebant,aut aliorſum auerte bant.conſuta etiã coria ad excipiendũ miſſoꝝ lapidũ impetum muro præten/debant,& eoſdem ui illa molliente diſſoluebant,vt nihil ictu ſuo offenderent.

Tyros facta peninſula. | Tridentes | Inuentum mirum. | Corui.

Omni

Omni igitur modo fortiſſime propugnãtes, cum viroꝝ dimicantium affatim haberent, iam in hoſtem audentiores facti deſertis mœnium turriumq; ſtationibus ad pontes, qua Macedones tranſibãtiſe conuerterunt, firmaq; acie contra hoſtes inſtructa manus ſtrenuiſſime, vt patriæ ſalus exigebat, conſeruerũt. Erant nõnulli ex ipſis, qui ſecuribus pugnãtes, vt quẽq; hoſtẽ obuiũ habebãt, ei expoſitã corporis partẽ detruncarent. Ibi admetus unus e Macedonũ Ducibus magnitudine animi & corporis robore præſtantiſſimus, dum Tyriorum conatibus alacriter obſiſtit, ſecuri caput mediũ percuſſus ſubito vitam Herois inſtar amiſit, ac reliqui oẽs victoribus Tyriis cedere coacti ſunt, quod cũ Alexander vidiſſet nocte inita per tubicines exercitũ excitauit, oppugnationeq; ommiſſa caſtra in Aegyptum mouere cõſtituit. poſtmodũ laudem, quã de ſuperato hoſte expectauerat, Tyriis ſe coactum relinquere ignominioſum exiſtimans ſnĩam mutauit, ſoluſq; Amyntas Andromenis. F. idipſum cõprobauit. Itaq; rurſus ad perficiendum, quod cœperat, conuerſus habita cõcione Macedonas eſt hortatus, ne ſe ipſo deteriores eſſe vellent in hoſte oppugnãdo, Claſſemq; iſtructam vrbi circũduxit, quo mari ſimul & terra Phœnices premeret. Intelligens autẽ ad eam partẽ, vbi erat nauale, infirmiora eſſe mœnia, illuc triremes cũ machinis inuexit: atq; ibi rem ferme ſpectantibus incredendã facere eſt auſus. E turri enim lignea ponte applicato urbis murũ ſolus conſcendit nihil veritus: quod ſibi fortuna facinus tam glorioſum inuidere poſſet, neq; acerbiſſimo hoſtium animo in ſe cõmotus, Sed rem in Macedonũ ſuoꝝ conſpectu geri gaudens eis ſubſequi iuſſis, ipſe ante oẽs hoſtiũ reſiſtentiũ quoſdam lancea, quoſdam enſe conficiebat, nonnullos clypei impulſu deturbabat, quæ audacia multũ animos hoſtiũ cõminuit. Interim cũ alibi ariete pars muri magna fuiſſet diſiecta, atq; intra vrbem irruerent Macedones, iamq; multi per pontẽ Alexandro ſe adiunxiſſent, urbs tandem Tyros capta eſt. Oppidani non tunc etiã fortitudinis ſuæ obliti ſunt, ſed mutuo ſe animantes viarũ anguſtias cõmunierunt, ibiq; omnes plures ſeptem millibus præter paucos cæſi ſunt. Pueri & fœminæ in captiuitatẽ tracti. Iuniores, qui erant ad duo millia, Alexander ſuſpendi iuſſit. Captiuoꝝ tredecim millia numerata ſunt, cũ tamen prius multitudo pueroꝝ & fœminaꝝ ingens Carthaginẽ fuiſſet comportata. Tyrii igitur ſtrenue magis, q̃ prudenter oppugnationẽ ſubeuntes, quã menſes ſeptẽ ſuſtinuerunt, in diram adeo calamitatem delapſi ſunt. Apollini catenas aureas, & compedes a Tyriis iniectas Alexãder detraxit, atq; Philalexandrũ appellari iuſſit. Herculi magnificẽtiſſimum ſacrificiũ peregit. Milites, qui egregiã operam in bello nauaſſent, honorauit. Mortuos honeſtiſſime ſepeliri curauit. Tyri Ballonynũ regẽ fecit, cuius mentionẽ accurate facere propter caſum admirabilẽ haud uidetur indignũ. Erat prius in eã urbe Rex Strato, quo ob Darei amicitiã de principatu eiecto Alexãder Hephæſtioni permiſerat, uti hoſpitũ ſuoꝝ quẽ vellet, Tyri Regẽ deligeret. Is quo hoſpiti, apud quẽ diuertebat, gratias referret, eum principẽ nominari cõſtituerat: qui & opibus & dignitate magna præditus, cũ nullo cognationis gradu regiũ genus cõtingeret, beneficiũ oblatũ

Admeti mors.

Deſperatio Alexan.

Incredibilis Alexandri audacia

Tyros capta.

Duo millia Tyriorũ ſuſpenſa.

Apollo phi lalexander

Admirabil. Ballonyni fortũa

recuſauit. Tunc Hephæſtioni, quis nam ſtirpis regiæ extaret, requirẽti indicat quẽdã a Regibus genus ducentẽ prudentẽ, atq; optimũ, ſed pau pertatis extremæ hoĩem ſupereſſe. Ad illũ Regni tradendi cauſa protinus Hephæſtio cũ regali amictu cõtendit, inuenitq; in horto mercede aquã de puteo trahentẽ craſſiſſimo indutũ pãno. Ei qd moliat̃ Hephæſtio exponit. Regia ueſte atq; aliis decentibus ornamẽtis apparat. productũ in forũ Tyriis regẽ eẽ iubet populo libẽter eiuſmodi fortuitæ & prorſus mirabili rei aſſentiente. atq; ita Alexãdro amiciſſimus ille Regnum tenuit Fortunæ ſupra modũ variantis hoĩbus impe ritis exẽplũ manifeſtiſſimũ. Nos vero cũ Alexandri res diutius tractauerimus aliorſum narrationẽ noſtrã cõuertemus. IN Europa Agis Lacedemonio℞ rex receptis octo millibus ære merẽtiũ militũ, q ex p̃lio aduerſo ad Iſſum euaſe rant in nouis rebus in Darei grãm aĩum intendit a quo naues & pecuniã magnã cũ obtinuiſſet, in Cretam trãſmiſit: vbi urbes cõplures captas in Perſarum par

Amyntæ conat⁹ magni & obitus. tes traxit. AMyntas aũt, qui prius e Macedonia ad Dareum perfugerat, præ lioq; ad Iſſum Ciliciæ facto interfuerat cum Perſis, ex acie cũ hoĩum quatuor millibus, qui ſtipendia faciebant incolumis diſcedens Tripolimq; eſt in Phoenicia prius, quã Alexãder eo contenderet, peruenit. Ibi e claſſe naues, quæ militi ſuo portando ſufficerent, accepit, reliquas oẽs incendit. traiicienſq; in Cyprum, & naues & copias illinc obtinuit, cum quibus Peluſiũ nauigauit, eiuſq; potitus uulgo iactabat, Ducem ſe ad eos miſſum fuiſſe a Dareo, cũ Aegypti præfectus in Ciliciẽſi pugna occubuiſſet. deinceps Memphim profectus regionis populares, qui in acie ante urbẽ conſtiterant, ſuperauit. Poſtq; victoriã cum milites eius populabundi, prædæ congerendæ ſolutis ordinibus intenti eſſent, ecce tibi facta ex urbe eruptione oppidani & Amyntã, & ſuos omneis ad internectionem occiderunt. eoq; modo Amyntas, qui res magnas tentauerat: a quibus minime ſuſpicabatur: oppreſſus eſt. Pariter & alii Duces præfectique cum aliqua militũ manu de pugna ad Iſſum euadentes Perſa℞ res non deſponderunt, ſed partim ad urbes firmiores & opportunas ſe cõtulerũt, eaſq; in Darei fide retinuerunt. partim nationes & populos ad reparãdas copias induxerunt, quibus cum tempore maxime neceſſario afflictis rebus ſubueniebant.

Amphictyonũ legatio. Gaza. AMphictyones autem in Græcia legatos quindecim, qui auream coronam rei bene geſtæ præmium Græciæ nomine afferrẽt, partamque victoriã gratularentur, ad Alexandrum mittere decreuerunt, qui ad vrbem Gazam Perſarum præſidiis bene firmatam caſtris motis eam duo℞ menſium obſidione per uim occupauit.

Annus V. Tranſitus Alexãdri in Aegyptũ. IAM Athenis principe Ariſtophane, Romani con ſules magiſtratũ inierunt Sp. Poſthumius, & T. Veturius. Tunc Alexander peracta Gazæ oppugnatione Amyntam cũ nauibus decẽ in Macedoniã remiſit, vt iuuenũ, qui militiæ idonei ibi eſſent, delectũ haberet. Ipſe cum oĩbus copiis in Aegyptum intrauit, urbeſque oẽs citra laborẽ quẽpiam recepit. Aegyptii enim, quod a Perſis multa impie in ſacra ſua commiſſa fuerant, crudeleq; illo℞ erat Imperiũ, læto animo Macedones ſuſceperunt.

Profect. Alexan. ad Hãmonẽ. COMpoſitis Aegypti rebus alexander ad Hammonis templum proficiſci conſtituit a Deo

reſcire

reſcire quædam ſummopere cupiens,cumq; iam itineris dimidium progreſſus
eſſet,Cyrenenſium legati ei occurrunt coronam & munera ampla apportãtes,
in quis erant equi bellatores rrecenti,& firmiſſimæ quadrigæ quinæ. Exceptis
benigne eis Alexander & ſocietatem & amicitiam ſuam dedit: Poſtea cum iis,
quos comites ſumpſerat,ad templum occepit pergere.cumq; ad terram deſer-
tam & aqua carentem,ubi arenæ uis immenſa erat,perueniſſent,accepta ſecum
aqua illac iter faciebant.Intra diem quartum aqua omni.quã ſecũ ferebant,ab
ſumpta·defectu eius magnopere conficiebant̃,ingẽſq; ſolicitudo oẽs corripue-
rat.tunc pluuia magna derepente facta eſt,qua præter expectationem cũ a ſicci
tate eſſent recreati,exiſtimauerunt eam Dei prouidẽtia ad ſe ſeruãdos miſſam
fuiſſe.Iterum igit̃ aqua de cõualle quadam hauſta,quãtũ in dies quatuor ſup-
peteret,ſecum portauerunt,intra quod tempus regionẽ, quæ aquæ indigentia
laborabat:tranſierunt.Cum vero recti itineris ratio propter arenæ copiam non Corui iti-
conſtaret,duces Regem admonuerunt,crocitantes coruos ſemitam, qua ad tẽ neris duces
plum eundum eſſet,demonſtrare. Idipſum Alexander in omen fauſtũ traxit.
Interpretatuſq; Deum grate aduentum ſuũ accipere magna alacritate progre
diebat̃.primo ad ſtagnũ,quod amarum nuncupant,peruenit.deinde ſtadia cẽ Stagnum
tum cũ iuiſſet,urbes,quæ Hammonis dicuntur,acceſſit.illinc diei vnius itine- amarum.
re facto·delubrum tandẽ attigit.cuius regio undiq; deſertis & aquæ egentibus, Tẽpli Hã-
prorſuſq; omni humano cultu carentibus locis circũdata·ipſa tamen in latum monis de-
& longum ſtadia quinquaginta patens multis amœniſq; & potu ſalubribus ſcriptio.
aquis irrigatur,& arborum omnis generis maxime,quæ fructus gignant,refer
ta eſt. Aeris clementiam,qualis propemodum ſolet eſſe verno tempore:habet.
cumq; finitima omnia intolerandis æſtibus caleãt,locus hic ſolus temperie ſua
degentes ibi mirifice recreat. Templum ab Aegyptio Danao poſitum fuiſſe Danaus.
aiunt.Regionem ſacram circumhabitant ad meridiem & occidentem Aethi-
opes,ad ſeptentrionem Aphri,qui Numidæ dicuntur,eiſque uerſus mediter-
ranea coniuncti Naſamones.Interius loca omnia tenent Hammonii,in quorũ
medio eſt Arx cum munitione triplici.prima Regiam principum veterũ, Al-
tera gynæceum,puerorum,fœminarum propinquorumq; Regis domicilia,
loci totius propugnaculum,Delubrum Dei,ſacrũ fontem,in quo, quæcunq;
Deo offerenda ſunt,prius abluuntur,continet.In tertia ſpiculatores, qui circa
principem ambulare ſoliti ſunt,habitant. Ibidemq; eſt eoꝝ militum receptus
bene firmatus munimentis.Haud longe ab ipſa arce alterũ extat Hammonis tẽ
plum multis magniſq; arboribus inumbratum,prope quod fons ẽ, qui ob id,
quod ei accidit,Solis nuncupat̃:habet enim aquam·ſecundum horarum ſpa- Fons. So-
tia·mutationes mirabiles facientẽ.ad primum diei ortum tepida exit de fonte. lis.
progrediente die ad horarum additamenta paulatim frigeſcit, donec meridie
æſtuante ipſa ad ſummam redigatur frigiditatem, quam rurſus per momenta
ſua remittit ſenſim,uſque ad ſolis occaſum,nocteq; ineunte uſq; ad mediã ſem
per magis incaleſcit.inde calore deficiente fit.vt circa lucem priſtinum ſtatum
prorſus recuperet. Dei ipſius ſimulachrum ex ſmaragdis aliiſque gemmis eſt.

Hammonis ſignū,

coagmentatum, editq; oracula peculiari quodá modo. circumfertur enim au/
rea naui ab octoginta ſacerdotibus, qui humeris Deū ultro geſtant, quo ei vo/
luntatem ꝓgrediendi eſſe nouerunt. Subſequit̃ per uias omneis ingens uirgi/
num matronarumq; turba pæanas canentium, Deumq; cantu patrio laudan/
tium. Alexander itaq; in templū a ſacerdotibus ductus cū diuinum ſimulacrū

Salue o fili

contemplaret̃, Vates uir grandis natu accedens ad eum, Salue inquit o fili, &
appellationem huiuſmodi a Deo habeas. ſuſcepit Alexander. accipio eā o pa/
ter, deincepſq; tuus dicar, ſi tamen mihi terrarum oīum dominum conceſſeris.
tunc uates in tēplū ſe retrahens. cū uiri, qui deum ſubleuauerant, ad certa quæ/
dam vocis indicia moti eſſent, reſpondit firmiſſime Deum ei, qđ petebat, pro/
mittere. Ibi alexander de cæteris etiam, q̄ ſcire expeto, mihi inquit o Numen re
ſpondeas, an ſcilicet oēs parētis mei interfectores ultus fuerim, num ue eoꝝ ali/
qui pœná euaſerint. Vates tūc exclamauit. Haud perperam loquaris? nō enim
eſt mortaliū quiſpiam, qui genitori tuo inſidias poſſit tendere. Philippi quidē
peremptores oēs ſupplicio ſunt affecti. Argumēto vero ſit tibi, qđ e Deo ſis ge
nitus, magnitudo rerum, quas fœliciter geſſiſti: quodq; hactenus a nullo fue/
ris ſuperatus, & in poſterum ubiq; inuictus ſis futurus. Delectatus mirifice ale/
xander his oraculis amplissima deo obtulit munera, inq; Aegyptū ē reuerſus.
IBI cum urbē ædificare decreuiſſet, eis, quos negotio præfecerat, iniunxit: in/
ter paludem & mare, quē locum ipſe diligēter metatus, & ad regiones urbis po

Alexādriæ urbis ſitus & magnitudo Etc. ſlæ,

nendas partitus fuerat, eam extruerent. uoluitq; Alexandriā de ſuo noīe appel
lari. cuius poſitio cōmoda ualde electa eſt ob uicinitatem portus Phari. recteq;
in uicis diſponendis illud fuerat cōſyderatū, vt oēs flatu uentoꝝ, qui anniuer/
ſarii dicunt̃, inſpirarent̃. ii per latiſſimū pelagi æquor effuſi urbis aerem refri/
gerant, unde ſaluberrima tēperies reddit̃ habitantibus. Circuitum ipſum mœ
niū & magnitudine & munitionibus admirabilē prorſus effecit. cū enim inter
magnam paludem & mare poſita ſint, duos tantū terra aditus habent, qui bene
firmati ſunt, vt facile defendi poſſint. Oppidi forma prope Chlamydi cōſimi/
lis habet plateam, a qua ciuitas quaſi media diuidit̃, magnitudinis & elegātiæ
incredibilis a porta enim ad portam pertinēs in longitudinē ſtadia quadragin
ta, in latum pedes centū perficit. domibuſq; & templis magnificentiſſimis un/
diq; eſt exornata. Iuſſerat Alexander vt ipſa Regia & ampla & operibus præ/
claris admirabilis maxime fieret. neq; hic tantū, ſed & ſuccedētes ferme omnes
ægypti Reges uſq; ad mea tēpora impendiis magnis eā auxerunt. Accepit ve/
ro ea urbs citerioribus annis tantū reꝝ oīum incrementū, vt a multis prima om
nium ī toto terraꝝ orbe numeret̃. magnitudine enim, ſpecie, reditibus amplis,
copiaq; omnium humano uictui neceſſarioꝝ longe aliis oībus præſtat. Habi/
tantium in ea multitudo ualde ſuperat degentiū in urbibus aliis numerū. quo
nanq; tempore in ægyptum tranſmiſimus, nobis dictum eſt ab eis, qui deſcri/
ptionem habitatorum faciunt, eſſe alexandriæ capitum liberoꝝ plus trecen/
tis millibus, Regemq; ex uectigalibus ægypti capere ultra ſex millia talentoꝝ.
alexander itaq; cum amicos ſuos quoſdam cœptæ urbis ædificationi præeſſe
iuſſiſſet,

iuſſiſſet, omneſq; Aegypti res ordinaſſet, cum omnibus copiis in Syriam rediit. DE cuius aduentu vt primum Dareus certior factus eſt, vndiq; copias ſuas euocauit, oĩaq;, quæ ad aciem inſtruẽdam opportuna eẽ videbantur, prouidit. tela gladioſq; maiores, q̃ prius habuiſſent, in exercitu fieri curauit, quod ea res Alexandro in cilicienſi pugna valde profuiſſet. Currus falcatos ducentos perterrendis hoſtibus multum idoneos ita conſtruxit. Circa equũ utrũq;, qui loris reuincti currum trahebant: exterius in iugo infixa ſpicula trium palmorum longitudinis cuſpide in hoſtium faciem conuerſa cõſtituebantur, ad axes rotarum demiſſos altera duo itidem hoſtibus occurrentia extabãt. hæc & longiora & latiora erant prioribus, habebantq; in ſummo adnexas falces. Omnino cum exercitum armis inſignibus, & Ducibus ſtrenuis bene firmaſſet, Babylone mouit cũ peditatu millium octingẽtorum, equitibus haud minus ducentis millibus, iterq; Tigri ad dexteram, ad ſiniſtrã Euphrate fluminibus decurrentibus habebat per opulentiſſimam regionem, quæ equis iumentiſq; pabulum, hominibus alimentorum omne genus commodiſſime poſſet ſuppeditare. contendebat aũt ſtudio ſummo vt Ninum perueniret, ibiq; cõfligeretur, quod prope urbem eam planities erat, quæ latiſſima ingenti militum multitudini explicandæ locum maxime idoneum dare poſſet. Cum vero ad uicũ qui Arbela nominabatur, caſtra metatus eſſet, ibi quotidie acies diſponebat, meditationeq; & exercitationibus continuis milites, vt imperatoris iuſſa audirent, aſſuefaciebat. plurimum enim verebatur, ne aliquo modo in tanta gentium & linguarum varietate, cum ad prælium ueniendum eſſet, ſeditio & motus quiſpiam in exercitu oriretur. PRO componendo bello cum prius miſſis legatis, qui Alexandro terras omnes intra Halym: inſuperq; talentorum duo millia offerrent, nihil efficere potuiſſet, iterũ & alios ad eum legauit, gratias agens, quod matrem eius captiuoſq; alios tam honorifice tractaſſet, oranſq;, vt inita ſecum amicitia quicquid citra Euphratem eſſet, talentaq; tria millia & filiarum ſuarum alteram uxorem accipere vellet. quod ſi obtinuerit vt generũ eum haberet, tunc filii ſui gubernatione cõceſſa ſe admiſſurum quodammodo eum in totius etiã Imperii ſocietatẽ: pollicebat̃. Alexãder auditis legatis amicoꝝ conſilium habuit, retulitq; ad eos de his, quæ offerent̃, vt cenſerent quidnam eligendum uideret̃. rogabat, vt fidenter unuſquiſq; ſñiam ſuã in mediũ ꝓferret. Ibi cũ alii oẽs ob rei quæſitæ magnitudinẽ haud ſatis Regi conſulere auderẽt, Parmenio primus Ego inquit ſi eſſem Alexandet ſuſciperem quæ cõcedunt̃, fœduſq; firmarẽ. huic Alexander ita reſpondit, & ego id facerem quod dicis, ſi eſſem Parmenio, aliiſq; huiuſmodi verbis magnificis uſus. Perſaꝝ orationẽ parum æſtimauit pluris nominis ſui gloriã, q̃ promiſſoꝝ muneꝝ utilitatẽ, faciẽs. Itaq; legatis hoc reſpondit. Quemadmodũ mundus, ſi duo eſſent Soles, nec ornatum nec ordinem ſuum haberet, itidẽ & terraꝝ orbis duobus Regibus principatũ tenentibus non facile ſeditionum & tumultus expers erit. Idcirco iuſſit Dareo renunciarent, Si primas tueri eſſet ei in animo, uti ad certamẽ pro unico reꝝ oĩum Imperio cõtra ſe veniret, Sin gloriæ paꝝ appetẽs utilitatẽ & quietis

Darei apparatus.

Currus falcati.

Magnæ copiæ.

Arbela.

Legatio Darei ad Alexan.

Scomma.

Ingentis animi reſponſum.

obleſtamentum magis diligeret, Alexandro iubenti obſequeretur, in alios poteſtatem regiā quā ei amplam ipſe eſſet conceſſurus, exerceret. Miſſo conſilio verſus caſtra hoſtium cū exercitu eſt progreſſus. Interim cū Darei uxor mortem obiiſſet, decentiſſimo apparatu eā ſepeliri curauit. Dareus autē cū Alexandri reſpōſum accepiſſet, deſperans verbis rem cōponi poſſe, copias ſuas in dies magis exercebat, vt in prælio cōmittendo ad omnia, quæ imperarentur, facienda promptæ eſſent, & Mazeum unum ex amicis cū electa militum manu miſit ad trāſitum fluminis occupandū, vt poſito præſidio eum defenderet. Aliis iniunxit vt loca omnia, qua hoſtibus iter faciendū eſſet, incendiis vaſtarent. conſtituerat enim fluminis ꝓcurſu munimēti vice uti contra hoſtes. Sed Mazeus altiſſimū & rapidiſſimū flumē nullo pacto tranſiri poſſe ratus non multū diligentiæ ei cuſtodiendo adhibuit, adiunctuſq; populatoribus aliis longe & late regiones quamplurimas diripuit, omniaq; corrupit necessariarū rerū anguſtiis ita preſſos hoſtes propius accedere haud poſſe exiſtimans. Verum Alexāder cum ad Tigrim perueniſſet, cognito per incolarū loci indicia uado fluminis copias omneis ſummo cum labore & periculo tranſduxit. Aqua enim alta vtpote ſumma pectoris attingens, impetuſq; vehemens fluminis faciebat, vt trāſeuntes multi abriperent, neq; veſtigia in imo alueo firmari poſſent. ad hoc clypeis impactus vndarum decurſus eos euertebat, uiq; ablatos ad extremū periculum deducebat. Tūc Alexāder, quo fluminis violētiæ obſiſteretur, monuit omnes, vt ſe mutuo manibus cōprehenderent, corporumq; veluti molē quandam confertiſſimam in unū conſtringerent itaq; trāſierunt nō ſine magnis difficultatibus, vt in diſcrimine ſummo Macedonū ſalus fuerit. quamobrem diem unū militi ad ſe recreandum conceſſit. poſtridie acie inſtructa cōtra hoſtes progreſſus eſt, quibus cū appropinquaſſet caſtra poſuit. IBI cū animo ſecū reputaret ingentem Perſici exercitus multitudinē, cladē, quæ maxima ex futura pugna imminebat, quodq; omnium contentionū ſumma tunc viribus decernenda eſſet, anxius mirifice de rerū exitu noctem inſomnem duxit. Circa excubias matutinas ſomno tandem eſt correptus profundo adeo, vt iā die clara expergiſci nequiuerit, quæ res initio valde eius amicis placebat exiſtimantibus Regē ita in prælio facilius labores omnes ſubiturum. Sed cum iam multū temporis ſomnus ille continuaret, Parmenio grandior natu cæteris amicis regiis Perſarum exercitui, vt ad certamen ſe expediret, īperauit, cuius edicto cū nulli parerent, ingreſſi ad Alexandrum amici difficulter eū excitarunt, admirantibuſq; cunctis eam Regis ſecuritatē, cauſamq; reſcire cupientibus Magna inquit Alexander animi moleſtia Dareus me liberauit, cū vires omnes ſuas in locū vnum conduxerit, quandoquidem die unica ſemel de rebus oībus decernetur, vt deinceps laborū & diſcriminū, quæ alioquin diuturna erant futura, finē habituri ſimus. Oratione autē accōmodata cū Duces omneis ſuos adhortatus eſſet, vt animo firmiſſimo aduerſus imminentia pericula eſſe vellent, inſtructis copiis contra Barbaros eſt profectus. Ante peditum phalangem ordines equitū poſuerat. in dextro cornu erat ala, quā Clitus niger cognomento ducebat. ſequebatur altera

Marginal notes: Mazeus. — Traiiciēdi fluminis modus. — Generoſe dictū. — Ordinatio copiarum Alexa[n]dri.

batur altera amicorum,cui Philotas Parmenionis.F.præerat, poſt hanc & ſe/
ptem aliæ ſub eodē Duce.deinceps erat peditum,quos Argyraſpidas vocant,
agmen·armoꝝ elegantia & virtute hoīum præſtantiſſimū,hiſq; imperabat Ni
canor filius Parmenionis. Pone ſtatim Cœnus Elimiotas, ab eoq; Perdiccas
Oreſtas ducebat.Deinde Meleager cū ſuis ſequebat̄:& Polypercon, cui pare
bant qui nuncupant̄ Stymphæi.Erat Philippo Balacri.F.ſuiſq; ordinibus lo
cus poſt hos oēs,& ſecundū eū Cratero.Equitatui autē:quē deſcripſimus:con
tinenter adiuncti erant auxiliares equites peloponneſiaci,achæi,phthiotæ, ma
lienſes,locrēſes,& phocēſes,quoꝝ oīum præfectus erat mytilenæus Erigyius.
Hi contiguos habebant Theſſalos Philippo Duce,quoꝝ virtus & equitandi
peritia reliquis oībus longe præpollebat.Additi erāt cretenſes ſagittarii,& qui
ex Achaia ſtipendio merebāt.In utroq; autē cornu acies repāda:vt retro & in
latera reſpiceret, ordinata ē,ne hoſtes ſua multitudine exiguas Macedonū co
pias poſſent circūuenire.Cōtra falcatos currus remediū tale ab Alexādro ex/
cogitatū eſt.pedites oēs phalangis cōmonuit,quādo ꝓpius īpulſi fuiſſent cur/
rus,vt clypeos cōiungerēt,lariſſiſq; eos vehemēter pulſarēt:eo ſtrepitu cōſter/
natos equos quadrigas retrorſum rapturos,qđ ſiquæ nihilominus īcitato cur/
ſu impetū fecerint,tunc uti aciē aperirēt,locūq; excurrēdi illis·ita nihil detrimē
ti illaturis·darent.Ipſe aūt dexterā agminis partē regendā ſuſcepit, eaq; in obli
quū verſa,vt totus pugnæ ſucceſſus opa ſua partus eē cognoſceret̄,deliberaue/
rat.Dareus ſuos ordines ſcđm gentiū nationes diſtinxit,quēadmodūq; Alexā
der fecerat,ipſe etiā ī primo agmine hoſtibus ſe oppuſuit. CVM igit̄ copiæ
alteræ alteris appropinquaſſent,utrinq; claſſicū tubicines perſonarunt: & cla/
more emiſſo oēs in cōflictū ꝓruperunt.ſtatimq; falcati currus magna ui īpulſi
nō mediocri metu & perturbatione Macedonas īplicarūt.Mazeus enim equi
tū præfectus cū turmis pleriſq; immiſſos eos currus ſequutus, vt terribiliores
uiderentur,effecerat.Sed phalange, vt ab Alexandro præceptum fuerat,ſubi/
to iunſtos clypeos ſariſſis acriter feriente·tātus inde editus ē ſonus, vt nō pauci
currus·equis perterritis·auerſi fuerint,neq; ulla ui inhiberi potuerīt,quin cōci/
tati retro in ſuos curſum caperent,aliqui cū recta in phalangem contenderent,
hoſtibus aditū īter ordines dantibus·ruentes aut multis telis obruti,aut euerſi
ſunt.a nōnullis īpetu adiuuāte ulterius inuectis,cū eoꝝ ferramēta acutiſſima:
quicquid obuium eſſet,cōciderent, multæ & uariæ mortis facies patratæ ſunt.
Violentia enim & acies teloꝝ,quæ curribus erant inſerta, tanta fuit, vt multis
brachia ſimul cū clypeis abſcinderent,aliis præciſa ceruice capita in terrā q̄pri/
mum deiicerent·oculoꝝ & uultus habitu,qui viuentibus erat,etiānum duran
te.latera nonnulloꝝ,ubi letalis maxime eſt ictus,uulnerata,indeq; ſubita mors
eos ſequuta eſt.Iam vero ſagittis,fundaꝝ glādibus: iaculiſq; effuſis· cū pugna
cōminus geri cœpiſſet,primi equites congreſſi ſunt. acriterq; in cornu dextro
Macedones decertabant.Dareus,qui læuū ſui exercitus cornu regēdum acce/
perat,mille electos equites cōſanguineos·virtutis & beneuolētiæ erga ſe explo
ratæ· in ala una prope habebat, qui ſtrenuitatis ſuæ arbitrum Regem nacti,

Argyraſpides. Remediū cōtra falcatos currus. Maximus Darei & Alexandri conflictus. Clades illatæ per currus falcatos.

quicquid telorum ab hoſte in eum fuerat miſſum, audaciſſime exceperãt. His
Melephori. adiuncti erant Melephori fortes viri & multi numero, Mardi etiam Ciſſæiq;
corporum proceritate & magnitudíe animi admirabiles. tenebant & locũ ſuũ
iuxta Regem milites circa aulam excubare cõſueti. Indiq; qui virtute egregia
cenſebantur. Hi omnes cũ ingenti clamore in hoſtes impetũ fecerunt, ferociſſi-
meq; pugnantes ſua multitudine Macedonas multũ premebãt. Mazæus autẽ,
qui erat ad cornu dextrum, ſecumq; optimos equites habebat, in cõgreſſu pri-
Caſtra Alexan. occupata. mo non paruum hoſtium numerum oppreſſit. Caduſios ad duo millia: Scy-
thas mille ſtrenuos equites miſit ad Hoſtium cornu circueũdũ, iniunxitq; vt
vallum caſtrorũ aggrederentur, & impedimenta ipſa diriperent, quod non ſe-
gniter ab illis eſt factũ. Cumq; in caſtra irrupiſſent, captiui, qui ſeruabant ibi,
armis ſumptis ad prædam faciendã equitatui Perſico ſe adiunxerunt. Inde cla-
more & tumultu ingẽti utpote in re, quæ præter omniũ opinionem acciderat
per omnem partem caſtrorũ exorto captiuæ aliæ oẽs fœminæ ad barbaros con-
currerunt. Syſingambris Darei mater ſola etiam multũ per alias admonita, vt
ad eam nouitatem aſſurgeret, haud ſe uoluit cõmouere rumoribus, qui incre-
dibiles uidebantur, non ſatis fidei præſtans. ad hoc magna in ſe Alexandri be-
neficia parum grate proſequi nolebat. Scythæ tandem ſpoliis multis congeſtis
ad Mazeum reuerterunt, quanq; ſibi oĩa proſpere ceſſiſſent renuntiarũt. eodẽ
tempore & in parte, vbi Dareus curabat, equites quidam grauiter inſtantes ſua
multitudine turmas Macedonũ oppoſitas in fugam coniecerunt. atq; ita iam
duobus in locis Perſarum erat ſtatus pugnæ ſuperior, cũ Alexander, cuius il-
lud ſummũ ſtudium fuit, vt ſuccumbentem Macedonum aciem per eum repa
ratam eſſe conſtaret, adſumpta regia ala equitibuſq; aliis melioribus in ipſum
Dareum contendit, qui fortiter hoſtilẽ impetum excepit, deq; curru pugnans
multos, qui in eum inuecti fuerant, confecit. Erat & cũ eo bellatorũ magnus nu
merus, qui non ſegniter manus conſerebant. Regeſq; ipſi alter in alterum om-
ni conatu irruebant. Tunc Alexander coniecto telo Dareum niſus ferire ober
Quã leuis cauſa Perſas in fugã cõiecerit. rauit, proq; eo aurigam, qui erat ante Regem, interemit. Ibi, qui propius Da-
reum pugnabant, cum clamorẽ ingentẽ extuliſſent, creditũ eſt a remotis ordi-
nibus ipſum Regem confoſſum fuiſſe, primiq; illi ſe in fugam dederunt. eos
proximi ſunt ſequuti, & ſenſim uſq; ad frontem agminis, ubi erat Dareus, con-
tinenter ſe milites a prælio ſubtrahebant, donec latere altero apertus, iamq; ſibi
timens & ipſe fugam aripuit. Ex eorũ præcipitato curſu cũ magna uis pulueris
altius eſſet excitata, ſtatimq; Alexander cedentes inſequeretur, factũ eſt ut pro
pter denſiſſimam & late fuſam pulueris nubem haud potuerit proſpici quor-
ſum Dareus contenderet. ad hoc lamentabiles morientium voces, excurren-
tium equitum ſtrepens tumultuatio, & crepitus per flagella excitati undiq; au
diebantur. Interea Mazeus in dextro cornu Perſarum cum magno & fortiſſi
mo equitatu, quem ducebat, grauiſſimã impreſſionem in aduerſos Macedo-
nas fecerat, & Parmenio cũ Theſſalis equitibus aliiſq; in eodẽ cornu pugnanti
bus hoſtes ſtrenue exceperat, acriterq; dimicans Theſſalorum virtute hoſtem

ſuperare

ſuperare videbatur. Tunc Mazæi agmine acrius & totis viribus incumbente Macedones grauiter urgeri cœperunt:multaq; cædes cõmittebatur,neq; barbarorum ĭpetus amplius bene ſuſtineri poterat. Parmenio hoc videns aliquot ſuorum equitum ad Alexandrum miſit,qui dicerent,ocyus laborãti ſibi eē ab eo ſuccurrendũ. Illi feſtinanter profecti,cum audiuiſſent Alexandrum cũ magna copiarũ parte ad hoſtem inſequendũ eē progreſſum ulterius, re infecta ad Parmenionem redierunt,qui fortiſſima & diligenti Theſſaloꝝ opera adiutus multis cæſis barbaros iam de abſceſſu Darei certiores factos tandem in fugam compulit. Dareus autem,qui rei militaris ſcientia multũ præſtabat, obſcuritatem de puluere inductam ſibi cõmodam nactus non curſum recta ut Barbari alii tenuit,ſed in contrariam partem eſt profectus, tegenteq; eum aere offuſcato facile euaſit.omnes etiam,qui eum ſunt ſequuti,cũ in pagos, qui erant a tergo Macedonum ſe contuliſſent,incolumes ab omni ſeruauit periculo. Nouiſſime Barbaris oĩbus fuſis & fugatis cũ Macedones ſemp inſtando ultimos interficerenr,breui planities tota cadaueribus eſt repleta, credũturq; in ea pugna barbaroꝝ peditum & equitũ plures nonaginta millibus. Macedones ad quingentos cecidiſſe,uulnerati fuiſſe quãplurimi. In iis unus e primis Ducibus Hephæſtio,qui regii corporis defenſoribus præerat,brachium alterum iaculo eſt confixus,& Perdiccas,Cœnus,Menidas aliiq; nonnulli ĭſignes Duces ſauciati ſunt. Huiuſmodi exitum habuit cõmiſſum prælium ad Arbela, Cuius fama iam Athenis imperante Ariſtophonte,Romæ cõſulibus.C.Domitio,& Aulo Cornelio cum in Græciam perueniſſet,ciuitates multæ auctam Macedonũ fortunam formidare cœperunt,dumq; Perſis uires aliquæ ſupereſſent,libertatis ſuæ curam haud negligere decreuerũt Dareo facile & auxilia & pecuniam, unde magnas copias poſſent cõducere,eis ſumminiſtraturo, & Alexãdro nunquam ad hoc uenturo,vt militum ſuorum partem cõtra Græciam mitteret,qđ ſi ocioſi extremam Perſaꝝ calamitatẽ ſpectare velinr,fruſtra deinceps ſolos relictos ſe aliquid pro obtinenda libertate molituros eſſe. Inuitabat eos Thracum exemplum:qui per id temporis ad res nouas conſurrexerant. Memnon enim Thraciæ cum exercitu præfectus uir audax concitatis barbaris ab Alexandro defecit,magnaſq; copias ad bellum manifeſtum coegit,ad quẽ motũ opprimendum Antipater per Macedoniam cũ omnibus uiribus in Thracas contendit, ipſumq; Memnonem bello urgere cœpit. Is igitur cum in huiuſmodi expeditione diſtineretur,Lacedæmonii idoneum illud tempus bello parando eſſe arbitrati Græciæ populos ad coniurationem pro libertate ineundã adhortabantur. Athenienſes:qui præ cæteris Græcis oĩbus ab Alexandro honoribus maximis affecti fuerant,in quiete ſe continuerunt. Sed ex Peloponneſo cõplures, & alii nonnulli conſpiratione facta delectus habuerunt, proq; ciuitatum viribus iuniores bello idoneos ſcripſerunt,vt peditũ millia viginti,equites ad duo millia coacti fuerint. Eorum omniũ adminiſtratio Lacedæmoniis conceſſa eſt, qui ſub Agide Rege decreuerunt ſemel totius rei fortunã bello experiri. Antipater interea Græcorum apparatum perſentiens res Thraciæ, vt datum eſt:

Strategema.

Cæſorum magn. numerus.

Annus VI.

Thracum defectio.

Motus græciæ contra Alexan.

compoſuit,omneſq; copias i Peloponneſum duxit,& a ſociis ciuitatibus Græciæ auxilia impetrauit,vt exercitum non minorem millibus quadraginta hominum haberet. Commiſſo itaq; magno prælio Agis rex fortiter pugnans occubuit. Lacedæmonii ad multum temporis cũ difficultates omnes certaminis ſuſtinuiſſent,ſociis ſuperatis & ipſi tandem pugna ceſſerũt. Spartamq; ſunt reuerſi. Ceciderunt Lacedæmonioꝝ ſociorumq; in eo prælio plures quinq; millibus & trecentis, alterius partis millia tria & quingenti. Singularis & notatu digna res accidit in ipſa Agidis morte. cum enim egregie dimicans multis aduerſis uulneribus affectus fuiſſet, per milites ablatus eſt,& in patriam referebatur. in itinere circumuentus ab hoſtibus, cum iam ſalutem deſpondiſſet, ciuibus ſuis,qui eum ferebant, imperauit,ocyus abirent,ſeq; neceſſariis patriæ uſibus ſeruarent. Ipſe autem armis reſumptis genu niſus hoſtibus ſe obiecit, aliquot q; eorum cæſis ibi confoſſus mortem obiit regni ſui anno nono. Nos vero cum de his,quæ in Europa geſta ſunt,aliquantulum meminerimus, ad aſiæ res explicandas reuertemur. Dareus accepta arbelis clade fugiens ad præfecturas ſuperiores contendit ita ratus ex loci longinquitate citra impedimentũ ſe uires poſſe reparare,tempuſq; idoneum habere ad ea prouidẽda,quæ exercitui neceſſaria eſſent. primoq; in Ecbatana Mediæ perueniẽs ibi facta mora milites,qui fuga euaſerãt e manibus hoſtiũ, recepit, inermes armauit, a finitimis gentibus militẽ nouum euocauit,ad Duces Præfectoſq;,qui & Bactris & locis ſuperioribus erant,miſit admonitum,ne fidem & amicitiam erga ſe imminuerent. Alexander a victoria cum defunctorum corpora ſepeliri curaſſet, Arbela intrauit,ubi magnos cõmeatus, & ingentẽ opum pretioſiq; apparatus uim inuenit,in quis fuerunt argenti tria millia talenta. Coniiciens autem, ex cadauerum multitudine facile eius aeris tractum infectum iri, mouit cũ oĩbus copiis Babylona verſus, ubi ab incolis oppidaniſq; liberaliter excepti, & in lauta hoſpitia ĩducti Macedones bene recreati ſunt e laboribus, quos ante ſuſtinuerãt. Cõmoratus eſt Alexander in ea urbe dies plus triginta & reꝝ oĩum abundantia,& benignitate hoĩum eum allicientibus, Deinceps diſceſſurus arci Babylonis Agathonem pydnæũ cum præſidio Macedonum ſeptingentoꝝ præfecit. Apollodoro amphipolitæ & Menitæ pellæo Babylona, præfecturaſq; oẽs Cilicia tenus adminiſtrandas conceſſit. datiſq; talentis mille argenti iniunxit, vt militẽ ſtipendio conducerent. Mithrinnẽ, qui Sardis arcem dediderat. Armeniæ præſidem fecit. De pecunia,quam recens acceperat,equitibus ſenas minas,auxiliaribus quinas,peditibus macedonicæ phalangis binas, reliquo peditatui duoꝝ menſium ſtipendium donauit. His peractis, cum caſtra Babylone mouiſſet,in itinere ad eum peruenit ſupplementum ab antipatro miſſum Macedones equites quingenti, peditum ſex millia, equites thraces ſexcenti. Tralienſes ad tria millia & quingentos, Peloponneſiaci pedites numero quatuor milliũ,equites paulo minus mille. Aduenerunt & quinquaginta Macedones filii omnes inſigniũ uiroꝝ familiarium Regis. hos parentes ipſi miſerant, vt in ordines regii corporis cuſtodum adſcriberentur. Quibus oĩbus receptis Alexander

Prælium Antipatri cũ Agide.

Egregia Agidis uirtus.

Tria millia talenta recep. Arbel.

Donatiuũ militibus datum.

xander inſtituto itinere perexit,caſtriſq; ſextis in ſitacinen præfecturā̃ perue/ nit. In regione ea cū oīum neceſſariaꝝ reꝝ copiam uberem offendiſſet, pluſcu/ los dies ibi morā traxit, quo miles a labore itineris reficeret̃ : ſimul vt militariū ordinum rōnem diligentē iniret, adminiſtratiōeſq; Ducum & Præfectoꝝ am/ pliores faceret: atq; ita exercitus & militū multitudine & virtute Ducum vali/ dior efficeret̃. Secūdū igit̃, quod animo deliberauerat, facies eoꝝ, qui optime mereri viderent̃, accuratā rōnem habuit. multoſq; e præfectis ſummæ poteſta/ tis Duces eſſe iubens in vniuerſum omnes ad altiorem honoris gradum, & ad vehementiſſimā erga ſuū Regem charitatem perduxit. neq; gregarioꝝ militū curam ommiſit, ſed multis vtiliter prouiſis in meliorem ſtatū omnia reduxit. p quæ factum eſt, vt totus exercitus beneuolētior erga eū ad Impatoris iuſſa ob/ ſequentior, & viribus longe, quā prius fuerit, valentior redderet̃. Ad reliquū belli proinde inſtructis ita copiis Alexāder cōtendit. cūq; in Suſianam inuaſiſ/ ſet, abſq; periculo & difficultate aliqua celeberrimā vrbē regiā Suſa obtinuit ultro & citra conſultationē aliquā præfecto eius deditionē faciente. licet nōnul li ſcriptū reliquerint, & eū & alios non īminuta fide, ſed Darei ipſius iuſſu ad Macedonas tranſiuiſſe, Illud aūt Perſaꝝ Regis fuiſſe cōſilium, magnis rebus Alexandrum diſtrahentibus, dum urbes inſignes, & ingentes theſauros recipe ret, ſe interim a fuga oportunū tempus exercitui cōparando habere poſſe. A c/ cepta autē urbe Suſis Alexander in theſauris regiis inuenit, argēti & auri nō ſi/ gnati plus quadraginta millibus talentis, quæ a multis temporibus intacta ad inopinati alicuius magni diſcriminis ſubſidiū Reges ſeruauerant. præter hæc erāt & nouem millia talenta auri ſub darica forma excuſi. Hanc pecuniam Ale xandro recognoſcenti præcipua rēs quædā accidit. CVM regiā ſellā īſediſſet, eaq; eſſet ſublimior, q̄ vt corpori ipſius cōueniret, puer quiſpiā animaduertēs pedes Alexādri haud medioeri interuallo ſolū nō contingere apportauit Da/ rei mēſam, pedibuſq; Regis pendētibus eā ſuppoſuit, quæ cū aptiſſime fuiſſet accōmodata, Alexāder valde eius qui id ægiſſet, ingenium cōmendauit. Tunc in adſtantium turba ſpado, qui tantā fortunæ varietatem ſecum conſyderauit, animo affectus lachrymari cœpit. Alexāder hoīem cum interrogaſſet, quæ nā indigna res viſa fletum ei excitaſſet, Ille in præſentia quidem inquit tuus ſum ſeruus, ſed cum prius Darei fuerim, naturaq; dominos meos diligere ſoleā, nō potui non dolere rem, quæ tātopere ab illo honorabatur, abs te nunc contem/ ptui haberi animaduertēs. quæ ad verba animo adiecto Alexāder, Impii Perſa rum quāta eſſet ruina, ſecum cœpit volutare. Videbaturq; ſibi ipſi inſolēs, neq; humanitati, quā erga fœminas captiuas uſus fuerat, compar facinus admiſiſſe. propterea famulū; qui menſam appoſuerat, accerſiuit, iuſſitq; uti eā auferret. Ibi Philotas nihil contumelioſius a Rege factum fuiſſe ait, cum ipſe illud fie/ ri neutiquā mandaſſet, ſed fauentis potius Dei cuiuſdā prouidentia & volun/ tate eā rem videri eueniſſe. Traxit eiuſmodi Philotæ dictum Alexāder in fau/ ſti ominis ſignificationem, menſamq;, uti erat, ſub ſolio permanere voluit. Da/ rei deinde matrem & liberos cum Suſis remanere, Græcaq; linguā datis præ/

Sitacine.

Ordinū militarium inſtauratio

Suſiana.

XLIX. milia talenta Suſis recepta.

Exemplū memoratu dignum.

ceptoribus doceri conſtituiſſet, cum omnibus copiis caſtra mouit, quatuorq;
Tigris. dierum itinere ad fluuium Tigrim peruenit. qui de monte Vxiorum currens
primo per terram aſperam, & cõuallibus magnis interruptam ad mille ſtadio-
rum ſpatium fertur. Exceptus poſtea cãpeſtri planitie ſemper fluit placidior,
peractiſq; ſtadiis ſexcentis in Perſicum mare ingreditur. Flumine eo traiecto
Vxii. Alexander in Vxiorum fertiliſſimos agros, & multis aquis irriguos contẽdit.
Naſcunt ibi innumeri & oĩs generis fructus, aduenienteq; ſub frigido autum
nali tempore per Tygrim a mercatoribus Babylona fructus, quicunq; ad ho-
minum oblectamẽta facere poſſunt, illinc deuehuntur. Inuenit autẽ Rex adi-
tus omnes occupatos præſidiiſq; firmatos a Madete, qui Dareo iunctus ſangui
ne cum iuſtis copiis ei loco præfectus fuerat, cumq; oẽm ſitum diligẽter explo
raſſet, apparebant rupes eſſe prorſus inuiæ. Tunc uir quiſpiam indigena e gen
te Vxiorum, cui bene loca ex longo uſu cõperta fuerant, pollicitus eſt Alexan
dro, per ſemitam quandã anguſtã & difficilem ſe milites eius illo ducturum, vt
ipſis hoſtibus loco ſublimiores eſſent. libenter hæc audiens Alexander cũ illo
miſit idoneum militum numerum, & ipſe irruptionem, qua haud impoſſibilis
fore uidebatur, moliri cœpit. congreſſuſq; cũ hoſtiũ ſtationibus acriter defeſ-
ſis integros ſummittendo rem gerebat, donec barbaris omnibus in hoc certa-
men intentis qui miſſi fuerant de improuiſo ſupra regionis anguſtiarum pro-
pugnatores cõparuerunt. Ibi perterritis barbaris & in fugam coniectis trãſi-
tum ita liberum ſibi fecit Alexander, breuiq; oppidis omnibus Vxianæ terræ
Suſiades petræ. potitus in Perſidem iter arripuit, quintiſq; caſtris, ad ſuſiadas quas vocant pe-
tras, acceſſit. eas Ariobarzanes cũ peditatu uiginti quinq; milliũ, & equitibus
trecẽtis inſederat. Alexander arbitratus ui ab ſe aditũ poſſe apprehendi. nullo
prohibente in loca ĩpedita & anguſta cũ exercitu ingredi cœpit. Hoſtes per ali
quantum tẽporis eos progredi permiſerunt. Vt vero in medias loci anguſtias
eſt peruentum, derepente facto impetu ingentia, & q̃plurima ſaxa ſuperne pro
uoluere cœperunt. quæ in Macedonas decidentia multos opprimebant, multi
etiam e rupibus altis tela cõiicientes aliquos ſemper utpote in conferta turba
feriebant. alii de manu lapidibus miſſis inſtantes Macedonas repellebãt. Om-
ninoq; locorum aſperitate Vxios adiuuãte Macedones multi interficiebãtur,
Alexã. coactus pedẽ referr. nec pauciores, ſauciabantur. Alexãder cum tãtis difficultatibus prouidere nõ
poſſet, uideretq; hoſtiũ neminẽ aut uulnerari, aut interfici, ex ſuis autẽ multos
periiſſe, nullumq; ferme eſſe in prima acie nõ ſaucium, receptui per tubicinem
cani iuſſit. & retro ad ſtadia trecenta cedens caſtra poſuit. Exquirebat curioſe a
regionis eius hominibus, num aditus alter eſſet præter eum: quẽ infeliciter ten-
tauerat. omnes reſpondebant alium nullum inueniri, ſed eſſe circuitum, qui nõ
niſi multis diebus peragi poſſet. Hic Alexãder turpe ualde eẽ inſepultos ſuos,
qui mortẽ obiiſſent, relinquere, rurſum ab hoſtibus cadauera petere ignomi-
nioſum, & quaſi confeſſionẽ victi eſſe: ſecum reputabat. Imperauit igitur capti
uos oẽs adduci ad ſe, in quis unus, qui linguæ Græcæ & Perſicæ gnarus erat, ad
Alexandrũ veniens, ſe Lyciũ genere eſſe, ſed in captiuitatẽ tractum paſtoritiã

rem annos

rem annos complures prope eos montes exercuiſſe dixit, propterea cum boná totius regionis experientiam haberet, poſſe regiũ exercitũ per nemoroſa quædam loca ducere, vt a tergo hoſtibus, q circa aditus excubabant, ſuperueniret. Alexander magnis muneribus promiſſis eum ducentem ſequutus noctu mõtem ſuperauit nõ ſine magnis laboribus frequenter per altas niues iter faciens. Regionẽq; totam rupibus præcipitem, lacuniſq; & conuallibus profundiſſimis interſciſſam tandẽ emenſus ad primas hoſtium ſtationes peruenit, ubi oẽs facile circũuentos interfecit. in ſecundis viuos comprehẽdit, qui erant in tertiis interim ſe in fugam coniecerunt. & eo modo itinera omnia in ſuam redegit poteſtatẽ q̃plurimis ariobarzanis militibus occiſis. HINC Perſepolim verſus diſcedens literas in itinere accepit a Teredate, qui ei urbi præerat. eis Regẽ admonebat, uti feſtinantius accederet recepturus ab ſe vrbẽ, ſi prius, q̃ Darei præſidia, quæ expectarentur, ipſe eo perueniret. Nihil propterea diligentiæ aut laboris ommiſit Alexander, quin copias ſuas q̃primum duceret, Araxen flumẽ ponte iungeret, militeſq; traiicere iuberet.

Suſiadas rupes ut Alexan. ſuperauit.

DVM ita progreditur, ſpectaculum rarum & prorſus miſerabile ei obiicit, quod plurimum inuidiæ & odii in eius autores, erga eos autẽ qui graui calamitate ſine ullius ſubſidii ſpe afflicti erant, miſerationẽ & propenſum animi affectũ merito cuiuis excitare poterat. Venerunt enim obuiam cum ſupplicantium inſignibus Græci, qui a ſuperioribus Perſarum Regibus corpore turpiter mulctati fuerant octingenti ferme numero, & pleriq; ætate ſenes mutilati omnes, hi quidẽ manus, alii pedes, quidam aures & naſum. Si qui ſciẽtia, arte, aut diſciplina aliqua excellebãt: his mẽbrorum omnium exceptis quibus ad exercendas ſuas artes uterentur, extremitates amputatæ fuerant, vt quicunq; prouectæ eoꝝ ætatis dignitatẽ, & miſeram corporum lacerationem viderit, non multũ infelicis hominum ſortis miſereri non potuerit, præcipueq; ipſe Alexander, qui & uehementer indoluit, nec lachrymas valuit continete. Cum vero illi voce una exclamaſſent, rogaſſentq; Alexandrum, vt ſuæ calamitati adiumentum afferret: ſolatus eſt eos Rex, curæq; ſibi fore promiſit adiiciens, quẽadmodum ſuam animi magnitudinem decebat, curaturum ut in patriam honeſte reducerẽtur. Ab hoc ſermone Græci in unum conueniẽtes habita ſimul de ſuis rebus conſultatione præſtare iudicarunt, in eo loco, ubi erant, permanere, q̃ reuerti in patriam, quod reſtituti in loca diuerſa diſcedere cogerẽtur, pauciq; eoꝝ ſimul degẽtes, dum p vrbes cum aliis ciuibus verſarẽtur, dolorẽ ex erubeſcẽtia ſui infortunii ſenſuri eſſent. Sed cũ in Aſia ſimul & eadem affecti calamitate vitam ducerẽt, ſolatium aliquod miſeriarum ſuarum ex pari cohabitantium fortuna mutuo omnes percipere. Itaq; Alexandrum rurſus adeuntes: quidnam deliberaſſent, expoſuerunt, orarunt q; eum, vt præſentẽ ſuũ ſtatum adiumẽto decẽti recrearet. Rex comprobato eoꝝ conſilio tria drachmarũ millia, Veſtes viriles quinq;, totidẽ muliebres: duo paria boum, oues quinquagĩta, quinquagĩta ẽt tritici medimnos ſingulis dono dari iuſſit, immuneſq; oĩum tributoꝝ, quæ Regi ſoluerẽtur, fecit. Præfectis ſuis iniunxit: boná cu rá haberẽt, ne eis hominibus iniuriæ ab aliquo fierẽt.

Miſerabile ſpectaculũ

Alexã. munificentia erga miſeros græcos.

Tali beneficentia,vt liberali eius ingenio conſentaneum erat:uſus eſt Alexan/
der.ad hoīum infelicium calamitatem ſubleuandam. HAbita deinde concio
Perſepolis direptio.
ne·militibus demonſtrauit,Perſepolim,quæ eſſet metropolis Imperii Perſaꝝ
præ oībus aliis aſiæ ciuitatibus maxime ſemper nomini Macedonū infenſam
fuiſſe,propterea eam·excepta regia·d iripiendam uulgo conceſſit.Erat ea urbs
oīum,quæ ſub ſole ſint opulentiſſima·priuatoꝝ hoīum facultibus ex longi tē/
poris felicitate in immenſum auctis.Tunc Macedones īpetu facto oppidanos
ipſos interficere,& bona oīa inuadere : quæ multa & apparatu pretioſo orna/
mentiſq; oīs generis erant refertiſſima.Ibi argēti magna uis,nec auri minor di/
uerſas in partes auferebatur. Veſtes purpura infectæ aut prætextæ auro a ualen
tioribus rapiebant.Ita magna urbs regia·per uniuerſum terraꝝ orbem celebra
ta.contumeliis & cladi maximæ expoſita fuit. Macedones aūt, licet totum diē
Cupiditas ſemp plura affectat.
in direptione fuiſſent.haud poterant tamen cupiditatem· ſemper plura affectā
tem·explere,tantaq; in rapiendo inſolentia utebantur:vt inter ſe etiam dimica/
re cœperint,multiq; interfecti ſint:quod bona q̃plurima abſtuliſſe viderentur.
Aliqui·inuentis rebus quibuſdā magnæ æſtimationis·auidi & moræ impatien
tes partem ſibi ſaltem gladiis abſcindebant,& cū ea diſcedebant. Nonnulli con
tendentium pro re aliqua iuiq; retinentium manus ira cōcitati amputabāt. mu
lieres mundo ſuo ornatas violenter in ſeruitutem abducebant. Quantum itaq;
Perſepolis vrbes cæteras fortunis antecedebat : tantū eiſdem omni calamitatū
genere præſtitit.Alexander autē arcem ingreſſus theſauros, qui ibi ſeruabant,
Cyrus primus Rex Perſarum.
accepit.in eos a Cyro primo Rege Perſaꝝ uſq; ad hæc tempora publici redi/
tus ſemper congeſti fuerant,vt argenti & auri magnā vim cōtinerent. Inuenit
ſane Alexander·auro ad argenti rationē reducto·centum & viginti millia talē/
ta,cuius ſummæ partem ſe cum ad belli uſus portare, partē Suſa mittere, vt ea
in urbe cuſtodiretur,deliberauit.Itaq; Babylone,e tota Meſopotamia & Su/
ſis mulos,qui & dorſuarii & iugales eſſent, q̃plurimos, & camelos ad tria mil/
lia adduci imperauit.Hac iumentorum multitudine totam pecuniam,quo de
creuerat, comportari fecit.non enim ſatis credendum terræ eius hominibus iu
dicabat.ad hoc ipſam vrbem Perſepolim prorſus delere habebat in animo. de
Perſepolis Regia.
cuius munitiſſima & pulcherrima Regia breuibus meminiſſe haud inconue/
niens videtur. Arcem iuſtæ magnitudinis cingebant triplicia mœnia, quoꝝ
primus muri cinctus magnis operibus extructus altitudinē habebat ſexdecim
cubitorum,ſupraq; pinnas,quæ ei non paruo erant ornamento,Secūdus prio/
ri cætera conſimilis·altero tanto altitudinis eum ſuperabat.Tertius murus for/
mam habebat quadratam, & ſexaginta cubita in altum erigebatur. Vnum/
quodq; quatuor laterum muri portam æneam, & ante eam vallū itidē æneum
viginti cubita extantem,hunc quidem ad iniiciendum aſpectu ipſo terrorem,
illam autem ad firmam loci defenſionem habebat. Ad orientalem partem ar/
cis mons interuallo ferme pedum quadringētoꝝ diſtabat, qui regius nuncu/
Mons Regus.
pabat.vbi Regum inerant ſepulchra.Saxum erat ingēs exciſum, in cuius me/
dio plura facta fuerant domicilia,defunctorum Regū ſedes.neq; aditus quiſ/

piam opere

piam opere factus ducebat in locum eum,ſed inſtrumentis quibuſdam ſublaꝛ ta cadauerum conditoria illic reponebantur. In ipſa arce elegantiſſimæ & omꝛ nibus rebus inſtructæ ædes complures uiſebantur ad Reges & milites accipiꝛ endos. Theſauri, quibus ſeruarentur pecuniæ, ingenioſe ibidem parati fuerãt. Alexander pro rebus bene geſtis uota ſoluturus ſacrum ſplendidiſſimum in Deorum honorem fecit,& amicos prælauto accepit conuiuio. Eo & fœminæ, quæ corpore quæſtum faciebant, admiſſæ ſunt. crebris potationibus cum bene indulſiſſent, ebrietas & poſt eam inſania multos corripiebat. Tunc e turba muꝛ lierum Thais quædam genere attica pulcherrimum eſſet inquit inter oẽs res, quas in Aſia geſſit Alexãder, ſi ipſe Rex nobiſcũ inita ſaltatione ludicra Perꝛ ſepolis regiam incẽdio abſumeret, vt res nobiliſſima apud Perſas manibus fœꝛ minarum breui temporis ſpatio delata prorſus fuiſſe diceretur. Exceptus eſt hic ſermo a iuuenibus, & qui per temulentiã parum quid deceret poſſent proꝛ ſpicere. Itaq; unus agendum idipſum, incenſoſq; torres afferẽdos exclamauit. Commiſſa in Græcorum ſacras ædes impia facinora vt omnes ulciſcerentur, admonebat. Comprobarunt hanc ſententiam & cæteri, tantumq; opus Alexã dro ſoli conueniens eſſe dicebant. Non defuit cœpto Rex amicorum ſermoni bas excitatus. A potatione igitur exultantes pro parta victoria feſtiuitatem Li beri patris ſe velle agere prædicabant, ſubitoq; magna lampadum ui allata, & muſicis mulieribus, quæ in conuiuio erant, accitis Rex primus in pompam cũ cantu, tibiis & fiſtulis, ꝓgreſſus eſt meretricula Thaide rei totius autore & Duꝛ ce, quæ prima a Rege ardentem titionem in Regiam coniecit. Idem cum a reꝛ liquis factum eſſet, cito ob ingentem flammã excitatam combuſta eſt tota Reꝛ gia. Quodq; plurimum admirabile eſt, impietatem Xerxis Perſarum regis quam in Athenienſium arcem commiſit, unica fœmina gentis eius, quæ iniuꝛ riam illam ſuſtinuerat, poſt multos annos in feſto ludicro eodem cladis geneꝛ re ulta eſt. PER acta eiuſmodi re Alexander ad cæteras urbes Perſidis occuꝛ pandas contendit. earum aliquas ui apprehendit, alias benignitatis ſuæ fama iam paſſim uulgata per deditionem obtinuit. Inde in ipſum Dareum caſtra mouit, qui cum ex bactriana aliiſq; præfecturis militem cogere in animo haꝛ beret, feſtinanſq; cum millibus triginta Perſarum & Græcorum, qui ære meꝛ rebãt, Bactra ſe ex fuga reciperet, a præfecto Beſſo per ſeditionem captus & inꝛ teremptus eſt. Alexander interim cum equitatu inſequens de eius morte cerꝛ tior factus eſt, curauitq; uti pompa & more regio ſepeliretur. A quibuſdam ſcriptum eſt, Dareo adhuc ſpiranti Alexandrum ſuperueniſſe, eiuſq; calamiꝛ tatem vehementer indoluiſſe, cumq; Dareus oraſſet uti cædem ſuam ulciſci vellet, Alexandrum ſe id facturum recepiſſe, & in perſequendo Beſſo multum operæ impendiſſe: ſed cum ille magno ſpatio iter præuertiſſet, atq; in regionem Bactrianam contenderet, Regem aſſequi eum ſe poſſe deſperantem reuertiſſe. DVM hæc ab Alexandro geruntur: Lacedæmonii in Europa magno præꝛ lio victi compulſi ſunt legatos ſupplices ad Antipatrum mittere: qui danꝛ dum eis reſponſum cum in Græcorum conuentum reieciſſet: Corynthum

Thais.

Incẽſa Perſep. Regia.

Darei mors.

Amphictyones coacti ſunt. Ibi multis in utranq; partē dictis. decreuerunt tan/
dem, vt integra eius rei deliberatio Alexandro relinqueret. Itaq; obſides quin
quaginta e primoribus Lacedæmoniis Antipater accepit, ciuitaſq; legatos in
Annus VII Aſiam miſit ad ea, quæ temere commiſiſſent, deprecanda. IAMq; præſenti
anno elapſo athenis Cephiſophon imperare cœperat, Romæq; conſules erāt
C. Valerius, & M. Claudius. Tunc Beſſus, qui poſt Darei mortē fugiens cū
Nabarno & Barxaente, aliiſq; nonnullis Alexandri manus uitauerat, in Ba/
ctrianam perueniēs Satrapes eius terræ pridē a Dareo appellatus, proptereaq;
multis ibi notus & familiaris gentem eam ad libertatis ſtudium adhortabatur
demonſtrabatq; locum regionis, quæ ferme in uia erat, magno eis adiumento
eſſe poſſe, multitudinem autem hominum ad libertatis propugnationem be/
ne ſufficere. pollicebatur inſuper totius belli adminiſtrationem ſe ſubiturum.
Beſſus Rex. adeoq; accommodata oratione uſus eſt, vt ſe Regem nominari obtinuerit. Eo
peracto milites ſcribere, armis eos inſtruere, omniaq;, quæ temporis neceſſitas
Alexã. liberalitas erga milites. exigebat, curare non ommiſit. ALEXander autē cum animaduertiſſet, Ma/
cedonas militiæ finem ſibi propoſuiſſe Darei obitum, iamq; eos animo ad redi
tum in patriam inclinatos eſſe, concione habita perſuaſit humaniſſima oratio/
ne, ne reliquo bello perficiendo deeſſe vellent, acceſſitoſq; auxiliares equites,
quos a ciuitatibus Græciæ impetrauerat, ob ea, quæ ſtrenue geſſiſſent: multum
commendauit, emeritoſq; eſſe iuſſit ſingulo taléto equitibus, peditibus denis
minis condonatis. Super hæc ſtipendia hactenus debita exoluit, addiditq; uia
ticum, quo in patriā reuerti poſſent. Si qui eoꝝ ſub Rege ſtipēdia facere etiā/
num maluerunt, eis ſingulis taléta tria eſt largitus. In uniuerſumq; milites oēs
Magnitudo animi Alexan. genuina. magnis muneribus ē proſequutus, Id quod tum natura, quæ eū animi magni/
tudine inſigni decorauerat, tum facultate pecuniarum ui magna, dum perſe/
quitur Dareū, potitus faciebat. Accepit a cuſtodibus theſauri regii octo mil/
lium talentoꝝ numerū, ex militibus Darei tum pecuniā, tum ornaméta & po/
cula, quæ tredecim millia talenta cōficerent. ſuppreſſa & ablata totidem & am/
Hyrcania. Hecatompylos. plius fuiſſe exiſtimatū eſt. ALExander motis verſus Hyrcaniam caſtris intra
diem tertium metatus eſt prope urbē opulentā, cui Hecatompylo eſt nomen,
ubi, cū oīum neceſſariaꝝ reꝝ abundantia adeſſet, exercitum ad dies aliquot, ut
reficeret, detinuit. pgreſſus deinde ſtadia centum quinquaginta caſtra poſuit
ad montē præaltū, ſub cuius radicibus antrum erat diuino quodā horrore ue/
Stiboetes flu. nerandum: unde fluuius Stiboetes nuncupatus erumpebat. Is ad tria ſtadia cō
citato curſu fertur, hic diuiſus in parteis duas iuxta montē, cui mamillæ mulie
bris eſt ſpecies, in ſubterraneā & ingentē ſpecum cum fragore magno & undis
in ſaxa illiſis ſpumoſus penetrat, itaq; ſubter humū ad trecēta ſtadia currit, ī lo/
ca demū aperta iterum effunditur. POſtq̄ in Hyrcaniæ fines Alexander cum
Mare Caſpium. exercitu intrauit, urbes regionis eius oēs recepit uſq; ad mare, quod Caſpium
aliqui, alii Hyrcanum nominant. in eo multos & ingentes angues gigni aiunt,
Pagi fortunati. piſces autē multorū generū colore plurimū a noſtratibus diuerſos. Dū ita Hyr
caniā Rex peragrat, peruenit ad pagos, q̄ fortunati nec ab re nūcupant. Ea enī

terra

terra fructuum abundantia cæteras multum antecedit. Vitem unamquanq; uini ſingulam metretam, arborem quamuis ficum tantum fructuum ſuorum, qui exiccati medimnos decem impleant, producere traditū eſt. Frumenta, quæ intermetendum in terram decidunt, abſq; aliqua ſemente per ſe ita creſcere & ad maximam frugum copiam peruenire dicuntur. Arborem etiam habet gens illa, quæ a quercu haud multum facie differat, e cuius frondibus guttæ mellis defluunt, idq; ab aliquibus colligit, & in multos uſus adhibetur. Eſt & beſtiola quædam volucris in eo tractu (anthredonē appellant) ape aliquantulum minor, cætera multum conſimilis, quæ in montanis paſtus gratia multum degit floribuſq; omnis generis alitur. In cauatis autem ſaxis: aut arborum latebris, quæ plerunq; ex ictu fulminis fieri ſolent, domicilium ſibi e fauis cōſtruit, ſuccumq; nobiliſſimum ibi cogit, qui dulcedine melli noſtro haud multū cedat. Circuibat ita Alexander Hyrcaniā totam & gentes ei conterminas. Interimq; Duces multi, qui cum Dareo poſt aduerſam pugnam fugerāt, ſe ipſos in Alexandri poteſtatem dediderunt: quibus humaniſſime receptis magnum ſibi clementiæ nomen comparauit, eaq; res effecit, vt Græci, qui ſub Dareo merebant, circiter mille & quingenti fortiſſimi uiri & ipſi in Alexandri fidem ſe crediderint. eos Rex uenia cōdonata in ſuos ordines diſtribuit, voluitq; ut idem ſtipēdium, quod ab hoſte accipiebant, apud ſe haberent. SED enim cum Alexāder per maritima Hyrcaniæ iter faceret, coactus eſt hoſtiliter i Mardorum terram irrumpere. Hi enim robore multum præſtantes tanti Regis magnitudinē nihili faciebant, neq; legatione aut honore aliquo eum dignabantur, Itinera quibus ad ſe intrari poſſet, octo millibus hominum firmauerant, Macedonumq; aduentum ita confidenter operiebantur. Alexander igitur prælio cum eis congreſſus maiorem partem interfecit, reliquos uſq; ad aſperiora regionis loca eſt inſequutus. deinde igne totam eorum terram uaſtare cœpit. Tunc pueris, qui equos regios ducebant paulum poſt Regem eūtibus Barbari aliquot facto impetu equum, qui cæteris erat melior, abſtulerunt. Hunc equum Regi donauerat corynthius Demarathus, eoq; Alexander in omnibus præliis Alius erat. Is, cum eſſet nudus, ſibi etiam equiſonem inſidere patiebatur: at cum ephippiis & regiis ornamentis erat inſtructus, ſeſſorem alium nullum q̄ Alexandrum accipiebat, cui & ultro adſtabat, corpuſq; inſcendenti reclinabat. Ob eiuſmodi dotes equum eum ſibi ablatum eſſe ægerrime ferens Alexander iuſſit loci arbores omnes cōcidi, perq; homines eiuſdem linguæ incolis denunciari, niſi equum reſtituerint, omnes eorum agros & urbes uaſtari, homines ad internectionem occidi debere. Hac cōminatione breui diuulgata Barbari perterriti ſunt equumq; cum magnis muneribus per uiros quinquaginta remiſerunt orantes uti ſecum clementer agere vellet. Alexander acceptis obſidibus inſignioribus uiris pacem eis dedit, rurſuſq; in Hircaniā eſt reuerſus: ubi Thaleſtris Amazonum regina eum conuenit. Imperabat hæc regioni, quæ eſt inter Phaſim & Thermodoonta. pulchritudine & corporis robore excellēs ualde fœmina. Virtute autem & animi magnitudine cuiuis gentis ſuæ præſtabat.

Arbores melliflu.

Anthredō.

Bucephalus.

Thaleſtris regina.

Reliquerat copias ſuas in Hyrcaniæ finibus.trecentas tantum amazonas bene ornatas ſecum adduxerat. Alexander Reginæ aduentum inexpectatum: egregiamq; feminarum dignitatem non mediocriter admiratus interrogauit Thaleſtrim, cuius rei gratia, ad ſe veniſſet, illa ſe prolis ſuſcipiendæ cauſa ad eum veniſſe reſpondit. Cum enim ipſe rebus geſtis facile omnium mortalium præſtãtiſſimus ſit, ſe auté viribus corporis & animi virtute fœminas cunctas antecedere cognoſcat, veriſimile eſſe, ex adeo excellentibus parentibus editos liberos reliquis hominibus fore meliores. pellectus eſt Alexãder & plurimũ oblectatus talibus Reginæ ſermonibus. cũq; dies tredecim ſimul verſati fuiſſent, magnis muneribus eam donatam Rex, vt domũ rediret, dimiſit. Cœpit tunc primũ Alexander in delicias & luxum aſiaticũ deſciſcere: videns Perſarum Imperio, quod affectauerat, ſe potitũ, neq; parto Regno hoſtem aliquem timendum imminere. Ante omnia apparitores quoſcunq; aulæ in aſia natos homines eſſe voluit. Clariſſimiſq; eiuſdem gentis officiũ iniunxit, vt circa ſe cũ telo ad corporis cuſtodiã eſſent. in iis erat Oxathres Darei frater. Diadema perſicum capiti induxit, & alba tunica cũ cingulo Perſarũ more vtebaẽ, omnemq; prorſus habitũ peregrinũ præter feminalia & velamẽ, quẽ Candym nũcupãt, adſumpſit. Amicis etiã veſtiméta diſtribuit, equoſq; iſtructu perſico ornari fecit. Ad hæc cõcubinas ſecũ habere, vt Dareus conſueuerat, inſtituit. Earum numerus erat, quẽ habẽt anni dies. forma non niſi excellentiſſima: utpote e tota aſia electæ: adhibebanẽ. Hæ nocte quacunq; regio cubili adſtabãt, vt optionẽ eius, quæ ſecũ cubitura eſſet, faceret. Huiuſmodi aũt voluptatibus raro Alexãder uſus eſt, licet inter eas verſareẽ. timebat enim ne Macedonũ animos offenderet, quoꝝ iã pleriq; cũ eo expoſtulabãt. hos Alexãder muneribus cõmitigare ſtuduit. cũq; audiuiſſet Satibarzanẽ olim Darei præfectũ milites, quos ab ſe acceperat, interfeciſſe, Beſſoq; adiunctũ decreuiſſe cõtra Macedonas bellum gerere, expeditionem aduerſus eũ ſuſcepit. Ille exercitũ ſuũ Chortacana, quæ ẽ urbs eius regionis maxime inſignis, & naturali ſitu munitiſſima, cõtraxit. Verum vt primum Alexander eo peruenit, Barbarus Macedonũ multitudine, & ſtrenuitate, quæ iam vbique gentium nota erat, perterritus cum duobus millibus equitum ad Beſſum perfugit: petiturus vt quamprimum eius rebus auxilio venire vellet. Reliquis ſuis perſuaſit, vt in montem quendam ſe reciperent, qui aditus haberet difficillimos: vbi etiam latebræ oportunæ eſſent, ſi hoſtium ui aperte obſiſtere non ualerent. Idq; factum eſt ab illis. Sed Rex ingenita ſibi in rebus perficiendis diligentia uſus in præcipitem & firmiſſimam rupem eos reductos acriter adeo oppugnauit, vt timore ad deditionem venerint. Poſt hanc expugnationem, omnes eius præfecturæ urbes intra diem trigeſimum recepit. Poſtea diſcedens ex Hyrcania in regiam urbem dranginæ terræ ſe contulit, ubi moram aliquam facere & exercitum recreare conſtituit. TVNC temporis nefarium facinus: & eius bonitate prorſus indignum in ipſum Alexandrum patratum eſt. Quiſpiam enim e numero amicoꝝ Regis: Dimnus nomine: queſtus ei de quibuſdam, atq; inde ira concitus inſidias in eũ moliri cœpit, adſumpſitq; in cogitatæ

Prolis cauſa ad Alex. uẽit Thal.

Alex. aſiati co luxu uti cœpit.

Candys.

CCCLXV concubinæ Alexan.

Satibarzanes.

Chortacana.

Conſpiratio contra Alex. inita.

Dimnus.

in cogitatæ rei communionem Nicomachum ab ſe habitum in deliciis, qui vt pote iuuenis Cebalinum fratrem de facinore eo celandum non putauit. Is audita tanti momenti re uereri multũ ne aliquis e conſpiratis rem Alexandro indicaret, Ideoq; ipſe primus hoc facere deliberauit. in aulã itaq; ingreſſus Philotam conuenit, habitiſq; colloquiis eũ rogauit, vt q̃primum Regi rem notã faceret. Philotas ſiue conſcius inſidiarum, ſiue tarditate negotium iniunctũ ſegniter perfecit. Intrans enimuero ad Alexandrũ prolixos & varios ſermones cũ eo habuit, nec tamẽ de his, quæ a Cebalino audiuerat, verbũ fecit. Egreſſus dixit ſe idoneum tẽpus rei detegendæ non habuiſſe, ſed poſtero die ſibi eſſe in animo Regẽ ſolũ alloqui, certioreq; de omnibus facere. Sequẽti die Philotas, uti pridie, rem in craſtinũ diſtulit. Tunc Cebalinus timens, ne enũtiata per alterius indicium conſpiratione periculum ſibi immineret: dimiſſo Philota ad puerũ quendam regiũ accedens ſingillatim facinus totũ ei expoſuit, orauitq; vt ſtatim id Regi ſignificaret. puer Cebalinum in armamentariũ introduxit, iuſſitq; vt ibi latitaret. Ipſe ad Regem, qui lauabatur, profectus quæ ſibi dicta eſſent enarrauit. Rex cõmotus valde Dimnum ſtatim comprehendi fecit, per quem omnia intellexit. Ceballinũ & Philotã accerſitos diligenter interrogauit, reſciuitq; quid actum erat. Tunc Dimnus ſe ipſum metu grauioris pœnæ interemit. Philotas fatebatur negligentiam ſibi imputari poſſe, ſed coniurationis nequaquã ſe participẽ fuiſſe aſſeuerabat. remiſſa ẽ a Rege cognitio hæc Macedonum conſilio. Ibi poſt multam diſputationẽ decretũ eſt tandẽ Philotã alioſq; accuſatos morte mulctandos eſſe, in quo numero & Parmenio ipſe, qui inter præcipuos Alexandri amicos habebatur, comprehenſus eſt. Aberat is quidem, ſed creditũ eſt Philotam ex voluntate patris tale facinus molitum fuiſſe. Excruciatus eſt primũ tormẽtis Philotas, & cõfeſſus ſe Regi inſidias paraſſe. de eo demũ & damnatis aliis ſecundũ inſtituta Macedonũ capitale ẽ ſumptum ſuppliciũ. Eadẽ fuit cauſa Alexandri lynciſtis, qui machinationis in vitam Regis inſimulatus iam tres annos in cuſtodia tenebatur. prorogataq; eius fuerat cognitio in antigoni gratiam. quo cũ magnam familiaritatem habebat. Tunc igitur, cum in Macedonũ conſeſſum uti iudicaretur ueniſſet, maleq; negotium ſuũ defenſare ſciuiſſet, pœna capitis affectus eſt. Rex aũt per celeres camelos quibuſdã miſſis, vt rumores de Philota extincto præuerterent, interfici curauit Parmenionẽ Philotæ patrem, fidei cuius Mediæ Imperium & theſauros in Ecbatanis, vbi talẽta centum & octoginta millia aſſeruabant, cõmiſerat. poſt id e toto exercitu ſelegit eos, qui grauius contra ſe loqui vulgo ſolebant, & qui Parmenionis mortem iniquo ferebant animo, eos etiam a quibus aſperiores literas in Macedoniam ad amicos de regiis negotiis ſcriptas fuiſſe cõpererat. atq; eoꝝ agmen unum, quod extraordinarioꝝ appellabat, confecit, ne importuna & immodica ſua loquacitate reliquam turbam inficerent. EXpeditis his omnibus, atq; ordinatis, quæ in Drangina erant neceſſaria, mouit caſtra in gentem, quæ prius Arimaſpi, tunc Euergetæ (id beneficos ſignificat) nuncupabãt. Cauſa noui nominis eiuſmodi fuit. Cyrus, q a Medis ad Perſas Impe-

Inſidiæ detectæ.

Philotæ mors.

Parmeni. nex.

Extraordinariorum agmen.

Cur arimaſpi euergetæ dicti ſint.

rium tranſtulit,cum in expeditione quadam coactus fuiſſet intrare regionem
deſertam,& omniũ vitæ neceſſariorum inopem , tam graue ſubiuit diſcrimen,
vt ſui milites ob uictus indigentiam commilitonum corpora in cibum vertere
compulſi fuerint.Ibi cum Arimaſpi currus frumento onuſtos ad triginta mil/
lia adduxiſſent,præter ſpem ab ingenti calamitate omnes ſunt liberati , & Cy/
rus populum eum deinceps a tributis omnibus immunẽ eſſe voluit , magniſq;
inſuper affecit muneribus:& priori dempto nomĩe pro Arimaſpis Euergetas
appellauit.Ad hos cũ Alexander ducto exercitu perueniſſet:humaniſſime ex/
ceptus donis decentibus eos eſt proſequutus.Idem cũ factum eſſet a finitimis,
Cedroſii. qui Cedroſii dicuntur,experti ſunt & ipſi Alexandri liberalitatem in referen/
dis gratiis.Duabus his gentibus Tiridates præeſſe iuſſus eſt. HÆC agenti
Regi nuntiatur Satibarzanem ex Bactriana cũ magno equitatu ad Arios ve/
niſſe,eoſq; induxiſſe vt ab Alexandro deficerent.non cunctatus partem exerci
tus.Ducibus Erigyio & Staſanore contra eum miſit.Ipſe cum reliquis copiis
Arachoſia. arachoſiam contendens eã intra paucos dies ſuperauit, oppidanoſq; ad obſe/
Ann° VIII quium compulit.atq; ita annus hic exactus eſt. SEquenti,quo athenis prin/
ceps Euthycritus,Romæ conſules fuerunt.L.Plautius &.L.Papirius , atque
Paropa/miſſadę eorumq; regio aſper. Olympias tertia decima ſupra centeſimam decucurrit,Alexander in Paropa/
miſſadas profectus eſt.Huius gẽtis terra poſita eſt ſub ipſos ſeptentriones, atq;
uniuerſa maximis obruitur niuibus, genteſq; externæ ob frigora ingentia eã
intrare non audent.Eſt maior pars plana,& vbi rariſſima fit materia , ideoq; cũ
pagis multis habitetur,domuum tecta e lateribus conficiunt camera in angu/
ſtum tendente.In ſummo culmine relinquitur foramen:unde fumus emittit.
inferiores etiã ædium parietes omni ex parte bene extruunt:vt habitatores un
diq; ſint muniti . In eiuſmodi domiciliis maiorẽ partem anni ſe continent ve/
luti niuibus obſeſſi,præparantq; idoneo tẽpore:quæ victui ſunt neceſſaria. Vi
tes & fructiferas arbores obtegunt terra , vt frigoris hyemalis uim ſuſtineant.
cum demũ germinandi tempus appetit, amota terra in apertum eas educunt.
Facies vero eorum locorum non viridis,non amœna,vt alibi fert natura,ſed ca
na & micans eſt ex niue,& ſuper eã congelata glacie.Idcirco neq; aues ſuo can
tu hoĩes permulcent:neq; feræ ibi e latebris excitantur. Sed inhoſpita & pror/
ſus inacceſſa regio ea videtur .Neq; tamen his tantis difficultatibus ĩpediri po/
tuit Alexander,quin Macedonum ſuorum animo & tolerantia aſperitatẽ lo/
ci omnem ſuperaret.multi quidem milites & alii,qui extra ordines Regem ſe/
quebantur,tantis incõmodis nõ ſufficientes extincti ſunt.aliqui ex præmican/
ti fulgore niuis,& nimiæ claritudinis refuſione graues offenſas contraxerunt.
Neq; ſemota res aliqua conſpici poterat,niſi cum fumus exhalans pagos ipſos
indicabat,quos citra ullum certamen Macedones occupauerunt.Ibi cum ma
gnam commeatuum abundantiam inueniſſent,recreati ſunt a laboribus, quos
Caucaſus idẽ qui Paropamiſſus. duriſſimos ſuſtinuerant.Breui autem omnia eius tractus in Alexandri poteſta
tem venerunt.Dein progreſſus ad radices Caucaſi caſtra poſuit. Montẽ hunc
aliqui Paropamiſſum vocant.ſecundũ eius latitudinem Alexander ſexdecim

dierum

dierum iter fecit, Ibiq; prope aditum qui in Mediam ducit, urbem, quã Ale/ Alexãdria.
xandriam appellarunt, condidit. Ad mediũ huius montis Caucaſi eſt rupes,
quæ in partes quaſcunq; ſtadia decem, in altum quatuor protenditur ſtadia, in
qua Promethei antrum, & fabuloſæ illius aquilæ nidus, cathenarumq; ſigna Promethei
ab incolis oſtendebant. Extruxit & alias urbes Alexander prope Alexandriã antrum.
ad vnius diei iter, in quas colonos traduxit ſeptem millia barbarorum, & ho/
minum, qui eum extra ordines ſequebantur, tria millia. Si qui etiam militum
ære merentium ibi remanere voluerunt, eis poteſtatem fecit. Ipſe in Bactrianã
contendit, Beſſum diadema regium ſumpſiſſe, magnaſq; comparaſſe cõpias cũ
audiuiſſet. Dum hæc ab Alexandro geruntur, Duces miſſi contra Arios cum
inueniſſent validum exercitum ab hoſtibus coactum, Ducemq; illis eẽ Satibar/
zanem, qui & rei militaris ſcientia & virtute multũ præſtabat, non temere agen
dum rati prope hoſtem caſtrametati ſunt. Committebanturq; frequẽter leuia
certamina, neq; magnis viribus ad aliquod tempus congredi voluerunt. Tan/
dem Bari inſtructis copiis omnibus in aciem pugnandi cauſa proceſſerunt. Ip
ſeq; Satibarzanes ſuis manibus galeam deponens e capite ſeſe quis eſſet oſten/
dit, atq; e Ducibus hoſtium, qui ſecum vititim pugnare vellet, inuitauit. Ac/ Duorum
cepit cõditionem Erigyius, initaq; forti & plane heroica pugna Satibarzanes Ducum pu
victus eſt. Tunc barbari ex ſui Ducis morte perterriti fide accepta ſe in Regis gna ſingu
poteſtatem tradiderunt. Beſſus autem, qui ſe Regẽ appellari fecerat, cum per/ laris.
actis in honorem Deorum ſacrificiis amicos conuiuio accepiſſet, interpotan/
dum cum Bagodara familiari ſuo altercari cœpit, paulatimq; contentione cre
ſcente exaſperatus Beſſus eum interficere, niſi amicorum caſtigationibus reuo
catus fuiſſet, deliberauerat. Ille imminenti periculo vitato noctu ad Alexan/
drum perfugit, a quo cum & ſalutem & munera impetraſſet, inuitati ea libe/
ralitate primi Barbarorum Duces conſpirarunt captumq; Beſſum ad Alexan Beſſus Ale
drum adduxerunt. Eos honorificis muneribus Rex eſt proſequutus. Beſſum xã. deditus
autem fratri Darei reliquiſq; eius cõſanguineis, vt pro arbitrio ſupplicium de & crudeli-
eo ſummerent, conceſſit. Illi cum omnia cõtumeliarum & cruciatus genera in ter necatus
eum exercuiſſent, minutatim corpus conciderunt, membrorumq; fruſta fun/
dis in partes varias proiecerunt. Regina autem Beſſi vxor accepto iureiuran/
do Alexandri, cuius magnitudinẽ animi plurimũ admirabatur, ingentis pre/
tii munera ad eum miſit, ſeq; imperata facturam pollicita eſt. Mercennarii mi/
lites ex pacto confeſtim vrbe deceſſerunt, progreſſiq; ad ſtadia octoginta nul/
lo prohibente caſtra poſuerunt quid nã de ſe ipſis futurum eẽt, nihil dum cer/
ti habentes. ALEXander, qui implacabili cõtra illos ĩdignatione feruebat, Atrox pu-
inſtructo exercitu in Barbaros inuaſit, factaq; derepente ĩpreſſione multos in/ gna Alexã.
terfecit. Tunc illi initio contra iuſiurandũ ſibi uim inferri exclamare, atq; viola cũ exercitu
tos deos implorare cœperunt. Alexãder voce alta, vt audiri ab eis poſſet, ſe nõ mercenna-
impediuiſſe, quin vrbe excederent, & eos non vere Macedonũ amicos eſſe co/ rio.
gnoſcere, reſpondit. Mercennarii magnitudinẽ periculi cernentes conſtrictos
ordines in orbem reduxerũt, pueros & fœminas in mediũ receperũt, vt minori

cum incõmodo hoſtibus omni ex parte reſiſtere poſſent. Cumq; ſpẽ vitæ prorſus abieciſſent, animoq; & virtute, quã in multis certaminibus ſibi parauerant, præſtantes pugnã fortiter iniuiſſent, neq; Macedones aliquo pacto eis deteriores cognoſci vellent, res in magnũ diſcrimen deducta ẽ. Cõminus enim vt manus conſerere cœperunt, & cædes & uulnera omnis generis q̃plurima edebantur. Macedones lariſſis barbarorum peltas penetrantes in eorum vitalia cuſpides infigebant. & illi lanceas ſuas in confertiſſimam Macedonum turbã conijcientes nunq̃ fruſtrabãtur, cũ haud procul eſſent, quos telo petebant. Vtrinq; multi interficiebantur, nec pauciores ſauciabantur. Fœminæ uirorũ cadentium arma ſibi induebant, & pugnantibus militibus auxiliabantur. Imminens enim periculum & rei difficultas faciebat, vt ſupra naturam auderẽt, & fortiter præ/harentur. Aliquæ igitur armatæ eodem ſtatu cum viris pugnam ſuſtinebant, aliæ inermes ſcuto dumtaxat tectæ hoſtibus aliquid moleſtiæ inferebant. Tandem omnes cũ uxoribus ſtrenue pugnantes multitudine Macedonum ſuperati & cæſi glorioſam mortẽ oppetere, q̃ turpiter captiui hoſtiũ viuere maluerũt. Eorum inermis & inutilis turba, fœminæq; ſuperſtites omnes equitibus: qui eos appellerent, ab Alexandro dati ſunt. Multas quoq; alias urbes eius regionis obtinuit, quos ue ſibi aduerſantes inuenit, eorum uitæ nõ pepercit. Confugerant in munitiſſimam quandam petram: cui Aorno erat nomen, circumiacẽtis terræ habitatores: uti ab hoſtiũ ui incolumes eẽnt. ad hanc quoq; Alexãder venit. cumq; fama eſſet antiquũ Herculem eam quondam oppugnare adortũ ob tremores terræ & alia prodigia, quæ eum perterruerint, re ĩfecta diſceſſiſſe: eo magis hoc audito inflammatus eſt ad negotium perficiendum, vt Dei illius gloriæ æmulus appareret. Saxi eius circuitus erat ſtadiorum centum ſexdecim autẽ in altum erigebatur, habebatq; undiq; æqualem & ſeſe in circulum vertentem ſpeciem. partemq; quæ ad meridiem ſpectat, Indus inter Indiæ flumina maximus alluebat. partes alias profundæ ualles præcipitem rupem cingẽtes tutabantur. Speculatus Alexander oẽs loci difficultates deſperabat ui ſe aliqd poſſe efficere. Tunc ad eum ſenex quidam cũ duobus filiis acceſſit. Is erat homo extremæ paupertatis, multoſq; annos in eis locis vixerat. Inhabitabat cauũ quoddam ad radices eius petræ exciſum hactenus, vt tres lectulos caperet. hoc ſenis & duorum filiorum erat domicilium, qui poſtq̃ Regem conuenit, de toto ſtatu ſuo eum reddidit certiorem, pollicituſq; eſt per anguſtias quaſdam ad id loci eum ducturum, vnde Barbaris, qui petram occupauerant, uim inferre poſſet. Magna munera ei Rex, ſi id faceret, promiſit. primumq; ducẽte ſene aditũ, qui unicus in ſaxum ferebat, occupauit, præſidiumq; impoſuit, vt nulla alia patente uia hoſtes ſpe auxilii deſtitutos expugnaret. poſt id operantium multitudine ingẽti coacta ſuper vallẽ & radices ſaxi aggerẽ iacere inſtituit, qui cum in editum iam ſublatus eſſet, acriter & ſine ulla intermiſſione Barbaros cœpit oppugnare, ſemperq; fatigatis integros ſummittẽdo dies ſeptem & totidẽ noctes eos grauiter urgebat. Illi primo ſuperioribus locis adiuti Macedonas facile repellebant, & ſi qui audacter manus conſerere conabantur, interficiebant. Sed

Fœminarũ audacia.

Aornos petra.

poſtq̃

poſtq̃ aggere perfecto catapultæ,quibus tela in hoſtem mi ttuntur, aliaq; tor/menta erecta ſunt, & apparebat Regem nullo pacto, niſi facta expugnatione, ab incepto diſceſſurum, magnus terror obſeſſos corripuit. Tunc Alexander callidæ,quid euenturum eẽt,proſpiciens iuſſit præſidia,quæ loco impoſuerat, ubi in ſaxum iter patebat, diſcedere, vt liberum diſceſſum Barbari haberent, qui Macedonum virtute & Alexandri animo ad laudẽ obtinendam pertinaci conſternati noctu deſerta petra aufugerunt. Eiuſmodi ſtrategemate uſus Alexander citra aliquod detrimentum ſaxo eo eſt potitus. Seni, quem autorem expugnationis habuerat,promiſſa munera liberaliter exoluit,atq; inde in ulteriores partes caſtra mouit. INterim Aphices indus cum viginti millibus hominum,& elephantis tredecim loca, qua Alexandro tranſeundum erat, cum inſediſſet, interemptus eſt a quibuſdam & ab eiſdem caput ad Alexandrum portatum, quos ob tantum beneficium Rex humaniſſime excepit, habuitq; in amicorum numero. Elephantos,qui vagabantur, conquiri, & ad ſe adduci iuſſit. Dein progrediens ad Indum flumen peruenit,ubi triginta remorum nauibus conſtructis,atq; ſimul iunctis pontem ad traiiciendum parauit. Cumq; exercitum dies triginta quieſcere permiſiſſet,& magno ſacrificio Deos eſſet ueneratus, exercitum flumen trãſduxit. Vbi preter ſpem res proſpera ſtatim ei euenit. Taxiles Rex pridem deceſſerat, filiuſq; eius Mophis accepto paterno imperio cum etiamnum Alexander in Sogdiana eſſet,nuntios ad eum miſerat pollicitus,ſi in Indiam venire vellet,ſe ei contra Indos aduerſantes auxilio futurum. tunc autem legatis miſſis Regnum ſuum ei libere obtulit. Aberat Alexander ad ſtadia quadraginta. Mophis agmine inſtructo,veluti ſi in prælium proficiſceretur, & elephantis adornatis cum amicis ſuis obuiam Regi proceſſit. Alexander magnum exercitum acie facta appropinquare conſpiciens vereri cœpit,ne Mophis pollicitationibus fraudulentis uſus eſſet, quo Macedonas de improuiſo adoriretur. Itaq; tubicines bellicum canere imperauit,diſpoſitiſq; ordinibus aduerſus Indos contendit. Tunc Mophis Macedonum concitatione animaduerſa ſuſpicatus,qua de cauſa illud fieret,copias ſuas conſiſtere iuſſit,cumq; paucis ipſe eques progreſſus omni errore Macedonas leuauit,& ſeipſum Alexandro dedidit. quo facto multum delectatus Alexander Regnum donatum ei reſtituit,Taxilemq; cognomẽto appellauit,& deinceps eo amico & ſocio ſemper eſt uſus. Hactenus anni huius res geſtæ ſunt.

Strategema. *Aphices.* *Mophis.* *Alex. ſuſpicio.* *Liberal. Alexan.*

SEquitur annus,quo Athenis princeps Chremes,& Romæ conſules. P. Cornelius & Aulus Poſthumius Imperarũt. Eo tẽpore cũ Alexãder milites ſuos ĩ Taxilæ Regno bene refeciſſet,caſtta mouit aduerſus Porũ terræ finitimæ Regẽ,qui peditũ q̃nquagĩta millia, Equites ad tria millia, bellicos currus plures q̃ mille,& Elephantos centum triginta comparauerat. Ad hoc ſibi ſocium aſciuerat uicinum Regem nomine Sabiſarum,cuius copiæ Pori exercitu nõ multo erant minores. Hunc Alexander audiuerat non adhuc Poro ſe adiunxiſſe, ſed diſtare ad ſtadia quadringenta. Itaq; prius,q̃ is appropinquaret, prælio cũ Poro decertare deliberauit,caſtraq; propius iam contuleratq; cum Porus hoſtẽ

Annus.IX. *Pori copiæ.* *Sabiſarus.*

ſibi imminere ſentiens aciem q̃primum inſtruxit. Equitatum omnẽ in cornua
diſtribuit. Elephantos cum apparatu quodam terrifico in fronte paribus inter
uallis conſtituit, Vbi inter ipſas feras locus armatis militibus eſt datus, quibus
iniunctum, vt pugnantes elephantos adiutarent, tuerenturq́, ne a latere hoſtis
iaculando eos offenderet. Huiuſmodi erat totius Pori exercitus facies, quæ vr
bem repræſentare videbatur. Elephantes enim turribus, milites in medio fera-
rum ſtantes interiecto turribus muro haud erant abſimiles. Conſiderauerat

Pugna atrox Alex. & Pori.

Alexander hoſtis conſilium in acie ordinãda, ipſeq́, ut res exigere videbatur,
copias ſuas diſpoſuerat. atq́ inito certamine primus equitum & curruũ factus
eſt concurſus. Ibi quoq́ cum & corporum mole, & ui magna elephantes im-
petum in hoſtes feciſſent, Macedones multi ferarum pedibus cõculcati armis
ſimul & oſſibus contritis extinguebantur. alii promuſcide apprehenſi, & in al-
tum coniecti ad terram rurſus illidebantur, & ita miſere peribant. Non pauci
dentibus tota traiecti corpora ſtatim mortem obibant. nec tamen tot difficulta
tibus preſſi Macedones ſuccumbebant, quin forti animo omnia ſuſtinerẽt, &
eos qui inter feras manus conſerebant, ſariſſis paſſim interficerent, vt eo modo
pugnæ diſcrimen æquatum videretur. Tandem cum belluæ telis multis confe
ctæ dolorem uulnerum perpeti non poſſent, Indi, qui inſidebant, eis regendis
haud pares erant, reluctanteſq́ illæ in ſuos impetu, cui nulla ui obſiſti poterat,
ferebantur, ac multos ita proſtratos comprimebant. Magna autẽ ordinum in-
de orta perturbatione Porus ſibi non defuit, quin imminenti detrimẽto proui
deret. in elephanto nanq́ fortiſſimo conſiſtens coegit ſecum alios quadragin
ta, qui nec dum conſternati erant, cumq́ ea belluarum violẽtia in hoſtes ĩpreſ-
ſionem fecit. Vt vero corporis robore ante omnes milites ſuos erat, magnam

Magnitudo Pori regis.

hoſtium cædem faciebat. Eius magnitudo cubitis quinq́, pectus in latum du-
plo eius, quod viri robuſtiſſimi ſit, porrigebatur. propterea quæ coniiciebat
Sunia eo ferebant impetu, quo ferme ſi ex catapulta fuiſſent intorta. Eaq́ Re-
gis indi fortitudo mirifice Macedonum, qui obiecti ei erant, animos perterrue
rat. Tunc Alexander ſagittarios & leuis armaturæ ordines accitos iuſſit, tela
omnia ſua in Porum mitterent. Eo uti iubebatur ocyus facto maxima miſſi-
lium uis eodem tempore effuſa eſt, atq́ omnia ferme ob magnitudinem corpo
ris ipſum Porum attigerunt, qui ſtrenuiſſime pugnans cum undiq́ tot uulne
ribus confectus fuiſſet, ac ſanguinis multũ amiſiſſet, aĩo eſt defectus, pronuſq́
ſuper elephantum, deinceps, & in terram decidit. Creditũ eſt tunc & paſſim ru
moribus iactatum Regem interemptum fuiſſe. Igitur Indorum exercitus fa-
cile ſeſe in fugam coniecit. plurimaq́ eorum cædes interim per Macedonas pa
trata eſt. Alexander autem tã inſigni potitus victoria receptui tubicines iuſſit
canere. inuẽtumq́ eſt in ea pugna indos plures duodecim millibus occubuiſ-
ſe, in quis duo filii regis Pori aliiq́ duces & prefecti magni nominis fuerũt. Vi
ui milites nouẽ millia, Elephanti octoginta capti ſunt. Porus ipſe adhuc aliqd
ſpiritus retinens traditus eſt ſuis Indis, vti eum curarent. Macedones equites
ducenti octoginta pedites plures ſeptingentis deſyderati ſunt, quos Alexãder

ſepeliri curauit. Viuentibus autem, qui fortem operam in prælio nauauerant, pro cuiuſq; merito magna munera cōdonauit, Solemq; ipſum ſacrificio eſt ve/neratus, quod ſibi orientalem terram ſuperare conceſſiſſet. CVM vero in vicinis montibus Abietem, Cedrum, Piceam aliamq; fabricandis nauibus idoneam materiem multam eſſe comperiſſet, claſſem extruere inſtituit. Cogitabat enim, poſtq̃ ad Indiæ fines perueniſſet, genteſq; oẽs ſuperaſſet, per Indum flu/men in ipſum Oceanum nauigare. Vrbes etiam duas conſtruxit, vnam in vlte/riori fluminis ripa, qua traiecerat, alteram in eo loco, vbi Porum pugna ſupe/rauit. atq; utraq; cito ob multitudinem operãtium perfecta eſt. Interim cũ Porus adhibita curatione conualuiſſet, Alexander ei propter egregiam virtutẽ Imperium totum, quod obtinuerat, reſtituit, exercituiq; dierum triginta quietem indulſit, quod rerũ omnium neceſſariarũ copia eſſet in eo loco. Mons vici/nus imminebat, in quo mirum & ſingulare quiddam reperiebat. præter enim arbores, quæ nauium conſtructioni erant idoneæ, habebat multos & inuſitatæ magnitudinis ſerpentes cubitorũ ſexdecim, genus etiã ſimiarum, quæ & q̃plu/rimæ & prægrandes erant. eis venatione capiẽdis ars ex belluæ ipſius natura ex/cogitata eſt. Sunt enim res, quaſcunq; fieri viderint, imitãdi plurimũ ſtudioſæ. cumq; valido corpore & animi ſagacitate præſtent, haud facile viribus cõpre/hendi poſſunt. Igitur e venatorum turba quiſpiam melle ſibi oculos perunge/re, alius belluis hæc omnia videntibus calciamẽta ſibi induere, nõnulli alii ſpe/cula capitibus ſolent applicare. Calciamentis inneƈtunt laquei, atq; ita ea diſce dentes relinquunt. pro melle uiſcũ ſupponunt, & ſpeculis adiiciunt funes, qui bus attrahi poſſint. Simiæ poſt venatorũ abitum conantur ea, quæ viderunt, fa cere & ipſæ ſed fruſtra. Cilia enim viſco adglutinãtur, pedeſq; laqueis impedi/ti, & corpora vincta remanent. Sed enim Alexander Sabiſarum, qui tardius cũ auxiliis ad Porum venerat, iniecto terrore ad obſequium, vt imperata faceret, compulit. Poſtea cum exercitu flumen traiecit, vbi varia erant arborũ genera, quæ ſeptuaginta cubita in altum ſurgerent, craſſitudinis tantæ, vt quatuor ho mines vix eas complecti poſſent, umbram ad trecentos pedes extẽderent. Erat in eo tractu magna uis ſerpentum, qui haud magni corporũ varietate diſtingue bantur. aliqui æneis virgis ſpecie erant conſimiles, nonnulli denſam & hirſutã criſtam arrigebant, atq; omniũ ea erat morſus uis, vt mortem citiſſimam infer/rent. Siqui enim ab eis læſi fuerant, grauiſſimo torquebãtur dolore, fluebatq; e toto corpore cruentatus quidam ſudor. magna proinde cũ difficultate a tan/ta peſte ſeſe Macedones tuebantur. Suſpenderant ex arboribus lectos, multãq; partem noctis inſomnem ducebãt. Tandem a loci incolis radicẽ quãdam opti/mum ei malo remedium docti ſunt, illaq; uſi incolumes ſe a ſerpentibus ſerua/runt. Hinc Alexãder caſtra mouerat, cum ei a quibuſdam nuntiatum eſt Po/rum Regẽ Pori, quẽ debellauerat, nepotem ex fratre deſerto ſuo Regno ad Gangaridas ſe contuliſſe. Motus eo facto Alexander Hephæſtionem cũ exer/citu in illius Regnum miſit, iuſſitq; ut occupatum Poro, quẽ ſecum habebat, con cederet. Ipſeq; in Andreſtarũ terram cum exercitu inuaſit, & urbibus par/

Soli ſacrũ fecit Alex.

Alexã. libe ralitas erga Porum.

Modus capiendi ſimias.

Ingentes arbores.

Serpentes.

Andreſtæ.

Catharl. Institutum mirum. tim ui, partim per deditionem receptis transiit ad Catharos, quæ gens lege illud ſcitum habet atq; obſeruat: uti uxor cum marito mortuo incendatur, Idq; ob fœminæ cuiuſdam ueneficium in marito patratum a barbaris inſtitutum ſerunt. Ibi oppidum maximum & munitiſſimum ſummo cum labore Alexander expugnauit, atq; incendit. Inceperat & alterius oppugnationem, cum oppidani ſupplicantium inſignia prætendentes post multas preces pacem impetrarunt. Exercitum poſt id duxit ad vrbes, quæ Sopithæ parebant, ac bonis legibus mirabiliter erant inſtitutæ. In eis alia multa publice cum ſumma laude

Corporis pulchritudo in magna æſtimatione. ſeruabantur, Sed corporis pulchritudo præ omnibus in magna erat æſtimatione. atq; in ipſa ſtatim infantia puerorum diſcrimen faciebant, vt qui membra ac naturam ad bonum corporis ſtatum & robur idoneam habere viderentur, eos educarent, quibus corpora eſſent infirmiora, iis alendi curam impendere ſuperuacaneum exiſtimarent: ac mortem inferrent. Pariter & in matrimoniis contrahendis neq; dotis, neq; magni apparatus, ſed formæ dũtaxat & proceritatis corporum ratio habebatur. propterea earum ciuitatum indigenæ cæteris hominibus ſpecie honeſta valde præſtabant, & ante omnes ipſe rex Sopithes & inſigni forma & corporis magnitudine cubitis quatuor eminẽtiori ſpectabilis tunc Alexandro obuiam e Regia ſua progreſſus eſt, ſeq; & totum Regnum in eius poteſtatẽ dedit, atq; illud a benigno victore rurſus obtinuit. Macedonas omnes aliquot dies honorifice apud ſe recepit, & Alexandro ipſi præter multa & ſplendida dona alia dedit centum quinquaginta canes, qui prægrandes, robuſtiſſimi, aliiſq; naturæ donis præſtãtes valde erant. atq; cum tigribus commiſceri dicebantur. Eorum virtus vt Alexandro re ipſa innoteſceret:

Sopithes regnum donauit, & accepit. Canes excel. Leonem fortiſſimum intra ſepta duci fecit Sopithes, duoſq; imbecilliores e numero canum quos donauerat, contra feram immiſit, qui cum ſuccumbere viderentur, duos alios addidit. ſimulq; quatuor leonem proſtrauerunt. Tunc a Sopithe quiſpiam cum gladio miſſus crus dextrum unius canis cœpit abſcindere. Ibi Alexandro inclamante regii ſpiculatores adcurrerunt, manumq; hominis retraxerunt. Iuſſit Sopithes æquo animo id ferrẽt pro eo cane tres ab ſe dono accepturi. Igitur venator reprehenſum crus paulatim concidere. neq; unq̃

Canis pertinacia. canis aut latratũ, aut clamorem quempiam edidit. tantũmodo frendens dentibus carnificinam eam ſuſtinuit, donec exanimatus ſuper leonem expirauerit.

INterim Hephæſtio debellatis gentibus multis Indiæ cũ exercitu ſecum miſſo ad Alexãdrum rediit, qui eum ob res egregie geſtas multum laudauit, atq;

Phegeus. cum copiis omnibus in Phegei Regnum inuaſit, Vbi a populis omnibus grauiſſime eſt exceptus, & ipſe Phegeus cum magnis muneribus ei obuiam prodiuit. Tanta hoſtis fiducia motus Alexander, vti Regnum ſuum obtineret, permiſit. duoſq; dies magnificentiſſime ab eo cum toto exercitu acceptus ad fluui

Hyphaſis. um uſq; Hyphaſim perexit, cuius ſeptem ſtadiorum erat latitudo, profunditas ulnarum ſex, curſus autem concitatus adeo, vt nullo fere modo traiici poſſet. Factus eſt ibi certior a Phegeo trans id flumen terram eſſe deſertam ad dierum duodecim iter excipere tunc fluuium Gangem omnium, quos India habeat, altiſſimũ,

beat, altiſſimũ,

beat,altiſſimum,qui in latum ſtadia triginta duo pateat,ab eo gentes duas eſſe Tabræſios & Gangaridas ſub rege Xandrame,qui equitatum vigiti millium, peditum ducenta millia, curruum millia duo & elephantos bellico more in/ ſtructos ad quatuor millia haberet. Videbantur hæc parum credibilia Alexan dro. Itaq; accerſitum Porum ſeuerius percunctatus eſt,quidnam de hiſce com pertum teneret. Ille cætera omnia vera eſſe confirmauit. Sed Regem ipſum Gangaridarum abiectum hominem & nullius æſtimationis eſſe dixit, utpote qui tonſoris filius fuiſſe pro certo crederet, quod patrem eius ſatis venuſtum Regina cum deperiret, Regem maritum fraude interfecerit, & tonſorem ita in Regnum induxerit. INTELligebat Alexander expeditionem in Ganga ridas apprime difficilem fore,nihilominus in cupiditate ſibi ſueta gloriæ con/ ſequendæ, Macedonum ſuorum virtuti confiſus, perſtabat. Confirmabatur etiam Oraculis,quæ acceperat,victoriam contra barbaros haud eſſe deſperan dam,cum Pythia inſuperabilem eum appellaſſet,& vniuerſi orbis Imperium ei Hammon promiſiſſet. Sed cum militem ſuum bellis continentibus fatiga/ tum valde, iamq; annos octo in laboribus & periculis maximis fuiſſe cogno/ ſceret,oratione beneuola & accommodata ſuorum multitudinem ad nouum bellum adhortari neceſſarium duxit. Mirifice ordines omnes, ob prælia iden/ tidem commiſſa, erant extenuati,neq; bellorum finis quiſpiam uulgo ſpéraba/ tur. Abſumpta erant & diſrupta in longo itinere arma ferme omnia & equo/ rum & hominum. Veſtimentis græcis non amplius utebantur, barbarica ad/ ſumere,indorum tunicas conciſas ſibi aptare coacti neceſſitate. Forte etiam eue nerat,ut imbres magni & tonitrua cum fulminibus ad dies ſeptuaginta conti/ nenter tunc temporis fierent: quæ Alexander ad ſe terrendum facta fuiſſe exi/ ſtimans, unicam deſyderii ſui ſpem habebat, munificentia milites ad id, quod moliebatur, induci poſſe. Itaq; facta eis poteſtate eundi prædatum in hoſti/ lem terram,quæ omnium rerum copia affluebat,interim dum abſunt, in popu latione,uxores omnes & filios eorum ad ſe uocauit,promiſitq; mulieribus mẽ/ ſe quouis dimenſum frumentum,pueris autem militare ſtipendium, quãtum eorum patribus dabat, perſoluit. Cumq; multis ſpoliis & omnis generis præ/ da ditati milites in caſtra rediiſſent, Alexãder in concionem eos uocauit, ibiq; oratione:quam meditatus fuerat,ne expeditionem contra Gangaridas detre/ ctarent, perſuadere ſtuduit. Sed cum illi nullo pacto aſſentiri uellent, coactus eſt a propoſito deſiſtere. PROinde cum ſtatuiſſet ſuorum bellorum ibi eſſe terminum,aras duodecim Diis magnitudine quinquaginta cubitorum exci/ tauit. Caſtroꝝ circuitum duplo, quã prius fuiſſet, ampliorẽ fieri iuſſit, ducta foſſa pedes quinquaginta lata,intra quã & agger & murus præaltus extructus eſt. pediti cuiuis,ut í ſuo tabernaculo lectos duos quiq; cubitoꝝ, equiti: ut idẽ inſuperq; præſepes ſolitis altero tãto maiores facerent,iniunxit. pariter & alia, quæ indiſceſſu relicturi erãt, ſpacio auctori ꝑduxerũt, qđ a Rege curatũ ẽ, ut caſtra inſignia & plane heroica,opus ſuũ,apparerent,ſimul ut indicia & ueluti ueſtigia uiroꝝ ꝑgrandiũ,documẽto eius loci incolis forẽt, ꝑſtantiſſimã Mace/

Tabræſii. Gangaridæ Xãdramis magnæ copiæ.

Expeditio nis in Gangaridas difficultates.

Expeditionum Alex. termini.

donū fuiſſe fortitudinē. His peractis itinere eodē, quo pgreſſus fuerat, rediens

Aceſines. diuertit ad fluuium Aceſinem, vbi naues complures inchoatas abſoluit: aliaſq; que conſtruere inſtituit. Ei negocio dum curam impendit, auxilia & milites

Supplemētum miſſū ad Alexan. ære conductos ſub Ducibus ſuis e Græcia venientes recepit. Erant pedites plures triginta millibus, Equites ad ſex millia. cum iis arma, quæ viginti quinque millibus hominum ſufficerent, & medicamentorum talenta centum ſunt aduecta, quæ militibus Alexander diſtribuit. Nauibus autem cum armentis omnibus, quarum ducentæ erant non tectæ: reliquæ minores ad miniſteria omnia obeunda agiles octingentæ: atque eodem tempore urbibus duabus iuxta flu-

Nicæa. Bucephala. men perfectis: harum unam in victoriæ partæ monimentum Nicæam, alteram ab equi ſui nomine: qui in pugna contra Porum occiderat, Bucephaleam nominari iuſſit. Ingreſſuſq; cum amicis in claſſem flumine Oceanum verſus meridionalem nauigare incepit. maiorem exercitus partem terra non longe a flumine ducebant Craterus & Hephæſtio. peruentum erat ad locum, vbi

Ibi. Hydaſpes, & Aceſines in unum confluunt. Ibi Alexander naui egreſſus contra Ibos ductis copiis contendit, quam gentem fama erat ab iis, qui cum Hercule Aornon petram oppugnare adorti re infecta diſceſſerant, atque in eis locis permiſſu Herculis conſederant: originem habuiſſe. Cumq; caſtra prope inſigniorem loci eius urbem poſuiſſet, exiuerunt ad eum primores oppidi ciues, commemorataq; veteri cognatione: imperata omnia, vt conſanguineos deceret, ſe promptiſſime facturos dixerunt: addideruntq; pretioſa munera. Accepit eos Rex in ſuam amicitiam, ciuitateſq; omnes donauit libertate. Deinde in

Agalaſſes. finitimas nationes cum exercitu profectus reperit Agalaſſes coegiſſe peditum millia quadraginta: tria autem equitum, initoq; cum eis certamine: victor maximum cecidit numerum, reliquos, qui in oppida propinqua fugerant, expugnatos in captiuitatem traxit. Contulerant etiam ſe viginti millia eius terræ hominum in magnam quandam vrbem. eo Alexander copias duxit, uiq; intra mœnia irrupit, Indi uiarum anguſtiis communitis: acriter ex ædibus reſiſtebant adeo, vt non pauci Macedones inter oppugnandum occubuerint. Tūc ira concitatus Rex ignem domibus iniecit, ſicque maxima pars hoſtium eſt incenſa. qui periculum vitare potuerunt, in arcem ſe recipientes pacem ſuppli-

Naufragio periclitatur Alexan. ces ab Alexandro petiuerunt, atque impetrarunt. IPSE rurſus in naues cum amicis ingreſſus iter flumine continuauit, donec a duorum quos diximus, & Indi amnium confluenti claſſis excepta perturbari valde cœperit. Vbi enim concitati aquarum curſus ſimul collidebantur, vortices & multi & tremendi abreptas naues diſtrahebant, & nonnunquam opprimebant. Ad hoc impetus ipſe præcipitatus & vehementiſſimus trium fluminum omnem nautarum artem ſeu induſtriam ſuperabat adeo, vt prouideri nō potuerit, quin longæ duæ naues ſumergerentur, & complures in terram conicerentur. Nauis ipſa regia a rapidiſſimo fluctuum decurſu comprehenſa eſt: in ſummoq; diſcrimine ita verſabatur Alexander, qui præſentem mortem videns imminere veſtimenta exuit, nuduſq; ad extremum natandi ſubſidium ſe expediuit. Regis amici periclitanti

riclitanti

riclitanti naui ſeſe appellabant, vt ea a fluctuum ui tetracta Alexandrum teci/ perent. magnuſq; eo in loco tumultus eſt excitatus. Viris & nauibus fluminũ violentiæ ſe opponentibus, illis autem ingenium & vites humanas facile ſupe/ rantibus. Tandem ſumma cum difficultate nauium ſuccurrentium auxilio fa/ ctum eſt, vt ad ripam Alexander impelleretur. Ita præter ſpem ſeruatus Diis ſa ctum fecit, quod veluti pugna cum flumine commiſſa maximum euaſiſſet pe/ riculum. HINC contra Oxydracas & Mallos bellicoſos & maximos po/ pulos caſtra mouit. Illi copias octoginta millium peditum, decem equitum, currus autem ſeptingentos coegerant. cumq; ante Alexandri aduentum bel/ lum inter ſe habuiſſent, tunc externo hoſte appropinquante diſcordias om/ nes poſuerunt, datiſque & acceptis mutuo decem millibus virginum amicitiæ affinitatem adiunxerunt. non tamen ita reconciliati ſimul in aciem venerunt, ſed diſſenſione orta utros penes ſummum eſſet imperium in proximas quiq; ſuas ciuitates ſe receperunt. Alexander cum prope totius regionis maximam urbem conſediſſet, eam abſq; mora aliqua oppugnare deliberauit. Tunc De/ mophon quidam ex his, qui futura de oſtẽtis & ſignis aliis ſolent coniicere, ad Regem accedens ex augurii obſeruatione ſe inquit adnotaſſe magnum ei pe/ riculũ portendi ob uulnus, qđ in oppugnatione accepturus eſſet. propterea ad monebat, uti pro tẽpore ab inuadenda ea urbe animũ ad res alias conuerteret. Hominem Alexãder obiurgauit, quod talibus conſiliis viroꝝ fortium virtu/ tem frangeret, atque his, quæ oppugnationi erant neceſſaria, ptouiſis ipſe pri/ mũs ſequentibus copiis vrbem aggreſſus eſt vehementer eam ui capere deſy/ derans. Ibi cũ ſerius machinæ adducerentur, portam vnã adortus perfregit: ir/ rumpenſq; in urbẽ multos interfecit, reliquos in fugam uerſos vſq; ad arcẽ eſt perſequutus. Interim vero Macedonũ multitudine adhuc in tentandis mœni bus occupata non cunctatus ipſe ſcalam propere arripuit, & muro arcis appli/ cauit, ſcutoq; ſupta caput prætento inſcendere occepit. Tantam autẽ his omni bus celeritatem adhibuit, vt prius, q̃ excubitores barbari in muri cuſtodiam ve nirent, ipſe iam in eum ſummũ conſcenderit. Non audebant hoſtes propius ac cedere, vt manus cum eo confererent, ſed eminus & iaculatores & ſagittarii ita eum grauiter vrgebant, vt uix miſſiliũ uim ſuſtineret. Macedones ſcalis, quas duas appoſuerant, frequentes ſcandere conabantur, ſed eis pondere perfra/ ctis omnes in terram deciderunt. Igitur omni deſtitutus auxilio Alexander facinus mirum & memorabile plurimũ exequi auſus eſt. Cum enim indignũ rebus ab ſe feliciſſime geſtis exiſtimaret ommiſſo quod tentauerat e muro ad ſuos redire, ſolus & armis oneratus in ipſam arcem deſiliit, Indiſq; impetu fa/ cto in eum incurrentibus audaciſſime reſiſtebat. Dextra arborem prope mœ/ nia poſitam, Læua murum ipſum, ne circumueniri poſſet: ſibi pro munimen/ to accepit atq; ita cum hoſtibus manus cõferebat eo aĩo, vt tanq̃ Rex tot cla/ riſſimis rebus geſtis ſummã virtutẽ demonſtraret: mortẽq; glorioſam oppete/ ret. multos galea, multos clypeo ictus ſuſtinuit. tandem ſagitta ei infra mamil/ lã infixa ui doloris in genua procũbere eſt coactus. Ibi ſtatim Indus, q uulnus

Expeditio in Mallos

Demophõ uates

Prædictio nibus ſiniſtris uirtus frangitur.

Incredib. Alexan. audacia.

Summum periculum Alexan.

intulerat: ſecure ad hominem confectum accedens ferire eum aggrediebatur,
cum Alexandri gladio ſubter ilia tranſfixus ob partem corporis, quæ letale pe
riculum facile contrahit, offenſam ſubito mortuus cócidit. Rex ramo, qui de
arbore prope ſe pendebat, comprehenſo adiutus ſurrexit, cœpitq; prouocare
ex hoſtibus, ſi qui ſecum vellent decertare. Interim Peuceſtes unus e cuſtodi/
bus corporis regii ſcala mœnibus ſuperatis primus ad ſui principis defenſio/
nem peruenit, poſtq; alii plures, qui uiſi barbaros perterruerunt. atq; a pericu
lo Alexandrum ſeruarunt. capta auté per uim & urbe & arce hoſtes quicunq;
in Macedonum manus inciderunt. ob conceptam ex periculo Regis indigna
tionem trucidati ſunt, omniaq; loca urbis cadaueribus ſunt repleta. CVM
vero in terra hac Alexander multorum dierum moram traxiſſet, uti a uulnere
curaretur, Græci qui Bactrianam & Sogdianam præfecturam incolentes diu
antea ægre tulerant conditionem illam viuendi inter Barbaros: tunc de vulne/
re & obitu Alexandri rumoribus uulgatis contra Macedonas ſurrexerũt, coa/
ctiq; in vnum ad tria millia magno tumultu excitato in patriam redire conati
ſunt. Poſtea Alexandro mortuo ſeditioſam eam omnem turbam Macedones
interfecerunt. IAM Alexander a vulnere conualuerat, ſacrumq; Diis ob ac
ceptam ſalutem fecerat, & magnificentiſſimo epulo amicos ſuos acceperat. Ibi

Pugna ſingularis athletæ & militis.

ex ipſa potatione res rara & memoratu digna euenit. ERAT inter conuicto
res alios Macedo quidam Coragus nomine, qui corporis robore & rebus ſtre
nue geſtis multum præſtabat. Is vino incaleſcens ad certamen ſingulare Dio/
xippum athenienſem athletam, cui ob pleraſq; inſignes victorias coronæ præ/
mium datum fuerát, inuitauit, ſtudiiſq; omnium qui aderant, vt mos eſt in al/
terutrius gloriam arrectis Dioxippus conditionem ſuſcepit, atq; ipſe Rex cer
taminis diem cóſtituit, qui vr illuxit, multa hominum millia ad eiuſmodi ſpe/
ctaculum conuenerunt. Hinc Macedones & ipſe Alexander populari ſuo Co
rago, Illinc Græci ſuo Dioxippo omnibus votis fauebant. progreſſi ſunt in
medium bellatores duo: Macedo fulgentibus armis ornatiſſimus, Athenien/
ſis nudus atq; oleo unctus cum ſerto maxime decenti. Cumq; corporis vigor
atq; fortitudo in utroq; admirabilis eſſet, Deorum quodammodo certamen
futurum videbatur, vt ſtatu ipſo atq; terrifico armorum apparatu Coragus
Marti; Dioxippus autem firmitate membrorum, exercitatione pugnandi: &
præcipue ex claua, quam geſtabat: Herculi eſſet conſimilis. Poſtq̃ igitur alter
alteri cœpit igruere, Macedo mediocri diſtans interuallo lanceã in aduerſariũ
intorſit, quã ille paululũ reclinatus euitauit. poſt id Sariſſa intenta ad eũ ferien
dum cótendens ut ꝓpius acceſſit, Dioxippus claua Sariſſæ inflicta totã eã con
fregit, ſicq; Macedonis conatus bis fruſtra fuit. Tunc gladio rem gerere delibe
rans manu educere eũ inſtituerat, cum aſſiliens Dioxippus præuenit: ſuaq; ſi/
niſtra manu illius manũ, qua enſem ſtringere parabat, occupauit: dextra autẽ e
ſtatu ſuo eũ deturbauit, cruribuſq; ſubtractis in terram deiecit. Ibi ſuper iacen/
tis ceruicem pedem impreſſit, clauaq; in ictum ſublata ad ſpectatores ſe conuer
tit, qui incredibili & maxima viri virtute commoti clamorem ingentem edi/
derunt.

derunt, Alexander iuſſit vt victo parceretur, atq; ſpectaculo finito illinc diſceſ-ſit Macedonis caſum ægerrime ferens. Dioxippus aduerſario ſuo incolumi di miſſo ob partam adeo inſignem victoriam corona a ſuis popularibus honora tus eſt, exiſtimatuſq; communem Græcis omnibus gloriam acquiſiuiſſe. Sed enim fortuna diutius hominẽ tanto gaudio frui non permiſit. Rex enim ſem-per poſtea ab eo fuit alienatus, omneſq; regii amici & aulici Macedones virtu-ti eius mirifice inuidentes id tandem excogitarunt, vt miniſter quidam ab ſe perſuaſus poculum aureum Dioxippi puluino ſubiiceret. poſtmodum conui uio inito conqueri cœperunt, de furto patrato, Veſtiganteſq; poculum abla-tum ſe inueniſſe ſimularunt cũ magno pudore & probro Dioxippi, qui Ma-cedonum conſpirationem contra ſe factam videns tunc quidem periculi vitan di cauſa e conuiuio aufugit, cæterum poſt paulo mori deliberans epiſtolam ad Alexandrum de fraude in ſe commiſſa ſcripſit, amiciſq;, vti eam Regi redde-rent, mandauit, atq; eo facto vita ſe abdicauit imprudens, qui temere in certa-men cum Macedone deſcendit, ſed imprudentior longe, quod ſibi tam ſtulte vim intulit. propterea obtrectatores eius ad hominis dementiam coarguendã illud paſſim iactabant. Haud facile euenire, vt quiſpiam ingentes corporis vi-res, & ingenium ſubtile habeat. Rex autem lecta epiſtola grauiter illius obitũ tulit, frequenterq; virtutis eius deſyderio tactus eſt, & quem viuentem abhor-ruerat, mortuum, quando id fruſtra erat, penes ſe habere cupiens quanta eius fuiſſet innocentia ex calumniantium ſcelere cognouit. AT copiis ad ripam fluminis: vti ſecundum claſſem iter facerent, ductis Alexander nauigationem cœptam ad Oceanum continuare inſtituit, progreſſuſq; ad gentem, qui Sam-baſtæ dicuntur, peruenit. Hi hominum multitudine, atque egregia virtute nulli populo Indiæ poſtponendi, ciuitates liberas: quæ populari adminiſtra-tione regerentur, habitabant, A uditoq; Macedonum aduentu peditum mil-lia ſexaginta, equitatum ſex millium, bellicos currus quingentos coegerant. Sed, cum flumine claſſem Macedonum appropinquare ſenſiſſent, nouo & in opinato genere acceſſus perterriti, cum etiam toties victoris exercitus nomen vererentur, ſuaderentq; ſeniores ne prælii fortunæ res committeretur, quinqua ginta inſigniores viros legatos ad Alexandrum miſerunt oratum, ne ad ſe, qui amici eſſe vellent, hoſtiliter veniret. Rex laudato eorum conſilio pacem con-ceſſit. atq; magna munera, honores autem pluſquam humanos ab ea gente cõ-ſequutus in Maſſanos deinde & Sodras, qui vtranq; fluminis ripam tenebant, contendit, quibus in locis ſecus flumen vrbem A lexandriam cõdidit: decemq; millia hominum: qui eam incolerent, deſignauit. Hinc in Muſicani Regnum ingreſſus eum captum interfecit, genteſq; deuictas ſibi parere compulit. Tran-ſiit deinde in terram, cui Porticanus imperabat, vbi primo impetu vrbes duas expugnauit, cõceſſaq; militibus præda incendit. Porticanum, qui in arcem be-ne munitam confugerat, expugnatũ oppreſſit. omnes eius urbes ui captas euer tit, vt ita magnũ ſui nominis terrorem finitimis populis iniiceret. Vaſtauit eo-dem modo Sambi Regnũ oppidis cõpluribus occupatis ac dirutis, & hoĩum

Dolus nefandus.

Adagium.

Sambaſtæ.

Maſſani & Sodræ.

Alexãdria.

Muſican?.

Portican?.

Sambus.

millibus ſupra octoginta paſſim interfectis. Tantam calamitatem genti huic
Brachmanum Alexander intulit. cæteras, quæ ſupplices veniam rogarunt his
tantum: qui ſumendi arma præcipui autores fuerant, e medio ſublatis clemen-
tius tractauit. Sambus ipſe Rex cum elephantis triginta tranſmittens in vlte-
riorē Indi fluminis ripā imminenti periculo ſe ſubſtraxit. Vltima erat Brach-
Harmata. manum ciuitas nomine Harmata, quæ & ſuorum hominū virtuti & loco mu-
nitiſſimo confiſa Alexandri gratiam parui æſtimabat. Ad hanc pauci e regiis
amicis miſſi ſunt, qui laceſſerent oppidanos, vt ſi ad exeundum elici poſſent,
Strategema. ipſi retrocederent. Erant quinquaginta numero, qui mœnibus appropinquan
tes ob paucitatem contempti ſunt. atq; ex vrbe ad tria millia inſequendi gratia
egreſſis ſimulabant ſe perterritos pedem referre, donec ad vicinum locum ho
ſtes perducerent, vbi Alexander inſtantes Barbaros excepit, manibuſq; acriter
conſertis aliquos interfecit, reliquos viuos comprehendit. In ea pugna cū Ma
cedones pleriq; uulnerati fuiſſent, magnum ii omnes periculum adiuerunt, pro
pterea quod barbarorum ferramenta letali ueneno fuerant illita, quæ res illis fi
Veneni cōfecti ratio. duciam veniendi in certamen dederat: Conficiebatur id veneni genus e qui-
buſdam ſerpentibus, quos per venationē conquiſitos & interemptos ponebāt
in ſole. Ibi ſyderis cœleſtis ardor iacentia corpora, vti liquerent, ſoluebat: atq;
ita ſudor quidam exprimebatur, qui nil aliud erat, quam anguium ipſoꝝ hu-
mor oīs venenatus. Is igit̃ vbi per uulnus quempiā cōtigerat: eius corpus ſtu-
pēs cōtinuo reddebat. poſt paulo accerrimi cōſequebant̃ dolores, cōtractioq;
& tremor omnia mēbra inuadebat. Cutis ipſa frigebat cū atro colore. Vomitu
bilis identidē reiiciebat̃. E uulnere prodibat nigra quædā ſpuma, & ſanies inde
facta cōfeſtim nobiliores corporis partes attactu ſuo corrumpebat, morſq; ita
miſerabilis ſequebat̃. Neq; minus periculi aut cruciatus leuiter ſauciis: quā iis,
qui maiora ſubiuiſſent uulnera, accidebat, Eiuſmodi peſte cū Macedones ab-
ſumerent̃, Alexander nō adeo cæteroꝝ oīum miſerebat̃, quā unius Ptolemæi,
qui ſuccedentibus tēporibus regnauit, tuncq; ei plurimum erat dilectus, caſum
Mirum de ſalute Ptolemæi. dolebat. CONtigit vero rarū & uix fidē capiens quiddā in Ptolemæi ſalutē,
quod oēs diuinæ prouidētiæ acceptū referebāt. Omnibus ob ſuas ſummas vir-
tutes, & cunctis gratificandi ſtudiū æque carus humanitate, quā præſtabat, cō-
dignam mercedem hanc reportauit. Vidit dormiens Alexāder eam ſpeciem,
quaſi draco ore herbam quandam teneret, & eius naturā, virtutem, atq; locū,
vbi naſceretur, doceret. Poſtq̃ ſurrexit repertam herbam contriuit, & Ptole-
mæi corpori applicauit, dedit etiam potionem inde medicatam, per quæ bo-
næ valetudini ſubito eum reſtituit. Cæteri, qui ex uulneribus laborabant, co-
gnito herbæ profectu eadem uſi curatione cōualuerunt. Ad vrbē ipſam Har-
mata & magnam & munitionibus bene firmatam cum exercitu oppugnandi
cauſa acceſſerat Alexander. Ibi egreſſi oppidani ſupplicantes, ſeq; in eius pote
Sacra in Oceano fecit Alexan. ſtatem dedentes pacem & ueniam impetrarunt. Ipſe nauigatione repetita ad
Oceanū peruenit, vbi cū Inſulas duas īueniſſet, Deos ſplēdidiſſimo ſacrificio
in eis peracto veneratus eſt, magnaq; & multa aurea pocula ſimul cum libami-

nibus in

nibus in Mare ipſum coniecit: Tethydi & Oceano aras, quod ſumptam ex/peditionem ibi finiſſet, excitauit. Ab Oceano rurſus claſſe iter relegens per flumen ad Hyala inſignem urbem appulit, cuius Res pu. eodem fere modo, quo Spartanorum, regebatur. E familiis duabus Reges duo per ſucceſſiones adſumebantur, qui bellicæ rei præeſſent. In omnibus autẽ, quæ gerenda eſſent, præcipua ſenectutis erat autoritas. Incendit Alexander naues eas, quæ labefa/ctatæ multum erant, reliquas omnes Nearcho aliis ue amicis quibuſdam tra/dens iniunxit, littorales gentes per Oceanum adirent, atq; ad obſequium cõ/pellerent, ſibiq; ad Euphratis oſtia occurrerent. Ipſe autẽ cum terreſtribus co/piis latiſſimam regionem peragrans contumaces, & ſibi aduerſos debellauit, qui imperata facere non recuſarunt, liberaliter & in fidem accepit: donecq; per Orbitas & Gedroſiam terram tranſiuit, nihil ſenſit detrimẽti. Ab eis loca mul/ta aquæ egentia, nec pauciora deſerta ingreſſus, attigit tandem Oridis finiti/ma. Ibi exercitu in treis parteis diuiſo, uni Ptolemæum ducem, alteri Leonna/tum præfecit, vt hic mediterranea, ille, quæ ſecundum mare eſſent, populabun/di percurrerent. Ipſe cum tertia in montes & ſubiacentia loca, vaſtans omnia, inuaſit. Cum igitur ſub unum atq; idem tempus multis in partibus regio ea de/ſtrui cœpiſſet, ocyus igne, rapinis & cædibus omnia ſunt repleta. Macedones ita magna præda ſunt potiti, interemptorumq; numerus exceſſit multa millia. Vicinæ gentes tali perterritæ exemplo in Regis poteſtatem venerunt, qui ad ſui nominis incrementum urbem iuxta mare extruere deliberauit. Cum enim portum naturali ſitu quietiſſimum inueniſſet, lociq; propinqui opportunitas placuiſſet, ibi conditam urbem Alexandriam nominauit. POſtea itinere, qđ ſibi patentiſſimũ fecerat, in Oritarũ agros irrumpens breui gẽtem eam totam ſibi coegit parere: quæ mores & inſtituta reliquis Indis conſimilia habet, vno excepto, quod eis peculiare ui & fidem capiat. OBEVntium apud eos cada/uera cognati nudi & lanceas geſtantes in ſyluam aliquam efferunt: atq; ibi uin/ciunt. poſt id veſtimẽta omnia & totum funeris apparatum diripiũt. relictiſq; corporibus uti a feris deuorentur, raptas ueſtes concidunt, ac loci eius genio ſacrificant. inde omnes domum reuertuntur. PROGreſſus eſt deinde Ale/xander in Gedroſiam, propius mare iter faciens, inciditq; in gentem quandã inhoſpitalem & prorſus feram, cuius homines a primo ortu ad ſenectutem uſq; ungues nutriunt, comam autem in unum collectam promittunt, quæ ob intemperatos Solis ardores eis eſt aduſta. pellibus ferarum amiciuntur. Cete, quæ mari ad terram eiiciantur, eorum carne ueſci ſoliti pro cibo habent. Con/ſtruendarum domuum eam habent rationem, vt parietibus excitatis tectum e piſcis eiuſdem coſtis ſuperimponant, atq; ex ea materia plerunq; trabes decem & octo cubitorum in ſtructura ipſa ſuſpendant, ſquammis autem tegularum uice in cooperiendo tecto utantur. Laborauit Alexander hac in regione ma/gnis commeatuũ anguſtiis, pergenſq; in deſertam, & omnium, quæ uſui ſunt, inopem terram deuenit. Ibi cũ ex fame multi periiſſent, mirifice Macedonum oium animi fracti ſũt, & ipſe Rex dolore & curis ingẽtibus corripi cœpit, quã/

Tethydi. & Oceano aræ.

Hyala.

Orbitæ & Gedroſi.

Alexãdria.

Oritarum beluino inſtitutum.

Cedroſia.

doquidem miſerabile illud paſſim videbat, vt virtute animi & optimis armis inſtructiſſimi homines in deſertis omnium egeni turpiter occumberent: quibus vt ſubueniret Alexander expeditos milites in Parthiam, dranginã, ariam, cæteraſq; deſertæ terræ vicinas præfecturas miſit, mandans uti camelos celeres, aliaq; dorſuaria iumenta frumento & rebus quibuſcunque neceſſariis onuſta agerent ad Carmeniæ fines. Illi propere euntes ad præfectos locorum fecerũt, vt magna commeatuum uis ad dictum locum comportaretur. Ammiſit initio Alexander milites multos ob uictus inopiam, & poſtea in ipſo itinere Oritæ aggreſſi agmen, quod Leonatus ducebat, multis interemptis in ſuam terram ſe receperunt. His omnibus difficultatibus circumuenti Macedones ſuperata tandem deſerta ea regione in habitabilem ac rebus omnibus affluentem peruenerunt. Vbi poſtea q̃ a toleratis incommodis recreati ſunt, Alexander ipſe ſeptem dies continuos ornatus inter hominum multitudinem ſuo præiuit exercitu, ad ludicrum feſtum in honorem liberi patris celebrãdum, atq; in uia media potationes nec citra temulentiam exercuerunt. Quibus peractis cum præſides multos, quibus regendæ terræ ab ſe deſignatæ fuerant, impotenter & præter æquum iniuriis populos afficere audiuiſſet: minime id ratus ferendum in præfectos & Duces pleroſq; animaduertit. Ea vero Regis in primores viros ſeueritas vt paſſim uulgata eſt, Duces complures iniuriarum & patratorum ſcelerum conſcii vehementer ſibi cœperunt timere, atq; aliqui cum mercennario milite, cui præerant, a Rege defecerunr, nonnulli coacta undiq; pecunia aufugerunt. Quorum factus certior Alexander ad Duces omnes & Satrapas Aſiæ ſcripſit, ut quamprimum litteras ſuas legiſſent, milites omnes ſtipendio merentes dimitterent. EO autem tempore cum moram traheret in maritima urbe, cui Salmunti erat nomen, ac ſcænica certamina in theatro ſpectaret, eo appulſi ſunt, quos per Oceanum ad maritima obeunda miſerat, ſtatimq; theatrum ingreſſi Regem ſalutarunt, ac quæcunq; ægiſſent renuntiarũt. Macedones ex ſocio᷑ aduentu magna affecti lætitia plauſum ingentem ediderunt. atq; ita effuſiſſimo gaudio oĩa diffluebant. NARrauerunt illi miros ſe in Oceano gurgites, quibus aqua ſorberetur, & rurſus effunderetur, fluctuũ etiam uaſtas agitationes inueniſſe, ac prope eos gurgites inſulas magnas cõplures ab extremo cõtinenti proſpici, neq; aditũ ad eas modo ullo patere ob crebras æſtuãtis maris exundationes vento violentiſſimo ab inſulis in terrã perflante: qbus ex ſpumæ ui magna per fluctus identidẽ excitata ſpecies candida eſſe videret, quodq; magis admirabile, in multa & incredibilis magnitudinis Cete ſe incidiſſe, unde conſternati ſpẽ omnem vitæ abiecerint, quippe qui arbitrarent viros omnes una cũ nauibus ab illis ſubito abſumptum iri: Sed poſtea animis reſumptis clamorẽ magnum oẽs ſe pariter ediddiſſe, ſimulq; armis colliſis & perſonantibus tubis tantum ſtrepitus feciſſe, vt perterritæ belluæ ſubter aquam ſe demerſerint. His acceptis Alexander iuſſit uti ad nauigationẽ redirent: pergerentq; vſq; ad fluuium Euphratem. Ipſe cum exercitu itinere per regiones varias facto ad Suſianæ fines peruenit. CIRCA id temporis Calanus Indus

Liberi patris feſtum.

Salmus.

Mira Oceani.

Calani phi mors.

magni

magni nominis in Philoſophiæ ſtudiis: & qui ab Alexandro multum obſeruabatur, miro mortis genere ſe interemit. Cum enim annos tres & ſeptuaginta omnis prorſus aduerſæ valetudinis expers uixiſſet, tunc morbo tentatus in dies grauius haberet, reputans felicitatis eius, quæ a natura, aut a fortuna accipi poſſit, terminũ ſibi iniectum eẽ, ab hac vita decedere deliberauit. Rogauit igitur Alexandrũ vt pyram conſtrui, ac poſtea q̃ ab ſe ea inſceſa fuerit, p ipſius apparitores ignẽ ſubiici faceret. Conatus eſt initio Rex a propoſito eum dimouere, Sed ut ĩ ſnĩa permanere vidit, ſe quæcũq; oraſſet curatuꝝ recepit, regioq; iuſſu pyra ſtatim eſt compoſita, & ingens hoĩum multitudo ad tã inuſitatum confluxit ſpectaculum. Calanus: vti ſe facturum aſſeuerauerat: ſumma alacritate pyram inſcẽdit, atq; ibi cũ ea inceſus vitam finiuit. quæ res ab aſtãtibus uario modo excepta eſt. Hominis aliqui furorẽ, nonnulli inanẽ fortitudinis oſtentationẽ damnabãt. Erant & q animi magnitudinem in contemnẽda morte admirarentur. Alexander ſummo cum honore eum ſepeliri curauit, ac deinde Suſa profectus Statiram maiorẽ Dareì filiam ſibi iunxit matrimonio. iuniorẽ Drypetim Hephæſtioni uxorẽ dedit. Suaſit inſignioribus amicis, uti exemplo ſuo ſponſalia inirẽt, fecitq; ut nobiliſſimæ perſicæ puellæ eis nuberẽt. DVM hæc agerẽtur, triginta Perſarum millia Suſa venerunt, qui oẽs & iuniores & corporibus bene compactis robuſtiſq; electi, Regis iuſſu ſimul ad idoneum tempus ſub magiſtris & præfectis omnia belli munia perdidicerant, ac macedonica armatura pulcherrime inſtructi fuerãt. Hi caſtra ante urbẽ poſuerunt, cumq; bellica uſi meditatione ſe in armis Regi oſtẽdiſſent, maximis ab eo muneribus ſũt affecti. Quod enim Macedones Gangen flumen traiicere recuſauerant, & frequenter in contionibus reclamare ei non uerebantˆ, opinionẽq; de patre Hammone paſſim eleuabant, agmen hoc Perſarum, quorum vnus & idem eſſet animus, ad Macedonicæ phalãgis animos reprimẽdos· cõparauerat. Atq; his quidem rebus Alexander operam dabat. HARpalus aũt, qui theſauris & vectigalibus ſeruandis Babylone præfectus fuerat, cũ in India Alexandrum facile intraſſe audiuiſſet, in eam venit ſententiam, vt illinc eum haud amplius rediturum crederet. Itaq; deliciis, & intemperantiæ ſe dedens fœminis uim primo inferre, & omne libidinis genus cum barbaris exercere incepit, cuius rei magnam facultatem latiſſimæ terræ imperans habebat. Pecuniarum autem uim magnam in turpium voluptatum uſum impendere. a mari ſiquidem uſque rubro: quod maxime diſtat, piſces multos ſibi afferri curabat, atq; in omni uictu tantum prodigebat, vt inde paſſim male audiret. Præter hæc Athenis ad ſe inſigne maxime ſcortum, cui Pothynice erat nomen, acciuit, uiuentiq; munera plane regia donauit, & mortuam magnis ſumptibus ſepeliri fecit · condito ei in terra attica pretioſiſſimo ſepulchro. Hinc Attica itidem alia muliere, quam Glyceram nominabant, vocata ad ſe. in ſumma mollitudine & immoderatis impendiis vitam ducebat. Ad omnes vero fortunæ caſus, Athenienſem populum, quo, ſi opus eſſet, profugium haberet, ſibi præcipue demereri ſtudebat. Cum igitur ex India reuerſus Alexander præfectos multos

Statira Darei F. Alex. nupta.

Perſic. exercitus Alexan.

Harpali luxus.

Pothynice

Glycera.

ſibi delatos morte mulctaſſet, Harpalus idem de ſe timens collectis quinq; mil/
libus talentis argenti ſecum adſumpſit ad ſex millia mercennariorum militum
ex Aſiaq; in atticam cōtendit, vbi cū a nullo reciperetur, ad Tænaron Laconiæ
relicto milite Athenas ſupplex cum pecuniarum parte eſt profectus. Super/
uenerunt ab Olympiade & antipatro nuntii: qui eum ab athenienſibus repo/
ſcerent. Tunc ipſe bonam pecuniam oratoribus, qui ad populū pro ſe agerēt,
dilargitus aufugit, atq; ad ſuos milites iuit in Tænaron. Illinc in Cretam trāſ/
miſit, ubi a Thibrone uno e ſuis familiaribus per īſidias eſt interemptus. Athe
Harpali mors. nienſes habita de his cognitione, qui pecunias ab Harpalo accepiſſent, Demo
ſthenem alios ue quoſdam oratores criminis eius damnauerunt. Alexander in
Exulū reſtitutio. Olympicis ludis per præcones ſignificari fecit, omnibus exulantibus præter, q̄
ſacrilegis & homicidis, reditum in patriam ab ſe concedi, atq; e ſuo exercitu de
cem millia ſeniorum hominum ſelegit: hiſq; uacationem militiæ indulſit. cūq;
eorum multos ære alieno obſtrictos eē intellexiſſet, die uno exoluit debita pau
Audacia Alex. in ſeditioſos mil. lo minus decem millium talentorum. Macedonas, qui in ordinibus remanſe/
rant, contumacius ſe gerentes, concionantiq; ſibi obſtrepere auſos commotus
acerrime obiurgauit, iniectoq; multitudini terrore e tribunali deſilire non du/
bitauit: ipſoſq; tumultus autores ſuis manibus comprehēſos apparitoribus pu
niendos tradere. Gliſcente autem in dies magis ſeditione Alexander e Perſarū
lectorum numero Duces adſumpſit, primoſq; eis honores in exercitu conceſ/
ſit, qua contumelia Macedones affecti ſupplices lachrymanteſq; a Rege ſum/
Annus X. ma cū difficultate, ne non ei reconciliarentur: impetrarunt. IAM vero athe/
nis imperante anticle, Romæ conſulibus. L. Cornelio: &. Qu. Popilio A lexā
der ordines, qui militum interitu extenuati erant, e Perſis ſuppleuit. Eorundē
& mille in aula ad ſui cuſtodiam eſſe iuſſit. ī vniuerſumq; Perſis nihilo minus,
q̄ Macedoni cuiuis, fidendum cenſuit. Venit & tempore eodem ad Regem
Peuceſtes ducens funditores & ſagittarios ad uiginti millia, quos prioribus co
piis immiſcuit, eaq; nouatione mixtum quendam exercitum & ſibi audiētem
Mixtus exercitus obſequētior. fecit. Macedonum filios, qui e fœminis captiuis fuerant ſuſcepti, diligenter ex
quiſiuit, inuenitq; numero eſſe ferme decem millia, quibus omnibus, ut libe/
raliter educarent, certam pecuniam de ſuo exolui, utq; eis bene inſtituēdis ma/
giſtri & doctores præeſſent, conſtituit. Exercitu vero interim bene recreato Su
Cari. ſis diſceſſit, traiectoq; Tigri flumine ad pagos, qui Cari dicūtur, caſtra poſuit:
Sambana. Celones. ubi quatuor moratus dies in Sambana (id loci nomen) contendit, ſeptem dies
ad quietem hic exercitui dati ſunt. poſtea caſtris tertiis ad Celonas peruentum
eſt, qua in gente tunc etiam Bœotum proles ſupererat ex his orta: qui de Xer/
xis exercitu ibi conſederant. Hi igitur morum patriæ etiamnum memores du/
plici utuntur ſermone uno, qui ſit indigenarum: altero, in quo plurima refe/
rant græca verba. Inſtituta itidem quædam rerum agendarum antiqua retinēt.
Expectauit Alexander veſpertinum crepuſculum, tuncq; eo ex loco diſce/
Bagiſtamē dens rectum iter declinauit, ac Bagiſtamen videndi loci cauſa eſt profectus.
Ea regio amœniſſima, & quæ diis etiam oblectandis idonea videri queat, fru/

ctiferarum

ctiferarum arborum, cæterorumq; omniū, quæ uſui & uoluptati eſſe poſſint, magnam habet copiam. Tranſiit poſtea in terrā, quæ paſcuorum ubertate armentis equorum innumeris alendis ſufficiebat. Dicebatur olim paſtionis gratia equorum millia centum & ſexaginta eo cogi fuiſſe ſolida. Sed tempore aduentus Alexandri ſexaginta tantum millia numerata ſunt. Dierum triginta moram fecit in his locis, deinde dies ſeptem progreſſus attigit Ecbatana, quæ ſunt in Media. ducentorum & quinquaginta ſtadiorum ambitum ea habere, & totius Mediæ regiam eſſe, factoſq; ibi theſauros magnam pecuniæ uim capere prædicant. pluſculum temporis in hac urbe fuit Alexander, militi quietem conceſſit, ſcænica dedit certamina, continenterq; potationibus inſeruitum eſt. Tunc Hephæſtio Regis amicus, cum largius ſe inuitaſſet, crapula correptus in morbum incidit, unde obiit mortem. Aegerrime tulit Alexander caſum hunc, defunctiq; cadauer Perdiccæ, uti Babylona deferri curaret, tradidit, ampliſſimo funere mortuum amicū ſepelire habens in animo. DVM hæc ab Alexandro aguntur, magni motus in Græcia exorti ſunt, nouiſq; rebus pleriq; animum intenderunt, unde bellum, quod Lamiacum nuncuparunt, huiuſmodi initiis & ratione eſt conflatum. Cum Rex per litteras omnibus Aſiæ præfectis imperaſſet, uti ab ſe milites mercennarios dimitterent, eoq; uti iuſſum erat facto, per Aſiam uniuerſam externi homines militia ſoluti paſſim uagarentur, & neceſſitate cogente uictum ſibi ex deprædationibus & latrociniis conquirerent; contigit ut undiq; hi omnes ad Tænaron laconiæ promontorium conuenirent. Perſidis etiam Satrapæ & Duces, qui Regem ueriti aufugerant, cum pecunia & militum ſuorum manu eodem tranſmiſerunt mari: omneſq; uires ſimul iunxerunt. Nouiſſime imperator Duxq; omnium adſumptus eſt Leoſtenes athenienſis, vir magnitudine animi præſtantiſſimus & Alexandro plurimum infenſus. Is habito conſilio cum de belli ratione diſſeruiſſet, talenta quinquaginta ſtipendiis perſoluendis, armorum autem in omnes uſus magnum numerum obtinuit. Ad Aetolos, quibus & Alexandro mala conueniebat, legatos miſit, qui rogarent auxilia, & reliquis omnibus bello gerendo neceſſariis mirifice intentus erat, quippe qui negotium magnum ſibi imminere proſpiceret. INterea Alexander in Coſſæos ſibi parere detrectantes cum expedito mouit exercitu. Ea eſt gens ſumma prædita fortitudine, quæ Mediæ montem incolens loci difficultate & militari ſua virtute confiſa nunq̄ externo principi ſe ſummittere voluit, atq; a Perſarū Regibus nulla ui ad obſequium cōpelli potuerat, tuncq; magna fiducia Macedonum vires parui æſtimabat. Igitur Rex occupatis locis unde adiri poterant, ingreſſus in Coſſæam terram ferme eā totam eſt populatus: frequenterq; manibus conſertis ſemper victor magnam barbarorum cædem fecit, ac longe plures viuos prehendit. per quæ factū eſt, vt Coſſæi tot aduerſis præliis & ſuorum magna captiuitate fracti ſeruitutem recipiendorum ſuorum cauſa ſubire compulſi fuerint. pax eis ſub conditione imperata faciendi data eſt. eoq; modo Coſſæis intra diē quadrageſimum debellatis, & vbi difficultates locorum poſcebant oppidis extru-

Ecbatana.

Motus græciæ.

Leoſthenes.

Expeditio i Coſſæos.

Annus.XI. ctis Alexander exercitum reduxit. ROmæ autem conſulibus.L.Cornelio Lentulo,& Q.Popilio illinc diſcedens caſtra Babylonem verſus mouit par/uis itineribus,ne non exercitus reficeretur,contendens, identidemq; intereun/dum quieſcens.

Chaldæi. Diſtabat ab ipſa Babylone ſtadia trecēta, Cum Chaldæi,qui maximam ſyderalis ſcientiæ opinionem habebant,quod per æternam quan/dam cœleſtium obſeruationem futura prædicere conſueuerint,e ſuo numero ſeniores,quibuſue plus erat experientiæ:elegerunt.His datum negocium,ut Alexandro irent nuntiatum,ſe nouiſſe ex diuinatione aſtrorum Babylone ei mortis periculum imminere,omniq; modo ſuaderent,ne vrbē ingrederetur: poſſe autem id diſcriminis euitari,ſi Beli ſepulchro: quod a Perſis dirutū fue/rat,inſtaurato via,quam docuerint ipſi:introeat in vrbem.Princeps eius lega/tionis erat Belephantes,qui Regem de tali re,ne forte detrimentum aliquod ſibi inde accerſeret,minime auſus cōpellare Nearcho uni ex amicis regiis,quo cum familiaritas ei intercedebat negocium totum indicauit,utiq; Regi id pa/lam faceret rogauit.Alexander a Nearcho Chaldæorum denuntiationem au/diens territus eſt.Cumq; eorum hominum prudentiā & magnū nomen iden/tidem ſecum reputaret,animo plurimū frangebatur.Igitur amicis pluribus in vrbem miſſis ipſe in tempus aliud profectionem eam differre inſtituit,meta/tuſq; caſtra ſtadiis ducentis procul Babylone morā ibi trahebat nō ſine oīum admiratione.Venerunt interim ad eū plures græci homines: & præcipue qui

Anaxarch. Philoſopho Anaxarcho operam dabant.Hi reſciſcentes,qua cauſa Rex non progrederetur,rationibus philoſophiæ uariis acriter adeo diſſeruerunt: vt ille prorſus animum mutauerit,omneq; diuinationis genus & maxime,quo utun/tur Chaldæi,damnandū iudicauerit.Ita Alexander animo undiq; oppugna/to Philoſophorum verbis perſuaſus Babylona cum exercitu intrauit.Vbi hu/maniſſime a ciuibus,veluti prius etiam factum fuerat,excepti ſeſe oēs ad otiū & voluptates conuerterunt neceſſariarum rerum abundantia omnifariā ſup/petente.

Annus XII. HOC quidem anno res geſtæ ita ſe habent.Sequenti,quo athenis ægeſias imperauit,& Romæ conſules fuerunt.C.Popilius,& Papirius,actaq; eſt Olympias quartadecima ſupra centeſimā victore Micina thodio: Ex om/

Legatiōes multæ ad Alexan. nibus fere orbis terrarum partibus Legati ad Alexandrū uenerunt,aliqui vt ea,q̄ feliciter geſſiſſet,gratularētur,Alii vt coronas offerrent,nōnulli amicitiā & ſocietatē eius petituri.A multis ſplendidiſſima afferebantur munera.Qui/dā etiam de obiectis criminibus ſe expurgatum venerant.Non tantum natio/nes,populi,principeſq; Aſiæ diuerſi legationes miſerant,Sed & pleræq; erant ex Europa & Aphrica,hinc quidē Charthaginienſiū,Libophœnicum,gen/tiumq; omniū iuxta mare ad columnas uſq; Herculis habitantiū,Illinc autem græcarum complurium ciuitatum,Macedonum Illiriorum.Miſſæ etiā ſunt ab his,qui vicina mari adriatico incolunt,a Thraciæ gentibus,ac gallis conter/minis,quæ gens tunc primū græcis cœpit innoteſcere.Alexander auditis om/

Ordo reſpondendi legatis. nium legatorum voluntatibus conſtituit quibus primum & deinceps per or/dinem ab ſe reſpondendum eſſet.Primi expediti ſunt,qui ſacrarū rerum cauſa

uenerāt, Secūdi, qui munera attulerāt, Tertii, quorū tractatio erat de obſidib⁹, Quarti, quibus de priuatis negociis agendū. Vltimus fuit locus exulū reſtitutionē detrectantibus. Ante omnes autē Hammonii, Delphi, Corynthii, Epidaurii & alii quidā ob dignitatē ſacrorū, de quibus agebant, cognitionē & reſpōſum obtinuerunt, Cunctiq; in uniuerſū legati benigna ac liberali reſponſione, quantū eorum negotia patiebantur, uti læti, ac bene erga ſe affecti dimitterentur, ſtuduit. LEgatorum re perfecta totus ſe ad Hephæſtionis funus celebrandū conuertit, tantaq; in eo diligentia eſt uſus: ut non tantū prioris ætatis quaſcunq; eiuſmodi funebres pompas ſuperauerit, ſed & poſteris excedendi, quod ipſe feciſſet, facultatem nullā reliquerit. Illum ſane tanto affectu dilexerat, ut eorū, quos amicitia iunctiſſimos fuiſſe fama prædicat, animi propēſioni nihil ceſſerit. poſt obitum autē nullo modo ſeruato honorauit. Donec uixit Hephæſtio ante amicos omnes ſemper a Rege æſtimatus eſt, licet Craterus minus nihilo amaretur adeo, ut cū ſemel a quodam familiarium Craterum in Regis amicitia Hephæſtione haud minorē eſſe, dictum fuiſſet, Alexander reſponderit: Craterum eē Philobaſilea: id eſt amicū Regis, Hephæſtionē Philalexandron id eſt Alexandri amicū. Darei ſane mater cū in primo congreſſu ex ignorantia Hephæſtionem pro Alexandro ſalutaſſet, ac monita ſeſe ad Regē conuerteret: illud ei dixit Alexander. Nihil curæ habeas o mater, hic nanq; etiam eſt Alexander. in omnibus & potentia, & quod familiaritatis multæ eſſe ſolet, loquendi fiducia adeo utebatur: ut Olympiade per inuidiā infenſa ei, & litteris acerbius nonnunq̄ obloquente ac minante non dubitauerit haud molliter ad eam reſcribere, & in epiſtolæ fine illud apponere. In me calumnias „ moliri deſinas, neq; āplius aſperitate & minis mecū utare, Sin perſeueraueris, „ ſcito haud magnæ curæ mihi eam rē fore, cū (uti nouiſti) Alexander æquitate „ omnibus præſtet. Ad parandum itaq; tam cari hominis funus Alexander uici „ nas oēs ciuitates monuit, uti oībus, quibus poſſent, præſentē pompā iuuarent. Gentibus aūt Aſiæ omnibus imperauit, ignem, qui ſacer a Perſis dicitur, extinguerent, donec funus eſſet abſolutū. Id autē apud Perſas tantūmodo in Regis obitu fieri ſolitum erat. Idcirco populi in malum omen regiam iuſſionē traxerunt, ueluti Deus ita futuram Regis mortē ſignificaret. Contingerunt pariter oſtenta alia quædam mira, quibus Alexandro uitæ finis eſt prænūtiatus, ut ſepulcrali hoc honore explicato a nobis narrabit̄. Duces & amici omnes Regis ſui uolūtati inſeruiētes ſigna ex ebore: auro & materia alia p̄tioſa fieri curarunt. Ipſe autē architectos & diligentiores fabros multos cōquiſiuit, ac primū mœnium ſtadia decem deiecit, latereſq; omnes colligi & exportari mandauit, quo locus ad pyram extruendam æqualis relinqueretur. Eam autē quadratā erexit, ac latus quoduis in ſtadii longitudinem produxit. Reliquā aream partitus eſt in domos triginta, quæ extructæ ſunt cū tabulatis e ligno palmæ arboris. Totius autem ædificii formam quadratā effici uoluit. deinde circumquaq; ornamenta applicabantur. Ad imam quidem partem poſita ſunt Quinq; remium aurea roſtra ducenta quadraginta numero. in eorū prominente vtrinq;

Alex. affectus erga mortuum Hephæſtionem.

Craterus philobaſileus. Hephæſtio philalexandros.

Ignis ſacer

Magnus appa ratus f[illegible]neris Hephæſtionis.

afferre,ut ſolet proris nauium,Sagittarii bini quattuor cubitorum magnitudi/
nis genu innitebantur.in medio quinq; cubitorum ſtatuæ armatæ erant.Loca
omnia intermedia tegebantur obductis uelis purpureis. In ſecundo loco ſu//
pra hæc erant quindecim cubitorum Lampades,quis circa partẽ,quæ mani//
bus capitur,adnexæ erant coronæ aureæ,in ſummo,ubi ignis excitatur,A qui
læ alas protendebant,ac deorſum uerſus intuebantur.ad infima iacebant dra//
cones A quilas & ipſi inſpicientes. Tertiũ ſuperiorem locum,ferarũ omniũ,
quæ uenando capiuntur,ingens tenebat multitudo. Quartus locus habebat
Centaurorũ pugnã factã ex auro: Quĩtus tauros & leones alternos aureos.Su
per hæc omnia in Sexto ordine erant ubiq; macedonica & barbarica arma,al/
tera in uirtutis teſtimonium,barbarica,uti gentium deuictarũ darent ſignifica
tionem.Summũ faſtigium tenebant Sirenes introrſus cauatæ,in quis conditi
homines funebrem næniam canerent.Totius operis altitudo credita eſt fuiſſe
XII.M.talẽ torum im. impenſa in funus. cubitorum plus centũ triginta.Cumq; ſimul Duces,milites,legati,& indige/
næ homines ſũmo ſtudio pompæ eius apparatum adiuuiſſent,impenſa ſunt tã
lentorũ millia pluſq; duodecĩ.Ad magnificentiæ huius rationem reliqua om//
nia in funere ſummo cũ ſplendore ſunt celebrata.Nouiſſime imperatum,ut
Hephæſtioni tanquã præſidi deo omnes ſacrificarent,forteq; tunc tẽporis Phi
lippus unus e regiis amicis Babylona ueniens oraculum ab Hammone acce//
ptum de Hephæſtione uti Deo ſacrificiis adorando renuntiauit,quod pluri/
mum Alexandro,cum ſententiam ſuam a Deo comprobari uideret,placuit.
Hephæſtio ni uti Deo ſacrificatũ. Primus itaq; ipſe ſacrum fecit,liberaliterq; hominũ multitudinem ingentẽ ſu
ſcepit,uarii generis uictimis ad decem millia mactatis. HOnoribus autem
mortuo amico exolutis Alexander ad remiſſionem animi ac uitam lætiorem
ſeſe dederat:uidebaturq; potentiæ & felicitatis humanæ ſummum attigiſſe fa/
Signa Alex. xan.mortẽ denũtiãtia. ſtigium,cum fati uiolentia tempori,quod eius uitæ natura concedebat,termi/
num iniecit,Deuſq; ipſe & miris oſtentis,neq; dubii ſignis imminentem mor
tem demonſtrauit. CVM enim Alexandro unctioni uacante regia ueſtis
cum diademate ſuper tribunal fuiſſet poſitã,uir quidam indigena,qui vinctus
tenebatur,rupis compedibus e cuſtodum manu clam aufugit,ingreſſuſq; au/
lam nullo in portis prohibente ad tribunal contendit,repertam ueſtem,& dia
dema induit,atq; ita ornatus cũ ſumma animi ſecuritate cõſedit. Audito hoc
Diis depulſores inuſitato facinore Alexander ualde eſt territus,ueniensq; ad hominem,qui
nihil commotus quietiſſime ſedebat,eum iterrogauit quiſnam eſſet,& cuius
cauſa rem talem feciſſet.Illo ſimpliciter reſpondente ſe nihil ſcire,uiſum ẽ Re/
gi de hoc facto ad uates referre,quorum conſilio hominẽ interfecit,ut ſiquid
aduerſi eo oſtento denuntiatum eſſet,in illius caput effunderetur,Alexander
Vim fati re darguẽtes odorat Alex. ueſtem recipiens Diis depulſoribus ſacrum fecit non ſine magna animi triſti/
tia. Et Chaldæorum admonitionis identidem recordatus,Philoſophos,qui
ſibi aduentum Babylonem in animum induxiſſent,deteſtabatur,artem rur//
ſus & ſapientiam magnam Chaldæorum admiratione & cultu dignam iudi//
cabat,omninoq; cuiuis contra uim fati argumentis & copioſis diſputatiõibus
ll differenti

diſſerẽti mirifice ĩſenſus erat,& obloquebať. Haud mľto poſt hæc ſignũ aliud ad Regni mutationẽ pertinens diuinitus editũ eſt. Correptus cupidine uiſendi paludẽ,q̃ erat prope Babylonẽ,ingreſſuſq; naues cũ amicis,nauigare inceperat, Ibi regia naui a cæteris extracta coactus eſt aliquot dies ſolus uagari adeo, ut ſalutẽ quãdoq; deſpõderit. Interim p anfractus quoſdã difficiles & multis ĩpeditos arboribus dũ progrediť,a ramis ſuperne pendẽtibus retẽtũ Diadema deĩde in aquã cecidit. Tũc e remigũ numero unus adnatans receptũ illud: ut ſecurius ferret: capiti ſuo ĩpoſuit, atq; ad nauẽ uenit. Errauit ita alexander dies treis & totidẽ noctes. Liberatus igiť a periculo, & Diademate præter ſpem recuperato: iteȝ uates cõſuluit quid nã de eo, qđ ſibi euenerat, cenſerent. Illi monuerant ut magnis & inſignibus ſacrificiis Deos ſibi propitios redderet. Tũc tẽporis Medius quidã theſſalus: unus ex amicis regiis: uehemẽter eum rogauit, uti ad geniale conuiuiũ, qđ celebrabat: uenire nõ recuſaret. Ibi mero multo ſe onerauit. nouiſſime cum repletũ magnũ Herculis poculũ ebibiſſet, repẽte ueluti fortiſſimo ictu uerberatus, & clamorẽ & ſuſpiratum ingentẽ edidit. ſublatus adſtantiũ amicorũ manibus illinc diſceſſit, ſtatimq; adhibiti medici fecerũt uti cubaret, diligenterq; ei adſidebãt. Morbo aũt inualeſcente: cũ medici nullo remedio ei poſſent ſuccurrere, doloreſq; acutiſſimi & ueluti cruciat⁹ eũ torquerent: uitæ oẽm ſpẽ abiecit, detractũq; e digito anulũ Perdiccæ tradidit. Amicis rogãtibus cui Imperiũ relĩqueret, p̃ſtãtiſſimo reſpõdit, atq; hac nouiſſima uoce illud nimiȝ ſignificauit, magno primoȝ ducũ certamĩe ſibi iri parentatum. Eo, quẽ diximus, mõ Alexãder ẽ mortuus: Regni ſui anno duodecimo, menſe ſeptimo, maximis rebus geſtis, ut Regũ, q ante eũ, poſtq; ad meã uſq; ætatẽ fuerũt: nullus ei cõparari poſſit. Sed qm̃ ſcriptores aliqui in tradẽda Regis huius morte uidenť diſcrepare: ueneno interemptũ dicentes, opæpretiũ fuerit & eoȝ opinionẽ non prætermittere. Aiunt igiť Antipatrum, quem in Europa Ducẽ Alexander reliquerat, ueniſſe in magnas controuerſias cũ Regis matre Olympiade: ac primo, qđ alexandrum expoſtulatiõibus de ſe fidẽ non adhibere nouerat, fœminã contemptui habuiſſe, poſtmodum auctis indies magis ſimultatibus Alexandrũ, ex pietatis officio cum matri in omnibus gratificari cuperet, pleraq; ſigna alienati ab antipatro animi dediſſe, acceſſiſſe crudelem Parmenionis & Philotæ necem, ex qua amicis omnibus regiis nõ mediocris iniectus ſit terror, Antipatrum idcirco per filium, qui erat a cyathis, curaſſe uti Regi uenenũ porrigeretur. poſt cuius obitum cum in Europa ipſe imperiũ tenuiſſet, & deinceps eo mortuo filius Caſſander, non auſus eſt ſcriptor ueneni dati mentionem facere, Illud ſane ex his, quæ facta ſunt, conſtare Caſſandrũ rebus Alexandri aduerſum fuiſſe, cũ Olympiadem interfectam abiici, ne ſepelireť, iuſſerit, & euerſas ab illo Thebas magna diligẽtia ĩſtaurauerit. Mortuo alexãdro Siſyngãbris Darei mř: cũ multũ & illi⁹ obitũ, & ſuã calamitatẽ, qđ tanto præſidio ĩ extremo uitæ fuiſſet priuata, defleret, ĩtra diẽ ſeptimũ uita fũcta ẽ in ſũma qdẽ triſtitia, ſed nõ citra laudẽ extĩcta. Nos uero ad alexãdri mortẽ progreſſi, ueluti ĩitio libri pmiſeram⁹, ſequẽtib⁹ libris ſucceſſorũ ei⁹ res narrabimus.

Medius.

Herculis poculum.

Præſtãtiſſ. imperium linquo.

Alex. obit⁹

Opinio altera de morte Alex.

Siſyngambris more præ dolore.

FINIS.

¶ ANGELVS COSPVS IACOBO BANNISSO A SECRETIS MAXIMILIANI CAESARIS .S.P.D.

ESSET tibi merito nobiſcum expoſtulandi locus,quod anno proximo,cum dies pluſculos in hac urbe moratus fueris,nullã familiaritatis ſimul contrahendæ curam habuerim·nõ ignorãs, quãto emolumẽto & honori ea mihi eſſe poſſet amicitia.Quid enim decorum & commodum magis,quam uiro omni humanitate & ſumma eloquentia ornato,prudentiæ aũt tãtæ,ut Princeps ſapientiſs. multos iam annos ſecretiorum curarum ſuarum participem eſſe uoluerit,probatum & charũ haberi?Non tuebor cauſam meã ſecus,q̃ res ſe habeat.Fuit Cæſaris,Regum,Ducum,Antiſtitum & aliorum procerum inſignis adeo conuentus ille,ut prolixiori longe tempore his ſolis,quæ præcipua erãt,cognoſcẽdis opus fuerit.Cum itaq; aliqua introſpicere,plurima ommittere neceſſariũ mihi eſſe uiderem,feci,quod pleriq; omnes,ſpecioſa & fucata ueris honeſtiſq; prætuli.Neq; id prorſus ſine ratione contigit,quandoquidẽ facilius apud uirum bonum,quam cum ambitioſo excuſari poſſumus.Tu æqui boniq; conſules neglıgentiam noſtram præcipue,cum munere(ut reor)non ingrato eam redimere ſim paratus.Libris duobus de Alexandro & Philippo adiunxi uitã magni Alexandri uerſam ex Io. Monacho:quod Diodorus ea tantum,quæ Regni tempore & Illuſtriora Rex ille geſſerit,narrat,ſint autem in primis annis:atq; extra rem bellicam non pauca eius memoratu digna,quæ ſummo cũ delectu Monachus(uti uitam ſcribentem decuit)non præteriuit.Innumeræ pene res in compendium hic ab eo ſcriptore collectæ ſunt,ut:quod Phauorinus de Lyſia,id nos de Monacho non incommode poſſimus dicere.Si uerbũ de eius oratione amoueris,ſententiam imminues.Tibi uero libellum hunc dicauimus:uti amicitiæ initæ pignus,Legentibus meæ erga te obſeruantiæ ſit teſtimonium,Rerum autem,quas multas legiſti & expertus es:memoriam uel imaginem·citra temporis detrimentum·tibi ſubminiſtret.Partes tuæ erũt munus ex autore non interprete pretioſiſſimũ libenter ſuſcipere,exiſtimareq; animũ meũ,cuius fructũ hũc in præſens accipis:tibi eſſe deuinctũ maxime.Vale.

¶ ALEXANDRI REGIS VITA EX LIBRIS HI/ STORIARVM IOANNIS MONACHI VER SA IN LATINAM LINGVAM AB AN GELO COSPO BONONIENSI.

PHILIPPI MACEDONIÆ REGIS ex Olympiade uxore filius fuit alexander, licet fabu/loſo quodam commento traditũ ſit a nonnullis Hammone, (ita Iouem nuncupant) qui ſub ſerpentis ſpecie cum matre conſuetudinem habuerit, eum genitum fuiſſe, quod totum procul eſt a veritate. Olympias ſa/ne priori nocte, q̃ cum Philippo rem haberet, in quiete exiſtimauit fulmen in uterum ſuum decidere, un/de ignis excitatus, & circumquaq; diffuſus ſit. Iam vero inito matrimonio Philippus per ſomnium ſibi eſt viſus notam vxoris ven/tri imprimere, reddidiſſeque ita impactam Leonis effigiem. Idipſum uates alii aliorſum interpretando trahebant. Ariſtander futuram mulieris partionem il/lud dixit portendere, quod inanibus rebus ſigna non affigerentur, animi au/tem ingentis ac leonina natura ipſum fore puerum, qui naſceretur. Eo die eſt ortus, quo Dianæ templum incendio conflagrauit. Tunc magi, qui forte ade/rant in eo ædis caſu, diſcurrentes cladem & graue infortunium toti aſiæ diem eum peperiſſe dictitabant. Erat Alexandro color albus rubro tamen ſuffuſus præcipue in pectore & uultu. E membris atq; ore ſuauis quædam reddebatur fragrantia, quod nimirum de caliditate ipſa proueniebat, qua præditũ corpus, & ignis inſtar feruens humida omnia abſumebat, neq; putridum aliquid ad ſu/periora redundare patiebatur. Dedit autem a primis annis nonnulla conſtan/tis ingenii indicia. Celer enim curſu interrogatus a quibuſdam num decertan/di in Olympico ſtadio conditionem acciperet, Certe inquit ſi cum Regibus mihi certamen ineundum fuerit. Siquando vero inſignem quampiam vrbem captam a patre, aut in prælio eum victorem fuiſſe audiuerat, ſubtriſtis æquali/bus ſuis dicebat, Nullam (ut uideo) occaſionem mihi relinquet pater nauandi vobiſcum illuſtre aliquod facinus. Cumq; Philippo equus Bucephalas æſti/mationis talentorum tredecim adductus fuiſſet, neq; Rege inſpiciente ſeſſorem quempiã, aut etiã vocem pati voluiſſet: ac ꝓpterea inutilis prorſus iudicaret, qualẽ inquit Alexãder equum ĩcũ eo uti neſciant: iſti reiiciendũ arbitrant? Cõ/motus pater ei dixit. Ecquid tu illo uti poſſes? Is reſpõdit. Cõmodius utiq;, q̃ hi faciãt, equum hunc tractauerim, accedenſq; habenas manu comprehendit, atque equum contra Solem fecit conſiſtere, quod eum ex umbræ motu, quæ oculis obuerſabatur, conſternari animaduerterat. Tunc demulcto paululum animanti ſaltum arripiens inſedit. progreſſuſq; leni paſſu nonnihil in curſum eum concitauit, quæ res ſolicitudinem inſpicientibus iniecit. Sed poſtquã au/dacter & cũ gaudio cõuerti viſus eſt, qui cũ Philippo erant acclamationibus,

Magorum prædictio.

Decertare Olympiis, ſed cũ Regibus.

Bucephalas.

Prudentia Alexan.

At Philippus lachrymis præ lætitia effuſis filiũ eſt proſecutus. eumq; deoſcu/
Macedõia tui non eſt capax. lans Idoneum inquit, & tibi compar Regnum fili inuenias.nõ enim Macedo
nia tui eſt capax. Erat Alexandri ingeniũ iuſſis & præceptis parum audiens, cæ
terum, ſi rationes & apti ad perſuadendi''n ſermones adhiberentur, pronũ val
de ad aſſentiendum. Operam dedit Ar toteli non tantum in moralibus & ci/
uilibus ſtudiis, Sed & ſecretioribus diſciplinis, quas paucis impertiebantur, vo
Alex. epiſt. cabantq; ſpectatiuas atq; auſcultatorias. Circunferunt eius litteræ ad Ariſto/
» telem. Haud recte feciſti, cum auſcultatorios libros edideris. qua enim re aliis
» præſtabimus, ſi quibus diſciplinis inſtituti fuimus: iam omnibus ee ſint factæ
» cõmunes? Reſcripſit ille edidiſſe ſe & non edidiſſe, quod licet palam eſſent, ob/
ſcuritatis tamen plurimum haberent, ut difficulter percipi poſſent. In Medici
na non tantum, quæ ſpeculationis ſunt, ſed & quæ in actu ipſo verſantur atti/
git. Iam vero annos ſexdecim natus, cum pleraq; prudentiæ & fortitudinis ex/
perimenta edidiſſet, a patre vehementer diligebatur. Sed cum præter ætatem
amoribus indulgeret Philippus, proptereaq; zelotypia & ſumma indignatio
vreret Olympiadem, Alexander graues cum patre ſuſcepit altercationes. An/
no demum ætatis viceſimo ſucceſſit in Regnũ Macedoniæ poſt parentis obi/
tum interempti a Pauſania. Et cum initio tumultus undiq; contra eum exorti
eſſent, audacia & animi conſtantia incredibili citiſſime motus omnes compreſ/
ſit. Vrbem Thebas & cepit & euertit. Athenienſes pace data ſibi conciliauit.
Quo tempore Timocleam Thebanam inſignem fœminam Thracius quidam
Dux illata ui dicitur coſtupraſſe, cumq; poſt id eam poſceret pecuniam: ſolus
a muliere ad puteum ſeductus fuiſſe, in quo diceret pretioſiora rerum ſuarum
occultari. Ducem igitur ſuper os putei ſpectandi cauſa declinatum illa in pro/
fundum detruſit, ſuperneq; iniectis lapidibus oppreſſit. ob id facinus adductã
Mulieris cõſtantia. ad ſe in vinculis fœminam percunctatus eſt Alexander, quænã eſſet? Ea imper
territa Theagenis inquit ſum ſoror, qui contra Philippum electus imperator
fortiter pugnans pro Græciæ libertate occubuit. Magnanimitatem mulieris
& conſtantiam admiratus alexander liberam eam cum filiis dimiſit. profectus
Diogenes. autem ad Sinopenſem Diogenem, qui prope Corynthum degebat, eum ſe in
ſole fouentem inuenit, atq; hominem ſalutatum rogauit, num rei cuiuſpiam
indigeret? Ille ſe Solis radio dixit indigere, proinde orauit: uti ſecederet, quo
melius eo frui poſſet. Diſcedente illinc Alexandro Comites eius Diogenem
irridebant. At ipſe illius contemptorem animũ nõ ſine magna admiratione ſe/
Niſi eſſem Alexã. Diogenes eſſem. cũ cogitans Niſi eſſem inqt Alexãder, Diogenes omnino eſſem. Inita expedi/
tione cõtra Perſas prius, q̃ claſſem cõſcenderet: amicis, huic quidem agros, alte
ri pagum, aliis vectigalia eſt dilargitus. Tunc Perdiccæ interrogãti, quid nam
Spem retineo mihi. ſibi retineret, ſpem reſpõdit Alexãder. tranſgreſſus Helleſpõtum inuenit Da/
rei præfectos cum validis copiis conſediſſe ad flumen Granicum ut tranſitu eũ
prohiberent. Macedones nõ mediocri timore ſunt correpti ex fluminis altitu
dine, ac rapiditate, & ſuper hæc ex impoſito hoſtium præſidio. Verum ipſe
acceptis Alis tredecim equitum in fluuium ipſum irrupit cũ eo, cũ hoſtibus:

atq; ipſis

atq; ipſis ripis, quæ & altæ & præcipites erant, decertaturus: vt furioſi potius q̃ boni imperatoris facinus illud fuiſſe videatur. Igitur in ipſo traiectu non diſpoſitis ordinibus pugnare eſt coactus, ac multis eum petentibus, quod armis inſignibus erat conſpicuus, ſæpius quidem eſt ictus, non tamen uulneratus. Inter alios cum gladio quidam eum grauiter in galeã percuſſiſſet, adeo vis illa ualuit, vt diſiecta galea capilli eius perſtricti fuerint. Dum ita acriter prælio contenditur, macedonicæ copiæ aquã tranſmiſerunt, neq; amplius Perſæ reſiſtentes ſeſe in fugã coniecerũt. Ab hac pugna magnũ felicitatis incrementũ factũ eſt rebus Alexandri. Sardeis enim protinus, ac alia quædã obtinuit. Deinde ad maritima conuerſus recepit Pamphiliam, Ciliciam, Piſidiam, Phrygiam. Paphlagonas etiam Cappadocasq; in ius ſuum traxit. Dareus vero Suſis cum millibus hominum ſexcentis diſceſſit contra Alexandrum copiarum ſuarum multitudini præfiſus, atq; audentior factus poſtea, q̃ Alexandrũ moram trahere in Cilicia audiuerat. Id quod ipſe ob timiditatem fieri exiſtimabat. Sed eius rei cauſa fuerat ægrotatio, in qua curãda cum ſpem omnem reliqui medici abieciſſent, vnus acarnan Philippus medicamentis Alexandrũ iuuare eſt agreſſus. Interim a Parmenione miſſæ litteræ Regem cõmonebant, magnis muneribus & promiſſis Philippum a Dareo corruptum fuiſſe, uti eum interimeret. Redditas litteras Alexãder legit, nec alicui monſtratas penes ſe retinuit. Cũq; Philippus medicatam potionem in calice attuliſſet, intrepidus Alexander eã recepit, & Parmenionis epiſtolam medico legendam dedit. atq; ille quidem bibens, hic autem legens, alter alterum intuebatur, Alexander amœno ac hilari uultu Philippus conſternato ac pleno anxietatis. Properabat ſummo ſtudio Dareus in Alexandrum veritus (vt dicebat) ne hoſtes effugerent. Tũc Amyntas macedo, qui tranſfuga apud eum erat, Bono animo ſis inquit o Rex. non enim Alexander fugiet, ſed iam iam contra te, quantum poteſt: contendit. Commiſſum eſt prælium ad Iſſum Ciliciæ, Vbi Alexandro ad victoriam obtinendam locorum anguſtiæ magno adiumento, Sed maiori longe fuit egregia virtus ſua imperatoria, qua prudẽtiſſime uſus, dum inter primos dimicat, gladio femur eſt uulneratus. Ab hac tam inſigni victoria haud potuit Dareũ fugientẽ capere, ſed currum & arcũ eius recepit. Macedones hoſtiũ caſtris direptis Darei tabernaculũ cũ famulatu, opibus & oĩ apparatu regio intactũ Alexandro ſeruarunt. DEInceps cũ matrẽ, vxorẽ, & duas Darei filias adduci, ac uiſo Darei arcu in maximos ululatus eas interfectũ Dareum ratas prorupiſſe Alexandro ſignificatũ eſſet, ad eũ nuntiũ Rex aĩo affectus, q̃ta eẽt fortunæ inconſtantia, ſecũ reputauit, ac quendã ad mulieres miſit, qui diceret Dareũ viuere; eiſq; triſte nihil timẽdũ eſſe, quãdoquidẽ nõ hoſtis loco Dareũ habebat, ſed cum eo de principatu contendebat. Seruiẽtium, numerum, qui prius erat, ĩtegrũ eis retinuit, neq; ipſas voluit cõſpicere. Indignũ aliqd aut pati aut vereri eas nõ permiſit. Potitus victoria ad Iſſum Damaſcum, in qua Dareus & Perſæ pecuniæ impedimentorumq; uim magnã reliquerant, Cyprum deinde ac Phœniciam totam. Tyro excepta per deditionẽ obtinuit. Tyros expugnata

Furioſum facinus.

Victoria ad granicũ

Fidei præſtitæ exemplum.

Victoria ad Iſſum.

Alexandri clementia.

Somnia. eſti Vbi occupato ei ſomnia duo apparuerunt. Viſus eſt primo Hercules appellans eum de mœnibus manu ſuſcipere. Species altera oſtendebat Satyrum ei adludentem, quem cũ manibus apprehendere conaretur fugientẽ ultro tandem in ipſius manus profectum reciperet. Somnium hoc ita expoſitum eſt, ut facta nominis diuiſione diceretur, Sa.i.tua Tyrus erit. Inde cum magnam Syriæ urbem Gazam inuaſiſſet, lapide humerum percuſſus eam expugnauit. Superata autem Aegypto tactus eſt deſyderio extruendi in regione ea Græcam urbem, quam de ſuo nuncuparet nomine. Iamque locum deſignauerat, cum dormienti ei canus & ſenex uir quidam Homero conſimilis adſtare, & verſus hoſce recitare exiſtimatus eſt.

Species Homeri Insula quin etiam undoſo iacet æquore ponti
Aegypto prætenta Pharon quam nomine dicunt.

Pharos. Experrectus igitur confeſtim ad Pharon viſendam contendit, locique opportuno ſitu delectatus urbem ibi condidit, aggereque inſulã continenti iunxit, cuius Home. ſapiens archi tectus. poſitum aptiſſimum cũ ſummopere adamaſſet: illud dixiſſe traditur. Homerum in rebus aliis magnum, inſuperque ſapientem fuiſſe architectum. Suſcepto vero itinere ad templum Hammonis intrauit in terram quandã arenoſam, & Felicitas ubique Alex. obſequens aquæ egentẽ. Ibi felicitas illa, quæ in rebus omnibus ei obſequens erat, viæ difficultatem mitigauit. oborta ſiquidem ingenti pluuia ſitis periculũ depulſum, & madefacta arena, uti coacta reſideret, aer temperatior redditus eſt Turbatis Corui. etiam ſemitæ indiciis cũ duces aberrarent, ſuperuolantes corui ad rectum iter eos duxerunt, & ſi qui e numero comitum tardius euntes derelicti fuerant, ut noctis aduentu impedirentur, eos quo contendere deberent, crocitatu cõmonuerunt. Emenſo ita Alexandro varias itineris difficultates, ac delubrũ Hammonis ingredienti occurrit ſacerdos, qui græco ſermone Regẽ alloqui cupiens babare extremum uerbum enuntiauit, dicturus enim pædion id eſt filiole Pædios perperã pædios protulit, quod Iouis filiũ ſignificat. atque hic error opinionẽ eã multus indidit Alexandrũ Deo genitum fuiſſe, cũ rumoribus illud paſſim iactaretur, cũ a ſacerdote filium Iouis eſſe nuncupatũ: Ipſeque inter barbaros diuinã originẽ præſeferebat adeo, ut mater Olympias dicere conſueuerit. Haud Scomma Olympiadis i Alexã. ceſſabit Alexãder me Iunoni per calumniã deferre? Temperabat ſibi tamẽ ab eiuſmodi oſtẽtatiõe cũ græcis hoĩbus, & aliquãdo ſauciatus, cũ ſanguis flueret de vulnere, hmõi inquit cruor nõ mittit e Deoꝝ ĩmortaliũ corporibus. Cum vero Dareus ei talẽta decem millia in ſuoꝝ redemptionẽ, inſuperque eas oẽs terras, quæ intra Euphratẽ eſſent, & filiarum alterã in matrimoniũ cũ amicitia ſua per litteras offerret, Parmenio Si ego inquit eſſem Alexander ea acciperem, ille addidit per Iouem & ego, ſi eſſem Parmenio, Dareoque, ſi ad ſe veniret, nihil humanitatis ei denegatũ iri reſcripſit. Eunuchus quiſpiã uxoris Darei aufugerat, incolumiſque ad dñm pueniens de Reginæ morte, quæ ex partu obierat, eũ certiorẽ reddidit, qui in luctũ verſus, vxoris ſortẽ, quæ non tãtum captiua, ſed & regio funere fuiſſet priuata cœpit lamentari. huic Spado non inde inquit anxius ſis, quoad enim uixit ea, tuaque mater & liberi incommodum nullum ſunt

perpeſſi,

perpeſſi, ac moriens proxime domina ſummo cum honore eſt ſepulta, neq; in eo officio hoſtiũ caruit lachrymis. Ad hæc Eunuchi uerba Dareus obſcœnum aliquid ueritus hominem ſeduxit, & ſibi uti diceret, num Alexandri erga uxorem ſuam affectus quiſpiam uenerius fuiſſet, iureiurando obſtrinxit. qua enim ratione alia inimicum & iuuenem uirum mulieri honoris tantum impendere potuiſſe? Ille meliora inquit o Domine loquaris, neq; uxorem tuã probro eiuſmodi deturpes, ac ipſi Alexandro calumniã impingas, qui certe plus continentiæ in perſicas mulieres, quam fortitudinis contra uiros perſas præſtitit. modeſtiaque & uirtutibus aliis Alexandri expoſitis iuramento quæ dixerat confirmauit. Ibi Dareus, uti ſibi facultas remunerandi hoſtem pro tot acceptis erga ſuos beneficiis concederetur, quod ſi non poſſet, ne alius, quã Alexander Cyri ſolio potiretur, precibus a Diis optauit. Iam uero omni eo tractu, qui eſt intra Euphratẽ, potitus Alexander caſtra mouit contra Dareum, cuius copiæ erant decies centum millium hominum, cumq; alteri alteris in conſpectum ueniſſent, ſuperueniente nocte: quicquid ſpatii erat inter bina caſtra lucebat ob ignes innumeros barbarorum, ac mirificus tumultus ex tanto hominum numero ſentiebatur. proinde Parmenio & alii regii amici ea multitudine perterriti Alexandro conſulebant, uti noctu in Barbaros inuaderet, haud enim, ſi aperto marte comminus pugnandum foret, tanti exercitus uim ſuſtineri poſſe. His Alexander reſpondit ſibi non eſſe in animo uictoriam furari, ac ſequenti die prælio commiſſo ad Arbela, ut quidam: ut uero alii ſentiunt, ad Gaugamela Barbari pedem cœperunt referre: inſtanteſq; Macedones eos urgebãt. Tunc Alexãder uiſo Dareo, qui in eminentiori curru fortiſſime reſiſtebat, æquiteſq; plurimos & ĩſignibus armis inſtructos circũ ſe habebat, in eã partem fugientes Perſas cõpellere inſtituit adeo, ut qui firmo gradu pugnam ſuſtinebant, perturbati, atq; eorũ magna pars loco cedere coacti fuerint. Multis igitur iuxta Dareum interẽptis cũ frequentia cadauerũ regius currus quoquã impelli haud poſſet, Dareus eo deſiliens fœminam equã inſcendit, atq; ita aufugit, Ac, niſi Parmenio inſequentẽ Alexandrũ reuocaſſet, uti cornui, cui præerat, laboranti ſubſidio ueniret, quin carperetur, nullo pacto uitaſſet. Per hanc inſignem uictoriã Alexandri Perſarum imperiũ prorſus ſubuerſũ, ipſeq; Alexãder Aſiæ Rex eſt declaratus, cui tota regio babylonia ceſſit. Suſis aũt potitus quadraginta millia talenta, ſignatæ pecuniæ aliarũ ue opũ inexplicabilem numerũ in Regia inuenit. progreſſus uictor in Perſidem tantundem numorum ibi reperit. diuitiarũ, quas præterea adeptus ſit, eam uim tradunt, ut mularũ iugis decẽ millibus, & quinq; millibus camelis exportatæ fuerint. Incendit poſt hæc Regiam ipſã, ſubitoq; pœnitentia affectus, uti ignis extingueretur, iperauit. Cumq; natura munificus eſſet, rebus ſuis plurimũ auctis magis lõge, q̃ prius ſoleret, liberalitate utebat. Animaduertens autẽ familiares ſuos deliciis indulgere, ac ipſo iuictu eſſe prælautos, modeſte eis obloquebat ſe inquiens admirari, qđ facta cõparatiõe uitæ Perſarũ ad eã, quã ipſi ducerent, nõ hactenus nouiſſent, Seruile uoluptatibus ſe dedere, laboribus au/

Alex. maior cõtinẽtia q̃ fortitudo.

Darei uotum.

Victoriam furari noluit.

Opes maximæ ex Perſide adu ectæ.

Seruile de uoluptatibus.

tem exerceri tem eſſe principibus dignam. atq; ipſe quidem nihilo animũ re/mittens ſemper in expeditione aliqua, aut venando difficultatibus omnibus inſueſcebat, quæ res amicis parta opulentia molliter frui cupientibus, & illum ſequi coactis moleſtiſſima faciebat, vt maledictis eum inceſſere non vererentur.

Regiũ bene merentem male audire.

Obſtructa aure altera cauſas audiebat Alexan.

Sed enim æquo animo ferebat initio ſuorum obloquutiones· Regium eſſe di/ctitans benemerentem inſimulationes ſuſtinere. Poſtea vero pluribus calum/niis adeo eſt irritatus, vt infenſum ac prorſus inexorabilem aduerſus obtrecta/tores ſe exhibuerit. Solebat etiam antea, ſiquando capitalem cauſam cogno/ſceret, manu aurem alteram obſtruere· veluti reo intactam atq; accuſationis to/tius expertem ſeruaturus. Aſſumpſerat ſecum tria millia armatorũ, Dareũq; perſequi inſtituit, ac multorum dierum iter progreſſus· ob uiæ aſperitatem & aquæ indigentiam· pleroſq; ſuorum ammiſit. in ea profectione cum macedo/nas quoſdam aquam utribus deferenteis obuios habuiſſet, galeam illi aqua im pleuerunt, Regiq; nimia ſiti confecto porrexerunt. Accepit Alexander galeã comiteſq; uno obtutu in ſe uerſos conſyderans haud voluit bibere, reddenſq; galeam iis qui dederant, Si ego inquit biberem, quantum hi animo frangeren tur. Pergens tandem hoſtes aſſecutus eſt, inq; eorum caſtra irrumpens, vti Da/reum caperet omni ſtudio contendebat. Ille autem multis vulneribus confoſ/ſus iacebat in curru, iamq; deficiens aquam popoſcit, quam allatam poſtquam bibit, Polyſtrato, qui eam obtulerat, hoc meæ infelicitatis inquit extremũ eſt, quod bene habitus tibi gratiarum nihil poſſum rependere. verum id ipſum ab Alexandro debes expectare. ei autem ob ſummam clementiam, qua in matrẽ, uxorem & liberos meos uſus eſt, Dii gratias referent. atq; interdicendum ani/

Alexan. humanitas in Dareum mortuũ.

Truculenta mors.

mam efflauit. Mortuo cum Alexander ſuperueniſſet, chlamidem ſuam ei in/iecit, regioq; cultu ornatum cadauer ad matrem miſit. Beſſum qui eius necis autor fuerat, illo modo diſcerpſit. Reclinatis ui duabus arboribus hominem alligari, eas demum mitti iuſſit, vti ad naturalem ſtatum ualido cum impetu re deunte utraq;· ille in diuerſa auelleretur. Ingreſſus autem Hyrcaniam, cũ bar/bari quidam iuxta hyrcanum mare, quod & caſpium dicitur, habitantes Bu/cephalam equum eius arripuiſſent, miſſis nuntiis minatus eſt, niſi equum ſibi remiſerint, totam eorum gentem internectione occiſum iri. Illi equum reduxe runt, atq; ſe ipſos Regi dediderũt. Hinc in Parthiam caſtra mouit, ubi primũ barbaricam veſtem induit, adhibito temperamento, vt Medorum habitu mol liorem, Perſarũq; magis uirilem adſumeret, cuius rei aſpectu Macedones non parua moleſtia affecti ſunt. E captiuorum multitudine triginta millia omnes adoleſcẽteis ſelegit, iuſſitq; vti græcas litteras docerent, & Macedonica ĩſtrue/

Rhoxane.

rentur armatura. Rhoxanen venuſtatis egregiæ fœminam cũ adamaret, haud alias, q̃ legitimo inſtituto, eius conſuetudine vti voluit. Inter amicos regios cũ Hephæſtio nouum eius habitum valde cõmendaret, ipſeq; itidem veſtitũ mu/

Crateri & Hephæſtionis ſtatus apud Alex.

taſſet, eum Philalexandron .i. Alexandri amicum, Craterum autẽ, qui patriis veſtimentis uti omnino perſeueraret, Philobaſilea .i. regis amicum vocitabat. atq; hoc quidem ſi Macedones aut Græci alloquendi eſſent, illo autem in bar/

batorum

barorum negotiis utebatur. Philotam uero Parmenionis filium inſoleſcentẽ ea opinione: tanq̃ rerum quas feliciter geſſiſſent Macedones, ipſe & pater autores fuiſſent, atq; Alexandrum appellatione adoleſcentis eleuantem, cum prætere a ſibi inſidias moliri percepiſſet, interfecit. ac miſſis quibuſdam in Mediã Parmenionem, qui ibi erat occidi curauit. & Clitum unum ex amicis, cũ poemata quædam in Duces quoſdam a barbaris nuper ſupatos, fuiſſent decantata ac animo libenti ea Alexander audiuiſſet, cõmotũ indignatione nimiaq; procacitate & temulentia ſe efferentem: ac grauibus conuitiis ei obloquentem pomo coniecto primum percuſſit, cumq; ille impudenter per ſummam audaciã proueheretur, & Euripidis Iambica enunciaſſet. Heu q̃ mali nunc Græciæ mores nocent, Et reliqua, Ira inflanmatus Alexander telo confoſſum eum intere- mit Statim ue animo ſedato pœnitentia correptus ſibi ipſi uim intuliſſet, niſi a ſtipatoribus retentus atq; in cubiculum portatus fuiſſet, Ibi noctem diemq; ſequentem totam in luctu tranſegit, ac nullo edito uerbo tanquam elinguis iacebat, tantummodo profundiſſimis ſuſpiriis æſtuans amicorum ad ſe accedentium ſermones nullo pacto auſcultare poterat. Tandem cum Ariſtander uates ſpeciem quã de Clito uiderat, aliaq; ſigna ſibi cognita ei narraſſet, docuiſſetq; fato id ipſum, quod fecerat, eueniſſe, leniri cœpit, INtraturus autem in Indiã, cum Sarcinis curtus onerati fuiſſent, ſuis primo deinde amicorum ignem inie cit: poſtea Macedonũ oĩum currus incendi iuſſit: qđ ĩpm pauci iniquius tulerunt, reliqui cũ clamore & ueluti diuino afflati ſpiritu ad eã rẽ patrãdã exiluerunt, unde alacritatis multũ Alexãdro ad ſumẽdã expeditionẽ additũ eſt. Iã uero ſuis erat terribilis: & in eos q deliquiſſent, abſq; aliqua clemẽtiæ ſpe anĩaduertebat. Igiť ĩ pliis cõmittẽdis frequẽter pericula & grauia ſuſtinuit uulnera, magnuſq; militũ numerus ex rerũ neceſſariarũ inopia & aeris intẽperie perditus ẽ. Ipſe ſũma præditus audacia nihil audẽtibus inexpugnabile, nihil timidis tutũ ſatis arbitrabať. Cũ præruptã quãdã petrã expugnare adortus eſſet, militẽ, cui Alexãdro erat nomẽ, appellans te inquit ob eiuſmodi nomẽ ſtrenue dimicare opus eſt, Macedonas profundũ fluuiũ uerentes tranſire conſpicatus, Cur ego inquit peſſimus natare haud didici? Miſſi erãt legati a ciuitatibus, quas premebat obſidione. in his natu grandior. Acuphis nomine interrogauit qđ nã agere deberent, quo ei gratificarentur. Cum Alexander reſpondiſſet, principẽ te eligant, mittãtq; ad me optimos centum uiros, Addidit Acuphis ridens. commodius o Rex ego imperauero, ſi ad te nequiſſimos nõ optimos miſerim. Imperabat Taxiles Indiæ parti uberrimæ iuxta ac amœniſſimæ, quæ nihil ægypto ipſi cederet. Is ſapientia præditus per legatos Alexandrũ ſalutauit, quid ue ait nobis opus eſt bello, ſi nec aquæ neq; neceſſarii cibi auferẽdi gratia ad nos uenisti? in reliquis ſi ego potior ſum non recuſo, quin beneficiis te proſequar, Sin inferior: paratus ſum uti gratias tibi agam eorum, quæ in me contuleris. Hiſce permulctus Alexãder tecũ reſpondit contendo atq; decerto de ipſis gratiis, ne: cũ ſis bonus melior me fuiſſe uidearis acceptiſq; multis muneribus plura lõge reddidit. nouiſſime mille talẽtũ pecuniã ei donauit. Data uero ciuitati

Clitũ mors | Ariſtander. | Acuphis. | Taxilis apophthegma.

I

cuidam Indiæ pace abeuntes illinc merecennarios milites,qui Indorum fortiſ/ ſimi exiſtimabātur,omnes interemit,quæ res magnis eius rebus belli geſtis no/ tam quandā iuſſit.Deinde motis contra Porum caſtris,qui & ipſe in parte In/ diæ regnabat,ac corpore cubitorum quattuor & palmi unius magnitudinē ex plebat,eū ſuperauit atq; uiuū cepit,cūq; interrogaſſet,quonā modo ab ſe habe/ ri deberet.Reſpōdit ille Regie,percunctātecq; Alexādro num qdpiā aliud di/ ceret,oīa dixit Porus inſunt verbo huic Regie. Eū itaq; liberauit, iuſſitq; ſub præfecti appellatione uti īperaret nō iis tantum,quæ habuerat,ſed & aliis mul/ tis. In hac pugna Bucephalas uulneratus poſt aliquot dies deceſſit, cum iam eſſet grandior natu, eaq; res non minori dolore Alexandrum affecit, quam ſi neceſſarium quempiam amiſiſſet.Experti vero Macedones quanto cum peri/ culo aduerſus Porum decertaſſent, Alexandro fluuium Gangem tranſire de/ liberanti audientes eſſe noluerunt.Fluminis eius latitudo ſtadia duo & trigin/ ta perficit,altitudinis autem eſt ulnarum centum. Rex inde plurimum com/ motus intra tabernaculum,vt in publicum nunquam prodiret, ſe continebat perinde ac ſi uictus fuiſſet, quod Gangem non traiiceret i haberi exiſtimans. Amici tunc eum variis ſermonibus ſolari,ac milites maximo cum fletu depre/ cari cœperunt: donec exoratus copias reducere inſtituit, exſtructaque na/ uium ac ratium ui magna Oceanum inuiſere cupiens eo per flumina naui/ gationem iniuit,obiter ue urbes nonnullas occupauit. peruenerat ad Mallos, quæ gens Indorum omnium eſt bellicoſiſſima, ibi parum abfuit quin interi/ meretur.primus nanque per ſcalam murum inſcendens ea diffracta, ac hoſti/ bus undiq; ei ingruentibus & tela coniicientibus ex ſuperiori loco in medium hoſtium deſiluit,caſuque rectus conſtitit. Ad eius rei aſpectum barbari initio perturbati ſunt,ſed poſtea cum eum duoſq; tantum adiutores ibi eſſe conſpice rent,conuerſi oppugnare,ac miſſilibus eos eminus cōficere aggreſſi ſunt.in his unus,qui procul ſtabat,ſagitta arcu miſſa Alexandrū petens.oſſibus ſub ma/ milla eā infixit,adeoq; introrſum uulnus penetrauit, vt ſe demiſſo corpore in/ clinare Rex coactus fuerit.Barbarus,qui ictum intulerat,enſe ſtricto adcucur rit,Peuceſtas atq; Lemnæus,cū Regem ſuū defendere conarent,uulnerati am bo,hic quidē eſt interfectus,Peuceſtas vero perſtitit in pugna.Alexander ſuis manibus eum,ꝑ quo ictus fuerat,interemit,ſed cū iam multis ſauciatus uulne/ ribus,nouiſſime īflicto malleo in ceruice grauiter cæſus fuiſſet,muro ſeſe accli nauit,atq; ita barbaros intuebatur. Interea Macedones multi ſuperuenerant, qui eum ſenſibus deſtitutū ui receperūt,retuleruntq; in caſtra.Infixa oſſi ſagit/ ta cum extraheretur dolores acutiſſimos,ac animi defectum paſſus eſt adeo,ut mortem obiiſſe creditus ſit, Tandem periculo liberatus cū in multum tēporis curaretur,factus eſt in caſtris tumultus a militibus Regem ſuum uidere deſy/ derantibus. Igitur in publicū prodiuit,poſteaq; ualetudini priſtinæ redditus, & in ulteriora deuectus loca urbes aliquot cepit.Captis vero gymnoſophiſtis quibuſdā,cū eis inexplicabiles quæſtiones ꝓpoſuiſſet, permiſit tandem ut ac/ ceptis ab ſe muneribus diſcederēt.Erat unus magnæ apud eos æſtimatiōis,quē

Omnia inſunt uerbo Regie.

Malli.

Summum periculum Alexan.

Calanum

Calanum uocabát.huic Taxiles perſuaſit uti ad Alexandrum ſe cõferret. Veniens proinde ad Regem bubulam pellem aridam in medium coniecit,obambulanſq; eius extrema pedibus premebat.pellis cum ad unam tantum partem calcaretur,reliquis in altũ attollebatur.eo facto media deinceps firmus inſtitit, atq; ita pellis undiq; immota conquieuit.Tali exemplo Alexandrum ille cõmonuit,ne in longinquis locis tempus tereret,ſed imperii mediũ tueretur,ita enim in eius finibus quietura omnia.Septem menſibus per flumina ad Oceanum nauigans Alexander cũ in mare intraſſet,iter rurſus conuertit,na uibuſq; Indiæ littori,quod eis erat ad dexteram,iuſſis adnauigare terra ipſe proficiſci cœperat,cum in magnam rerum omnium indigentiã incidens ſuorum numerum magnũ adeo perdidit,ut uix totius exercitus partẽ quartã ex India reduxerit.idq; morbis,uictu noxio æſtibus ac fame accidit.tranſiit enim per regionem inopem,quæ paucos tantũmodo ouium greges habebat marinis piſcibus ſe alentes ita,ut earum caro & parum ſalubris eſſet,ac grauiter oleret.die demũ ſexageſimo ex ea terra egreſſus in opulẽta Gedroſiæ loca intrauit,ibiq; & exercitus refectus eſt,atq; ipſe feſtis comeſſationibus operam dedit.Deſcendẽs autem uerſus mare in Duces quoſdã ſceleſtos animaduertit.ſuperiores enim expeditiones acceptũq; apud Mallos uulnus,exercitus etiam multitudo tanta amiſſa,fecerunt ut Duces ac præfecti pleriq; Regis ſalutem deſpondentes contumelioſe & iniquius in populos ſe gerere nõ uererentur,quæ res ad noua molienda nationes ſolicitabat. AB Vlitus quiſpiam præfectus in Regis aduentum nullos cõmeatus comperauerat,ſed pecuniũ trium millium talentorũ attulit,iuſſit eam Rex equis apponi,quibus ĩde nihil tangentibus quid hac nobis inquit eſt opus? AD Perſas profectus cum Cyri ſepulcrũ ſuffoſſum inueniſſet,eũ qui id fecerat pellæũ ĩſignem uirum interemit.Sepulcro hæc erant inſcripta.O uir quiſquis es & undecũq; aduenis,neq; enim te uenturum ignoraui.Ego ſum Cyrus,qui Perſis imperiũ cõſtitui . puſillum hoc terræ,quo meũ tegit corpus,mihi ne inuideas?Ea legenti Alexandro miſerationem iniecerũt cum ſecum reputaret,quanta eſſet rerum humanarum inconſtãtia. Matrimonio autem ſibi iungens Statiram Darei filiam in nuptiarum celebritate,conuiuis,qui ad nouem millia accepti ſunt,ſingulo auream phialam donauit.aliaq; multa liberaliter faciens,pro his,qui ære alieno obſtricti erant,debita fere decẽ millium talentorum exoluit.Tunc Antigonus unus e Ducũ numero ſe debitis teneri ſimulans falſum adduxit creditorẽ,cui argumentum eſt datum.Sed dolo deprehenſo Rex ſucceſſus Antigonum ex aula pepulit,ac militum præfectura ſpoliauit,qui tanto eſt correptus dolore,ut ſuſpicio fuerit,eum ſibi ipſi uelle mortem conſciſcere,quod ne accideret ueritus Alexander indignationẽ ſuam leniit, ac pecuniam illi reſtituit.Cum uero adoleſcẽtes,quos triginta millia numero inſtitui iuſſerat: fortitudine, dexteritate,atq; exercitationum conſuetudine egregia præſtarent,magno inde gaudio Alexander,Macedonum rurſus animi non mediocri afficiebantur moleſtia.Dimittenteq; eo debiliores, & qui aliqua corporis parte manci erant,uti mari in patriã nauigarent,contu

Exemplũ inſigne · *Abulitus.* · *Cyri epitaph.*

meliæ ac probro maximo id ſibi uideri eſſe,reclamarunt,potius omnes mitte/ret iuuenibus,qui bene pyrrhicã ſaltarent,contentus.Excanduit Alexander, atq; corporis ſui cuſtodiam Perſis credidit.Macedonas poſt id humiliter ei ſa/tiſfacientes denuo recepit.Eorum,quos bello parum utiles nouerat,bene do/natos militia liberauit: Antipatroq; per litteras iniunxit,ut cum ederentur cer tamina primus eis in theatro locus daretur,utq; coronati ibi ſederent.In Ecba tana deinceps eo profecto Hephæſtio in febrem incidit,ex qua ob intemperã/tiam uictus inualeſcente mortem obiit.Id quod Alexander nulla rationis mo/deſtia ſeruata moleſtiſſime tulit.medicum cruce affecit,equos muloſq; ton/deri,mœnium pinnas ĩ urbibus deiici,diu tibicines reliquos ue muſicos nihil in caſtris canere imperauit. CVM uero Babylona iter ſuſcepiſſet: Near/chus,qui ex Oceano in Euphratem cum claſſe reuerterat,ei occurrit.ſecum is dixit fuiſſe Chaldæos,qui Alexander uti Babylone abſtineret conſulebant. nihil fecit uerba ea Rex,pergenſq; cum iam mœnibus appropinquarent,cor/ui in eius conſpectu diutius inter ſe contendentes mortui ceciderunt.Renũci/atum eſt ei ſacra de Regis incolumitate ab Apolodoro Duce Babylonis fuiſ/ſe facta.Igitur uatem,qui ſacrificium illud curauerat: Pythagoram nomine ĩterrogauit quonam modo ea res ſe habuiſſet, cum ille iecur fibris mutilatum apparuiſſe diceret,papæ inquit ſignum hoc malum eſt,atq; ipſum uatem abſq;

Prodigiũ. offenſa aliqua dimiſit.Verum & alia euenerunt prodigia,ueluti hoc fuit.Ex/uerat ſeſe ut pila atq; unctiõe uteretur,adoleſcentes pacto ludo cum ueſtes uel/lent induere:conſpiciunt in Regis ſolio ſedentem hominem,qui nihil loque/batur,ueſtemq; regiam ac diadema ſibi induxerat.quæſitus qui nã eſſet,ad mul tum temporis uocem nullam edidit,tandem uixq; Dionyſium ſe appellari re/ſpondit,gente eſſe meſſenium,cumq; uinctus ob delationem quandam addu ctus fuerit,Serapim eum a uinculis liberaſſe,& eo adductum,uti ueſtem diade maq; adſumeret,ac tacitus ſederet,iuſſiſſe.Virum hunc Alexander ex uatum conſilio interimi fecit,fractuſq; inde animo timore ac mentis perturbatiõe nũ/quam liber erat adeo,ut nihil non portentum ei eſſe uideretur.Lotus autẽ cũ ad Medium comeſſandi cauſa ſe contuliſſet,ibiq; noctem ac totum ſequentem diem duxiſſet,febri eſt correptus & ſitiens multum uini ebibit,ſic mente aliena

Opiniones de Alex. obitu tus deinde & mortuus eſt.Vna hæc eſt opinio,de eius obitu.Altera traditum eſt plures dies eum febricitãtem balneo uſum,hincq; adeo morbum inualuiſſe ut abſq; uſu uocis cubuerit,tunc Macedonas ueluti defuncto Rege tumultũ feciſſe,inclamatiſq; ducibus feciſſe,uti hoſtia aperirentur,itaq; iacentem in le/ctulo Alexandrum ab eis cõſpectum eſſe,qui poſtea diem ſuum obierit. Non deſunt & qui dicant elapſo tempore aliquanto rumoribus uulgatum,ueneno illum eſſe interemptum,eiuſq; facti Ariſtotelem Antipatro autorem fuiſſe,cu ius opera ad Regem res mortifera ſit delata,aqua ſcilicet frigore nimio præge/

Aqua Nonacridis. lida,quam de Nonacridis ſaxo quodam fluere aiunt,tenuiſſimiq; roris inſtar ungula dũtaxat aſini ſuſcipi poſſe,qđcũq;.n.uas aliud ob acerrimã uĩ frigoris diſſici.Id ipſũ,qđ uenẽo Alexãder extĩct⁹ fuerit,maior pars ſcriptorũ uti fictũ reiiciunt,eaq;

reiiciunt,eaq; ducunt̃ coniectura,qđ cadauer nulla adhibita cura dies cõplu-
res in locis calidis poſitũ,cũ ſeditiones inter Duces fuiſſent obortæ,non aliquá
tamen eius offenſæ ſignificationem dederit; Sed incolume & tanquam recens a
morte viſum fuerit.prædicant etiam Regem,cum omnem viuendi ſpem abie-
ciſſet,voluiſſe clanculum ſe in Euphratem demergere, vt eam de ſe relinqueret
opinionẽ,veluti ab hac vita ad deos migraſſet,prohibitum autem ne id faceret
fuiſſe a Rhoxane perſentiente, cui cum magno gemitu illud ab eo exprobra-
tum ſit.Mihi o mulier diuinitatis famam,ne mortalis fuiſſe crederer, iuidiſti.
Ad hunc modum Alexander ſummam fortunæ indulgentiam expertus de-
ceſſit. SED enim cum in Tyri oppugnatioe occupatus eſſet, a ſummo pon-
tifice Iudæorum auxilia & commeatus per epiſtolam rogauit, ac Dareo quæ
pendebantur ſtipendia popoſcit. Illi ſe Dareo obſtrictum eſſe, iureiurando,
quod nunquam viuente Rege eo violaturus eſſet,reſpondenti Alexáder mul-
tum ſuccenſuit, minatuſq; eſt in Iudæam cum omnibus copiis ſe venturum.
Capta igitur Tyro verſus Hieroſolyma mouit caſtra. Tunc Pontifex Ioad **Ioad,**
Regis iram veritus Deũ,vt genti ſuæ præſidio eſſet,orauit, qui interdormien-
dum ei conſuluit, bono eſſet animo, populus vrbe adornata portas pateface-
ret,ipſe & ſacerdotes veſtimentis conſuetis induti,reliqua hominũ turba ami-
ctu albo veſtita,Regi obuiá prodirent.fecit quod monitus fuerat. Iamq; Ale-
xandro propius urbem accedente exiuit pont.cum ſacerdotibus & populo in
locum,vnde urbs ac templum conſpici poterat. Exiſtimabant comites Regis
permiſſurum eum urbis direptionem,deq; ſummo pont. ſupplicium ſumptu-
rum.Cæterum Alexander poſtquam populum ac ſacerdotes cum apparatu,
quem diximus,pontificemq; hyacinthina veſte, cui aurum intertextum erat,
indutum,ac Cydarim in capite geſtantem, vbi in laminula Dei nomen inſcri-
ptum legebatur, e longinquo vidit, progreſſus ſolus ſupplex pont. ſalutauit. **Alexan. Iu-**
Magna inde Macedonas omnes admirario inceſſit. Parmenioni interrogãti, **dæorum**
quam ob cauſam Iudæorum pont.adoraſſet, reſpondit Alexander, ſe non il- **pont. uene-**
lum,ſed Deum ipſum,cuius pontificatum gereret,adoraſſe, eius autem vene- **ratus.**
randi hominis ſpeciem ſe in ſomnis uidiſſe, cum adhuc prope Macedoniam
eſſet: eiuſmodi habitu adornatam, quæ Aſiæ imperio quanam uia potiri poſ-
ſet cogitantẽ ſe,ne vereretur,confirmauerit,atq; expeditionis tantæ ducem fo-
re,perſarumq; Regnum traditurum ſeſe pollicita ſit. cum itaq; alium nullum
hactenus in eo habitu conſpexiſſet, q̃ iſtum, veteris formæ, quæ in ſomnis ap-
paruerit,ſe reminiſci,& reputare Dei auxilio bellum conficere, in quo Dareo
ſuperato Perſarum Imperium habiturus eſſet. His dictis humane excipiens
pont.cum eo in vrbem & deinceps in templũ intrauit, Vbi pont.præeunte ſa-
crum fecit. Inſpectoq; Danielis libro id in eo ſcriptum reperit. græcum quen- **Danielis li-**
dam Perſarum imperio finem allaturum. propterea gaudio affectus, quæcũq; **ber.**
ab ſe petebantur, Iudæis liberaliter conceſſit.

F I N I S.

¶ ANGELVS COSPVS STVDIOSIS.S.P.D.

POſtquam procul a dulci patria,atq; ipſis Italiæ finibus vitam ducere nobis viſum eſt,nihil antiquius habuimus,q̃ doctrinarum ſtudia ambitionis vitio intermiſſa repetere, ne quis exiſtimet temere aut pigna uiá magis,q̃ cõſilio & melioris vitæ optione, ea nos poſt habuiſſe, quæ pleriq; omnes mortales nullo non periculo affectant. Et quoniam compertum eſt omne genus diſciplinarum latinos a græcis ea ſupſiſſe conditione,vt ab archetypo plurimum deciderent, ac non tam ipſi docerent,q̃,unde plenius diſcendum eſſet,indicarent,omnem curam & animi intentionem impendimus euoluẽdis græcæ linguæ exemplaribus,vt quandoq; a nobiliſſimis oratoribus Cicerone & Plinio laudatum maxime ſtudendi modum, interpretis videlicet munus obituri,experiremur,qua in re plus multo laboris & diſcriminis,q̃ famæ & cõmendationis ſuſcipi licet certiſſimum habeam,nihilominus magnorum virorum exemplo ingenium in hac arena periclitari inſtitui. Igitur cum libri aliquot Diodori ſiculi in manus noſtras venerint beneficio Io. Cuſpiani, qui nõ hunc tantum,ſed & alios pleroſq; primi nominis ſcriptores græcos mihi,quoties cupio,candidiſſime impertitur,ſelegi duos varietate, remotioribus hiſtoriis & rerum magnitudine omnium pulcherrimos, in quis & ingenium & dicendi facultatem,ſi qua in me eſt,exercerem. Latinorum monimentis aut leuiter tractata: aut prorſus ommiſſa ſunt non pauca, quæ primo libro deſcribuntur,vt nouitatem ei lenocinaturum non dubitem. At quæ libro altero cõtinentur,videantur fortaſſe eruditorum auribus inculcata ex græci Arriani & Latini Curtii Voluminibus,niſi multa a Diodoro obiter narrẽtur, quorum apud illos mirum ſit ſilentium. Huius inſuper fides certior,& autoritas maior haberi debet,quod eorum utriq; non paruo annorum præiuit ſpatio. Subiuncta eſt Alexandri uita ex Io. Monachi libris,vt inde capi poſſit coniectura qua fide, ordine,delectu,& elegantia res Cæſarum conſcripſerit,ac ſiqui nouitium hoc noſtrum opus aſpernandum non iudicarint,vberiorem & cognitu iucundam magis eius autoris hiſtoriã latinitate a nobis donatã nõ multo poſt expectent.

ROMA

¶ Regiſtrum.

AA A B C D E F G H I

¶ Omnes ſunt quaterni præter H qui eſt ternus & AA & I qui ſunt duerni.

¶ Impreſſum Venetiis per Ioannem de Tridino alias Tachuinum Anno Domini.M.D.XVII.Die.XIIII.Maii.

~~Seminarii.~~ ~~S. Pauli.~~

Carmel. ~~Diſcal.~~ ~~Romæ~~